Prin porţile splendorii

Traducerea: Stilizarea: ^orectura: ^ operta:
Liviu Uţiu Diana Adamek Ancuţa Oltean Camelia Popa
Titlul original în limba engleză: *Through Galeş ofSplendour,* by Elisabeth Elliot Drepturile în limba engleză: © 1956, 1957, 1981 by Elisabeth Elliot Published byTyndale House Plublishers, Inc. Wheaton, Illinois, USA
Drepturile în limba română: Editura Logos, © 1999 Toate drepturile rezervate.
ISBN 973-9212-23-9
Editura LOGOS str. Donath 60/15 3400 Cluj, România tel.& fax: 064/42.00.25 E-mail: logos(i£mail.sorosci.ro
Coperta/Supracoperta tipărită la Impress Dcsign, Cluj Interiorul tipărit la Imprimeria „Ardealul" Cluj B-dul 21 Decembrie nr. 146 Comanda 0037

Tu fiii-ţi dăruieşte slăvit mesaj să ducă, Şi cu ce ai ajută-i mai repede să meargă,
In rugăciune cere victorioşi s-alerge Şi tot ce dai primi-vei 'napoi de la /sus.
****

Părinţii celor cinci bărbaţi au împlinit literalmente
cuvintele acestui imn. Cartea de faţă le este dedicată lor.

Glosar

ARAJUNO — o bază abandonată a Companiei Petroliere Shell din partea de est a junglei. Staţia misionară în care îşi desfăşura lucrarea familia McCuIly; de asemenea, baza de la care au plecat echipele de salvare. ATSHUARA — Un grup de indieni Jivaro printre care Roger Youderian a înfiinţat o staţie de misiune. AUCA — Un grup de indieni sălbatici care locuiesc în partea de est a junglei. Numele lor provine de la un cuvînt în limba Checiua care înseamnă „sălbatic". CURARAY — Rîul pe al cărui mal au înfiinţat cei cinci misionari „capul de pod". DAYUMA — O indiancă Auca fugită de la tribul ei de cîţiva ani. Ea este cea care i-a oferit lui Jim Elliot informaţiile de care s-au folosit la prima întîlnire cu indienii Auca. JIVARO — un grup de indieni care locuiesc în junglele din sud-estul Ecuadorului, cunoscuţi pentru practica lor străveche de **strimtare** a capetelor. MACUMA — O staţie de misiune printre indienii Jivaro; a fost baza în care a locuit familia Youderian. PUYUPUNGU — Staţie de misiune înfiinţată de familia Elliot; a devenit mai tîrziu locuinţa familiei Fleming. CHECIUA — Numele oricărui grup de indieni din Ecuador care fusese cucerit de incaşi. Totodată, numele limbii vorbite de aceştia în prezent (această limbă le-a fost impusă de cuceritorii lor). în această carte, cînd sînt menţionaţi indienii Checiua, este vorba despre Checiua din Ţinuturile de Jos — cei care trăiesc în pădurile din est. Jim Eljiot, Ed McCuIly şi Pete Fleming au lucrat printre aceşti indieni. QUITO —capitala Ecuadorului. SHANDIA — Staţia de misiune în care au lucrat pentru prima dată Pete Fleming şi Jim Elliot, cînd au sosit in junglă. Familia McCuIly a locuit o vreme acolo, iar mai tîrziu familia Elliot. SHELL MERA — Baza operaţiunilor Asociaţiei Misionare de Aviaţie din Ecuador; era situată la marginea junglei. Se poate ajunge acolo şi cu maşina, din Quito. Aici a locuit familia Saint.

Cuprins

Glosar 6
Mulţumiri.....9
1. Chemarea 13
2. Spre Shandia.....25
3. „Tuturor totul" 33
4. Nesfirşita adaptare.....51
5. „De sacrificat pentru Dumnezeu".....61
6. Misionar la Jivaro.....79
7. Dincolo de barierele junglei 87
8. Indienii Auca.....101
9. Septembrie 1955.....125
10. începe Operaţiunea Auca 131
11. De la avion la pămînt 137
12. Răspunsul sălbaticilor.....147
13. Unde e „Palm Beach"? 159
14. Un Auca pe potecă 169
15. De ce au plecat bărbaţii?.....175

16. „Nu mergem singuri" 181
17. Reuşită vineri 193
18. Tăcerea 199
19. „Toate acestea ni se întîmplă..."..... 253
Epilog 261
Epilog 2.....269

Mulţumiri

La scrierea acestei cărţi au contribuit foarte mulţi oameni de pretutindeni, din jungla Ecuadorului şi pînă în zgîrie-norii din New York. Celelalte patru văduve, Barbara Youderian, Marj Saint, Marilou McCuliy şi Olive Fleming, deşi s-au trezit dintr-o dată cu toată grija familiei pe umerii lor, şi-au făcut timp să strîngă jurnalele, scrisorile şi celelalte scrieri ale soţilor lor şi au avut amabilitatea de a mi Ic pune la dispoziţie. Abe C. Van Der Puy de la staţia misionară de radio HCJB din Quito, Ecuador, a lucrat mai multe luni la adunarea şi editarea materialului care a stat la baza articolului publicat în ***Reader'x*** *Digest,* în august 1956, sub semnătura lui Clarence W. Hali. Am apelat pe larg la acest material pentru scrierea cărţii de faţă. Corneli Capa de la Magnum Photos a zburat în Ecuador pentru revista *Life* la doar cîteva ore după ce vestea martirajului misionarilor a fost difuzată de presa americană. Prin fotografiile sale sensibile şi pătrunzătoare el relatează o parte a întregii întîmplări pe care cuvintele nu ar putea-o spune niciodată. Talentul lui n-ar fi putut fi cumpărat cu bani. Revista *Life* ne-a permis cu multă generozitate reproducerea fotografiilor făcute de Corneli Capa pentru ea. Jozefa Stuart de la echipa de cercetare Magnum a făcut un drum special in Ecuador pentru a aduna nenumărate informaţii suplimentare de care am avut nevoie pentru a scrie această carte. Mare parte a datelor despre indienii Auca au fost oferite de Rachel Saint, sora pilotului misionar, care Ie-a aflat de la un membru fugit al tribului. Sam, fratele lui Nate Saint, a jucat un rol unic în calitate de consilier şi reprezentant oficial al nostru, al celor cinci văduve. Sam a luat decizii pe care noi nu le-am fi putut lua, consultîndu-ne prin telefon din diverse ţări, întîlnindu-se cu noi sau scriindu-ne. Ceasurile cheltuite în acest scop şi kilometri parcurşi nu pot fi număraţi. Editorii de la Harper & Brothers m-au ajutat neobosiţi să dau acestei cărţi forma pe care trebuia să o ia. Sfaturile şi încurajările lor au fost nepreţuite. Le sînt profund recunoscătoare tuturor acestor oameni. îi mulţumesc lui Dumnezeu, împreună cu Barbara, Marj, Marilou şi Olive, că ne-a îngăduit să fim părtaşe într-un mod atît de intim la vieţile despre care vorbesc aceste pagini. Şi repetăm pentru El, Cel care i-a făcut ceea ce au fost, cuvintele cîntate de soţii noştri cu cîteva zile înainte de a muri:
Ne-ncredem *în Tine, al nostru Scul ţi* ***Apărător*** *A Ta e bătălia, de aceea* ***jf gloria-i*** *a Ta*
Şi cind vom trece pe porţile bogate ale splendorii Biruitori, cu Tine vom împărţi veşnicia.
Elisabeth Elliot
Quito, Ecuador februarie 1957

r

Capitolul I

Chemarea

* anta Juana îşi croieşte drum prin noapte. Stele albe *f $* străpung ceaţa deasă din jurul vasului. E primul
pătrar. Intensa mişcare de fosfor aprins a veghii tîrzii. îndelunga, uşoara plutire, şi mîngîierea aspră a Srizei."
Cabina era mică şi sufocanta. Jim Elliot, care, mai tîrziu, avea să-mi fie soţ, scria într-un vechi catastif îmbrăcat în pînză, care-i slujea de jurnal. Era o noapte de februarie, în 1952. Pete Fleming, misionar şi el, şedea la cealaltă masă. Jim scrie mai departe:
„Emoţia din visele mele de copil o regăsesc întreagă, acum, privind cerul sfirşindu-se, de jur împrejur, în adîncul mării. îmi amintesc apoi de vremea liceului, cînd învăţam în bibliotecă numele velelor din marele *Merriam-Webster's Dicţionar}'.* Şi iată-mă, acum, pe mare — doar ca pasager, e drept, dar pe mare! — şi îmbarcat pentru Ecuador. Ce ciudat—oare?—toate acele speranţe copilăreşti să-şi găsească răspunsul, să fie pentru ele un loc în planul lui Dumnezeu, astăzi?
Am părăsit cheiurile de la Outer Harbor Dock, din San Pedro, California, astăzi la ora 2:06. Părinţii priveau în urma mea de pe marginea cheiului. Cum ne îndepărtam, mi-am adus aminte de versetul 12

din Psalmul 60 şi le-am strigat: «Cu Dumnezeu vom face lucruri mari!» Au început să plîngă. Nu ştiu cum m-a făcut Dumnezeu aşa: bucuria, o bucurie nebună, şi mii de mulţumiri îmi inundă

sufletul. Doar cu greu mă pot împiedica să nu mă întorc spre Pete şi să-i spun: «Frate, e minunat!» sau «Niciodată n-am fost mai fericit ca acum!» Dumnezeu a împlinit şi împlineşte tot ce mi-am dorit eu vreodată, cu mult mai mult decît am gîndit sau am cerut cîndva. Slavă, slavă Dumnezeului cerurilor şi Fiului Său Isus Hristos! Pentru că El a zis: «Niciodată nu te voi uita, cu nici un chip nu te voi părăsi», eu pot să spun din toată inima: «Nu mă voi înspăimînta...»."
Jim îşi aşează stiloul pe masă. Era un tînăr de douăzeci şi cinci de ani, înalt, bine legat, cu păr aspru, castaniu şi ochi albastru-cenuşii. Se îmbarcase pentru Ecuador după mai mulţi ani petrecuţi în rugăciune, ani în care îi ceruse Domnului să-i arate voia Lui, planul pe care îl avea cu el. Unora li se părea foarte ciudat că un tînăr promiţător cum era el alegea să-şi petreacă viaţa în junglă, printre oameni primitivi. Răspunsul lui Jim, pe care l-am găsit în jurnalul său, fusese scris cu un an înainte: „Hotărîrea mea de a pleca în Ecuador vine în urma unei încredinţări din partea lui Dumnezeu, la fel ca şi cea de a o lăsa pe Betty sau de a refuza sfaturile celor care insistă că ar trebui să rămîn în Statele Unite şi să caut să îi trezesc pe credincioşii de aici. Şi de unde ştiu eu că aceasta este voia Domnului? «Căci pînă şi noaptea îmi dă îndemnuri inima». O, ce minunat! Fiindcă acum ştiu cum este să auzi în inimă glasul lui Dumnezeu!... Nu viziuni, nici voci pe care să le audă urechea, ci îndrumarea calmă a unei inimi care arde de dor pentru Dumnezeu."
Pete simţi starea lui de spirit. El era mai scund decît Jim, avea o frunte mare şi părul negru, ondulat. Cei doi învăţaseră cu mult timp înainte să se înţeleagă unul pe celălalt şi să se aprecieze, iar plecarea lor împreună în Ecuador reprezenta simbolic unul dintre acele pahare pe care Dumnezeu le umple cu prisosinţă. Sprîncene uşor ridicate şi întrebări politicoase întîlnise, desigur, şi Pete cînd făcuse cunoscută hotărîrea sa de a merge în Ecuador. Fiind licenţiat în literatură, se aştepta de la el să devină profesor de liceu sau învăţător biblic. Dar

să-şi irosească talentul şi viaţa printre sălbatici ignoranţi—asta părea ceva absurd.
Numai cu vreun an sau doi înainte problemele Ecuadorului le erau destul de străine. Cei doi tineri discutaseră cu cîţiva misionari care fuseseră acolo şi aceştia le descriseseră enormele probleme pe care le ridicau transportul, educaţia sau prelucrarea resurselor. Lucrarea misionară ajutase mult la diminuarea diferenţelor culturale pregnante dintre junglele primitive şi oraşele moderne. Darcîştigul era, totuşi, neînsemnat de mic. Evanghelicii lucraseră timp de peste douăzeci şi cinci de ani printre indienii Jivaro care strîmtau capete, printre Checiua din Anzii înalţi şi printre Colorado, indienii vopsiţi în roşu din pădurile de vest. Evanghelia ajunsese la Cayapas, pe rîurile din nord-vest, şi se stabiliseră unele contacte şi cu tribul Cofan de pe graniţa Columbiană.
Dar mai rămînea un grup de triburi care respinsese sistematic orice contact cu albii: indienii Auca. Ei sînt o rămăşiţă izolată, necucerită a vechilor indieni, ale căror triburi seminomade populau junglele sud-americane. De-a lungul anilor, informaţii referitoare la Auca s-au adunat neîncetat: prin aventurieri, proprietari de pămînturi, prin indieni Auca prizonieri, prin misionari care vorbiseră cu aceşti indieni luaţi prizonieri sau prin Auca fugari. Jim şi Pete au studiat intens tot materialul disponibil, astfel încît, acum, simpla menţionare a numelui Auca trezea în ei o emoţie profundă: vor avea ei, oare, parte, într-o zi, de victorie în lupta pentru cîştigarea indienilor Auca pentru Hristos?
Ştiau că primul misionar care intrase pe teritoriul Auca—un preot iezuit, Pedro Suarez — fusese ucis de suliţe, undeva aproape de confluenţa rîurilor Napo şi Curaray. Aceasta se întîmplase în 1667. Ucigaşii săi erau indieni, probabil strămoşii unora dintre Auca de astăzi. Timp de aproape două sute de ani de la această întîmplare, albii îi lăsaseră în pace pe indieni. Apoi, apariţia vînătorilor albi a însemnat o pagină neagră în istoria acestei părţi a junglei. înjur de cincizeci de ani — de pe la 1875 pînă la 1925 — aceştia au rătăcit prin junglă, prădînd şi incendiind casele indienilor, violînd, torturînd şi luînd sclavi. E de înţeles că, pentru un indian Auca, dragostea faţă

de un alb este un lucru de neimaginat. Va putea însă dragostea creştină să şteargă amintirea cruzimilor

săvîrşite? Aceasta era provocarea pentru Jim şi Pete: împărtăşirea iubirii lui Dumnezeu şi a mîntuirii cu acest popor primitiv. Era o provocare şi un ţel pentru care amîndoi se pregătiseră încă din copilărie. Dumnezeu era călăuza lui Jim încă din primii săi ani, cînd, în casa lor din Portland Oregon, învăţa că Biblia este Cartea cărţilor şi că împlinirea voii Lui nu însemna trăirea unei vieţi retrase şi mărginite. Acum, aşa cum stătea în cabina vaporului, simţea că sufletul său se întorcea înapoi, către casa părintească, pe coasta unui deal, în faţa muntelui Hood, acoperit de zăpadă. Tatăl său, un scoţian roşcat, cu fălci de oţel, îi aduna în fiecare dimineaţă după micul dejun pe cei patru copii ai săi şi le citea din Biblie, încercînd mereu să le arate că această Carte trebuia trăită, că viaţa care este descrisă în ea era plină de împliniri şi de fericire. Copiii se suceau încontinuu pe scaunele lor din ungherul în care luau masa, dar unele dintre aceste adevăruri tot îşi făceau loc în inima lor, iar Jim, al treilea dintre fiii bătrînului Elliot, îl primi în curînd pe Isus Hristos ca Domn şi Mîntuitor.

Mai tîrziu, la liceu, Jim, urmînd pilda apostolului Pavel, „nu s-a ruşinat de Evanghelia lui Hristos". în clasă avea întotdeauna aşezată o Biblie deasupra cărţilor şi caietelor de şcoală. Primele sale pasiuni au fost desenul şi arhitectura. Talentul său era excepţional, iar desenele lui din timpul şcolii au fost păstrate de profesor pentru generaţiile următoare. Totuşi, încă înainte de a termina Institutul Politehnic Benson, interesul i-a fost captat de lucrarea misionară.

A mers la Wheaton College, în Illinois. Aici Jim şi-a limitat activităţile extraşcolare, temîndu-se că ar putea ajunge atît de ocupat cu lucruri minore, încît ar putea pierde din vedere esenţialul vieţii. Din acest motiv a refuzat îndemnurile de a candida pentru unele funcţii în campus. S-a înscris, totuşi, la lupte greco-romane. într-o scrisoare către mama sa îşi explica alegerea:

„Mă lupt numai pentru puterea şi coordonarea tonusului muscular pe care corpul meu le poate cîştiga din această activitate, scopul ultim

fiind acela de a prezenta Domnului, ca o jertfă vie, un trup folositor. Dar Dumnezeu ştie asta şi, chiar dacă ar îngădui ca trupul meu să fie slab şi neputincios, va fi tot spre gloria Sa şi pentru întărirea credinţei pe care am primit-o în dar. O inimă simplă şi dezlegarea de frică este ceea ce aşteaptă El de la noi, şi ne dă harul de a le avea pe amîndouă."

în anul al doilea de colegiu, Jim a ajuns la concluzia că voia lui Dumnezeu era ca el să meargă într-o ţară latino-americană, să predice Evanghelia celor care nu o mai auziseră niciodată. Această hotărîre a fost urmată imediat de paşi concreţi în această direcţie; a început să înveţe limba spaniolă, dar ca limbă principală de studiu a ales greaca, gîndindu-se că va avea, poate, cîndva, ocazia să traducă Biblia pentru vreun trib de indieni. Profesorii săi îşi amintesc de vigoarea cu care traducea din unii clasici antici — chiar dacă nu întotdeauna cu cea mai mare acurateţe — Xenofon, Tucidide, dar şi din literatura patristică. Era o experienţă tulburătoare să poată citi în greacă acele vechi istorii din Noul Testament, cu care era atît de obişnuit în limba engleză.

„Astăzi am citit pentru prima dată în original istoria Patimilor din loan 19", scria el părinţilor săi. „Simplitatea scrierii şi patosul ei m-au făcut să o citesc cu ochii înlăcrimaţi, ceea ce nu mi s-a întîmplat niciodată citind în engleză. într-adevăr, este o poveste de dragoste minunată."

în noiembrie 1947 Jim a scris o scrisoare părinţilor săi, în care arăta în ce constau ambiţiile sale: „Domnul mi-a dat o foame după neprihănire şi evlavie care poate veni numai de la El. Doar El poate satisface o astfel de foame, totuşi Satan caută să mă înşele oferindu-mi tot felul de fleacuri, viaţă socială, nume celebru, poziţie importantă, realizări ştiinţifice. Ce altceva sînt acestea, decît obiecte ale «poftelor neamurilor», a căror foame şi sete este numai pentru ceea ce este rău înaintea lui Dumnezeu. Dar pentru sufletul care a văzut frumuseţea Domnului Isus Hristos ele nu mai înseamnă nimic... Fără îndoială, veţi auzi despre mediile bune cu care am intrat la şcoală. Şi ele se numără printre aceleaşi nimicuri atît de mult dorite şi, nu peste multă vreme, vor zăcea în cufărul vechi din pivniţă,

18

Prin porţile splendorii

Chemarea

19

alături de celelalte hîrtii şi insigne pentru care am învăţat patru ani la Benson. Sub soare, numai zădărnicie şi «goană după vînt». Viaţa nu este aici, este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu, şi de aceea sînt plin de bucurie şi de cîntări de laudă".

Jim şi fratele meu, Dave Howard, erau colegi la Wheaton. Deşi eram şi eu studentă la Wheaton, pe Jim nu l-am cunoscut decît după o jumătate de an, cînd Dave 1-a invitat la noi în vacanţa de Crăciun. Am zîmbit mai tîrziu cînd am aflat că Jim le scrisese părinţilor săi despre „o fată înaltă, slabă, cam urîtă,

dar cu o stranie forţă a personalităţii, care mi se pare interesantă."
în 1948, la terminarea primului an, Jim scria părinţilor săi: „Mi se pare imposibil să fiu atît de aproape de ultimul an de Colegiu, care, la drept vorbind, nu prea are acea strălucire la care mă aşteptam. Nu există împlinire în această viaţă; de îndată ce unul ajunge într-o poziţie de mult dorită, porneşte mai departe rîvnind o realizare mai ambiţioasă — proces întrerupt în cele din urmă de moarte, într-adevăr, viaţa este asemănătoare unui abur, ridicîndu-se, răsucindu-se, fremătînd efemer. Fie ca Domnul să ne arate ce înseamnă să trăim în vederea sfîrşitului ca şi Pavel care zicea: «Şi nu-mi iubesc viaţa, ca să-mi pot sfirşi alergarea plin de bucurie...»"
în acea vară, după ce a predicat într-o rezervaţie unui grup de indieni, Jim scria: „Sînt fericit că am avut ocazia să predic Evanghelia bogăţiei harului Dumnezeului nostru în faţa acestor indieni păgîni, resemnaţi în faţa răului. Nădejdea mea este că El mă va lăsa să le vorbesc acelora care nu au auzit niciodată numele Isus. Ce altceva poate fi mai de preţ în această viaţă? Eu nu am auzit de nimic. «Doamne, trimite-mă!»"
în jurnal consemnează: „«îţi faci... din flăcări de foc slujitori». Sînt eu inflamabil? Doamne, izbăveşte-mă de azbestul «celorlaltor lucruri». Umple-mă cu untdelemnul Duhului ca să pot arde. Dar flacăra este fugară, viaţa ei, vremelnică. Putea-vei tu să înduri aceasta, sufletul meu — o viaţă scurtă? în mine locuieşte Duhul Lui, a! Aceluia pe care rîvna pentru Casa Domnului L-a consumat în tinereţea Lui. «Arzi prin mine şi mă consumă, Flacără a lui Dumnezeu!»"
Omul care a scris aceste cuvinte nu era un hermit. Era un student american în ultimul an, campion la lupte, avînd note foarte bune, preşedinte al Asociaţiei Studenţeşti pentru Misiuni în Străinătate, poet amator şi reprezentantul grupei sale în Consiliul şcolii. Jim era admirat de colegii săi. Era cunoscut în campus ca „unul dintre cele mai surprinzătoare caractere". Era în stare să recite poezii ca „Cu faţa şi sticla la podea" sau „Incinerarea lui Sam McGee" a lui Robert Service, dar era în acelaşi timp recunoscut ca un om cu o ţinută spirituală deosebită. George McDonald vorbea despre „inima care nu este chiar sigură de Dumnezeul ei, cea căreia îi este teamă să rîdă în prezenţa Lui". Jim însă, vorbea despre „a glumi cu Dumnezeu". „Din cînd în cînd", zicea el, „îi cer cîte ceva — ceva neînsemnat, poate, şi îmi răspunde. Poate este doar imaginaţia mea, cine ştie, dar cred că îmi răspunde, iar cererea mea îmi apare atît de caraghioasă încît încep să rid de mine însumi şi simt că zîmbeşte şi El cu mine. în ultima vreme am făcut amîndoi haz, de mai multe ori, de «celălalt eu», care nu urăşte nimic mai mult decît să se facă haz pe seama lui."
Încredinţat că îi aparţine lui Dumnezeu, prin credinţa în Fiul Său, Isus Hristos, Jim era, de asemenea, încredinţat că Dumnezeu, care îl născuse din nou, îl va şi călăuzi mai departe. „Sînt la fel de sigur de îndrumarea Lui, pe cît sînt de mîntuirea Lui", obişnuia el să spună. în timpul ultimului său an de studii, la Universitatea din Illinois a avut loc un congres important al studenţilor interesaţi de lucrarea misionară din străinătate. Jim a participat la congres şi L-a rugat pe Dumnezeu să îi arate care era voia Lui pentru el.
La încheierea congresului, a scris: „Domnul a făcut ceea ce I-am cerut pentru această săptămînă. Am dorit mai mult ca orice să am pace în ceea ce priveşte lucrarea într-o misiune de pionierat printre indieni. Şi acum, analizîndu-mi simţămintele, mă simt liber.să spun că lucrarea în triburile din jungla sud-americană este orientarea generală a muncii mele misionare. Şi încă un lucru: sînt cît se poate de sigur că Dumnezeu vrea să încep această muncă în junglă

V

20

rnn punue spienauru

necăsătorit. Acestea sînt nişte hotărîri cam mari pentru a fi stabilite definitiv într-o săptămînă, dar, pînă acum, eu sînt foarte mulţumit de
ele."
Către sfîrşitul verii anului 1950, „orientarea generală" a lui Jim şi-a definit particularităţile şi specificul. El a întîlnit un fost misionar în Ecuador care i-a vorbit despre greutăţile şi nevoile de acolo, menţionînd şi marea provocare pe care o reprezentau temuţii Auca. Această conversaţie a reprezentat punctul culminant al mai multor ani de căutare a voii lui Dumnezeu. A petrecut următoarele zece zile în rugăciune aproape continuă, cerînd de la Dumnezeu confirmarea faptului că această lucrare era ceea ce Dumnezeu intenţiona cu el. A primit o nouă încredinţare şi le-a scris părinţilor săi despre intenţia sa de a merge în Ecuador. Aceştia, împreună cu alţi oameni care-1 cunoşteau bine pe Jim, s-au întrebat

dacă nu cumva îşi va putea împlini mai bine lucrarea în slujba lui Dumnezeu în Statele Unite, unde atît de mulţi oameni cunosc atît de puţin din mesajul real al Bibliei. El le-a răspuns:
„Nu îndrăznesc să rămîn acasă, în timp ce indienii Checiua se duc la pierzanie. Ce dacă bisericile bine ghiftuite de acasă au nevoie de un ghiont? Ei au Scripturile, pe Moise şi pe profeţi, şi încă mult mai mult. Osînda lor e scrisă pe cărţile bisericeşti şi în praful de pe Bibliile lor."
Aceeaşi convingere este reflectată şi în jurnalul său, în relatarea evanghelizărilor din sudul Illinois-ului la care participase şi pe care le conduseseră el şi prietenul său din colegiu, Ed McCully: „Sterilitate. Treizeci şi două de nopţi la «Adunările tinerilor» în Sparta; cincizeci sau şaizeci de participanţi. Interesul e mic şi încep să văd că foarte puţini tineri pot fi conduşi pe această cale. Acesta pare să fie lucrul cel mai dificil: întîlnirea unei culturi cu adevărul lui Dumnezeu. Apare cîte unul animat de un spirit novator, caută să transforme societatea, dar o găseşte fără cea mai mică dorinţă de schimbare. Pentru Evanghelie, această înţepenire a minţii este un

adevărat «zid al Ierihonului». *Domnul* trebuie să îl doboare, nimeni altcineva nu poate.
Am fost cuprins de descurajare şi îndoială... Există o puternică atracţie în ideea că «haosul a creat acest bulgăre de ţărînă după chipul şi asemănarea sa» — împotriva oricărui argument teologic. Ceea ce mă salvează este din nou învierea lui Hristos. Dacă n-ar fi credinţa că Isus a fost văzut de oameni, că Şi-a dovedit caracterul supranatural prin biruinţa asupra morţii, aş arunca întregul sistem înapoi înspre cerurile frămîntate de nori şi aş lua-o pe o plută, în jos pe Mississippi, astăzi. Doar lucrul acesta îmi dă încredere, pace şi o temelie sigură. Mă ajută să stau în picioare ca nimic altceva, mă încredinţează că *există* răspunsuri, pe care nu le-am descoperit încă, pentru care mai trebuie să aştept."
Era caracteristic pentru Jim faptul că, odată sigur pe sprijinul lui Dumnezeu, nu putea fi întors cu uşurinţă din cale. Şi „călăuzirea" era pentru misiune în Ecuador, aşa că fiecare gînd, fiecare acţiune a sa erau îndreptate în această direcţie. Jim scria în jurnalul său — şi el trăia ceea ce le spunea altora: „Oriunde ai fi, *fii cu totul acolo.* Trăieşte din toată inima fiecare clipă, în orice situaţie te-ai afla, dacă eşti convins că ai ajuns în ea din voia Domnului".
Jim se ruga lui Dumnezeu de cîtva timp pentru un tovarăş de muncă, un bărbat singur, gata să înceapă munca misionară împreună cu el la un trib în America de Sud. O vreme a crezut că acesta va fi Ed McCully, dar cînd Ed s-a căsătorit, în iunie, 1951, Jim a început să se roage pentru un altul. în august s-a întîlnit cu un vechi prieten, Pete Fleming, care tocmai îşi dăduse licenţa şi, în acea vreme, căuta să primească din partea lui Dumnezeu un răspuns privitor la viaţa şi munca sa mai departe. Jim îi scria mai tîrziu:
„Aş fi încîntat, desigur, dacă Dumnezeu te-ar convinge să vii cu mine, dar, dacă Domnul Secerişului nu te cheamă, ar fi mai bine să rămîi acasă. Pentru mine, Ecuadorul este calea ascultării. Mă duc la porunca lui Hristos, aşa că este loc pentru mine acolo şi sînt liber să merg. De aceasta sînt sigur. El te *va* călăuzi şi pe tine şi vei avea parte, cu siguranţă, de semnele tale. Ecoul acelui «susur blînd», după
f i m yvw LJIC

ce tunetul şi vîntul vor fi trecut, va fi cuvîntul definitiv al lui Dumnezeu. Aşteaptă-1, aşteaptă-1 îndelung. Aminteşte-ţi de cuvintele lui Amy Carmichael: «Juruinţele făcute înaintea lui Dumnezeu sînt asupra mea. Eu nu pot să stau, să mă joc cu umbre ori să culeg flori pămînteşti, atîta vreme cît lucrarea mea nu e împlinită şi darea de seamă nu e adusă înaintea Lui»."
Speranţele lui Jim aveau să se împlinească în ziua în care el şi Pete porneau, pe mare, din San Pedro, în 1952. Drumurile lor s-au întîlnit în cursul uneia din taberele tinerilor din Seattle şi Portland, în care se făceau studii biblice şi expediţii în munţi.
Pete venise odată în Est pentru o serie de conferinţe şi întîlniri religioase la care el şi Jim urmau să fie vorbitorii. Aceste şase săptămîni petrecute împreună au ajutat mult la adîncirea prieteniei lor. Pe drum înapoi, Jim îşi nota:
„Pete este un tovarăş de călătorie cu totul şi cu totul minunat, interesat de aceleaşi lucruri ca şi mine — de geologie, botanică, istorie, de cer şi de toate lucrurile bune risipite de Dumnezeu în jurul nostru într-o extremă diversitate."
Pete, care se născuse la Seattle, Washington, în 1928, învăţase încă din copilărie să iubească Biblia şi s-o considere regula supremă de viaţă. Cei care l-au cunoscut pe cînd avea în jur de douăzeci de ani

erau impresionaţi cît de profund înţelegea Scriptura şi de cunoştinţele sale spirituale. Convertit la vîrsta de treisprezece ani după ce auzise mărturia unui evanghelist orb, Pete, ca şi Enoh, „a umblat cu Dumnezeu" într-un mod special, care 1-a înălţat în ochii colegilor săi de liceu. A luat note foarte bune la baschet şi golf, iar membrii cercului literar l-au rugat să fie îndrumătorul lor spiritual. în discursul său, la festivitatea de absolvire, a spus: „încotro ne vom îndrepta privirile? încotro vom porni? Eu cred că ne putem întoarce la Biblie pentru a ne ancora în ea. Avem în ea o temelie sigură... haideţi să zidim pe ea".

Această credinţă 1-a susţinut pe Pete cînd, în toamna anului 1946, a intrat la Universitatea din Washington ca student la Filosofic Era un om cu o gîndire critică, iar studiul filosofici 1-a provocat la o reexaminare minuţioasă a punctelor sale de vedere asupra vieţii şi a lumii din jurul lui. într-o vreme, aproape eşuase pe nisipurile mişcătoare ale paradoxurilor, dar în cele din urmă, Dumnezeul căruia, cu mult timp în urmă, „îi încredinţase în pază sufletul său" 1-a adus înapoi, la limanul adevărului, la Cuvîntul Său etern.

Pete lucra în acest timp, învăţa din greu şi era preşedintele Asociaţiei Studenţilor Creştini din Universitate. Era un om care nu se ferea de muncă, lucra pînă la epuizare. Totuşi, în programul său atît de încărcat, găsea timp pentru rugăciune şi pentru studierea Bibliei, în 1951 şi-a luat licenţa cu o lucrare despre cartea lui Melville, *Credinciosul.*

în acelaşi timp, întîlnindu-se şi corespondînd cu Jim, a ajuns să ia o decizie în privinţa cursului vieţii sale după terminarea şcolii. Prietenii săi au rămas foarte surprinşi cînd i-a anunţat că el credea că Dumnezeu îl chema în Ecuador.

„Eu cred că o «chemare» către misiune nu este deloc diferită de oricare alte mijloace de călăuzire", îi scria el o dată logodnicei sale, Olive Ainslie. „O chemare înseamnă nici mai mult, nici mai puţin decît ascultare de voia lui Dumnezeu, impusă atenţiei sufletului prin orice mijloace ar găsi El de cuviinţă."

O cunoştea pe Olive din copilărie; merseseră împreună la şcoala duminicală de cînd se ştiau. Totuşi, cînd el a răspuns chemării lui Dumnezeu la slujire în Ecuador, a pornit cu intenţia de a-L servi pe El, fără a-şi asuma şi responsabilităţile unei căsnicii — cel puţin pentru o vreme.

în 6 septembrie 1951 i-a scris unui misionar englez, dr. Wilfred Tidmarsh, care lucrase doisprezece ani in jungla eeuadoriană şi care făcuse un turneu prin Statele Unite vorbindu-le creştinilor despre lucrarea misionară:

„De la vizita dumneavoastră încoace, am petrecut foarte mult timp în rugăciune, orientîndu-mi meditaţiile asupra plecării în Ecuador. De

rrin /turuie spienuurn

fapt, pentru nimic nu m-am rugat Domnului atît de mult ca acum. I-am scris şi lui Jim cîteva scrisori în care i-am spus despre dorinţa mea, din zi în zi mai mare, de a merge înainte şi despre pasajele din Scripturi asupra cărora Dumnezeu, cu o claritate desăvîrşită, mi-a atras atenţia, pentru a-mi întări încrederea. Gîndirea mea, atît în legătură cu Scriptura, cît şi în afara ei, a fost continuu călăuzită de fermitatea cuvintelor lui Hristos, din trimiterea adresată ucenicilor Săi: «Eu vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor...»; «Cine iubeşte pe tată ori pe mamă, mai mult decît pe Mine, nu este vrednic de Mine...»; «Cine nu-şi ia crucea lui şi nu vine după Mine, nu este vrednic de Mine...»; «Cine îşi va păstra viaţa, o va pierde, şi cine îşi va pierde viaţa, pentru Mine, o va cîştiga». Mi se pare că dificilele cerinţe ale unui loc de slujire cum este Ecuadorul se potrivesc, la un nivel spiritual, cu severele responsabilităţi care apasă pe umerii adevăraţilor ucenici. Ecuadorul, după cum se pare, reprezintă o şansă oferită de Dumnezeu pentru a supune principiile şi promisiunile dumnezeieşti testului suprem. Această poartă pare să se deschidă exact într-o vreme în care ceream de la Dumnezeu un răspuns în ceea ce priveşte viitorul meu şi, acum, iată, înaintea mea, răspunsul la rugăciunile mele."

Cu puţin înainte de plecarea sa din Statele Unite, Pete îi spunea unuia dintre prietenii săi de la facultate: „Adu-ţi aminte de ultimele versete din 1 Corinteni 3: «Căci *toate lucrurile* sînt ale voastre... şi voi sînteţi ai lui Hristos; iar Hristos este al lui Dumnezeu». întreaga noastră personalitate este a lui Dumnezeu şi, dacă Dumnezeu a făcut eu-rile noastre în întreaga lor complexitate, ce mare bucurie trebuie să fie descoperirea Creatorului nostru! Aceasta trebuie să pătrundă în fiecare colţişor al fiinţei, la fiecare nivel al vieţii noastre. în contactul nostru cu frumosul, cu munţii, muzica, poezia, cunoaşterea, cu oamenii, cu ştiinţa — chiar în simpla atingerea a unui măr — Dumnezeu este prezent, pentru a reflecta bucuria prezenţei Sale în credinciosul care va descoperi intenţii divine în *toate lucrurile."*

Capitolul 2

Spre Shandia

optsprezece zile pe mare, Jim Elliot şi Pete Fleming au ajuns la Guayaquil, în Ecuador. „în sus, pe rîul Guaya, abia pe la jumătatea drumului", scria Pete, „am realizat că acesta, că *acesta* era Ecuadorul. Pentru prima oară, o nelinişte îmi cuprindea inima. Cîntam încet împreună cu Jim, în timp ce vasul intra în port:

«Credinţă sflntă, din strămoşi. Pe tine-n veci eu te-oi urma Te voi iubi pin' la sfirsit.» "

Cei doi tineri au coborît pe uscat. Au pornit printre munţi de bagaje, arşi de soarele puternic, de-a lungul aleii străjuite de pomi, de pe marginea rîului Guayas. Era vremea fluxului; departe, în curentul principal, se vedeau galben-purpuriul valurilor alergînd cu iuţeală în sus. Apoi, un vas comercial de un alb strălucitor, la ancoră, în jurul căruia se înghesuiau şalupe şi pirogile prelungi ale vînzătorilor de banane. Dintr-un feribot se revărsa o masă pestriţă, gălăgioasă, asudînd sub mulţimea valizelor ieftine, a legăturilor de postav, a coşurilor cu păsări. Jim şi Pete s-au oprit şi le-au privit feţele pînă cînd întreaga mulţime s-a împrăştiat în toate direcţiile; apoi s-au întors şi au trecut de partea cealaltă a drumului unde portalurile înalte, ieşite mult în afară, îi apărau de soarele tropical. Au privit îndelung vitrinele magazinelor, de o eterogenitate uluitoare: ele găzduiau haine

*" ***n in pin ine*** ^«**nuwi** <*

şi maşini de scris, tigăi şi anvelope de automobil, imitaţii de capete strîmtate ale indienilor Jivaro şi săpunuri Camay. Pe o parte a drumului, păstăile de cacao se uscau la soare, formînd un lung covor roşu-cafeniu. Negustori de toate felurile, îmbrăcaţi în costume albe, cu pălării Panama pe cap, ieşeau pentru pauza de două ore de la prînz. Cadillacuri şi măgari, luptîndu-se pentru dreptul asupra drumului — iată un rezumat perfect al acestei ţări paradoxale.

Cu o populaţie de peste trei sute de mii, în continuă creştere, Guayaquil este cel mai mare şi mai modern oraş al ţării, cu străzi largi şi clădiri impunătoare. Străzile sînt excesiv populate de proprietari, negustori, funcţionari ai diferitelor firme de import-export, fiecare alergînd de colo pînă colo după treburile sale. Guayaquil este capitala comerţului cu banane şi tot aici, după cel de-al Doilea Război Mondial, peste trei milioane de pachete de cafea, înjur de treizeci de milioane de kilograme de cacao şi peste o sută cincizeci de milioane de kilograme de orez sînt încărcate anual pentru export. Atmosfera predominantă este de bunăstare, producţia e în continuă creştere, iar oraşul, în ansamblu, poate fi considerat barometrul comercial al ţării.

Pete şi Jim şi-au petrecut prima noapte într-un hotel de categoria a treia. Căldura sufocantă, ţînţarii, din cînd în cînd scrîşnetul vreunei bormaşini şi ritmul tipic latin al unei orchestre pe undeva prin apropiere au făcut din acea noapte una de neuitat. în ziua următoare au luat un avion spre Quito, care traversa lanţul vestic al Anzilor printr-o trecătoare la peste 4.000 m altitudine şi ateriza în capitala Ecuadorului. Quito se află la 3.100 m deasupra nivelului mării, iar la vest se înalţă muntele vulcanic Pichincha. Aici îi aştepta o nouă viaţă, care se cerea trăită „pînă în pînzele albe". Acest oraş din Lumea Veche, cu casele sale de chirpici, cu ziduri înalte din argilă, străzi pietruite, biserici pictate, geranii şi eucalipţi urma să fie casa lor pentru următoarele şase luni de zile deoarece, înaintea plecării spre Oriente — jungla din partea estică a Ecuadorului, ţinta pregătirilor lor neobosite —, mai rămînea de îndeplinit o ultimă cerinţă: învăţarea limbii spaniole, limba naţională a Ecuadorului.

S-au înscris, prin urmare, la un curs de spaniolă cu o *senorita* care aştepta de la ei nimic mai mult decît perfecţiunea şi au închiriat, de asemenea, o cameră în casa unui doctor ecuadorian care avea cinci copii. Era o şansă inegalabilă pentru o practică bună. Ei erau obligaţi ™ să vorbească spaniola, iar copiii nu arătau nici o urmă de sfială ori de oboseală în misiunea lor de a atrage atenţia asupra greşelilor şi a ciudăţeniilor oaspeţilor lor.

„Senor Jaime", zise micuţul Moquetin, un drăcuşor de şase ani, cu ochi strălucitori, „de ce faţa ta e roşie tot timpul?" Jim ripostă: „Dar faţa ta, de ce e tot timpul brună?" „Pentru că e mai frumoasă aşa."

„Limba este o tiranie a frustrării", spusese odată Pete. Trebuiau să o învețe, nu aveau de ales. în timpul acestor luni de studiu, Pete scria în jurnalul său: „Tînjesc mult după întîlnirea cu indienii Auca; dacă Domnul îmi încredinţează onoarea de a-I proclama Numele printre ei... cu bucurie mi-aş da viaţa pentru acel trib, să-i văd pe acei indieni mîndri, inteligenţi, iscusiţi, adunaţi împreună, dîndu-I slavă Fiului — cu bucurie, cu bucurie, cu bucurie! Ce altceva, mai mult, poate primi un om?
Aceste aproape şase luni au fost încărcate de tot felul de daruri; Dumnezeu ne-a oferit privilegii speciale, astfel încît să nu avem nici un fel de responsabilităţi prestabilite, să dispunem de bani şi de libertatea de a trăi în mijlocul unei familii băştinaşe şi, într-adevăr, am învăţat lucruri care ne vor pregăti pentru întreaga noastră viaţă misionară de mai tîrziu. A fost pentru noi o mare binefacere: să ne putem ruga împreună, să vedem cum Domnul ne întăreşte credinţa, să înţelegem tot mai mult din Biblia în spaniolă, spaniola însăşi să ne pară din ce în ce mai uşoară şi să avem în minte tot mai multe fraze pe care, în timpul conversaţiilor, să le regăsim în mod natural. Am învăţat cum să ne descurcăm în diferite situaţii, să trecem sub tăcere anumite subiecte, cum să ne purtăm cu băştinaşii, cum îi văd ei pe misionari... Dumnezeu ne ajută, înţr-un¡fel sau altul, să înţelegem spaniola, dar şi checiua." n
,˙; .,::

Frtn porţile splendorii

Dar a venit şi ziua în care .Fim şi Pete urmau să părăsească Quito. Şi-au văzut echipamentul azvîrlit deasupra unui vehicul mătăhălos, diform, care servea drept autobuz. O suprastructură ciudată era aşezată deasupra părţii de jos a unui camion american, astfel încît înăuntru puteau sta înjur de treizeci de oameni, iar în afară atîţia cîţi aveau curajul să se agate de şarpantele laterale ale structurii, care erau destul de mari pe ambele părţi ale vehiculului. înghesuindu-se, ei şi aparatele lor de fotografiat, embleme ale misionarilor ca şi ale turiştilor, şi-au găsit fiecare cîte un loc pe o margine care avea vreo douăzeci de centimetri în lăţime şi tot atîţia între bancheta pe care stăteau şi cea din faţa lor. Erau, într-adevăr, norocoşi că se aflau într-un vehicul cu o suprastructură laterală, pentru că în alte autobuze oamenii se urcau fără nici o reţinere pe spătarele banchetelor pentru a încăpea cît mai mulţi. Aici, însă, puteau să stea cu spatele drept şi să privească pe geamurile foarte joase. Poziţia lor, cu genunchii la gură, nu era una dintre cele mai confortabile, dar, din cînd în cînd, aveau totuşi posibilitatea să se întoarcă înspre partea laterală a autobuzului, ca să-şi mai întindă picioarele.
„ *Vamos!"* strigă şoferul. Jim şi Pete se bucurară că autobuzul avea să plece la timp. Dar n-a fost să fie aşa, pentru că aici este ţara lui *mahana.* Peste tot se petrec întîrzieri inexplicabile, şi, probabil, cel mai greu de înţeles pentru un străin este că nimeni nici măcar nu încearcă să le dea vreo explicaţie. Şi nici nu este cerută vreuna. Tăcere. Totuşi, de data aceasta, întîrzierea a fost doar de zece minute, sau cam aşa ceva; şi, fără nici un avertisment, şoferul ambala motorul, iar autobuzul începu să se clatine într-o parte şi în cealaltă, semn că avea de gînd să pornească.
Părăsind oraşul, începu urcuşul pe munte, unde o burniţă rece se adăugă palorii dezolante a tufişurilor înalte de iarbă brună. Mai trecea cîte un indian călare, cu *poncho* din lînă roşie fluturînd în vîntul puternic. O femeie cu o rochie groasă de lînă şi cu o cămaşă brodată trecu la trap într-o căruţă trasă de cîini, mijlocul de transport obişnuit al indienilor din Anzii înalţi. Copilul ei, avînd aceeaşi îmbrăcăminte
ca şi ea, completată cu *ojedora,* se legăna într-o legătură de pînză pe spatele său. Mîiniie mamei se mişcau cu repeziciune, torcînd lînă pe un fus.
La 4000 m se puteau vedea micuţele colibe, acoperite cu ierburi, ale indienilor Checiua, care îşi cîştigă existenţa crescînd vite şi oi, cultivînd cartofi şi unele cereale. Apoi, în peisaj îşi făcură loc înălţimile aride care înconjoară Ambato, oraşul cutremurului din 1949 şi „poarta către Oriente". Aici autobuzul se opri şi fu înconjurat de femei care vindeau fripturi calde, plăcinte cu carne, sucuri de fructe sau pireu de ananas. Fiecare avea cîte un cîntecel special menit să atragă cumpărătorii.
Călătoria reîncepu, autobuzul urca, înclinîndu-se din cînd în cînd, printre piscuri semeţe, veşnic înzăpezite, năpustindu-se apoi prin serpentine ameţitoare, cu întoarceri parcă pe un vîrf de ac, în vale, în marele defileu tăiat de rîul Pastaza, în lanţul estic al Anzilor, pe lîngă conul alb al vulcanului stins Tungurahua. Cu o rapiditate năucitoare, ariditatea pantei vestice şi a trecătoarei din munţii înalţi a fost înlocuită de vegetaţia luxuriantă din fascinantul ţinut aflat la răsărit de Anzi. Orhidee purpurii se legănau deasupra pragului îngust pe care se zdruncina vechiul autobuz, între prăpastia din dreapta şi peretele aproape vertical care se înălţa în stînga lui. Tîrziu, înspre seară, după o ultimă cotitură, rîul Pastaza îşi desfăşură întreaga splendoare înaintea lor, cu largile sale meandre străjuite de plaje

întunecate. Era limita vestică a Bazinului Amazoanelor, care se întindea pe vreo cinci mii de kilometri înspre est, pînă la vărsarea fluviului în Oceanul Atlantic. Au mai străbătut încă un oraş sau două şi au ajuns la Shell Mera. Dintr-o fostă bază de prospecţiuni a companiei petroliere Shell a mai rămas acum doar o îngrămădire de cabane dărăpănate: case, un han şi cîteva magazine pe o parte a drumului, o bază militară şi o şcoală biblică sponsorizată de o misiune, pe cealaltă parte.
Baza ecuadoriană a unei organizaţii aviatice de sprijinire a misiunii se afla la marginea sudică a oraşului. Aici, Jim şi Pete l-au întîlnit pe dr. Tidmarsh, misionarul cu care corespondaseră înainte de venirea lor în Ecuador. Şi împreună cu el aveau să zboare în curînd
Prin porţile splendorii
de la Shell Mera peste oceanul verde al junglei, de-a lungul rîului Ansuc, înspre Atun Yaku, la izvoarele rîului Napo.
Se îndreptau spre Shandia, punctul misionar pe care dr. Tidmarsh îl deschisese pe teritoriul indienilor Quichua, dar pe care fusese nevoit să-1 abandoneze din cauza stării de sănătate precare a soţiei sale. îşi propuseseră să redeschidă acest punct misionar împreună cu dr. Tidmarsh, care urma să stea cu ei pînă cînd aveau să se stabilească. în Shandia nu dispuneau încă de un aerodrom, astfel încît cei trei zburară doar pînă la o bază învecinată. Aici aterizară şi porniră pe jos prin junglă. Era după-amiaza tîrziu cînd au pornit şi, ştiind că aveau înainte un drum de aproximativ trei ore, intrară într-o cursă strînsă cu soarele tropical. Alunecînd şi împiedicîndu-se de rădăcinile întinse, ierboase, şi luptîndu-se, din greu uneori, cu nămolul adînc, înaintau cît puteau de repede spre locul care avea să le fie cămin în următoarele luni. Ştiau bine ce greutăţi îi aşteaptă, dar, în acelaşi timp, se simţeau îmbătaţi de frumuseţile imensei păduri tropicale a amazoanelor.
Erau în junglă. Copaci care aveau drept rădăcini nişte contraforturi puternice atingeau înălţimi uriaşe, neavînd, cel mai adesea, ramuri laterale decît înspre vîrf. Sub aceste umbre creştea, în deplin triumf, o floră de o varietate incredibilă. Era de multe ori aproape imposibil pentru Jim şi Pete să deosebească frunzele unui anume copac din acea colosală încîlceală de lianele, plantele aeriene şi ciupercile care-şi trăgeau seva din el. Orhideele risipeau pretutindeni pastelatele tente ale verdelui vieţii. Ciupercile aveau nuanţe vii şi forme bizare, purpurii, semănînd cu o floare pe rochia vreunei femei sau cu o scoică, pe jumătate ascunsă sub un trunchi putrezit.
Chiar pe cînd luna prinse a-şi arăta chipul sus, printre ramuri, cei trei se treziră pe neaşteptate în mijlocul unui luminiș: aceasta era Shandia.
„Indienii s-au strîns într-o clipă în jurul nostru" scria Pete, „am recunoscut cîteva feţe din fotografiile dr. Tidmarsh. şi eram oarecum mîndru de aceasta. Primul meu gînd a fost «Da, nu-mi va fi greu să-i

iubesc pe aceşti oameni». Mi-au rămas în minte desenele întunecate de pe feţele femeilor, fustele lor albastre, decolorate, destul de jalnic drapate. O mulţime de copii se învîrteau pe acolo, zîmbind timid. Copilaşi sugeau din sîni mari, în freamăt uşor, băieţi tineri priveau cu îndrăzneală la noi. Am auzit prima conversaţie a dr. Tidmarsh în Checiua şi mă întrebam dacă eu voi putea să învăţ această limbă vreodată."
în acelaşi timp, Jim scria: „Am ajuns la destinaţie în 1950. Bucuria mea este deplină. Ce orbire ar fi fost să nu fi acceptat călăuzirea din aceste zile. Cum s-a schimbat drumul pe care voi merge în viaţă şi ce bucurie profundă am găsit pe el!"
La capătul luminişului se afla căsuţa acoperită cu stuf în care locuise dr. Tidmarsh. Pereţii erau acoperiţi cu beţe de bambus despicate, iar pardoseala era din scînduri; totul era acoperit cu afişe care împiedicau atît pătrunderea noroiului printre podele, cît şi invazia insectelor.
„La prima privire casa părea spaţioasă şi confortabilă", scria Pete în jurnalul său, „şi mă gîndeam cît de uşor ne-am putea stabili aici, Olive şi cu mine. Gîndul acesta m-a umplut de bucurie. Mai tîrziu, ne-am curăţat puţin, ne-am spălat picioarele pline de noroi în apa rece ca gheaţa din Napo, am mai aruncat o privire prin împrejurimi şi ne-am aşezat la o masă cu supă de orez, banane, manioc şi iarăşi orez, cu cafea. Acum, la lumina lămpii cu gaz, scriu pe aceeaşi masă... obosit, dar plin de mulţumiri către Tatăl ceresc, care conduce totul. De fapt, aici nu e un capăt, ci un început." . •.

Capitolul 3

Tuturor totul"

[1] n Shandia, Jim şi Pete îşi începură cu adevărat munca misionară. Veniseră pentru a le împărtăşi

indienilor Checiua Cuvîntul lui Dumnezeu, o slujbă pentru care se pregătiseră îndelung, dar care nu putea fi dusă la îndeplinire fără a le cîştiga mai întîi încrederea şi dragostea. Astfel, trăind printre ei, adoptînd felul lor de viaţă şi punînd, în acest fel, bazele unei încrederi reciproce, sperau într-o deschidere a inimilor şi a minţilor indienilor faţă de mesajul creştin. Jim şi Pete ştiau, de asemenea, că orice noi cunoştinţe ar fi cîştigat din experienţele lor printre Checiua, acestea vor constitui, în mod sigur, o bună pregătire pentru munca pe care o aveau înainte printre alte triburi mult mai îndepărtate de civilizaţia modernă.

Cei doi misionari observară că indienii Checiua îşi cîştigau existenţa în parte din vînat, în parte lucrînd pămîntul lor sau, ocazional, pe ***hacienda*** vreunui proprietar din apropiere. Diversele boli sau paraziţi intestinali îi găseau în general fără apărare. Sînt prinşi între două culturi — cea a străbunilor lor, pe cale de dispariţie, şi lumea modernă, în plină expansiune, a omului alb. Sînt oameni blînzi, spre deosebire de vecinii lor din sud, indienii Jivaro, vînătorii de capete, sau din nord-est, temuţii Auca. Jim şi Pete căutau să înţeleagă fiecare amănunt legat de viaţa, sănătatea, limba, educaţia, ritualurile naşterii sau morţii acestor indieni.

■*JT* *rrin puruie spienuorn*

Noapte de noapte stăteau în mica lor cabană ascultînd vocile junglei în concertul lor nocturn, consemnîndu-şi experienţele în paginile jurnalelor sau ale scrisorilor. Fluturi de noapte şi muşte se adunau în roiuri în jurul luminii, cădeau apoi pe faţa hîrtiei, împrăştiind cerneala încă umedă. Gîndaci mari se roteau bîzîind în jurul feţelor lor sclipind de sudoare. In fiecare seară se trezeau înconjuraţi de un cerc de chipuri negricioase, cu gurile pînă la urechi — copii de şcoală care trebuiau să vadă tot ce le-ar mai fi putut trece misionarilor prin cap să facă.

„Oamenii albi nu se satură niciodată de hîrtie?", 1-a întrebat unul dintre copii pe dr. Tidmarsh în Checiua. „Ăştia doi nu fac nimic altceva decît să se uite la hîrtie şi să scrie. Tata zice că oamenii albi miros a hîrtie şi se enervează pe mine cînd vin înapoi de la şcoală pentru că şi eu miros a hîrtie."

Pete Fleming zîmbea în timp ce dr. Tidmarsh îi traducea. Cum ar fi putut să se concentreze măcar cinci minute? Dar, pe de altă parte, îi iubea pe aceşti copii şi se aşteptase la aşa ceva; doar pentru ei renunţase la liniştea solitară a studiului, care fusese plăcerea sa pînă atunci.

In acest timp, eu eram în partea vestică a junglei ecuadoriene, iar Jim păstra legătura cu mine în măsura în care îi permiteau serviciile poştale. Nu mult după ce a ajuns în Shandia, mi-a scris: „Zilele încep prin aprinderea focului la maşina de gătit pe care îşi încălzeşte dr. Tidmarsh apa pentru bărbierit. Cutia pe care o folosim ca lighean este aşezată într-un colţ al verandei, iar cînd aruncăm apa trebuie să ţintim dincolo de colţul casei un canal colector care se scurge undeva în spatele casei. Micul dejun, de obicei o farfurie sau două de supă de banane sau de porumb, urmate de o banană proaspătă şi de o cană de cafea, a fost întrerupt pînă acum în fiecare dimineaţă la şapte şi un sfert de contactul radio cu celelalte misiuni din zonă. In timpul mesei vorbim numai în spaniolă. După micul dejun citim din Daniel în spaniolă şi ne rugăm.

Fişkt *de aterizare de la Shell Mera — buza la care* ***iţi*** *avea sediul Societatea Aviatică Misionară. In dreapta jos: sediul Societăţii, casa in care locuia familia* ***Satul*** *si hangarul în stingă: fiul Pustaza. Sus: poalele Anzilor.*

PAGINA URMĂTOARE: Slevie Sainl Istingu). in virslii de cinci ani. ii urmăreşte pe tatăl său. împreună cu un tovarăş dejoacă, cum rulează la sol avionul Piper, vopsii in galben strălucitor, după un zbor pe deasupra junglei pline de pericole.

SOS: In I 953, cu mult înainte de a lansa Operaţiunea A uca, trei dintre misionari au făcut o călătorie de recunoaştere in jos pe riul Bobonaza. De la stingă la dreapta: Ed McCully. Pete Fleming, Jim Elliot. Papagalul imblînzit era un dar primit in semn de prietenie de la indienii Checiua.

STINGĂ: Aceasta fotografie a lui Roger Youderian si altele similare, cu ceilalţi misionari, au fost lăsate din avion pentru ca indienii Anca să se familiarizeze cu chipurile prietenilor lor din văzduh. Pentru a face identificarea mai facilă, Roger ţine în mină o parură din pene de pusăre, primitei in dar de Ia aceştia: in plus, a desenat cu mina schiţa unui avion pe marginea fotografiei.

DREAPTA: NateSaint, pilotul dintre cei cinci, cel care a pus la punct sistemul de lăsare a cadourilor din avion cu ajutorul unei fringhii. făcind astfel posibil schimbul ele daruri intre misionari şi indienii Anca.

I

PAGINA DIN STINGĂ — SUS: Roger Youderian, folosind ***o planşă****)'acuta de misionari pentru a-i învăţa pe indienii Jivaro să citească în propria lor limbă.*

PAG/NA DIN STINGĂ — JOS. IN STÎNGA: Pete Fleming. în Puyttpungu, fraducind Biblia în Checiua pentru Atanasio. şeful indienilor din zonă.

PAGINA DIN STINGĂ — JOS. IN DREAPTA: Nate ***Satul,*** *in pauză, sudînd la Shell Xlera.*

SUS: Jim Elliot boteztnd o indiancă.

Staţia *de misiune* ***din*** *Arajuno. unde locuia Ed McCully, Măritau* ***ţi fitil*** *lor, Stevie. Plăcile de aluminiu pentru acoperiş le-au fost aduse de Mate, cu avionul, iar scîndurile pentru pereţi le-au recuperat clin construcţiile stafiei Shell abandonate. Butoaiele de benzină din dreapta erau folosite pentru a aduna apa de ploaie.*

„Pînă acum mi-am petrecut dimineţile urmărindu-1 pe dr. Tidmarsh în munca sa, învăţînd sau inventînd tot felul de dispozitive care să ne aducă puţin confort, toate acestea întrerupte de nenumărate vizite la aerodrom pentru a vedea cum merge lucrul. Astăzi, o turmă de porci sălbatici, apărută în

amonte, i-a ademenit pe cei mai mulţi dintre lucrători la vînătoare, aşa că au mai rămas să lucreze doar înjur de o duzină. Au ajuns la acea parte a aerodromului pe care erau plantaţi din loc în loc un soi de bananieri şi nu erau prea mulţumiţi că trebuie să-i taie. l-am ajutat să îndepărteze trunchiurile deja tăiate pentru a putea începe. Pentru ei este ca şi cum ai arunca mîncarea; m-a durut şi pe mine puţin, dar bananieri mai sînt destui, aerodromuri însă, nu."

„Camera noastră este deosebit de plăcută; o fereastră uriaşă ne dezvăluie o privelişte minunată. înspre camera de zi avem drept uşă o perdea care seamănă cu o rasă călugărească. Două carpete şi două scaune de aluminiu dau camerei un aer foarte civilizat, iar Indianul, Venancio, mătură zilnic noroiul şi adună gîndacii morţi."

Bătrînul Venancio, un Checiua tipic, este mîna dreaptă a dr. Tidmarsh. Se îmbracă în felul albilor, cu pantaloni obişnuiţi şi cămaşă, încă de pe vremea părinţilor săi care abandonaseră cu mult timp în urmă vechiul costum al indienilor Checiua, *kushma.* Drumurile dese pe care le are de făcut în junglă printr-un noroi care uneori îi ajungea pînă la genunchi l-au făcut să privească pantofii ca pe o absurditate, deşi unii indieni îi poartă la ocazii deosebite ca pe un semn al prestigiului. Şi-a prins un ac de siguranţă deasupra unei pete mari de pe cămaşa sa necălcată; acul, pe lîngă faptul că evidenţiază această pată care oricum ar fi sărit în ochi, îi este deosebit de folositor pentru scoaterea spinilor din talpă. în drumurile sale nu se desparte niciodată de un cuţit lat, foarte bine ascuţit, cu care loveşte, de obicei aşa într-o doară, în copacii pe lîngă care trece. Dar dacă ajunge la o costişă mai abruptă sau alunecoasă, îşi poate construi trepte pe măsură ce urcă. Iar dacă o liană atîrnă în drumul său, o lovitură este de ajuns pentru a putea trece liniştit mai departe. în spatele său îşi tîrăşte

picioarele Susanna, nevasta lui, ducîndu-şi copilul de mină şi un coş mare cu mîncare, păsări, pătura de lină şi banane. Acest coş este legat cu o „funie" specifică junglei, o fişie de scoarţă de copac sau o frunză lungă, fibroasă, trecută în jurul coşului şi apoi peste fruntea Susannei. Şi ea poartă un asemenea cuţit cu ajutorul căruia dezgroapă şi curăţă de coajă maniocul — alimentul lor de bază —, îşi curăţă unghiile sau luptă împotriva buruienilor din jurul uşii de la intrare. Cuţitul acesta lat, în formă de sabie, este pentru ei cea mai importantă unealtă, de fapt, de cele mai multe ori, singura unealtă. Poate servi foarte bine drept sapă, lopăţică, topor, foarfece sau orice altceva. Jim şi Pete au învăţat repede că este indispensabil în junglă şi se tot întrebau cum de s-au descurcat acasă atîţia ani fără el.

Venancio îşi petrece o mare parte a timpului facînd coşuleţe pentru ouă, capcane în formă de trompetă şi plase pentru peşti, site împletite şi tobe din piele de maimuţă. Nevestei sale îi rămîne toată munca grea, cum ar fi tăierea copacilor şi curăţarea pămîntului de buruieni, semănarea lui, căratul apei şi al lemnelor pentru foc, spălatul hainelor pe pietre la rîu sau aducerea ciorchinilor de banane, care pot cîntări pînă la 50 kg unul.

Patul lui Venancio este făcut din scîndurele de bambus aşezate între nişte ţăruşi. Drept scaune foloseşte nişte butuci de 10-15 cm înălţime, pe care se ghemuieşte în apropierea focului. La masă se foloseşte de o farfurie şi o lingură pentru mîncare; în schimb, pentru băut are jumătăţi de tigve, dar şi ulcioare de lut. Principala mîncare a lui Venancio şi a celorlalţi membri ai tribului este o zeamă numită *chicha.* Aceasta este făcută din manioc, nişte tuberculi conţinînd amidon pe care femeile îi scot din pămînt, îi curăţă cu lovituri abile de cuţit şi îi fierb într-o oală de lut. După aceea, maniocul este zdrobit cu un pisălog de lemn pînă ajunge cam de consistenţa piureului de cartofi, dar mai aspru şi mai greu. Indienii îl iau în gură, îl mestecă şi apoi îl scuipă în nişte tăviţe unde începe să fermenteze; este adunat din nou în oale mai mari de lut şi lăsat o zi, două. sau chiar o săptămînă, dacă se doreşte o *chicha* tare. Indienii Checiua trăiesc

literalmente din această zeamă, căreia îi mai adaugă, cînd pot, vînat, sau peşte, poate ceva fructe de pădure şi ouă.

Zi după zi, observîndu-i pe indieni, ca indivizi sau în grup, Jim şi Pete au învăţat un mod nou de viaţă. într-o seară, în timp ce stăteau împreună cu dr. Tidmarsh şi cu băieţii în căsuţa lor de bambus, de afară se auziră nişte paşi grăbiţi apropiindu-se.

„Doctor! Doctor! *Tiangichu?* Sînteţi acolo?" .*. *„Ikui. Ikui.* Intră." ,

;»

„Moare cumnata mea!"

Aceasta poate însemna orice, de la o simplă durere de cap pînă la o muşcătură de şarpe. Dacă cineva este perfect sănătos, atunci „trăieşte". Altfel, „moare". ■■'..•■., ...

„Ce s-a întîmplat cu cumnata ta?" -.•>• -.-..••■■ , ■ -■ ■ '

„Naşte un copil. Vii?"
Dacă nu erau complicaţii, de obicei nu era chemat pentru o naştere, dar dr. Tidmarsh ştia că femeia pierduse cinci copii. El era de fapt doctor în filosofie, nu medic, chiar dacă studiase şi homeopatia. Aşa că îşi luă repede trusa cu cele necesare în astfel de cazuri de urgenţă şi o porni împreună cu Pete de-a lungul rîului. Venancio, servind,u-le drept ghid, plonja în întunericul din faţa lor, în timp ce ei îşi mişcau lanternele în dreapta şi în stînga încercînd să mărească cumva micuţa pată de lumină pe care acestea o aruncau pe noroiul cărării. Au avut de trecut de două sau trei ori Rîul Talac, puţin adînc, însă de vreo 17 m lăţime; în sfîrşit, au ajuns la o casă de bambus, cu acoperişul din frunze de palmier frumos împletite. Cum au intrat pe uşa îngustă, peste un prag construit pentru descurajarea porcilor şi a găinilor, au putut vedea cîteva focuri lucind slab prin fumul gros de care este plină întotdeauna casa şi care, apropo, este folosit ca protecţie pentru acoperiş, îmbibîndu-1 cu catran contra insectelor, într-un colţ, un bărbat repara o plasă de pescuit. Un altul cînta pierdut Ia un fel de vioară făcută de el.
„Femeia zăcea pe o targa de bambus", scria Pete mai tîrziu în jurnalul său, „parţial ascunsă privirii de două pături agăţate destul de neglijent, şi era asistată de moaşă. Treptat, s-a făcut întuneric deplin,

focurile mocnite s-au stins lăsînd în urmă doar tăciuni, iar familiile care locuiau în casă s-au dus la culcare, copiii mici cu părinţii lor, băieţii mai mari împreună, într-o parte, fetele în cealaltă. Ne-au dat şi nouă un pat şi ne-am întins; durerile reveneau la intervale de vreo şapte minute, aşa că mai aveam de aşteptat. Dar cum beţele de bambus nu aveau nici pe departe flexibilitatea pe care o au în imaginaţia multora şi cum pantofii şi pantalonii noştri erau încă uzi, ne-a prins frigul destul de repede, aşa că ne-am ridicat şi ne-am dus să stăm pe nişte butuci lîngă un foc care făcea mai mult fum şi refuza să rămînă aprins. In compania a doi cîini rîioşi, slabi de li se puteau număra coastele, am ascultat cîntecul greierilor, orăcăitul straniu al broaştelor de pădure, din cînd în cînd plînsul unui copil, scîrţîitul bambusului cînd se învîrtea cineva şi gemetele periodice ale femeii care se intensificau, terminîndu-se într-un ţipăt scurt."
„Pe măsură ce durerile creşteau, femeia se ridica în genunchi, ajungînd pînă la firele de viţă care atîrnau din tavan, încurcîndu-şi mîinile în viţă şi săltîndu-şi trupul cînd durerile erau mari. Pentru mine, acele mîini mici, arămii, ţinute deasupra capului şi braţele brăzdate de tendoane încordate spuneau ceva important despre simplitatea şi, în acelaşi timp, despre ritualul sever în care decurgea o naştere la indieni. După ce a pierdut apa, durerile au mai scăzut şi copilul a început în cele din urmă să coboare. Moaşa a dat un semnal; s-au trezit cu toţii şi au pornit somnoroşi către unul dintre colţuri, unde s-au aşezat privind cu atenţie pe deasupra păturilor. Intimitatea este total necunoscută aici, atît cuvîntul, cît şi conceptul. I-au pregătit o băutură mamei, răzuind o gheară de leneş şi amestecînd praful cu apă. Presupun că fac asta pentru a grăbi naşterea copilului."
„Venancio, bucătarul nostru, a intrat atunci după perdele, a apucat-o pe femeie de umeri şi a început să o scuture puternic; a continuat aşa pînă cînd a apărut copilul, care a căzut pe jumătate pe frunzele de bananier, jumătate pe podeaua de pămînt, ceva alb, plăpînd, agăţat de un cordon ca un intestin, nemişcat în lumina pîlpîitoare a lămpii cu petrol. A icnit de cîteva ori, a scuipat şi a ţipat,
„ /uuuur ionii

apoi a început să respire normal. Tidmarsh a intrat să-i lege cordonul ombilical, pe care i 1-a tăiat moaşa cu partea ascuţită a unui băţ de bambus. Apoi moaşa a luat copilul, a sorbit o gură de apă dintr-o cană de metal şi a stropit-o pe copil pentru a-1 spăla. L-a învelit într-o haină veche, murdară, l-a legat cu un brîu brodat al uneia dintre femei şi i l-a pus în braţele unui copilaş dezbrăcat, care era cît pe ce să se prăbuşească cu el. L-a luat o femeie şi l-a aşezat pe o scîndură de bambus, şi, apoi, după cîte se părea, au uitat de el. în acest timp mama, în aceeaşi poziţie de martir, se cutremura, se contorsiona datorită contracţiilor care continuau şi acum. Tidmarsh l-a închinat pe copil Domnului în rugăciune."
Puţin cîte puţin, limba indienilor le devenea mai familiară. Nu le lipseau niciodată carneţelele negre şi creioanele. Deoarece nu era o limbă scrisă, trebuiau să scrie ce auzeau, să încerce, într-un fel sau altul, să afle ce înseamnă şi apoi să memoreze.
„Limba mi se pare minunată", scria Jim acasă. „Prospeţimea descoperirii unei limbi direct de la vorbitorii ei, fără ajutorul vreunui manual, este o adevărată aventură. Şi mi se pare foarte interesantă valoarea onomatopeică a unor cuvinte. De exemplu, am auzit despre o fişie ruptă dintr-o mînecă, legănîndu-se în vînt că «face *whi-lang,* ***whi-lang*».** Cuvîntul nu are nici o semnificaţie în dicţionar, din

cîte am aflat pînă acum. Sau o lampă care pîlpîie face *«li-ping, li-ping, tiung, tiung* şi se stinge». Cuvîntul *«tukluk, tukluk»* descrie o sorbire sau o înghiţire rapidă. Şi sînt nenumărate cuvinte de acest gen."

Pe măsură ce se consolidau cunoştinţele lui Jim şi Pete despre limba indienilor, creştea şi încrederea acestora în ei, astfel că au început să-i invite pe cei doi misionari la o mai largă participare la viaţa şi obiceiurile lor. „Voi vorbiţi Checiua mai bine decît noi", le-a spus Wacha, un tînăr mîndru care purta întotdeauna un coif pe cap, ceea ce constituia un semn de mare prestigiu printre indieni. „Voi ne auziţi prea bine. Noi vorbim între noi, deoparte, şi ne zicem «N-au să ne audă», şi voi ne răspundeţi!"

TU ***rrm puruie***

Dr. Tidmarsh a părăsit în cele din urmă jungla şi s-a întors în munţi la familia sa, dar înainte de a pleca i-a învăţat pe Jim şi Pete cîteva lucruri simple despre îngrijirea bolnavilor. După ce rămîneau singuri, trebuiau să acorde ajutor medical cum puteau, ajutaţi doar de cărţile de medicină şi de rugăciuni. Boala cere îngrijire imediată, nu admite ezitări. într-o noapte de ianuarie, un tată cam zăpăcit a venit la ei pentru copilul său care era bolnav.

„Vă rog, nu-i aşa că o să-l înţepaţi cu medicament?", stăruia el. Nu le-a trebuit multă vreme indienilor să observe puterea miraculoasă a antibioticelor împotriva frecventelor infecţii tropicale şi în curînd a început să li se pară că dacă nu le făceau injecţii, misionarii nu le-au făcut nimic. Era fără sens să înceapă sâ-i explice unui om care avea viermi şi era într-o stare destul de gravă că penicilina nu îi era de nici un folos. în mintea indienilor, «medicamentul băut» nu putea fi la fel de bun ca şi «medicamentul înţepat». De această dată, totuşi, copilul părea să aibă pneumonie, aşa că Jim i-a dat penicilină. Părinţii au fost mulţumiţi că a făcut ce a putut — dar copilul nu a dat imediat semne de însănătoşire. Şi atunci au recurs la cea mai mare putere pe care o cunoşteau, aceea a vraciului. Jim i-a rugat să îl lase să asiste la ceremonie. „Mi-au arătat un pat", îşi amintea el mai tîrziu. „Mi-au spus că vor bea *ayak waska* şi că eu trebuia să rămîn pe patul de nuiele şi să nu aprind lanterna. Pe la 8:30 toate luminile au fost stinse şi cei trei indieni care trebuiau să bea respectiva băutură din plante, ***ayak*** *waska,* se auzeau vorbind din cînd în cînd prin cameră. M-a cuprins moleşeala şi am început să moţăi, dar m-am trezit cînd un alt spectator, care dormea lîngă mine, pe podea, s-a trezit şi a început să urmărească atent ce se întîmpla. Băutul se terminase şi începea «litania». Auzeam ritmul rapid, regulat a ceva foşnitor ce părea o legătură de frunze scuturată şi de undeva, n-aş putea spune dacă din aceeaşi sursă, fluieratul melodios, pe trei note, atîtde obişnuit printre ei. Acesta era întrerupt din cînd în cînd de nişte sunete care semănau a scuipat sau rîgîit şi de pocniturile ciudate ale fumului care era suflat peste capul bolnavului, aşa cum văzusem mai devreme că se făcea.

„ i uiurur unui t?

(Mă oferisem în timpul cinei să-i fac copilului încă o injecţie cu penicilină, dar am fost refuzat. Vraciul insista să aşteptăm pînă dimineaţă.) Foşnitului, suflatului şi fluieratului li s-a adăugat de undeva un sforăit puternic şi am căzut într-un somn adînc.

Pe la unsprezece am fost trezit de un indian care cînta la vioară. Am povestit puţin. M-am uitat la copil pe la miezul nopţii şi mi s-a spus că vracii nu făcuseră prea multe pentru că nu băuseră destul pentru a susţine o litanie mai lungă. Febra părea puţin mai mare, respiraţia şi starea generală neschimbate. în jurul orei unu am adormit din nou. Mama copilului şi o bătrînă erau treze şi îi puneau comprese cu frunze de tutun şi de alte plante. Lămpile cu petrol făceau ca lucrurile să pară mai puţin sinistre decît înainte. Am dormit pînă la trei, cînd m-a trezit vaietul morţii. Nu a fost o zbatere; doar a încetat respiraţia. Este al treilea sicriaş pe care îl facem dimineaţa asta."

Aceste întîmplări dau o imagine despre viaţa acestor oameni. Frica şi superstiţia îi ţin strîns legaţi. Va putea, oare, Noul Testament să răspundă marii dorinţe a indienilor Cheeiua de a scăpa de frică, de a găsi pacea inimii şi eliberarea de duhurile rele? Misionarii s-au rugat şi au discutat aceste probleme, dar încă se simţeau străini, ba chiar li se părea că vor rămîne pentru totdeauna nişte străini. Numai indienii puteau fi răspunsul, ei trebuiau să înveţe Scripturile, să fie învăţaţi şi apoi, la rîndul lor, să-i înveţe pe ceilalţi asemenea lor. în acest scop, Jim şi Pete au redeschis şcoala misionară din Shandia, pe care dr. Tidmarsh fusese nevoit să o închidă. Aici, într-o şcoală care avea o singură cameră, copiii şi tinerii comunităţii erau învăţaţi să scrie şi să citească astfel îneît, în cele din urmă, să poată citi Scripturile singuri.

Dar existau şi alţi indieni, oameni care nu avuseseră pînă acum niciodată şansa să audă lucrurile pe care le auzeau aceşti băieţi în fiecare zi. Ii va trimite, oare, Dumnezeu pe Jim şi Pete să ducă mesajul divin şi indienilor Auca?

„Gîndul acesta mă sperie uneori", scria Pete, „dar sînt gata. Am crezut într-un Dumnezeu care poate face minuni şi acestea i-ar putea include şi pe indienii Auca. Lucrul acesta trebuie să se întîmple prin

miracole venite ca răspuns la credinţă. Nimic altceva nu ar face-o mai repede. O, Dumnezeule, călăuzeşte-ne!"

Capitolul 4

Nesfirşita adaptare

din timpul colegiului, Jim Elliot şi Ed McCully se întrebau dacă vor ajunge să lucreze vreodată împreună ca misionari. Cînd Ed, Marilou — soţia lui — şi copilaşul lor care abia începea să umble au ajuns în Quito, în decembrie, 1952, se părea că visurile lor s-au împlinit. Intenţionau să mai rămînă un timp în Quito pentru a învăţa spaniola şi abia apoi să li se alăture lui Jim şi Pete în Shandia. In iunie, 1953, Ed şi-a lăsat familia în Quito şi a făcut o scurtă excursie pînă la viitoarea lor casă din junglă. Le scria rudelor sale din State despre scene la care fusese martor în acele zile:

„Tocmai m-am întors în Quito după doisprezece zile petrecute cu Jim Elliot şi Pete Fleming printre indienii Checiua. Sperăm să ne stabilim acolo în cîteva luni, dacă Domnul ne va permite. în timpul acestor doisprezece zile, după ce i-am văzut pe copiii indienilor în şcoală, şirul nesfirşit de oameni cerînd ajutor medical, după ce am vizitat casele indienilor, după ce am auzit incantaţiile stranii ale vrăjitorilor şi strigătul deznădăjduit al celor ce-şi plîngeau morţii, L-am slăvit pe Dumnezeu pentru că ne-a trimis în aceste locuri, printre aceşti oameni. Mă rog să putem fi credincioşi chemării noastre, astfel încît Dumnezeu să ne poată folosi pentru a aduce pe mulţi dintre aceşti indieni înapoi la El.

Am stat lîngă patul unui băiat de optsprezece ani. L-am văzut vomitînd sînge şi, peste cîteva minute, l-am văzut murind. Atunci, în acel ceas in care am stat privindu-i trupul tară viaţă aşezat pe nişte

vmuri ii

nuiele de bambus, pe podeaua murdară a colibei, am înţeles cu adevărat ce spunea Pavel în 1 Tesaloniceni 4—«să nu vă întristaţi ca ceilalţi, cari n-au nădejde». Nu voi putea uita curînd vaietele, incantaţiile şi strigătele acestui popor păgîn, şi nici bătăile cu pumnii în piept sau plînsul fără întrerupere vreme de două zile şi două nopţi. Era o imagine vie a deznădejdii. în seara aceasta mă rog o rugăciune mai ciudată... ca Dumnezeu să cruţe vieţile acestor oameni pînă cînd ne va îngădui să le aducem în limba lor vestea despre nădejdea de sus, despre viaţa veşnică, despre mîntuire."

Fiul mai mare al administratorului unei brutării din Milwaukee, Ed McCully a crescut în Vestul mijlociu, într-o familie care se dăruise lucrării Domnului. Tatăl lui Ed era un bun predicator şi călătorea peste tot în Statele Unite, vorbind despre Hristos asociaţilor săi şi multor grupuri de creştini. Cînd a intrat la Colegiul Wheaton, în toamna anului 1945, Ed nu se gîndea că va deveni misionar. îşi alesese economia ca domeniu principal de studiu.

înalt de 1,85 m, cîntărind 85 kg, a devenit în curînd unul dintre cei mai buni fundaşi în echipa de fotbal a colegiului. Viteza sa, surprinzătoare pentru înălţimea şi greutatea lui, 1-a determinat să aleagă şi atletismul. Antrenorul său, Gil Dodds, fostul campion naţional la cursa de o milă, mi-a povestit o întîmplare cu Ed din ultimul an de şcoală. Erau zece alergători care se antrenau pentru cursa de 400 m; dintre ei urmau să fie aleşi cinci care să reprezinte colegiul la un concurs în Boston. Ed îşi dorea să meargă la Boston. Aşa că, în ciuda faptului că el era un alergător de 100-200 m şi că nu mai alergase niciodată într-o cursă de 400 m, i-a rugat pe antrenori să îl lase să concureze împreună cu ceilalţi. De asemenea, de obicei îi întrecea pe cei de la ştafetă cu o zecime de secundă. „întotdeauna te puteai aştepta la ceva imposibil de la el cînd eram la ananghie", a fost remarca finală a lui Dodds.

Dar Ed era cu adevărat în elementul său cînd era la tribună. Contactul simplu, direct cu audienţa 1-a ajutat să cîştige, tară nici o pregătire teoretică prealabilă în oratorie, în 1949 Concursul Naţional

de Oratorie W. R. Hearst din San Francisco la care participaseră peste zece mii de elevi. Colegii săi ştiau aproape pe de rost eseul său despre Alexander Hamilton, şi era rugat să îl recite la fiecare dintre

întrunirile lor. Cînd ajungea la punctul culminant,
„Aidoma cu ecoul unui corn de-argint,
Slovele acelei pierdute limbi, " întreaga clasă se ridica în picioare şi strigau împreună cu Ed,
„Excelsior!"
Acesta era spiritul pe care îl generase Ed, şeful clasei în ultimul an. Despre alegerea lui, fratele meu Dave îmi scria: „Ed a fost ales fără nici un singur vot împotrivă. De altfel, mă îndoiesc sincer că există cineva care s-a gîndit măcar că ar putea fi votat altcineva. A fost un deznodămînt dinainte cunoscut şi unanim acceptat."
în anul următor, Ed McCully a început să se gîndească la o carieră de avocat; a aplicat la Facultatea de Drept de la Universitatea Marquette şi a fost admis. La începutul celui de al doilea an de studii şi-a luat o slujbă de funcţionar la un hotel; lucra noaptea şi spera să poată folosi o mare parte a timpului pentru învăţat. Dar Dumnezeu, care alege pe cine vrea şi îi călăuzeşte pe aleşii Săi în vederea împlinirii planurilor Sale veşnice, avea altceva de gînd cu Ed. Acesta îi scria în 22 septembrie 1950 fostului său coleg de la Wheaton, Jim:
„De cînd mi-am luat această slujbă au avut loc nişte schimbări în mine. Am folosit timpul liber care îmi rămînea pentru a studia Cuvîntul. Cu fiecare noapte, Domnul părea să mă ia în mîna Lui pentru a mă aduce mai aproape de El. Acum două nopţi citeam din Neemia. Am terminat-o şi apoi am mai parcurs-o o dată. Am găsit aici un om care a părăsit totul, începînd cu poziţia lui, pentru a face o slujbă pe care nimeni altcineva nu o putea face. Şi pentru că s-a dus, întreaga rămăşiţă a lui Israel s-a împăcat cu Dumnezeu. Toate piedicile au căzut şi s-a obţinut o mare victorie. Jim, nu pot să mai fug. Dumnezeu îmi vorbea mie. Ieri dimineaţă, în drum spre casă, m-am plimbat mult şi am luat o hotărîre care ştiu că este de la Domnul. Cu toată sinceritatea, înaintea Domnului spun că nimeni şi nimic pe lîngă El şi Cuvîntul Său nu au avut vreo influenţă asupra

hotărîrii mele. Am o singură dorinţă acum — să-mi abandonez total viaţa în mîinile Lui, să-mi dăruiesc întreaga energie şi putere Lui. Poate că mă va trimite în vreun loc unde Numele Isus Hristos este necunoscut. Jim, îl cred pe Dumnezeu pe cuvînt şi cred că are să-mi dovedească adevărul vorbelor Sale. într-un fel, este ca şi cum am risca totul, dar dacă ne-am pus încrederea în El pentru mîntuirea noastră, de ce să nu facem la fel şi în ceea ce priveşte viaţa de aici? Dacă nu este nimic adevărat în toată povestea despre viaţa veşnică, atunci s-ar putea întîmpla foarte bine să pierdem la un moment dat totul dintr-o singură lovitură şi să ratăm astfel şi şansa vieţii de aici şi a celei de dincolo. Dar dacă *este* adevărat, atunci trebuie să luăm drept adevărate şi restul lucrurilor pe care Le-a spus. Jim, roagă-te pentru mine.
Cînd mă gîndesc..Domnul mi-a arătat voia Lui pentru mine doar cu o zi înainte de înscrierile pentru noul an! Aveam banii puşi deoparte şi toate erau pregătite în vederea plecării. Astăzi a fost ziua înscrierilor, aşa că am mers la şcoală pentru a le explica de ce voi lipsi de aici înainte. M-am rugat aşa cum le-a cerut Pavel efesenilor să se roage, ca «oridecîteori îmi deschid gura... să vorbesc cu îndrăzneală». Am vorbit cu asistenţii pe care îi ştiam mai bine. Apoi am'mers la un profesor de care mă simţeam mai ataşat. I-am spus ce aveam de gînd să fac şi, cînd am plecat, am văzut că avea lacrimi în ochi. Am fost să vorbesc şi cu un alt profesor. Tot ce am obţinut a fost un rămas bun plin de răceală şi o urare de noroc.
Ei, asta e. Cu două zile în urmă eram student la drept. Astăzi sînt un nimeni. îţi mulţumesc, Jim, pentru mijlocirile tale pentru mine. Nil te opri. Şi, frate, mă rog din toată inima pentru tine, acum, cînd te pregăteşti să pleci. Mi-aş dori mult să pot merge cu tine."
Ed şi-a făcut antrenamentul de bază în iarna anului 1951, cînd a fost cu Jim în Chester, Illinois. Pe lîngă întîlnirile obişnuite şi orele pe care le ţineau cu copiii, în încercarea lor de a predica Evanghelia în acel oraş, Ed a ţinut predici la radio într-o emisiune săptămînală pe care o împărţea cu Jim. După cum scria apostolul Pavel, „Eu sînt

dator şi Grecilor şi Barbarilor, şi celor învăţaţi şi celor neînvăţaţi. Astfel, în ce mă priveşte pe mine, am o vie dorinţă să vă vestesc Evanghelia vouă, celor din Roma. Căci mie nu mi-e ruşine de Evanghelia lui Hristos; fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu pentru mîntuirea fiecăruia care crede..."
Aşa credea şi Ed, şi aşa şi predica.

La 16 mai 1951, într-una dintre aceste predici radiodifuzate, a folosit exemplul legii civice. Mărturia lui Ed explică mai bine decît orice crez alcătuit de teologi credinţa împărtăşită de toţi cei cinci misionari care îşi vor uni forţele pentru a lupta pentru convertirea indienilor Auca.
„Soarta unui criminal", spunea Ed, „este împlinirea condamnării prin îndurarea pedepsei — care pentru unii înseamnă cîţiva ani de închisoare, pentru alţii o viaţă întreagă, iar pentru alţii înseamnă moartea. Pedeapsa lui Dumnezeu pentru toţi păcătoşii este moartea. «Plata păcatului este moartea...» O singură sentinţă, şi o singură pedeapsă pentru cei care nu cred.
Dar, veţi spune. Dumnezeu este un Dumnezeu al dragostei. Şi nu va pedepsi pe nimeni pentru totdeauna. Este adevărat că El este un Dumnezeu al dragostei. Şi sentinţa aceasta dată de El nu îi afectează în nici un fel această calitate. Dumnezeu nu doreşte ca tu sau eu să avem parte de pedeapsa pe care, de fapt, o merităm. De aceea El ne oferă o scăpare, dacă vrem să o acceptăm. Cu preţul Fiului Său preaiubit, Dumnezeu ne-a cîştigat graţierea.
Acesta este, simplu şi clar, Cuvîntul lui Dumnezeu din cartea Lui, Biblia. «Oricine crede în El», spune Dumnezeu, «nu este judecat; dar cine nu crede, a şi fost judecat, pentru că nu a crezut în Numele singurului Fiu al lui Dumnezeu»."
Şi atunci, ca şi în zilele cînd Domnul însuşi era pe pămînt, rezultatele nu au fost extraordinare. Puţini au scris la radio pentru a cere mai multe informaţii. Doar o mînă de oameni s-au convertit la întîlnirile pe care le-au organizat. Dar Ed ştia că, făcînd ceea ce făcuse în ultimele luni, a ascultat de Domnul .
Chiar înainte de a pleca la Chester, Ed acceptase invitaţia de a vorbi la un banchet al tinerilor în Pontiac, Michigan. Dar Dumnezeu
rnn poriue spienaom
avea mai multe în plan pentru întrunire decît credea Ed. Acolo urma să o întîlnească pe Marilou Hobolth, o pianistă frumoasă, cu părul negru. Apoi, în timpul lunilor petrecute la Chester, Ed avea să-i trimită lui Marilou mai multe scrisori decît a trimis altora în ani de zile. încă din primele scrisori i-a scris:
„Mă rog în principal pentru două lucruri: în primul rînd, ca Dumnezeu să ne dea înţelepciune în relaţia noastră — chiar şi în privinţa scrierii acestor scrisori. Apoi, ca atîta vreme cît vom putea fi împreună, fiecare dintre noi să fie pentru celălalt un stimulent pentru o prietenie tot mai strînsă cu Dumnezeu. Nu vreau să spun că ne vom *predica* unul celuilalt—ci doar că atracţia dintre noi va duce la o mai mare atracţie faţă de Domnul. Şi ştiu că şi tu simţi la fel."
Prietenia lor s-a copt repede şi în aprilie Ed şi Marilou s-au logodit. Cîteva zile mai tîrziu, Ed îi scria: „Cînd te rogi, cere-I Domnului să ne arate în mod clar unde este voia Lui să ne petrecem viaţa şi să ne facă nu numai gata să ascultăm, dar chiar nerăbdători să îl urmăm."
Dragostea lui pentru fata cu care urma să se căsătorească era deplină: „Cînd vorbeşte cineva cu mine, am nevoie de toată puterea mea pentru a mă forţa să particip Ia conversaţie. E cea mai aiurea senzaţie! încep să cred că tot ce spuneau poeţii despre dragoste este mai mult decît adevărat."
La 29 mai 1951, îi scria: „Peste o lună de zile, de astăzi înainte, îţi vei fi pierdut orice urmă de libertate şi vei intra sub incidenţa legilor mele inflexibile, într-un regim dintre cele mai aspre şi sub o crudă stăpînire. Ai înainte exact treizeci şi una de zile pentru a-ţi reconsidera poziţia. Crezi că vei putea într-adevăr să mă suporţi o viaţă întreagă lîngă tine? Nu va fi uşor. Te vei întreba de multe ori cum de te-ai căsătorit cu mine. Te-ai gîndit la toate acestea? Atunci dă-mi voie să mai adaug că te iubesc din toată inima mea."
Marilou nu s-a răzgîndit. S-au căsătorit în iunie în Biserica Baptistă din Pontiac, Michigan.
uuupiure ^t^ 3/
Ca urmare a deciziei sale de a deveni misionar în străinătate, Ed s-a înscris la Şcoala de Medicină Misionară din Los Angeles, unde a studiat intensiv timp de un an bolile tropicale, obstetrica, stomatologia, învăţînd bazele medicinii nu numai pentru a-i ajuta pe indieni, ci şi pentru a se proteja pe sine şi familia sa.
La 10 decembrie 1952, Ed, Marilou şi fiul lor de opt luni, Stevie, au pornit spre Ecuador, ţara spre care îi îndrumase Dumnezeu.
în junglă, Jim şi Pete îi aşteptau pe Ed şi familia sa. Construiau pentru ei o casă, împreună cu alte corpuri de clădire destinate misiunii. între timp, cei trei McCully locuiau în Quito într-o casă de stuc împreună cu o familie ecuadoriană şi învăţau spaniola. Nu era o viaţă uşoară şi au început să se simtă destul de descurajaţi. „Cerem în rugăciune putere de sus pentru studiu şi har pentru a trece de aceste greutăţi preliminare, pentru a putea nu numai să conversăm în spaniolă, ci să vorbim despre Cuvîntul

Vieţii în spaniolă", le scria Ed unor prieteni care îi promiseseră că se vor ruga pentru ei. Ed şi Marilou erau nerăbdători să aibă casa lor în junglă şi să înceapă munca la care visaseră atît. într-o zi, Ed a fost chemat prin radio.
„N-am înţeles prea bine mesajul — ai spus toate casele?", întrebă el. ,',Terminat."
„Toate casele din Shandia au fost distruse de inundaţii. Toate casele din Shandia au fost distruse de inundaţii. Jim şi Pete te roagă să vii cît poţi de repede. Terminat."
„Bine. Bine. Spune-le că vin."
Ed McCully puse microfonul jos. Mesajul venea de la Shell Mera. Jim şi Pete trimiseseră un mesager la Dos Rios, o misiune la şase ore de mers din Shandia. Iar misionarii de acolo îi informaseră pe cei de la Shell Mera despre inundaţii.
Ed era uluit. S-a dus la fereastră şi privea peste valea rîului Quito, înspre Antisana, minunatul vîrf înzăpezit care îl despărţea de micuţa misiune pe care o vizitase doar cu cîteva săptămîni înainte. Misiunea de la Shandia a fost ştearsă de pe faţa pămîntului. într-o zi cu o furtună care a provocat ridicarea cotelor apelor, urmată de un

coşmar de-a lungul lungilor ore ale nopţii, rîul furios a distrus totul. Cinci sute de scînduri făcute cu mîna, fiecare reprezentînd o zi de muncă pentru un om — aranjate pentru o casă nouă, pentru un spital şi pentru o bucătărie a şcolii, au dispărut în noapte. Cea mai mare parte a lucrurilor lor a fost salvată, dar carneţelele cu vocabularul erau pline de noroi. O porţiune de 110 m din aerodrom era distrusă. Era o aducere-aminte dureroasă a vremelniciei „cetăţii" de aici.
Aşa cum ei căutaseră instinctiv ajutor la Ed, aşa se întoarse şi **el** acum spre Marilou: „Misiunea de la Shandia a fost distrusă în întregime de inundaţii!"
Lui Marilou nu îi venească creadă. Ed i-a povestit despre dezastru şi despre Jim şi Pete care i-au cerut să meargă la ei. Ea a fost de acord că acesta era primul lucru care trebuia făcut.
„Dar, cum rămîne cu tine şi cu Stevie?", întrebă el.
„Ne vom descurca", îi răspunse Marilou. „Vom sta aici şi tu ne vei anunţa prin radio ce vei vrea să faci. Sînt sigură că va fi bine."
Ca de obicei, Ed a fost încurajat de optimismul ei şi a început imediat pregătirile pentru plecare.
„Elliot", i-a spus într-o zi lui Jim, „m-am însurat cu o femeie eficientă. îşi face planuri şi mă determină să-mi fac şi eu. Şi apoi le ducem la îndeplinire!"
Marilou 1-a pregătit pe Ed de plecare într-un timp record şi, curînd după aceea, acesta şedea cu Jim şi Pete într-un cort, în Shandia. Descurajarea făcuse loc planurilor de reconstrucţie a misiunii. Voiau să pregătească cît puteau de repede o casă pentru Ed. Un fragment din jurnalul lui Ed povesteşte despre primele zile petrecute împreună cu familia sa în junglă:
„Septembrie 1953. Ne-am stabilit în Shandia. Viaţa începe să devină o rutină cu cumpărături, vînzări, tratarea bolnavilor, cu repararea lămpilor cu petrol, cu învăţarea limbii. Este destul de greu să-mi găsesc timp pentru aceasta din urmă. Şi, de asemenea, pentru studiul Bibliei şi pentru rugăciune. Este greu să ai grijă de toate, greu să rămîi cu zîmbetul pe buze, greu să-i iubeşti pe aceşti indieni nerecunoscători. Este greu să nu pierdem din vedere scopul primar

pentru care sîntem aici, cînd ne încurcăm cu atîtea alte lucruri secundare."
O viaţă de misionar pretinde o adaptabilitate maximă, de la cîştigarea unui concurs naţional de oratorie la lupta cu o limbă nescrisă... de la succesul pe terenul de fotbal, la ore de volei cu nişte copii de indieni...de la perspectiva unei vieţi de jurist într-un oraş nord-american, la viaţa într-o junglă din America de Sud. Marilou, care fusese responsabilă cu muzica într-o biserică mare, i-a învăţat încetul cu încetul pe copii cîntece pe care le scrisese împreună cu Ed, în Checiua. După toate acestea, erau gata. Erau pregătiţi complet pentru a fi „nebuni pentru Hristos".

Capitolul 5

„De *sacrifica t pen tru Dumnezeu"*

vioneta uyarimunl Se aude avionul!" ~*W* Aceste cuvinte, strigate de indieni, îi anunţau pe Jim, Ed, Pete şi pe ceilalţi misionari din Oriente de sosirea micului Piper galben-strălucitor al Societăţii Aviatice Misionare. Zumzetul slab al motoarelor sale era sunetul cel mai plăcut pentru urechile misionarilor din jungla amazoniană. Aveau să-şi întrerupă orice activitate pentru acea dimineaţă — tratarea de impetigo a unui copil, vînzarea unei sticluţe cu medicamente contra viermişori, orele de studiu biblic sau legarea scîndurilor pentru o nouă casă. în mare grabă trebuia eliberat aerodromul, trebuia parcursă pista pas cu pas pentru o ultimă verificare a suprafeţei de aterizare şi apoi, cînd cîinii şi copiii se vor afla la o distanţă suficient de mare, avionul ateriza lunecînd uşor peste copaci spre pista acoperită cu iarbă.

în clipa în care avionul se oprea, uşa se deschidea larg şi un personaj cu faţa arsă de soare, cu părul de culoarea nisipului, cu ochi mari, albaştri, însă uşor maliţioşi, sărea afară — Nate Saint, cel care dăduse un impuls fără precedent vieţii misionare din această junglă.

Nate avea să dezgroape din lucrurile îngrămădite în spatele avionului marfa prevăzută pentru această misiune, verificînd cu voce tare lista întocmită de Marj, soţia lui.

<^ *rrin porme spienaoru*

„Ia să vedem — un sac de făină, 22,5 1 de ulei, carne, zarzavaturi, două mături şi poşta. Penicilina e în sacul cu scrisori. Asta e. Cum merge, Ed?"

In vreme ce povesteau lîngă avion, indienii se adunau degrabă in jurul lor. Orice s-ar fi întîmplat— dacă cineva s-ar fi apărat de muşte frecîndu-şi tară încetare picioarele unul de celălalt, dacă un copil avea să înceapă să plîngă sau un cîine va fi scăpat din braţele vreunui copil — nimic nu reuşea să distragă atenţia indienilor de la avionul care tocmai sosise, iar faptul că îl văzuseră de atîtea ori pînă atunci nu le atenua fascinaţia.

Şi apoi, fără vreun avertisment, se auzea o alarmă micuţă—ceasul lui Nate! Fiind un om metodic, îşi calcula cu precizie timpul disponibil pentru fiecare oprire, astfel încît să se poată întoarce înainte de apusul soarelui. După ce erau strînse canistrele goale şi aruncate în spate pentru a fi umplute la Shell Mera, după o ultimă verificare a listei, Nate avea să sară în avion, îşi lega centura de siguranţă, le tăcea semne cu mîna şi decola. Era o oază de lumină peste săptămînă în viaţa izolată a misionarilor.

„Măi, nu este nimeni ca bătrînul Nate", avea să-i spună Ed lui Marilou pe drum înapoi, spre casă.

într-adevăr, venirea lui Nate a marcat începutul unui nou mod de viaţă pentru misiunile izolate din această parte a junglei. Pînă acum, misionarii şi familiile lor erau complet rupţi de lumea exterioară vreme de mai multe luni şi drumuri periculoase de patru, şase, opt zile de luptă crîncenă cu jungla îi despărţeau de cel mai apropiat punct de ajutor medical sau de altă natură. Treptat, jungla a făcut loc aerodromurilor. Au fost instalate transmiţătoare şi receptoare radio, iar avionul, cînd venea, străbătea în cinci minute un drum de o zi pe jos. în construcţia de case au apărut, de asemenea, îmbunătăţiri importante — bambusul care era distrus de insecte şi stuful care putrezea repede, au fost înlocuite treptat de scînduri tăiate şi finisate cu ajutorul uneltelor aduse cu avionul. Nate a construit un cadru pe partea de jos a avionului pentru a putea aduce plăci de aluminiu. Cu

!

acestea se putea construi foarte uşor acoperişuri durabile. Dinamurile şi combustibilul pentru ele, frigiderele care funcţionau cu petrol, nişte dulăpioare cu multe sertare, sobe, ferăstraie electrice şi ciment — toate împreună tăceau viaţa în junglă mai puţin periculoasă, mai sănătoasă şi mai eficientă.

Nate şi soţia sa, Marj, au ajuns în Oriente în septembrie 1948. Primul lucru pe care l-au făcut a fost să-şi construiască o locuinţă la Shell Mera. Un cort le-a fost suficient în săptămînile în care Nate a lucrat la ridicarea căsuţei lor şi în scurt timp acesta a devenit „magazie-dormitor-şopron". Dar slujirea

misionarilor din junglă nu putea aştepta pînă cînd cei doi soţi s-ar fi stabilit într-un mod confortabil la Shell Mera. Nate venise ca pilot şi făcea parte din Societatea Aviatică Misionară, o organizaţie interdenominaţională fondată de doi foşti piloţi, al cărei scop era transportul înspre sau de la misiunile mai îndepărtate al misionarilor evanghelici, al proviziilor, al uneltelor sau al bolnavilor. Astfel, uşurînd în parte povara fizică pe care o poartă misionarii din cauza condiţiilor primitive de viaţă, SAM îi ajuta să le rămînă mai mult timp şi mai multă energie pentru lucrarea spirituală.
La foarte puţin timp după sosire, Nate şi-a început zborurile, ducînd şi aducînd misionari, bagaje, făcînd zboruri de recunoaştere pe la diferite misiuni; el se ocupa, de asemenea, de întreţinerea avionului. Marj, pe de altă parte, se ocupa de primirea tuturor misionarilor şi a vizitatorilor lor. Treceau mulţi prin Shell Mera şi ea era singura gazdă disponibilă în zonă. Niciodată nu ştia dacă avea de gătit cina pentru două sau pentru douăsprezece persoane. „Şi mănîncă toţi ca nişte lupi!", zicea ea. „Mă gîndesc cam cît mănîncă un om obişnuit, dublez cantităţile şi apoi gătesc."
Nate şi Marj erau oamenii cei mai potriviţi pentru această slujbă. Nate şi-a exprimat odată, într-o scrisoare, recunoştinţa faţă de Marj, pentru dăruirea ei. „Cît de fericit mă simt să te am *întotdeauna* lîngă mine în munca aceasta. Credeam că am suficientă energie pentru
w-r r un pui iui:
sprinturi, însă Dumnezeu ştia că voi avea nevoie de un volant pentru a-mi susţine echilibrul într-o cursă aşa de lungă."
Principala sa preocupare în ceea ce privea zborurile era ca acestea să fie sigure, eficiente şi economice: „Misionarii care călătoreau pe vechile cărări ale junglei aveau grijă să nu ducă cu ei nimic care să nu fie necesar. Astăzi, cu avionul, şi noi trebuie să avem aceeaşi grijă. Cînd misiunea noastră a cumpărat avionul, acesta avea scaune frumoase şi comode. Dar am observat că aceste scaune cîntăresc aproape 4 kg fiecare. Aşa că ne-am hotărît să folosim scaune mai tari, care însă cîntăresc doar 0,5 kg, şi astfel, pentru fiecare scaun, să putem lua 3,5 kg de mîncare sau bagaje în plus."
Fiecare gram conta într-un avion mic cum era acesta. Cînd a văzut că se aduna noroi pe apărătorile aerodinamice ale roţilor, le-a scos, iar apoi, într-un mod ^caracteristic lui Nate, a folosit povestea ca o ilustraţie spirituală: „Cînd vom ateriza dincolo şi vom descărca, cel care va fi renunţat la orice lucru inutil, va putea prezenta înaintea Domnului încărcătura cea mai bogată."
Nate a considerat întotdeauna că trebuie să fie cu întreaga sa viaţă „la dispoziţia" lui Hristos. într-o scurtă mărturie la radio HCJB — Vocea Anzilor din Quito — a vorbit despre crezul său:
„în timpul ultimului război am fost învăţaţi că, dacă vrem să atingem obiectivul pe care ni l-am propus, *trebuie să fim dispuşi să fim de sacrificat...* Chiar în această după-amiază se cunosc mii de soldaţi, doar după numerele de pe plăcuţele de identificare, care sînt gata de sacrificat... Ştim că nu există decît un singur răspuns cînd ţara ne cere să plătim partea noastră la preţul libertăţii. Totuşi, cînd Domnul Isus ne cere să plătim preţul pentru evanghelizarea lumii, Ii răspundem de multe ori cu tăcerea noastră. Nu putem. Spunem că preţul ar fi prea mare.
Dumnezeu însuşi a întocmit această lege cînd a făcut lumea. El a ştiut de atunci care va fi preţul răscumpărării ei. Dumnezeu nu L-a ascuns pe singurul Său Fiu, ci L-a dat ca preţ de răscumpărare pentru păcatele noastre.

Misionarii se confruntă în mod constant cu această cerinţă de a fi gata de sacrificat. Isus a zis: «Adevărat vă spun că nu este nimeni, care să fi lăsat casă, sau fraţi, sau surori, sau tată, sau mamă, sau nevastă, sau copii, sau holde, pentru Mine şi pentru Evanghelie, şi să nu primească acum, în veacul acesta, de o sută de ori mai mult, iar în veacul viitor, viaţa veşnică.»"
Totuşi, convingerile lui Nate despre sacrificiu nu i-au diminuat cu nimic prudenţa pe care o presupun mişcările şi acţiunile oricărui pilot adevărat. Dimpotrivă, mintea sa era mereu plină cu idei noi vizînd mărirea siguranţei de zbor. „încerc să mă feresc de inovaţii făcute doar de dragul inovaţiei", scria el. „în acelaşi timp, nu pot să mă împiedic să mă gîndesc la tot felul de mici îmbunătăţiri; încerc, însă, să aleg dintre ele doar pe acelea care ar putea avea o oarecare valoare."
Unul dintre dispozitivele de o reală importanţă create de el a fost un sistem de alimentare alternativ. De multe ori experimenta noile sale dispozitive cu ajutorul fratelui său mai mare, Sam, care era un pilot de cursă lungă cu multă experienţă în domeniul aeronauticii.
„Deasupra junglei, încerc mereu să aud sunetul unor defecţiuni pe care nu vreau niciodată să ajung să le aud, îi scria Nate lui Sam, şi păstrez în spatele gîndurilor obişnuite imaginea unor lucruri mărunte, de pildă furtunul de alimentare mi s-a stricat în mînă în Mexic. Flacăra spărsese unul din capetele

tubului, dar tensiunea elastică îl ţinuse totuşi nemişcat. Mă gîndesc, de asemenea, la ce poate face un roi de viespi care se hotărăsc să astupe un capăt de alimentare. Ca să închei, mă impresionează lunga listă de defecţiuni aleatorii care pot apărea, mă impresionează, de asemenea, consecinţele cumplite pe care le-ar putea suporta pasagerii mei, ca să nu mai pomenesc de bietele mele oase, dacă va trebui vreodată să aterizez forţat undeva deasupra arborilor înalţi ai junglei."

In timp ce încerca din răsputeri să găsească vreo metodă de a împiedica o pană de alimentare în timpul zborului, într-o zi, pe cînd lucra în hangarul de la Shell Mera, observă un camion sus, în Anzi, pe drumul spre Ambato. Camioanele erau destul de rare în acea zonă,

uu rrin purme spienuorn

iar acesta constituia o- curiozitate şi dintr-un alt motiv. Un băieţel stătea agăţat pe cabină, ţinînd o canistră de vreo cinci galoane şi un furtun, în timp ce un alt băiat mai mare stătea pe aripa din faţă, ţinînd celălalt capăt al furtunului îndreptat spre carburator pe sub capota care era puţin ridicată. Indiferent care ar fi fost cauza căderii sistemului obişnuit de alimentare, avea în faţa ochilor un camion care se pregătea pentru o ascensiune de peste 1.800 m, cea mai mare parte a drumului trebuind să fie parcursă cu viteza a doua sau a treia, cu multe schimbări de viteză, şi care urma să fie alimentat cu un furtun de cauciuc de un băiat aşezat pe aripă!

Imaginaţia vie a lui Nate s-a pus imediat pe lucru. A ridicat capota avionului, a scos dispozitivul de ajustare a temperaturii din dispozitivul de admisie şi a stropit benzină înăuntru. Fiecare apăsare pe tubul plin cu vapori de benzină producea cîte o mică explozie de putere. încurajat de experimentele sale, s-a dus în bucătărie şi a împrumutat unul dintre bidoanele de ulei ale lui Marj, pentru a-1 folosi ca rezervor auxiliar. Pentru a obţine o apărătoare aerodinamică pentru rezervor, 1-a trimis pe un băiat după o bucată de lemn de balsa, pe care băiatul i-a şi adus-o după ce a tăiat un arbore de balsa de 24 m înălţime. Rezervorul şi apărătoarea au fost legate strîns de lonjeroane, sub aripa stingă. Cu ajutorul unor garnituri mai vechi ale unor filtre şi al unei valve a terminat instalaţia. Pe panoul de bord a mai adăugat un ac indicator pentru controlul mecanismului. Pînă aici toate erau bune, însă întunericul 1-a obligat să aştepte pînă dimineaţa pentru testarea noului său dispozitiv de siguranţă.

A avut parte de o noapte de insomnie, în care a însumat motivele potenţiale ce ar fi putut duce ideea sa în zona impracticabilului—dar acel camion reuşise să urce cu viteza a doua, fără dispozitivul normal de alimentare. Mai ştia, din lunga sa experienţă de mecanic, că un carburator modern era atît de complicat tocmai pentru ca trecerea de la viteze joase la viteze înalte să se producă lent. Iar un motor mort în aer, îşi spunea el, se va învîrti destul de repede pentru a fi deasupra acelor viteze joase critice.

ue sacrificai pentru Dumnezeu

67

A doua zi dimineaţa, primele teste dovediră că dispozitivul alternativ de alimentare putea funcţiona la sol fără nici o problemă. Venise momentul pentru testul în aer. Nate îşi descrie experienţa:

„La 600 m deasupra aerodromului am poziţionat indicatorul de alimentare la zero. Era o experienţă destul de stranie pentru un tip care asculta de atîta vreme, sperînd să nu audă niciodată aşa ceva. Dar o simplă rotire a noului ac indicator de pe bord a adus cu ea şi o bucurie deplină, şi motorul înapoi la puterea maximă. Pentru următoarele douăzeci de minute sursa normală de alimentare a fost complet tăiată. Chiar dacă am ocolit complet carburatorul, motorul nu s-a oprit nici o clipă. A preluat impulsul anterior şi a pornit fără să se înece măcar o dată.

Am pus avionul în toate poziţiile imaginabile şi am mers cu diverse viteze. Nu a ezitat niciodată. Nu mi-a fost cu nimic mai greu să «simt» rata optimă cu noul sistem faţă de controlul obişnuit al admisiei. Era acelaşi lucru.

Toată instalaţia, cu rezervor cu tot, cîntăreşte doar 2 kg. Singurul lucru pe care îl are în comun cu sistemul de alimentare al avionului este motorul. Pot trece astfel peste toate defecţiunile obişnuite, cum ar fi înfundarea tuburilor sau căderea liniei de alimentare. Avînd în vedere simplitatea şi costul scăzut al unui astfel de dispozitiv, mă întreb de ce zburăm noi de atîta vreme cu o singură sursă de alimentare, care este sensibilă în mai multe puncte între rezervor şi motor? Credem toţi că sînt mai bune motoarele cu aprindere dublă; de ce nu am folosi şi un sistem de alimentare alternativ pentru cazuri de pericol?"

Cu permisiunea guvernului, toate avioanele Societăţii Aviatice Misionare au fost echipate cu un astfel de sistem de alimentare alternativ.

O altă invenţie ingenioasă a lui Nate i-a uimit pe mulţi piloţi. El a dezvoltat o metodă prin care lăsa, în plin zbor, un coş de pînză direct în mîinile unui om de la sol. Această „tehnică a spiralei", cum a

numit-o el, a făcut mai tîrziu posibil primul contact cu indfenii Auca. Coşul de pînză este coborît de-a lungul unei coarde de aproximativ

rrin puruie spienuurn

,iut/ *ijiLui ţjenir u*

450 m lungime. Avionul intră într-o curbă strînsă, iar coşul se deplasează spre centrul cercului— tensiunea din coarda care se mişcă spre partea opusă a cercului egalînd forţa centrifugă care tinde să arunce coşul spre exteriorul spiralei. Cînd coşul ajunge în centrul cercului, atîrnă aproape nemişcat în vîrful unui con întors. Cel de jos nu numai că poate primi în acest fel poşta, medicamente şi pachete mai mici, dar, mai mult, poate trimite mesaje sau alte lucruri înapoi. Uneori , Nate folosea în loc de coardă un cablu telefonic şi punea un telefon în coş. în acest fel, dacă jungla era prea deasă şi nu erau condiţii de aterizare, putea vorbi cu vreun misionar care locuia într-o zonă nisipoasă sau deasupra unui luminiş.

Una dintre măsurile elementare de siguranţă era contactul radio neîntrerupt. Aceasta era slujba soţiei sale, Marj. De fiecare dată cînd zbura, îi comunica în mod regulat localizarea, altitudinea şi nivelul combustibilului. Ea înregistra starea vremii la Shell Mera şi lua legătura cu misiunile înspre care se îndrepta Nate pentru a afla ce vreme este acolo. Fiecare misiune era echipată cu un transmiţător şi un receptor pe unde scurte şi la ora şapte în fiecare dimineaţă luau legătura cu Shell Mera. Dacă apărea vreo urgenţă medicală, era aranjat un zbor pentru aducerea pacientului. Se mai făceau comenzi pentru proviziile obişnuite şi erau programate zborurile prin intermediul acestui contact, care însemna ore întregi petrecute lîngă radio, dar Marj era la fel de convinsă că aceasta era partea ei în lucrarea misionară, la fel cum partea lui Nate era zborul. Astfel, în orice dimineaţă, la Shell Mera un vizitator ar fi putut auzi ceva de genul:

„Shell Mera, recepţie pentru Macuma, Macuma. Terminat" „Aici Macuma. Voiam doar să ştim de cîţi cărăuşi este nevoie la aerodrom cînd va ajunge încărcătura. Terminat."

„Bună dimineaţa, Macuma. Cred că doi vor fi de ajuns. Terminat." „Bine, mulţumesc. Cum e băiatul pe care l-am trimis la spital? Terminat."

„Voi suna la spital să văd dacă va putea veni joi cu Nate. Oricum, vei avea un vizitator joi. Tocmai a venit un misionar cu autobuzul şi ar vrea să vadă cum arată o misiune tipică în junglă. Terminat."

„Bine, Marj. Ne bucurăm să-1 primim. Bine ar fi atunci să ne trimiţi săptămîna aceasta şi de-ale gurii mai mult decît de obicei. Terminat."

„Bine. Bine, Macuma. Shell Mera cheamă Shandia, Shandia. Ceva nou? Terminat."

„Aici Shandia. Nimic nou, Marj. Terminat."

Şi aşa trecea dimineaţa, Marj notînd comenzile de alimente, de medicamente pentru dispensare, alte lucruri necesare pentru şcoli, aşteptînd cînd alte două staţii vorbeau între ele, transmiţînd mesaje de la misionari către medic, primind de la acesta răspunsul prin telefon, transmiţînd apoi răspunsul înapoi către misionari, chemînd „56 Henry", avionul lui Nate, notînd cu grijă, din cinci în cinci minute, poziţia sa.

Acasă unii zîmbeau cînd auzeau de preocuparea constantă a lui Nate pentru securitate. „Păi," ziceau ei, „un misionar ar trebui să se încreadă în Domnul!"

„Poate că modul meu de gîndire este păgîn, cum mi s-a şi spus", scria Nate acasă. „Cred în miracole. Sînt o nimica toată pentru Dumnezeu, desigur. Dar problema este să găsim modul de viaţă pe care Domnul îl consideră potrivit pentru noi. Nu aş fi aici dacă nu m-aş încrede în Domnul. Este foarte probabil ca cei care dau acum din umeri şi trec mai departe zicînd «Domnul îţi va purta de grijă», să fie tocmai cei care foarte greu s-ar expune riscurilor unei contaminări lucrînd într-o misiune în cartierul săracilor. Iartă-mă dacă sînt mai categoric în această privinţă. îmi fac probleme cu privire la siguranţă, dar nu las grijile să mă împiedice să-mi duc la bun sfîrşit slujba misionară. De fiecare dată cînd decolez sînt gata să-mi predau viaţa pe care am primit-o de la El. Eu cred că trebuie să adoptăm cît se poate de repede orice îmbunătăţire posibilă care ne ajută să ne îndeplinim mai bine slujba la care am fost chemaţi."

i *i m* ***yxn*** **inc** y/ic nuci II

pe lîngă faptul că uşura munca misionarilor din junglă, Nate avea şi $_0$ influenţă directă asupra vecinilor săi ecuadorieni. Niciodată nu se arăt£ grăbit, şi mulţi veneau la el doar pentru a vorbi, pentru că simţeau în el o dragoste pentru Dumnezeu şi o inimă caldă care îi $_{cuc}$^rea. Pe zi ce trecea învăţa tot mai bine limba spaniolă şi era $_{reS}$pectat pentru efortul său. Intîlnirile pe stradă, şcoala duminicală, $o_r$ele de alfabetizare, discuţiile personale — toate acestea făceau din N_at£ un misionar la fel de bun ca pilotul

din el.
jncerca, de asemenea, mici invenţii care să aducă un plus de Con1fort familiei sale. A construit o cisternă din ciment pentru a aduna apa de ploaie care se scurgea de pe acoperiş şi a mai construit un pergte mai mic în afară, astfel încît copiii — Kathie, născută în 1949, şi stevie, în 1951 — să se poată bălăci în surplusul de apă care se SCUI-gea din rezervorul mare în bazinul lor. A instalat o sonerie la maşin[a] de spălat pentru Marj, ca să nu mai piardă vremea cînd era la radi°- Umiditatea este o mare problemă la Shell Mera, aşa că Nate a con^truit o uscătorie în spatele bucătăriei, zidind ieşirea frigiderului în perete şi aşezînd partea în care se producea energia prin arderea petrolului în uscătorie. Astfel, hainele şi restul echipamentului puteau fi ţjjiute uscate.
Ce 1-a adus pe acest om inventiv, cu mintea sa ingenioasă, cu echipamentul său modern, în jungla primitivă a Ecuadorului? Ca şi Ed, Pete sau Jm' Nate provenea dintr-o familie care avea principii de viata adînc înrădăcinate în învăţătura Scripturii. Pe cînd era încă un băiete" [a] înţeles implicaţiile personale ale Noului Testament şi şi-a pus încrederea în Hristos ca singura temelie valabilă pentru nădejdea inîntuirii sale. In casa lor din Philadelphia, unde s-a născut în 1923, filmele şi dansul nu erau îngăduite, la fel se întîmpla şi cu jocurile de norC[c] (de la jocurile cu monede de un penny pînă la poker). Dar casa]or fiu era nici mănăstire. Copiii mergeau la pescuit, puneau capcane vara, mergeau cu săniile iarna şi le erau îngăduite aventuri — cum ar fi dormitul sub cerul liber. Nate proiecta şi construia vaporaşe,

aeroplane şi locomotive. Sora sa mai mare, Rachel, era „ca o mamă" pentru el, îi citea poveşti despre misionari din Africa, Japonia, India şi America de Sud. Imaginaţia sa a fost repede prinsă de aceste povestiri, astfel că într-o zi îi spuse surorii sale: „Nu mă aştept să ajung vreodată predicator, dar mi-ar plăcea să ajung odată să vorbesc cu cineva care nu a mai auzit niciodată despre Isus."
Fratele său mai mare, Sam, 1-a luat cu el în avion pe cînd Nate avea şapte ani şi era atît de mic, încît a trebuit să stea în picioare pe scaun pentru a vedea prin hubloul vechiului biplan. De atunci a fost fascinat de aripi şi de perspectiva cerului larg deschis în faţa sa.
La treisprezece ani a suferit de o osteomielită gravă la picior şi repausul forţat i-a dat timp să mediteze. Era, oare, posibil ca Dumnezeu să îl vrea pe el misionar?
Mai tîrziu îşi amintea: „In timpul colegiului, totul era evaluat în termeni de maşini zburătoare şi toate emoţiile aveau ca suport aventuri aviatice imaginate. Tot restul devenea aproape insuportabil de limitat, de fapt, orice ocupaţie care mă ţine pentru o zi întreagă în vreun loc de unde nu pot vedea cerul constituie încă pentru mine unul dintre cele mai grele necazuri".
Cei patru pereţi ai clasei i-au devenit în cele din urmă insuportabili şi, în ultimul an, şi-a luat o slujbă într-un magazin în timpul zilei şi a terminat şcoala la seral. In următoarele şase luni a lucrat la un aerodrom, unde a învăţat să piloteze avioane mici. După aceasta a lucrat la un hangar şi şi-a luat diploma de mecanic. Următorul pas a fost să se înscrie în programul pentru cădeţi al aviaţiei militare. „«Vulturul» este pe cale să facă ouă de aur" a spus el. „Antrenamente pe avioane de douăzeci şi cinci de mii de dolari!" Pînă acum zburase vreo optzeci de ore pe avioane uşoare de patruzeci de cai putere, dar visa de mult să zboare pe puternicele avioane ale armatei.
în noaptea dinaintea primei zile de instrucţie a simţit o durere în jurul cicatricii de la osteomielită. Şi-a ridicat pantalonul şi a văzut că era umflată. Toate ambiţiile sale din ultimii ani, născute din dorinţa de a intra în lumea piloţilor adevăraţi, s-au spulberat dintr-o dată. „Nu i-am spus nici un cuvînt colegului de cameră, am sărit în pat şi am
stins lumina. M-am zăvorit în cele mai întunecoase, mai ascunse încăperi ale sufletului meu, care acum deveniseră o carceră subterană pentru neputinţa mea. Lăsînd la o parte faptul că mă foiam întruna în pat sau că respiraţia mi-era uneori înăbuşită, urmată de uşoare gemete, nimeni nu ar fi putut şti că eram copleşit. Nu exagerez; inima îmi era zdrobită."
Şocul pierderii şansei de a trece de la biplane la avioane adevărate 1-a lăsat pe Nate într-o stare de abulie, în care nu-i mai păsa de nimic. Cînd s-a întors din spital, Forţele Aeriene l-au numit şeful echipei de întreţinere a avioanelor. în această slujbă avea mult timp liber pe care îl folosea pentru citirea Bibliei, lectură neglijată pînă atunci. La un an după această întîmplare, a fost detaşat la Detroit pentru a studia nişte motoare noi, mai mari, care aveau să fie folosite în curînd. Acolo, la serviciul din seara Anului Nou, a simţit că Dumnezeu îi îndreaptă inima către lucrarea misionară. „Nu predica a fost hotărîtoare în seara aceea", îşi amintea el mai tîrziu. „Oricum, nu auzeam nimic cu urechile mele. Mă rugam neputincios Tatălui Ceresc, implorîndu-L să-mi dea răspunsul a cărui absenţă mă împiedica să mă bucur de pacea despre care Isus spunea că ar trebui să locuiască în noi. Acum, tu ai mai auzit

despre oameni cărora le-a vorbit Dumnezeu. Nu ştiu ce s-a întîmplat cu colegul meu, dar eu, în seara aceea, am început să văd lucrurile altfel... B1NG... aşa, dintr-o dată. Ca şi cum cineva ar fi tăiat brusc filmul de pînă atunci şi l-ar fi înlocuit cu un cu totul alt film. Am ieşit din biserică cît de repede am putut şi am pornit... nu conta încotro, doar pentru a mă îndepărta de oameni. Ningea şi se aşternuse deja pe drum un strat de zăpadă curat, necălcat încă de nimeni, iar murmurul oraşului se auzea înăbuşit, aşa cum se aude în nopţile în care se trezeşte îngropat în noiane grele de zăpadă. O bucurie cum nu am mai cunoscut din noaptea în care am acceptat iertarea Domnului Isus pentru păcatele mele îmi lăsa în suflet o oboseală plăcută. Era prima oară cînd auzeam cu adevărat chemarea sfîntă: «Veniţi după Mine şi vă voi face pescari de oameni». Viaţa de

pînă atunci, în care alergam zi de zi doar după lucruri vremelnice, mi se părea o nebunie."

In aceeaşi seară, Nate şi-a luat rămas bun de la avioane şi de la zbor şi s-a hotărît să se înscrie la o şcoală misionară, pentru ca apoi să se alăture Societăţii Aviatice Misionare de care tocmai auzise. îi scria mamei sale: „Eu cred că industria aviatică tocmai a pierdut «un tip mare», iar Dumnezeu Şi-a cîştigat pentru Sine «un micuţ lucrător»."

La scurtă vreme după Ziua Victoriei în Europa (8 mai, n. trad.)a fost trimis la Salinas, în California, ca şef de echipaj în cadrul armatei a patra. Acolo i-a întîlnit pe doi foşti piloţi, cei care fondaseră SAM. Nici dacă ar fi plănuit cu mult timp înainte nu ar fi ieşit totul atît de bine. A primit un avion vechi de patruzeci de cai putere, 1-a reparat şi a început să zboare cu el în fiecare zi mai liberă.

Pe cînd era încă în armată, a întîlnit-o pe Marj Farris, pe care o descria mai tîrziu într-o scrisoare ca fiind „printre alte binecuvîntări, cea mai mare. Tocmai şi-a dat examenul de stat şi acum este soră medicală în California. A terminat şcoala în Los Angeles înfometată după Cuvînt şi cu o dragoste adevărată pentru cei pierduţi. E cea mai altruistă persoană pe care am întîlnit-o, cu excepţia mamei mele. Este o fată blîndă, cu o credinţă adîncă, gata să-L servească pe Domnul ■Secerişului..."

Cînd a terminat armata, Nate L-a rugat pe Dumnezeu să îi arate ce trebuia să facă mai departe. Şi a primit, pe neaşteptate, o primă misiune de la SAM. în iulie, 1946, a fost trimis în Mexic să repare un avion care se stricase în timpul unei aterizări. „Cu cîţiva ani mai devreme, cînd Dumnezeu mi-a luat viaţa în mîna Lui", scria Nate, „El nu îmi arătase ce voi avea de făcut, dar acum, dintr-o dată, îmi era foarte clar că aceasta avea să fie prima mea lucrare misionară." în mai puţin de două săptămîni după ce acceptase această misiune, se găsea deja undeva lingă graniţa cu Guatemala, în oraşul Tuxtla Gutierrez, cu cunoştinţe de limbă spaniolă care „se limitau la lecturile mele din copilărie despre Călăreţul Singuratic."

/* *rnn porţue spienaoru*

Ştia că era o apariţie cam ciudată, cu sacul său de marinar conţinînd 20 kg de scule, pe lîngă bunurile sale pămînteşti. Se întreba, de asemenea, dacă nu va avea cumva probleme la vamă — „Nu e tocmai un lucru obişnuit ca turiştii să poarte sub braţ o elice de avion de 2 m."

„Am încercat să-mi imaginez avionul stricat. Nu putea fi prea rău — probabil trenul de aterizare şi vreo aripă atinsă. Dar nu mi-am închipuit nici o clipă că voi găsi două aripi complet făcute praf, adunate într-un coş." Avionul intrase în tufişuri la capătul unui aerodrom. Au fost aduse la aeroportul din Tuxtla pentru a fi reparate de Nate bucăţi din lonjeroane, din trenul de aterizare, din plăcile de lemn ale aripilor . Cu ajutorul unui tîmplar mexican, căruia trebuia să-i deseneze totul pentru a înţelege, s-a apucat de lucru. Mergea greu pentru că planurile pe care le primise nu se potriveau cu avionul, iar un lonjeron, pe care l-au primit de la o fabrică, nu se potrivea nici cu planurile, nici cu avionul. Cînd a reuşit, totuşi, să le adune pe toate împreună, a apărut o altă problemă: cum să ducă aripile în junglă, unde era restul avionului? Nu puteau fi împachetate şi duse prin junglă, unde aveau de străbătut uneori canioane foarte înguste; cu aripile nu ar fi putut trece de anumite coturi cu nici un chip. Şi atunci, au construit toate bucăţile, dar nu le-au lipit între ele, le-au numerotat, apoi le-au dezasamblat, le-au legat în nişte baloturi şi le-au dus cu un avion pînă pe aerodromul din junglă. Cînd a ajuns la avion, Nate a văzut că unele piese dispăruseră şi că în rezervor şi pe ţevile de admisie se cuibăriseră viespi. Deoarece nu avea date exacte despre avion, a fost nevoit să îl aşeze pe nişte butuci şi să ajusteze după ochi noile aripi ca să se potrivească cu cele vechi, exact aşa cum făcea cînd era mic şi construia aeromodele. A terminat de reparat avionul, prima sa misiune în cadrul SAM, doar cu foarte puţin timp înainte de expirarea permisului său de muncă.

După aceea a petrecut zece zile fericite în Los Angeles cu micuţa sa soră medicală. Pe cînd îşi luau rămas bun, îi spuse: „Ei, Marj, în ce mă priveşte, totul e aranjat, afară de veselă!"

în iarna din 1947-48, Nate s-a înscris la Colegiul Wheaton, iar Marj şi-a găsit în ianuarie o slujbă într-un oraş vecin şi studia şi ea Biblia la colegiu. Se pregăteau împreună pentru viaţa de misionari pe care o anticipau. Au format un grup de studiu biblic pentru adolescenţi. Nate a numit programul „un fel de cutie de bomboane, plină cu dinamita Evangheliei".
Dar perioada lor de practică a fost mai scurtă decît se aşteptau. Era nevoie de ufi pilot în Ecuador. Şi-au scurtat cursurile, şi-au adunat economiile, au cumpărat un inel de logodnă şi o maşină şi au plecat într-o noapte spre Long Island, New York, la aproape 1.600 km depărtare. Acolo au stat la fratele său, Sam, şi au făcut nunta. După o „lună de miere" care a durat patru zile, au pornit spre vest, avînd toate bunurile lumeşti adunate pe scaunele din spate. Mîncau conserve, pe care le încălzeau pe motor. In cele din urmă au ajuns în California şi Nate a început să lucreze la un avion cumpărat de SAM pentru misiunea din Ecuador. Marj şi-a luat din nou o slujbă ca soră medicală.
Pe 8 septembrie avionul era gata şi Nate, împreună cu un alt pilot din SAM, zbură către Ecuador, urmînd ca Marj să meargă şi ea mai tîrziu, în aceeaşi lună, cu un avion comercial.
La Shell Mera anii treceau repede. Casei îi luă locul, cu vremea, o cabană mare din lemn negru, cu balcoane spaţioase şi streşini largi împotriva ploilor tropicale, cu un sistem de circulaţie a apei pentru bucătărie şi pentru duş, conectat la jgheaburile de la streaşină şi cu nişte rezervoare mari de beton. După ce au terminat cabana, au mai ridicat încă o casă; aveau acum zece dormitoare pentru a putea face faţă fluxului de oaspeţi care le treceau prin casă şi o cameră pentru radio, unde Marj putea lucra mai eficient şi puteau fi reparate staţiile radio ale misionarilor.
Johnny Keenan, un alt pilot, a sosit cu un alt avion pentru a-i ajuta la muncă şi, nu mult după aceea, Nate avea să termine o nouă casă confortabilă pentru cei doi Keenan, şi să modifice hangarul pentru a putea adăposti două avioane. A instalat o mică centrală electrică pe

rîul din spatele casei, care asigura electricitatea pentru cele cîteva clădiri.
Erau pregătiţi acum să lucreze cu eficienţă maximă; misiunile din junglă erau toate susţinute cu alimente şi alte lucruri necesare. Nate şi Marj au început să-L roage pe Dumnezeu să le arate în ce alt fel ar putea să mai ajute lucrarea misionară din jungla ecuadoriană.
în ciuda multelor responsabilităţi care apăsau asupra lui, Nate nu a uitat nici un moment de indienii Auca, ce locuiau la doar 100 km de Shell Mera. La scurt timp după ce sosise în America de Sud, scria acasă: „Nu cu mult timp în urmă am discutat cu un alt misionar care îşi doreşte foarte mult să ajungă la acel trib de indieni ucigaşi, Auca. Sînt foarte puţini albii care au avut contacte prietenoase cu ei şi au trăit pentru a le povesti. Ne aşteptăm ca avionul să joace un rol esenţial în evanghelizarea acestui popor." Nate a făcut un zbor de recunoaştere peste teritoriul indienilor Auca, dar nu a putut observa prea multe — doar o casă, două care păreau abandonate. începea să se întrebe dacă nu cumva se mutaseră din acea zonă. Apoi, în iulie, 1954, într-una din zile, auzi de un nou omor săvîrşit de Auca. De această dată se implică personal. Iată, dintr-o scrisoare trimisă acasă, relatarea lui despre cele întîmplate:
„Ieri am aterizat la Villano, la 50 km vest de Shell Mera. Imediat ce am pus piciorul pe pămînt a venit în fugă un om şi mi-a spus că avusese loc o incursiune a indienilor Auca. Mai tîrziu au venit la aerodrom doi dintre supravieţuitori — un bărbat şi o femeie. Femeia era purtată pe o targa de bambus şi avea mai jos de subsuoară o rană de suliţă care părea destul de gravă. Ne-au povestit că suliţa se rupsese în rană. Atacatorul ei voia să o mai lovească o dată, dar ea a prins de capătul suliţei şi nu 1-a mai lăsat. Era însărcinată în luna a şasea sau a şaptea. Bărbatul venise singur, deşi era schilodit îngrozitor: avea mai multe împunsături în piept, o gaură dintr-o parte pînă în cealaltă a unei coapse şi o gaură printr-o mînă, cu care, probabil, evitase o lovitură mortală. I-am luat pe cei doi pacienţi în

avion. După ce am decolat, i-am spus lui Marj ce se întîmplase şi cînd am ajuns la Shell Mera erau pregătite două paturi şi, împreună cu o altă femeie, le-a acordat indienilor cea mai bună îngrijire pe care o permiteau condiţiile locale.
Nu putem vorbi direct cu pacienţii, dar am angajat un cuplu care vorbeşte Checiua. Aseară bărbatul a luat Biblia în spaniolă şi citea, iar apoi le traducea şi le explica în Checiua. Cei doi indieni nu auziseră niciodată de Biblie. Din cîte se pare, adevărul nu a pătruns încă în sufletele lor, pentru că, în această dimineaţă, bărbatul m-a întrebat dacă nu aş putea cumva să zbor înapoi şi să omor măcar un indian Auca pentru el. Atunci cel pe care l-am angajat să vorbească cu ei i-a explicat încă o dată că noi nu

voiam să luăm vieţi, ci să le salvăm prin Domnul Isus Hristos."
Acest incident a intensificat mult senzaţia de urgenţă pe care o avea Nate cu privire la reluarea contactelor cu indienii Auca, dar mai erau şi alte triburi a căror ignoranţă spirituală constituia o adevărată provocare pentru misionari. în 1954 a apărut o nouă şans.ă pentru Nate de a contribui la împingerea mai adînc în junglă a graniţelor teritoriului atins de Evanghelia lui Hristos. Unul din personajele-cheie ale acestei noi pagini din istoria misionară a fost Roger Youderian.

Capitolul 6

Misionar la Jivaro — indienii care strîmtau capetele

oger Youderian, soţia sa, Barbara, şi cei doi copii ai lor, Bethy şi Jerry, locuiau la Macuma, o misiune în partea de sud a junglei. Macuma fusese înfiinţată de Frank Drown în 1945 şi a primit acest nume după o mare fermă din Statele Unite. Cînd ateriza aici avionul, găinile fugeau de pe aerodrom în toate părţile, în timp ce vacile, imperturbabile, rumegau mai departe. Casele nu erau făcute din scîndurele de bambus, ci din plăci groase de lemn care le confereau un aer de stabilitate şi permanenţă. Macuma se află pe teritoriul indienilor Jivaro.
Indienii Jivaro stăpînesc un teritoriu de aproximativ 18.000 km^2 în partea sudică a junglei ecuadoriene şi trăiesc în totală independenţă faţă de oamenii albi, care sînt proprietarii acestui teritoriu de vreo patru sute de ani, însă doar cu numele.
Roger, înalt şi slab, cu o coamă de păr negru pe spate, s-a născut pe 21 ianuarie 1924, în apropiere de Sumatra, Montana, şi era cel de-al şaptelea fiu al unei familii de fermieri. Mama sa i-a dat o educaţie în spiritul devoţiunii creştine. Roger era un adolescent activ şi se pregătea să devină pianist cînd, la vîrsta de nouă ani, a fost lovit de poliomielită. Boala a fost atît de gravă încît nu numai că nu a mai putut cînta, ci în urma ei mergea şi fugea ca un om bătrîn.
i ri/i y/i/r iitc iy/ic M ift/r u
în liceu, la Lewistown, Montana, şi-a depăşit handicapul într-o măsură suficientă pentru a putea juca baschet. De la liceu, Roger s-a dus la Montana State College cu trei burse. Avea de gînd să devină profesor de ştiinţe agricole. A fost desemnat ca cea mai promiţătoare speranţă a anului său, în 1942, şi a lucrat peste vară la hărţile fermelor din jurul Lewistown-ului, hărţi care încă sînt folosite de Banca Agricolă Federală. In octombrie 1943 a intrat în armată, unde a devenit paraşutist. A fost trimis în Anglia ca ajutor al preotului militar Paschal Fowlkes, care le scria mai tîrziu părinţilor lui Roger: „Lucrarea creştină aici în armată nu e cu mult diferită de cea obişnuită, în special în ceea ce priveşte faptul că un conducător se poate baza la greu doar pe puţini din jurul său şi trebuie să le insufle curaj celorlalţi. Cred că veţi fi mîndri şi fericiţi să aflaţi că îl consider pe Roger unul dintre acei «stîlpi de susţinere»." Credinţa lui Roger s-a întărit mult în perioada petrecută în Anglia şi îl găsim în decembrie 1944 scriind următoarele mamei sale:
„Cea mai fericită zi din viaţa mea a fost ziua în care L-am acceptat pe Isus Hristos ca Salvator al meu pentru iertarea păcatelor mele; cu ajutorul lui Dumnezeu sper şi am să mă rog pentru credinţă şi pentru puterea de a-L glorifica pe Tatăl Ceresc în fiecare zi a vieţii mele ca martor şi ucenic al lui Hristos. Cercetarea Scripturilor este cea mai mare sursă de nădejde şi har. Descopăr în fiecare zi mai mult din măreaţa putere a rugăciunii. Obişnuiam să zic: «Ce lume minunată!» Cu această nouă credinţă, şi dragostea mea a crescut de o mie de ori şi, în mijlocul acestor fericiri, mă mistuie dorul de a împărtăşi minunatele binecuvîntări pe care Dumnezeu le dăruieşte oamenilor în nesfîrşita Sa îndurare."
A supravieţuit paraşutării pe Rin în 1944 şi a fost decorat pentru eroism în urma bătăliei. Ideea dedicării întregii vieţi în slujba Domnului prindea rădăcini în inima lui Roger şi în august 1945 scria din Berlin: „Am să-ţi spun un secret, mamă; este secret pentru că, mai mult decît în orice alt lucru, vreau ca acţiunea să preceadă vorbele. De cînd L-am acceptat pe Hristos ca Mîntuitor al meu, în toamna trecută,
IU *JI VLII 1/
L ui K MI innuii
LU/JC
şi am început să-L urmez şi să caut să fac voia Sa, am simţit chemarea către lucrarea misionară,

socială sau de vestire a Cuvîntului în biserică. Nu pot spune acum care va fi chemarea mea, dar ştiu că vreau să fiu un martor al Lui şi să trăiesc cu El fiecare clipă a vieţii mele."
Roger s-a întors în Montana în ianuarie 1946 şi, în acea iarnă, convingerea sa că este chemat spre lucrarea misionară s-a confirmat. S-a înscris la Colegiul de Ştiinţe Umaniste, la Northwestern Schools în Minneapolis, unde a întîlnit-o pe Barbara Orton, o fată blondă, liniştită, care studia Educaţia Creştină şi avea de gînd să devină misionară. Ea provenea dintr-o familie baptistă din Lansing, Michigan, şi auzise despre munca de misionar de cînd se ştia, îi ascultase pe misionari vorbind în biserica ei şi îi întîlnise în casa părinţilor ei. „Cred că Domnul mi-a vorbit pe cînd eram încă copil", spunea ea, „şi m-a făcut să simt că asta e ceea ce trebuia să fac." în septembrie 1950, Barbara şi Roger s-au înscris la cursul de medicină misionară. Au stat toată iarna într-o sală mică, împreună cu nouă alţi studenţi, şi au învăţat să pună oasele la loc, să moşească un copil, să dea injecţii. S-au logodit în ziua de Paşti, în 1951 şi s-au căsătorit în septembrie. Au fost acceptaţi ca şi candidaţi de către Uniunea Misionară Evanghelică, o organizaţie nondenominaţională, şi au plecat imediat într-o perioadă de probă în Kansas. Aici au luat lecţii de limba spaniolă, au învăţat să se descurce în diferite situaţii practice care pot apărea într-o misiune, au condus servicii duminica dimineaţa şi au lucrat cu copiii din cartierele sărace ale oraşului.
în ianuarie 1953 au plecat împreună cu fiica lor, Beth Elaine, care avea atunci şase luni, spre Ecuador. După o perioadă de studiu intens al spaniolei la Shell Mera, au plecat la Macuma. Frank şi Mărie Drown, deja vechi misionari la Macuma, veniseră cu opt ani înainte din lowa, ţara fermelor. Datorită scrisorilor trimise de Mărie înapoi în Statele Unite, Roger a ajuns să audă de indienii Jivaro şi să devină interesat.
O dată stabiliţi, Roger şi Barbara au început un studiu intens al limbii indienilor Jivaro şi, în curînd, au putut, împreună cu misionarii
mai vechi, să dezvolte o metodă prin care să-i înveţe să scrie şi să citească. Roger făcea nişte desene simple — un leneş agăţat de o creangă, o puşcă, o şopîrlă — şi lîngă desene scria sunetele din cuvintele Jivaro.
Deşi Roger venise acolo pentru a propovădui Cuvîntul, mai avea încă multe lucruri de învăţat pînă să obţină succes în contactele sale cu tribul. A ajuns să stăpînească destul de bine limba indienilor, şi-a construit o casă, iar indienii începeau să aibă încredere în el; totuşi, avea încă destul de mult de furcă cu întreţinerea gospodăriei. Jungla creştea cu o repeziciune uimitoare si de aceea trebuia mereu ţinută la distanţă cu ajutorul securii. Generatorul de curent de la misiunea vecină era mereu defect, acoperişurile cedau în faţa furtunilor tropicale. Cu toate acestea trebuia să se descurce singur. Experienţa sa în tîmplărie şi plăcerea de a lucra i-au fost de mare ajutor cînd a ajuns în Macuma. Barbara scria: „Roger se descurcă de minune în Macuma; sînt acolo doi oameni la tăiat scînduri, doi pentru planuri, doi la săpat. în timp ce primii, împreună cu Roger, tăiau scîndurile cu un ferăstrău electric, ceilalţi au turnat stîlpii pentru casă."
Totuşi, nu pentru a se ocupa de construcţii îşi părăsise el căminul, începu, nu după multă vreme, să le vorbească indienilor din Scriptură. Indienii Jivaro erau oameni liberi, ostili faţă de tot ce venea din afară, iar umorul lor era extrem de acid. „Nu fac decît să rîdă şi să scuipe tot timpul", spunea un misionar despre ei. Par să se amuze din orice şi-şi punctează conversaţia scuipînd cu zgomot printre al doilea şi al treilea deget. Copiii, la fel ca şi cei ai indienilor Checiua, erau mereu cu feţele lipite de ferestre, urmărind ce se întîmplă înăuntru. în scurtă vreme Roger s-a obişnuit cu ei, deşi la început îl cam deranjau rîsetele lor înăbuşite şi comentariile în şoaptă.
Mereu în pantaloni scurţi, jambiere, pulovăr de bumbac şi şapcă, Roger se strecura pe potecile întortocheate ale junglei, adesea adîncindu-se pînă la genunchi în noroi, în desele vizite pe care le făcea indienilor Jivaro. Uneori se oprea locului ameţit de o mireasmă neînchipuit de dulce, mai dulce decît cea a florii de portocal, dar nu

reuşea să-şi dea seama de unde venea mirosul. Florile cele mai ciudate se găsesc, de multe ori, foarte sus, în vîrful copacilor, ascunse în frunzişul bogat. Trebuia însă să fie mereu atent la şerpi — cele mai periculoase animale din junglă. Multe specii sînt aproape imposibil de observat din cauza culorii asemănătoare cu a mediului în care stau. Vipera poate sta chiar în mijlocul cărării pentru că pielea sa pătată se armonizează atît de bine cu petele de lumină de pe frunzele căzute, încît numai rareori este văzută la timp. Şarpele de tufiş are suficientă otravă pentru a omorî cam o sută de oameni. Şarpele de

coral, a cărui otravă atacă sistemul nervos central şi provoacă moartea în 24-48 de ore, fără nici un simptom prealabil, este unul dintre cei mai mici şerpi şi, de aceea, şi mai greu de observat. Pe neaşteRtate, poteca se sfîrşea şi Roger se oprea la marginea unui luminiş, orbjt de lumina soarelui, prea puternică pentru ochi după semiobscuritatea junglei. Fiecare familie Jivaro îşi face casa în cîte un luminiş. Casele lor sînt lunguieţe şi au la fiecare dintre capete o deschizătură îngustă, înaltă de vreo cinci picioare, care le slujea atît ca uşă, cît şi ca fereastră, iar acoperişul din frunze de palmieri şi din stuf ajunge pînă aproape de pămînt.
Indienii Jivaro au unele obiceiuri privind vizitele, protocol pe care îl respectă cu stricteţe. Spre exemplu, întîmpinarea unui nou venit poate dura 10-15 minute şi constă într-o serie de replici cum ar fi:
„Am sosit."
„Ai sosit?"
„Da, am venit pe la tine."
„Ai venit bine."
Indiferent cîte persoane ar fi fost de faţă, noul venit trebuia să aibă un astfel de schimb de replici cu fiecare dintre cei prezenţi.
Ffind înalt, Roger trebui să se aplece mult pentru a putea intra prin deschizătură şi se trezi într-o cameră întunecoasă în care se distingeau cu greu în partea opusă nişte femei lucrînd şi cîţiva copilaşi goi ţinîndu-se după ele. Nu aveau podele şi, din loc în loc, pîlpîiau nişte focuri care, de fapt, făceau mai mult fum. în casele indienilor partea din faţă aparţine bărbaţilor şi se numeşte *tangamash* — e un

i un y;i/i;ut .*ij/irnuiti n*

echivalent al verandei de Ia noi, din orăşelele mici, unde bărbaţii pot sta de vorbă ore întregi —, iar partea din spate este numai pentru femei. îmbrăcămintea femeilor Jivaro este foarte simplă, o bucată mare de pînză legată pe un număr şi care atîrnă drept, pînă la genunchi. Bărbaţii umblă cu pieptul gol şi au o bucată de pînză în jurul brîului. Au, ca şi indienii Checiua, părul lung, negru şi drept. Femeile îl poartă despletit, pe cînd bărbaţii, aşa cum se cade, şi-1 aranjau în diferite moduri. îşi pieptănau părul lung pînă la brîu şi apoi îl împodobeau cu pene viu colorate, roşii, galbene sau albastre.
Locul lui Roger era de obicei pe banca de lîngă perete, iar în faţa lui şedea capul familiei pe un scăunel. înainte de începerea discuţiei avea loc un ritual de vreo cinci minute prin care gazda, curtenitoare, încerca să-şi impresioneze musafirul şi să-1 cîştige. Una dintre cele două sau trei soţii ale lui îi aducea un vas cu apă din care lua o gură. O scuipa în mîini şi cu mîinile ude îşi spăla faţa. Apoi îşi pieptăna părul încet, cu multă atenţie. întregul spectacol se desfăşura în tăcere, într-o atmosferă solemnă. Apoi îşi servea băutura, *chicha,* oferind vasul întîi oaspetelui, după care începea discuţia. Aşa că Roger petrecea mult timp în casele indienilor Jivaro, învăţîndu-le, încetul cu încetul, limba, însuşindu-şi felul lor de viaţă, dar mai ales povestindu-le istoria lui Isus.
în inima acestor indieni vrăjitoria, farmecele, ura şi crima prind rădăcini adînci de foarte timpuriu. înainte de culcare, copiilor li se cere să repete o listă cu numele celor pe care trebuie să-i urască. Nate scria despre ei:
„Nu sînt cruzi din fire, ci sînt modelaţi aşa de religia fricii şi a spiritelor rele cu ajutorul cărora vor, într-un fel, să-şi rezolve problema păcatului. De exemplu, acum vreo două luni a venit un vrăjitor la indienii Macuma. Dintr-un motiv oarecare, s-a înfuriat şi a blestemat-o pe o femeie. Greutăţile care apar în viaţa acestor indieni apasă, de obicei, pe umerii femeilor care sînt considerate nişte bunuri neînsufleţite ale bărbaţilor, fiind deseori furate sau obiect al tîrgurilor de tot felul. Femeia blestemată a murit în mai puţin de douăzeci şi

misionar iu Jivaro — inaiemi care sinmlău capelele *Hi*

patru de ore. Soţul, fraţii şi tatăl ei s-au simţit obligaţi să o răzbune. Era clar pentru ei că vrăjitorul era răspunzător pentru moartea ei. Aşa că au mers, l-au căutat şi l-au ucis cu sînge rece pe vrăjitor şi pe încă un bărbat. Asta s-a întîmplat cu două luni în urmă; viaţa îşi continuă cursul, dar zilele acestea va avea loc în mod sigur un alt omor. Aici nu se poate pune capăt crimelor. Partea cea mai rea este că, pentru a-şi plăti datoriile, cum le numesc ei, nu este absolut necesar să îl omoare pe ucigaş — orice altă rudă îi poate lua locul. Frica izvorîtă dintr-o astfel de situaţie le modelează pînă şi casele, care seamănă mult cu nişte fortăreţe. Adeseori pun capcane pe potecile care duc spre casele lor. Nu cu mult timp în urmă un misionar nou venit pe teritoriul Jivaro vizita casele din junglă. Hamalul său mergea desculţ înaintea lui şi, pe cînd se apropiau de un luminiş, îl văzu tresărind şi chircindu-se. Cînd se

apropie, -acesta îşi scotea din piciorul plin de sînge o ţeapă ascuţită din lemn de palmier."
Aceştia erau oamenii cu care trăise Roger deja mai bine de un an. învăţase limba Jivaro la Macuma şi ajutase la alcătuirea unor abecedare. Uneori era copleşit de atmosfera sumbră de răzbunare şi crimă în care trăia; totuşi, optimismul său inepuizabil îl ajuta de fiecare dată să meargă mai departe. Nate Saint a spus odată despre el: „Roger este unul dintre puţinii misionari pe care îi cunosc care sînt cu adevărat pătrunşi de ideea că lupta pentru cîştigarea sufletelor este urgentă şi vitală."
Tocmai această idee îl făcea pe Roger să se gîndească la o schimbare. Ştiind că Frank Drown ar fi putut conduce şi singur această misiune deja bine pusă pe picioare, Roger a început să se roage Domnului pentru un ogor nou, aşa cum scria apostolul Pavel: „am căutat să vestesc Evanghelia acolo unde Hristos nu fusese vestit, ca să nu zidesc pe temelia pusă de altul". ..,,.....,,, 4

Capitolul 7

Dincolo de barierele junglei

şr rintre triburile la care nu ajunsese vestea despre moartea şi învierea Domnului Isus se număra şi tribul indienilor Atshuara, înrudiţi cu indienii Jivaro şi duşmanii lor de moarte. Roger s-a aigat mult pentru deschiderea inimilor lor pentru Hristos şi a discutat cu Nate despre modalităţile prin care s-ar putea stabili contacte cu Atshuara. Frank, împreună cu un alt misionar, încercase cu vreo cinci ani în urmă să se apropie de ei. Şi într-o zi, pe cînd se aflau în drum spre casa şefului de trib, i-a întîmpinat un băiat cu un mesaj pentru ei: „Dacă nu vă întoarceţi imediat, veţi muri!" Faima şefului de trib i-a convins să nu pună la îndoială seriozitatea avertismentului. Aşa că s-au întors.
Roger s-a hotărît să se mute mai aproape de teritoriul indienilor Atshuara. La 5 iunie 1954 a plecat din Macuma şi s-a dus pe jos spre sud-est vreme de două zile pînă la un loc numit Wambimi, unde compania petrolieră Shell abandonase o pistă de aterizare şi cîteva case dărăpănate.
„Locul acesta este cît se poate de important pentru că ar putea constitui o poartă către indienii Atshuara", scria el. „Este minunat să vezi cum a lucrat Domnul pregătind pentru noi această staţie. Am ridicat aici o clădire nouă, de 6 pe 18 m, cu un acoperiş puternic, capabil să protejeze şi casele mai mici care erau în stare bună. Domnul ne-a apărat şi de şerpi în acele unsprezece zile (eu am călcat pe un şarpe), de scorpioni, tarantule, răni, infecţii de la cuiele
"o ***rrin porme spienaoru***
ruginite, de acoperişuri care se prăbuşeau în timp ce demontam case mai vechi etc.
Am cosit iarba de pe pista de aterizare. Nate avea înregistrate pe bandă următoarele: „I-am dus cu avionul pe cei doi. Se gospodăresc singuri, învaţă limba, au început alfabetizarea printre băştinaşi şi, desigur, evanghelizarea. Roger, ca orice alt misionar, avea în sarcină şi îngrijirea medicală. Una dintre bolile care bîntuie printre indienii Jivaro afectează cavitatea nazală, nasul şi gîtul, cerul gurii. Este o boală teribilă, îi desfigurează complet, e de durată şi, cel mai adesea, mortală. Cu cîţiva ani în urmă, medicii misionari au găsit un medicament numit «Repodral». Roger avea acest medicament şi i-a vindecat pe doi dintre indieni. în ciuda duşmăniei neîmpăcate dintre Jivaro şi Atshuara, duşmănie care, de altfel, era frecventă şi între membrii aceluiaşi trib, exista totuşi o legătură între ei pentru că vestea despre cele două vindecări a trecut cu repeziciune şi pe teritoriul Atshuara. Unul dintre şefi era Santia Ku; în acest caz, ca mai peste tot în junglă, şeful este un om important doar într-un teritoriu restrîns. Jivaro şi Atshuara nu se grupează; sînt risipiţi peste tot în Timbuktu, iar şef devine cel mai puternic şi mai temut. Şeful Santia Ku suferea de această boală cumplită şi, cu toată frica şi în ciuda celor întîmplate în trecut, a venit în cele din urmă la Wambimi. Această venire a fost o piatră de hotar şi o pricină de mare bucurie, căci era răspunsul la rugăciunile lor. Roger 1-a ajutat; medicamentul a dat rezultatele aşteptate, iar şeful de trib s-a întors acasă şi 1-a invitat şi pe Roger la el. Cu toţii aşteptaseră

această invitaţie, dar Roger nu voia să accepte prea uşor şi fără chibzuinţă. Aşa că i-a spus lui Santia Ku: «Voi accepta invitaţia ta dacă vei vrea să vii să mă conduci.» Astfel, escorta i-a luat de acasă pe Roger Youderian, Frank Drown şi un alt misionar şi i-a condus spre teritoriul indienilor Ashuaras.
Pe drum, la un moment dat, Frank a tuşit şi indienii s-au oprit cu toţii; nu au mai vrut să meargă mai departe fiindcă se temeau să nu ia răceala. Erau speriaţi pentru că se pare că răceala sau gripa îi doboară; aşa că numai cu mare greutate i-a convins Frank că tuşise nu pentru
LJini.uiu uc uui teieie j
că era răcit, ci doar pentru a-şi drege vocea. Au înnoptat undeva lîngă drum şi, în timpul nopţii, Frank a simţit o gîdilitură în gît. A fugit repede printre tufişuri pentru ca nu cumva să îl audă indienii tuşind şi să compromită astfel această posibilitate unică.
Cînd au ajuns, au rămas impresionaţi de mărimea casei lui Santia Ku; era cam de trei ori mai mare decît casele lungi ale indienilor Jivaro. Roger crede că era destul de mare pentru a putea amenaja înăuntru un teren de baschet. Atshuara vorbesc un dialect propriu, dar îi înţeleg pe Jivaro; trăsăturile feţei lor sînt diferite, iar femeile lor au şolduri înguste, spre deosebire de indiencele Jivaro. Ajunşi acolo, Frank le-a împărţit Scriptura în Jivaro şi le-a vorbit despre dragostea lui Hristos, despre faptul că a trebuit să moară pentru noi. Indienii aceştia nu mai auziseră niciodată despre Isus, aşa că Frank a vorbit pînă a răguşit. Aveau cu ei un mic fonograf cu manivelă pe care erau înregistrate fragmente din Biblie în Jivaro. Le-au ascultat pînă cînd Frank s-a mai odihnit puţin, după care indienii au spus: «Ei bine, Panchu (un apelativ spaniol afectuos pentru Frank), mai spune-ne!» Astfel au trecut trei zile în care indienii au stat împreună şi au ascultat despre Hristos, iar Santia Ku, şeful lor, era şi el foarte interesat de aceste lucruri.
Cum teritoriul Atshuara era oarecum izolat, iar relaţiile lor cu Jivaro erau mereu încordate, singura cale prin care se putea menţine o legătură regulată cu ei era calea aerului. Frank le-a sugerat să construiască ei înşişi o pistă. Cred că a fost o idee genială şi mai cred că nu aş fi avut curajul şi credinţa să îi dau glas atît de curînd. Ideea a prins — Domnul a binecuvîntat acest gînd şi 1-a dus la îndeplinire, căci ei au început atunci să cureţe o pistă; misionarii, cît au mai stat acolo, le-au arătat ce copaci să taie pe lîngă rîndurile de manioc.
După cîteva luni le-am mai făcut o vizită pentru a-i încuraja. Cînd am ajuns cu avionul, am descoperit că defrişau încă o sută de iarzi pentru o pistă. Dar nu se prea poate vorbi de o pistă de aterizare, cînd imediat înjur cresc copaci de 30-45 m. Le-am lăsat două bucăţi de pînză în semn de salut şi am plecat. S-au scurs alte cîteva luni.
** r in yln lut*
/IUI/F jl
Am trecut din nou pe la ei să aruncăm o privire. Am descoperit fără prea mare bucurie că direcţia pistei era înspre casa cea mare. Iar lucrările nu păreau să fi înaintat prea mult, aflîndu-se într-un punct în care aveau nevoie de ajutor. Ne-am întors la staţie şi am avut o mică dezbatere. Concluzia lui Roger a fost: «Au nevoie de ajutor şi cred că trebuie să merg acolo.» Avea un radio mic, portabil, dar nu avea provizii suficiente. Cu siguranţă, nu se gîndise că va trebui să facă această călătorie. Nu ştiu exact nici dacă şi-a luat vreo secure. Dar indienii aveau nevoie de ajutor şi se gîndea că va putea ajunge în două zile la casa şefului de trib. L-a convins pe un indian Jivaro să-1 ajute să transporte radioul şi să-1 călăuzească din Wambimi pînă la Atshuara.
L-am lăsat pe Roger în Wambimi într-o miercuri, iar joi l-am aşteptat să comunicăm prin radio. Ne-am gîndit că probabil era pe undeva pe drum sau că poate încă nu plecase din Wambimi. N-am primit veşti de la el nici joi, nici vineri, nici sîmbătă. Dar luni eram convinşi că vom vorbi cu el, că, în mod sigur, va fi cu indienii Atshuara şi că vom lua legătura. Şi totuşi, nici o veste, şi el nu era însoţit de un misionar, ci de unul dintre Jivaro convertiţi, printre care se aflau destul de mulţi care nu erau creştini adevăraţi. Şi cred că mulţi dintre ei au comis crime — unii au rămas ucigaşi. Luni, cum încă nu primisem nici o veste de la el, ne-am hotărît să mergem să vedem dacă era teafăr. Am strîns provizii, medicamente şi mesaje pe care să i le lăsăm. Am luat şi telefonul şi am plecat împreună cu Frank lăsînd uşa avionului deschisă pentru a putea folosi telefonul dacă ar fi fost necesar. Am coborît şi, cînd am dat cu ochii de pistă, mi s-au muiat genunchii. în primul rînd pentru că nu am văzut imediat ce se întîmplase — şi ştiam că dacă Roger ajunsese acolo, ceva trebuia să se fi schimbat la pistă, pentru că Roger era omul schimbărilor. Apoi am început să mă uit după cămaşa lui albă. Am cercetat vreo cîteva minute cu o mare nelinişte în suflet pînă să îl găsim printre oamenii de pe pistă. De abia atunci ne-am dat seama cît eram de îngrijoraţi pentru el pentru că plecase la drum cu o călăuză Jivaro, cu foarte
uincout ne nunereie junglei y/
puţin echipament şi provizii, pe un drum plin de şerpi veninoşi. L-am zărit şi ne-a venit inima la loc.

Ne-am apropiat de pămînt de două ori. Prima dată am redus viteza şi i-am strigat lui Roger să-i trimită pe indieni de pe pistă pentru că voiam să-i aruncăm cîteva lucruri. A înţeles şi a eliberat pista. Am făcut vreo patru ture şi i-am aruncat mîncare, nişte securi şi pînză ca daruri pentru indieni. Voiam să ştiu cum stau lucrurile acolo jos, aşa că am coborît telefonul. Am desfăşurat 1500 de picioare de cablu şi am început să ne rotim. Telefonul începu să se rotească şi el, apoi lent alunecă spre centru şi încetini. în final, se mai rotea puţin, cu o viteză de vreo 10-13 km pe oră, în timp ce noi ne roteam cu 100 km pe oră. Cu puţin efort, după cîteva tentative nereuşite, i-am lăsat telefonul lui Roger. L-am auzit atunci pe Frank: «Bună, Roger, Bună!»
Frank a vorbit cu Roger cam zece minute, timp în care I-a întrebat cum a ajuns, cum merge lucrul şi de ce anume ar mai avea nevoie, între timp Roger legase sacul cu corespondenţa—scrisori acasă şi un bilet pentru soţia sa — şi a lăsat liber cablul telefonului. Acesta a zburat drept în sus, a trecut printre copacii de la marginea luminişului, în timp ce Frank îl trăgea. I-am mai tăcut o dată cu mîna lui Roger şi am pornit spre Wambimi."
După ce au aterizat în Wambimi, Frank i-a spus lui Nate că Roger îi rugase să vină şi vineri. „Nu se poate!", gpuse Nate. „Pista nu va fi gata pînă atunci." Apoi adăugă: „Pe de altă parte, cred că asta nu mă priveşte. Vom fi acolo aşa cum ne-a cerut şi voi hotărî atunci dacă pista este bună sau nu."
Roger avea nevoie şi de medicamente. Indienii Atshuara luaseră
gripă de la un grup de soldaţi care trecuseră pe acolo. Acesta era
motivul pentru care Roger rămăsese şi el fără radio. Călăuza care se
■ angajase să i-1 transporte auzise de epidemie şi, ştiind că boala e
mortală, a refuzat să meargă mai departe.
„A sosit şi ziua de vineri şi eram puţin îngrijorat, gîndindu-mă că trebuia să aterizez pe o pistă nouă, pe care nu o cunoşteam", continua Nate pe casetă. „Nu e joacă de copii, nu e ca un picnic de Şcoală Duminicală, cum se spune, este o treabă serioasă, unde trebuie să

calculezi perfect, să verifici de două ori totul şi apoi să le încredinţezi pe toate în mîna Domnului. Dimineaţa de vineri s-a trezit plouînd, cum se spune în spaniolă. Pe la prînz ştiam sigur că nu vom putea pleca în ziua aceea, pista ar fi fost udă şi nu puteam risca să aterizăm pe noroi. Am amînat plecarea pentru a doua zi. Eram convins că aceasta era voia lui Dumnezeu. în dimineaţa următoare am pregătit tot ce trebuia şi am pornit împreună cu Frank spre Wambimi. Am ajuns după prînz şi Frank a descărcat canistrele care erau în plus. Mai departe am zburat singur, avînd doar cantitatea minimă de combustibil. Nu aveam nici o încărcătură, am scos chiar şi scaunul din dreapta. Combustibilul era suficient pentru un zbor de o oră şi jumătate, iar drumul pînă la casa lui Santia Ku dura patruzeci de minute."
După decolare, Nate s-a îndreptat spre o vale aflată la jumătatea distanţei dintre rîurile Macuma şi Pastaza. Acesta era singurul reper pentru casa lui Santia Ku. De acolo a virat spre nord, scrutînd orizontul în căutarea acelei mici insule în oceanul de verdeaţă. Nimic. Deodată, chiar sub el, zări o casă mică cu o îngrăditură pătrată, dar fără *chacra* (o porţiune defrişată şi cultivată). „Ciudat", se gîndi Nate. „Poate e a vreunui indian care a omorît pe cineva şi se ascunde o vreme."
Nedumerit, îşi continuă cercetarea. „Ah — iat-o!" O chemă prin radio pe Marj:
„56 Henry — Voi fi jos la Jimmy în două minute. 56 Henry — Voi fi jos la Jimmy în două minute. Terminat." Pentru a nu fi înţeleşi de altcineva au numit acel loc Jimmy, folosind varianta englezească a numelui spaniol Santia Ku.
„Ce să vezi cînd am ajuns acolo!", continua Nate pe casetă, „nici urmă de pistă! Arăta a loc curăţat, dar nu era nici urmă de pistă. Era cam neplăcut pentru că nu aveam prea mult combustibil. Am virat puţin spre nord şi m-am înălţat, încercînd să hotărăsc ce urma să fac. M-am întors la Wambimi, unde am aterizat pe la patru şi jumătate. Nu mă grăbisem să ajung la Santia Ku pentru că intenţionam să ajung

după-amiaza tîrziu, cînd aerul este răcoros. Era mai sigur aşa. Frank a fost puţin surprins să mă vadă mai devreme, l-am descris casa pe care o văzusem şi el a recunoscut-o ca fiind casa pe lîngâ care trecuseră în drumul lor spre Santia Ku. Mi-a dat încă 20 1 de benzină şi am decolat. Am localizat rîuleţul şi apoi am luat-o spre sud."
Ochii albaştri ai lui Nate erau aţintiţi asupra verdelui nesfirşit al junglei. în ziua aceea se putea vedea cam la 150 km depărtare şi „puteai chiar să îţi imaginezi fumul vapoarelor la orizont", dar nu se zărea nici un semn de viaţă.

„M-am îndreptat spre sud", continuă el. „Eram aproape sigur că nici înainte nu văzusem nimic şi mă gîndeam: «Doamne, ce-o mai ieşi şi din asta!» Cam atunci am zărit o casă pe malul unui rîu, bine ascunsă, astfel încît n-o puteai vedea decît dacă zburai chiar pe deasupra ei. Ascunsă în pădure, era construită altfel decît celelalte case pe care le văzusem pînă atunci, Checiua sau Jivaro. Şi nu aveam deloc impresia că mă aflam într-un ţinut ospitalier, dar mă gîndeam că trebuie să fie mîna Domnului în toate acestea (mă aflam în sud, mai departe decît fusesem vreodată în explorările mele anterioare)."
Deşi Nate era nerăbdător să îl găsească pe Roger, a privit casa cea nouă cu multă atenţie şi a reţinut situarea ei „pentru că şi oamenii aceia aveau nevoie de Evanghelie, chiar şi acolo, în ţinuturile acelea izolate. Voia Domnului este să facem tot ce ne stă în puteri ca fiecare indian să cunoască harul lui Dumnezeu şi să audă despre Numele care este mai presus de orice nume.
Mi-am continuat cercetarea şi m-am simţit stimulat de provocarea care o constituia tocmai izolarea acelor oameni, ceea ce însemna şi a-i ajuta pe alţi misionari să le ducă Evanghelia, astfel că riscul nu îmi mai părea atît de mare."
Nate a zburat pînă cînd a văzut că i-a mai rămas destul de puţin combustibil. Atunci a transmis: „56 Henry către Shell Mera. Am cercetat împrjurimile rîului. Nu găsesc locul lui Jimmy. Mă întorc urmînd cursul rîului şi mă înalţ. Ai recepţionat, Shell Mera? Terminat."

„în regulă, în regulă", veni răspunsul lui Marj, iar Nate începu să caute fumul la orizont, căci, cu siguranţă, se afla pe teritoriul Atshuara şi, dacă Roger îl auzise, aprinsese un foc. Se părea că îl găsise — dar spre sud-vest. Părea să fie într-o direcţie greşită. Să fi fost defectă busola lui? Sau nu se orientase el atît de bine precum crezuse? Situaţia părea încurcată, dar Nate se gîndi: „uneori mai intri şi în astfel de situaţii, iar rezolvarea, atunci cînd vine, e o surpriză. Cu acest gînd în minte şi cu convingerea că unde este fum trebuie să fie şi vreun foc, iar unde este un foc sînt şi oameni, m-am hotărît să mă încred în Domnul şi să trec în zbor să văd de unde venea fumul. Ajuns acolo, am fost din belşug răsplătit, dar nu cum mă aşteptasem.
în josul unui mal abrupt care fusese curăţat, lîngă un rîuleţ ascuns printre copaci, era un loc întins şi neted. Acolo, jos de tot, era o casă mare, cu marginile rotunjite, plină de indieni." Nate a înregistrat cu grijă şi aceste informaţii pentru a le putea folosi mai tîrziu. După încă o privire grăbită, benzina fiind din ce în ce mai puţină, „am ieşit de acolo, m-am înălţat şi, privind spre stînga, am zărit o casă mare, mai mare decît cea de pe malul rîului, ascunsă într-o parte. Nu înţeleg cum e posibil să nu observi un lucru decît atunci cînd eşti exact deasupra lui. E la fel ca şi cu acul în carul cu fin."
Nate începu să se ridice, rotindu-se mereu. „Mă gîndeam că dacă m-aş fi ridicat sus de tot, chiar deasupra acelor grupuri mici de oameni atît de bine ascunşi şi izolaţi, aş fi putut descoperi şi alte lucruri interesante. Eram numai ochi şi plin de o emoţie nouă datorată atît acestor descoperiri, cît şi faptului că mă simţeam în mîna Celui Atotputernic, căci, cu siguranţă, aceste lucruri veneau numai din mîna Lui. Dacă motorul s-ar fi oprit atunci, numai Dumnezeu singur m-ar fi putut salva. Mărturisesc cu toată sinceritatea: nu-mi place să zbor în asemenea împrejurări şi trebuie să am un motiv foarte bine întemeiat ca să o fac; nu-mi puteam repera poziţia nici măcar după un rîuleţ, cît ar fi fost el de mic. Dar aceştia sînt oameni pentru care a murit Hristos şi, înainte să le vorbeşti despre acest lucru, trebuie să îi

găseşti, iar eu eram fericit pentru că simţeam că s-a deschis o nouă poartă pentru Cuvînt.
Am aruncat o ultimă privire înainte să mă întorc spre Wambimi şi atunci am observat o pată mică, chiar către est şi m-am gîndit că pot să mă reped pînă acolo să văd ce era. Zis şi făcut. Două minute mai tîrziu am zărit o casă, apoi «un luminiş; pămînt solid în spatele unor copaci, cîţiva arbori înalţi după care am recunoscut ţinutul lui Jimmy, şi în spatele lor, pista. Mi-am dat seama că îmi fusese atît de greu să îl găsesc deoarece soarele de după-amiază lumina culmile într-un unghi diferit de cel cu care eram obişnuit. Am anunţat prin radio că i-am găsit şi am coborît. Bătrînul meu avion cobora într-adevăr repede şi, cînd am privit vitezometrul, acesta indica 450 m pe minut. Coboram în spirală destul de rapid, în timp ce primeam confirmarea din Shell Mera, cînd am aruncat o privire — care m-a neliniştit pe dată — spre pistă. Nu semăna deloc cu ceea ce numim de obicei o pistă. Mi s-au muiat genunchii. Ştiam că trebuia neapărat să îl iau de acolo pe Roger pentru că îl cunosc foarte bine; nu se cruţă deloc. Era la Santia Ku de aproape două săptămîni şi ştiam că va fi epuizat după munca grea de aici. Aşa că făceam tot ce îmi stătea în puteri.

Intorcîndu-mă, mi-am spus cu voce tare: «Nu are rost, e imposibil.» Totuşi, m-am gîndit că Roger merită să mai încerc, aşa că am mai coborît o dată sau de două ori şi am fost pe punctul să opresc motorul şi să-i strig: «îmi pare rău!» Dar mi-am urmat drumul şi m-am uitat din nou. Marcase 50 m înspre casa cea mare şi trasase o linie pe care era scris ROŢI. Puteam ateriza unde era semnul pentru ROŢI. La capăt însemnase 250 m. Apoi m-am gîndit că nu pot spune «nu» doar din cauza unei presimţiri, aşa că mi-am spus «de ce nu?» Uneori o presimţire îţi salvează viaţa, cînd calculele îţi spun de fiecare dată «da», iar presimţirea îţi şopteşte «nu».
M-am gîndit: «Avionul e uşor; am 250 m de pistă bună, rea, cum e; poate că merită să încerc.» Mă pregăteam să survolez cîmpul, am coborît abrupt pe deasupra copacilor, peste casa lui Santia Ku. Aveam cam 150 km pe oră. Ajuns jos, am observat un copac la marginea pistei şi am spus de parcă m-ar fi putut auzi cineva: «Roj, băiete,
[/itIlUUl *»
avionul acesta are aripi care nu prea încap de copacul acela»; încercam să văd ce era de făcut. Suprafaţa părea bună; mă puteam încrede în Roger în privinţa aceasta; ştiu că se îngrijeşte mereu să nu existe puncte slabe; mai fusese cu mine înainte în două zboruri de cercetare. Nu mai aveam mult timp, aşa că m-am gîndit «să încerc să trec de copacul acela». Dar dacă nu voi mai putea trece înapoi cînd aveam să decolez? Puteam însă să doborîm, noi doi împreună cu indienii, în vreo două zile destui copaci pentru ca să pot decola în siguranţă. Radioul era deschis; i-am comunicat lui Marj unde mă aflam, iar Barbarei i-am spus că Roger era bine. «în regulă», am spus repede, «mă pregătesc să aterizez la Santia Ku.»
Am strîns antena, am încetinit şi m-am apropiat de copaci. După ce am trecut de ei am virat brusc, flaps pe poziţie şi mai aveam 45-60 m. Cîntărind situaţia, nu mă gîndeam doar la copacul acela incomod, ci la toate dificultăţile pe care le aveam în faţă, vedeam totul deodată. De fapt, nici nu vedeam copacul, cel puţin nu în mod conştient. în asemenea situaţii, subconştientul pilotului acţionează şi îl ghidează bine. E un fel de pilot automat care preia comanda pentru că nu ai timp să te gîndeşti la fiecare lucru în parte. Dar înainte, în timp ce mă roteam, mă gîndisem de fapt la toate şi am ajuns la concluzia că puteam să trec pe acolo în siguranţă şi, cum spunea un veteran «mai departe te conduce instinctul».
Am intrat cu avionul cît s-a putut de abrupt — cam 70 km/oră —, m-am redresat cînd am ajuns la 50 m, am atins pămîntul chiar după semnele pentru ROŢI şi m-am oprit puţin dincolo de jumătatea celor 250 m disponibili.
I-am mulţumit lui Dumnezeu că am ajuns cu bine. Desigur, primul lucru pe care îl faci într-o astfel de situaţie este să scoţi antena şi să transmiţi veştile bune către Marj şi către ceilalţi dragi care aşteaptă şi se roagă. Dar de data aceasta s-a întîmplat altfel. Nu m-am mai gîndit la asta; prea multe se întîmplaseră cu mare repeziciune.
Roger a alergat în întîmpinarea mea, strigîndu-mi: «Ai adus medicamente?», «Da», am răspuns, «sînt aici», şi i-am aruncat sacul.
Era legat bine, căci mă pregătisem să îl arunc din avion. Nu mi-a spus nici «Bună! Mă bucur să te văd», sau «Sînteţi dr. Livingstone, marele explorator, nu-i aşa?», sau altceva de acest gen. Roger era cam neîngrijit; barba îi crescuse de o săptămînă, avea un tricou murdar, plin de găuri. Arăta jalnic, vlăguit. Desfăcu cu dinţii şi cu unghiile sacul şi scoase medicamentele. Apoi începu să-i strige cu putere — dar vocea aproape îl lăsa—pe indienii care aşteptau la capătul pistei, dîndu-le instrucţiuni. Nu îl văzusem pe Roger niciodată aşa. Ştiu că îi poate repezi pe oameni cînd situaţia e gravă, dar acum nu ştiam cum să îmi explic încordarea lui. L-am prins de braţ şi i-am spus: «la-o încet, Roger, încet; avem suficient timp.» M-a privit scurt şi mi-a răspuns: «Ba nu avem timp; nu avem timp deloc.» Nu voiam să mă cert cu el. Mi-a dat două sticluţe cu penicilină şi m-a pus să le scutur. Le striga indienilor ce să facă, în timp ce eu mă gîndeam: «Doamne, cum pot oamenii aceştia să îl considere prietenul lor cînd le vorbeşte astfel?»
Apoi am aflat că luau cu toţii injecţii contra gripei. în timp ce noi le împărţeam medicamente unii erau chiar în pragul morţii. Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă să îl ajut pe Roger. Santia Ku şedea pe un buştean, gîrbovit, avînd pe faţă culorile războiului, încereînd din răsputeri să-şi menţină demnitatea care se cuvine unui mare şef, fiind însă foarte, foarte bolnav. în timp ce dădea injecţii, Roger mi-a povestit că unul dintre conducători murise săptămînă trecută. Cînd a ajuns, a dat injecţii celor care erau în stare mai gravă şi ei îşi reveniseră, iar aceştia de acum sînt cei care atunci reprezentau cazuri uşoare, agravate între timp.

Aveam două sticluţe de penicilină. Cît de preţioase erau acum, cînd ne aflam între viaţă şi moarte. Cînd Roger a aruncat prima sticluţă, am spus: «Vezi dacă nu mai este vreun strop în ea.» Mamele îşi aduceau copiii goi la Roger. Le făcea frecţii cu un tampon de vată îmbibat în alcool. Nu era decît o sticlă mică pe care Roger ar fi putut-o răsturna cu uşurinţă, căci îi tremura mina ca o frunză. Se răstea la indieni: «Nu mişca!», şi toţi îl ascultau. în acel moment el era şeful, nu era nici o umbră de îndoială. Cerceta feţele indienilor
care se apropiau. A dat medicamente celor care erau în stare mai gravă. Privi înspre luminiş, de unde venea Tysha, un bun prieten al său din tribul Atshuara. Indienii încercaseră să-i salveze viaţa ducîndu-1 la o bază a armatei, dar rîul fusese un obstacol prea mare pentru el în starea în care se afla. A sosit tocmai la timp pentru a primi ultimul strop de penicilină. «Slavă Domnului!», spuse Roger, «de necrezut, dar uite că e aici şi probabil acest ultim strop îi va salva viaţa!»
Pentru prima oară, Roger se îndreptă de spate, îl privi pe Nate şi zîmbi. Lăsase jos povara care îi apăsa umerii. Nate îşi privi ceasul — mai erau cîteva minute pînă cînd trebuia să plece. în timp ce Roger se îndrepta către avion, în sfîrşit puţin relaxat, Nate se repezi şi dădu mîna cu şeful de trib încă nedumerit, buimăcit. «Nu ştia ce avea de făcut cu mîna pe care i-o întinsesem, dar am prins-o eu pe a lui şi i-am vorbit în engleză pe care o înţelegea puţin. „Cu bine, mă bucur că v-am cunoscut pe toţi", am spus şi m-am îndreptat către avion.
Roger dădea din cap, zîmbind. «Cu siguranţă, Dumnezeu a fost alături de noi.»
în avion, în drum spre Wambimi, Roger i-a explicat faptul că lucrările la pistă au fost întîrziate din cauza epidemiei, că ajutorul său indian refuzase să îi mai ducă radioul, că lucrase de unul singur la pistă fiindcă nu avea cine să îl ajute. Odată un indian i-a strigat: «Păzeşte-te! E un şarpe la picioarele tale! Nu mişca!» Roger a îngheţat. La mai puţin de un metru de el era un şarpe gata să îl muşte. Indianul a luat un băţ. «N-are rost — e prea scurt!», a strigat Roger şi, spunînd un «Doamne ajută!», a tăiat capul şarpelui dintr-o lovitură.
«Nu îţi poţi închipui cît m-am rugat să nu vii vineri, cum am plănuit», îi spuse Roger. «Apoi m-am rugat să vii sîmbătă şi eram nerăbdător să văd dacă o să vii. Te aşteptam pe la patru şi după patru nu era nici urmă de avion. începuse să mă cuprindă descurajarea, cînd ai apărut. Tc-am auzit, dar te-ai întors din drum. M-am pierdut cu totul pe cîmp. Eram descumpănit. Vineri lucrasem toată ziua în ploaie, mi-am stors ultimele puteri ca să pot termina şi apoi am
aşteptat cu sufletul la gură toată sîmbăta... şi după o jumătate de oră te-am auzit iarăşi. însă, din nou, zgomotul în loc să crească, se stinse. Indienii s-au adunat cu toţii pe ***chacra*** şi au văzut avionul îndepărtîndu-se. Asta era. Am hotărît că nu mai era nimic de făcut şi i-am chemat să învăţăm din Scriptură. Tocmai începusem, cînd ei au început să strige că avionul se întoarce. Unii spuneau: „Nu, îl auzi doar în inima ta!" Dar peste puţin timp l-am văzut cu toţii. Doamne, nu ştii ce înseamnă să vezi binecuvîntata culoare galbenă printre copaci!"
Aceşti doi oameni, plini de curajul şi dragostea creştinilor din primul secol, folosind mijloacele secolului XX. duseseră cu un pas mai departe hotarele adevăratei credinţe. Nu numai Roger şi Nate, dar şi Jim, Pete şi Ed erau pionieri creştini — atraşi mereu de orizonturi noi. Dincolo de culmile îndepărtate se aflau indienii Auca. „într-o bună zi vom ajunge şi la ei", spuse Jim Elliot, „şi atunci se vor număra şi ci printre cei aleşi!"

Capitolul 8

Indienii Auca

/ e multă vreme", scria Nate Saint, „indienii Auca sînt o adevărată pacoste pentru exploratori, o mare ruşine pentru guvernul Ecuadorului şi o provocare pentru misionarii creştini."
De cînd sosise în Oriente, Nate zburase de mai multe ori peste teritoriul Auca, mereu în căutare de noi aşezări omeneşti. Nu este deloc uşor de descoperit un trib de 500-1000 de oameni în jungla deasă care se întinde pe vreo 30.000 km^2. Nu s-a tăcut niciodată un recensămînt; pentru estimări s-au comparat teritoriile indienilor Checiua şi ale indienilor Auca, deşi domeniul pe care Checiua îl atribuiau indienilor Auca (din motive lesne de înţeles) era mult mai mare decît porţiunea locuită efectiv şi revendicată de aceştia. Teritoriul Auca se află cam la 250 km est de Quito şi este mărginit de trei rîuri: Arajuno la vest, Napo în nord, Villano în sud. La est se întinde pînă la graniţa peruviană.
Istoria acestui loc începe în îndepărtatele zile în care spaniolii au ocupat Ecuadorul. în 1541, Gonzalo Pizarro, fratele binecunoscutului Francisco Pizarro, cel care a cucerit Imperiul Inca şi a distrus cultura şi civilizaţia incaşilor, a traversat Anzii pentru a explora coastele estice şi i-a dat permisiunea unui

locotenent de-al său, dornic de aventură, să urmeze cursul Amazonului pînâ Ia vărsare. îrr cursul acestor explorări a pierdut 97 de soldaţi din cei cîteva sute pe care îi avea în subordine. Unii au murit din cauza condiţiilor grele, dar cei

mai mulţi au fost ucişi de indieni, printre care se aflau, Iară îndoială, şi strămoşi ai indienilor Auca de astăzi. Conchistadorii au fost urmaţi în secolul al XVII-lea de misionarii iezuiţi, dintre care unii au fost. la rîndul lor, victime ale indienilor. Din secolul al XVII-lea pînă spre mijlocul secolului al XlX-lea nu s-au mai făcut eforturi pentru explorarea zonei. Apoi, creşterea cererii de cauciuc în marile oraşe industriale a adus numeroşi exploratori şi în bazinul amazonian, care, pe atunci, dădea cel mai bun cauciuc. Fără scrupule, noii veniţi îi ademeneau pe indieni cu cadouri, pentru ca apoi să le atace satele şi să le jefuiască. Pe tineri îi luau ca sclavi pe plantaţii, iar pe ceilalţi îi omorau pentru a nu se putea ridica împotriva lor.
In 1874, un misionar iezuit întîrziat a sosit acolo cu intenţia de a urma cursul rîului Curaray în drumul său misionar, dar a ajuns să nu mai facă nimic altceva — după cum arată însemnările sale — decît să îi apere pe indieni de aventurierii neguţători de sclavi sau căutătorii de cauciuc, pe care într-un loc îi numeşte „sălbatici civilizaţi ce luptă împotriva sălbaticilor nebotezaţi".
Cu siguranţă, în acea vreme s-a generalizat printre indienii Auca ura împotriva albilor şi dorinţa de răzbunare. Acest teritoriu a rămas închis în faţa valului colonizării. A fost un timp cînd zona s-ar fi putut dezvolta, dacă indienii Auca ar fi fost de acord să coopereze cu albii, dar vremea aceea s-a dus. La începutul secolului, plantaţiile erau rare şi izolate în această ţară „închisă".
Neîncrederea indienilor Auca în albi este ilustrată şi de povestea unui stăpîn de plantaţie, Senor Santoval, care s-a instalat pe pămîntul lor la începutul secolului XX. Senor Santoval avea două familii de indieni Auca capturate, ce lucrau pentru el şi făceau intens negoţ cu cauciuc cu indienii Auca din junglă. Aceştia îi lăsau cauciucul la hotarele proprietăţii sale, iar el le dădea în schimb securi, cuţite şi îmbrăcăminte. Relaţiile paşnice cu indienii au durat vreo zece ani.
Indienii care lucrau pentru el erau harnici şi Santoval era mulţumit de ei. I-a îndemnat să le propună şi altor indieni să lucreze pe plantaţie. Le oferea prin intermediul lor o plată bună, adăpost,

îmbrăcăminte şi orice alt lucru de care ar fi avut nevoie. în mod surprinzător, oferta sa a fost respinsă, iar răspunsul indienilor a fost că nu vor să primească nimic din partea albilor şi că vor să **rămînă** liberi. Moartea lui Santoval, în 1917, a fost ca un semnal de atac pentru indienii Auca. Aproape toţi indienii care lucraseră pentru el au fost ucişi, iar cei care au supravieţuit, inclusiv cîţiva dintre foştii săi sclavi, au fugit departe pentru a scăpa de furia indienilor liberi.
Compania de petrol Shell, care a făcut prospecţiuni în Oriente între 1940 şi 1949, a trebuit să se lupte nu numai cu greutăţile pe care le presupune viaţa în junglă, ci şi cu indienii Auca care îi atacau mereu. în 1942, trei angajaţi ai companiei au fost ucişi în tabăra de Ia Arajuno. Incidentul este consemnat în scrisoarea unui administrator al companiei:
„Cu durere în suflet vă anunţăm un eveniment nefericit care a avut loc miercuri, 7 ianuarie, în tabăra noastră din Arajuno. Un grup de indieni i-a atacat pe cîţiva dintre muncitorii noştri care lucrau în apropierea taberei. Maistrul şi alţi doi muncitori ecuadorieni au fost ucişi cu suliţe. Acest atac a produs panică printre muncitori, iar situaţia s-a agravat cînd, a doua zi dimineaţa, indienii şi-au făcut din nou apariţia, vrînd să înconjoare tabăra... Credem că în viitor va ti mai dificil să-i angajăm pe muncitorii de care avem nevoie aici în Arajuno."
Un an mai tîrziu, compania îşi pierdea toţi angajaţii. Intr-o încercare de a cîştiga încrederea tribului şi de a preveni alte atacuri, aceştia au vizitat o familie de indieni. Le-au lăsat băştinaşilor securi, cămăşi, reviste şi sticle goale, fiincă aceştia se ascunseseră. Indienii le-au răspuns însă, dăruindu-le un coş împletit, pe care l-au lăsat pe cărare. Darul i-a încurajat pe lucrători. Unul dintre ei chiar făcea următoarea însemnare: „Se pare că, în sfîrşit, avem şanse să ne împrietenim. Cred că lucrul acesta se va împlini în viitorul apropiat, dacă vom fi atenţi Ia ceea ce se numeşte «respectul pentru proprietatea privată»... un glonţ rătăcit ar însemna aici o declaraţie de război şi ne-ar putea fi fatal."

De asemenea, au încercat să lase daruri din avion, dar, aşa cum observa Nate mai tîrziu, „un avion cu

un motor de 2000 de cai putere, vîjîind deasupra satului la mică distanţă **faţă** de sol, ar speria pe oricine, ca să nu mai vorbim de indienii aceştia care încă trăiesc în epoca de piatră, total rupţi de civilizaţia şi ştiinţa de azi." Dar speranţele companiei nu s-au realizat şi, mai tîrziu, nu au mai încercat să îi cîştige pe indieni.
Tinerii misionari încercau să afle cît mai multe despre indienii Auca. Au citit rapoartele Companiei Shell şi au vorbit cu toţi cei care avuseseră contacte cu ei. Senor Carlos Sevilla, proprietarul unei plantaţii aflate la zece minute de zbor de Shandia, a fost o sursă nepreţuită de informaţii. Don Carlos locuise pe pâmîntul indienilor timp de 26 de ani, înainte de a fi obligat să se mute din pricina atacurilor repetate. Era un ecuadorian uscăţiv, înalt, în jur de 60 de ani, şi probabil avea mai multă experienţă cu indienii Auca decît oricine altcineva. Păstra încă cele şase cicatrici lăsate de indieni la ultima întîlnire cu ei.
A scăpat cu viaţă în 1914, cînd şapte indieni şi un columbian care lucrau pentru el au fost ucişi pe plantaţia „El Capricho" de pe malurile rîului Curaray. în 1919, în timpul culesului, a plecat după medicamente şi a lăsat cincisprezece familii de indieni într-o tabără, pe malul rîului Tsupino. La întoarcere, 1-a întîmpinat un băiat rănit la un braţ, singurul supravieţuitor al atacului indienilor Auca. A strîns în grabă 60 de indieni Checiua şi & pornit în urmărirea lor. Au ajuns la o casă unde au găsit o femeie care lucra pe parcela de manioc. Au încercat să o ia ostatică, dar, pe cînd oamenii lui Sevilla înconjurau casa, ea a scăpat şi, strigînd, s-a făcut nevăzută printre tufişuri. Chiar şi acum, după atîţia ani, cînd povesteşte această întîmplare, i se simte încă în glas o urmă de dezamăgire.
A putut observa îndeaproape strategia lor. Atacă pe neaşteptate şi sînt întotdeauna mai numeroşi decît duşmanii lor. Uneori îi aşteaptă pe călători la cotitura unui rîu, cînd curentul aduce barca aproape de

ţărm şi, în timp ce vîslaşii încearcă disperaţi să conducă ambarcaţiunea înspre mijlocul rîului, indienii îşi aruncă sulițele şi strigă cu putere pentru a-i înspăimînta. Sfatul lui Don Carlos pentru toţi cei care coborau pe rîu era să îşi ia două bărci, astfel încît una dintre ele să o poată acoperi cu focuri de armă pe cealaltă în cazul unui atac.
în 1925, Don Carlos şi indienii săi au fost atacaţi de două ori în patru luni. Sevilla şi oamenii săi mergeau cu barca pe rîul Nushino cînd, la o cotitură îngustă a rîului, au descoperit că sînt ţinta sulițelor indienilor Auca. Barca s-a răsturnat^ cinci indieni au fost ucişi pe loc, doar Sevilla şi încă un om au scăpat. Strecurîndu-se prin ploaia de sulițe, a reuşit să omoare do'i dintre atacatori cu propriile lor arme, dar a fost rănit grav. Opt zile mai tîrziu a ajuns pe plantaţia sa de pe rîul Ansuc, plin de răni care se infectaseră.
Atacul din 1934 1-a silit să-şi părăsească plantaţia, dar nu 1-a împiedicat să spere într-o reîntoarcere. „Nu cred că este prea tîrziu", spunea Sevilla. „E adevărat, am pierdut ocazii foarte bune, dar dacă am construi o casă rezistentă la sulițe în apropierea caselor lor, dacă am curăţa locul dimprejur pentru a-i putea supraveghea tot timpul şi dacă nu am folosi armele de foc, poate că, pînă la urmă, ne-am împrieteni cu ei."
Dar în Oriente sînt oameni care au străbătut ţinutul căutînd cauciuc, aur sau petrol pe vremea cînd acesta era o „împărăţie deschisă", şi care cred că indienii Auca nu-i vor mai lăsa niciodată pe albi să trăiască liniştiţi pe pămînturile lor. Este prea tîrziu. Seară de seară, aceşti veterani stau la lumina pîlpîitoare a lămpilor cu petrol, depănînd amintiri despre indienii Auca, încercînd să descopere adevăratele motive pentru omorurile lor. Sînt ei asasini înnăscuţi? Ucid doar pentru a-şi apăra pământul de cei din afară? Nimeni nu ştie.
Se ştie că, de cîteva ori omorurile au fost urmate de jafuri. Erau furate obiecte care le-puteau fi de folos, în special securi. De altele, a căror întrebuinţare nu o cunoşteau, nu se atingeau. Alteori, nu se atingeau de nimic din ceea ce aparţinuse victimei.
'<'" ***Prin porţile splendorii***
Totuşi, indienii Checiua, puteau să pescuiască vara chiar în inima teritoriului indienilor Auca. Mergeau liniştiţi, timp de cîteva săptămîni, pe rîurile Napo sau Curaray. Apoi, tară nici un motiv, indienii Auca îi atacau. Ucideau sau răneau cîte un grup de indieni Checiua intraţi pe teritoriul lor, dar uneori treceau hotarele şi atacau familii Checiua care lucrau pe *chacru.* Un lucru însă e sigur: albii nu sînt doriţi aici. în momentul în care păşesc pe pământul indienilor Auca ei îşi pun viaţa în pericol.
Dar au loc crime şi în interiorul tribului. îşi descarcă furia pe loc, ucigînd. Ca şi între familiile Hatfield şi McCoy din Munţii Kentucky, duşmăniile sînt frecvente, fiecare moarte trebuie răzbunată de

supravieţuitorii din familie şi, astfel, crimele se ţin lanţ. De la o vîrstă fragedă, băieţii Auca sînt învăţaţi să mînuiască suliţa. Don Carlos povesteşte cum a găsit odată o colibă părăsită în care a văzut o figurină cioplită în lemn de plută, de mărimea unui om, avînd inima şi trăsăturile feţei clar conturate cu roşu. Pe întreaga figurină se puteau vedea urme de suliţă. Această metodă de antrenament, la fel de modernă ca şi cea a infanteriştilor pentru lupta la baionetă, îi făcuse vestiţi printre ceilalţi indieni.
Pe plantaţia lui Don Carlos lucra o indiancă Auca, supravieţuitoare a unui măcel în trib. Fusese una dintre acele obişnuite duşmănii între familii, din cauza căreia părinţii, fraţii şi surorile sale fuseseră omorîte de un trib vecin. Dayuma reuşise să scape ascunzîndu-se pe „cochra" pînă au plecat năvălitorii. Apoi s-a strecurat pînă la cea mai apropiată aşezare a indienilor Checiua, care au dus-o la Don Carlos.
Ca orice refugiat, în primii ani a încercat să se adapteze noului fel de viaţă. Cel mai greu i-a fost cu mîncarea. Indienii Auca nu folosesc sarea, astfel că i-a trebuit aproape un an să se obişnuiască să mănînce sărat. îmbrăcămintea a însemnat o altă mare schimbare pentru ea, pentru că ei nu poartă decît nişte viţe legate strîns în jurul taliei, a încheieturilor şi a gleznelor. Acum Dayuma poartă obişnuita rochie dreaptă a indiencelor Checiua. Vrînd să-şi ascundă originea, îşi lasă părul despletit pentru a-şi acoperi lobii deformaţi ai urechilor, înainte
Indienii Auca
107
împodobiţi cu dopuri de plută avînd diametrul mai mare de 2,5 cm. Cînd hrăneşte animalele sau ajută la bucătărie cu greu poate fi deosebită de tovarăşele ei de lucru. Şi indienii Auca au părul negru şi drept, pielea de culoarea ceaiului şi cam aceeaşi greutate ca şi ceilalţi indieni din aceste locuri.
Dayuma le putea oferi multe informaţii despre tribul ei. Deşi consumă şi ei *chicha* şi o prepară exact ca şi indienii Checiua, ei o beau nefermentată. în consecinţă, Dayuma nu a văzut beţivi decît după ce a fost nevoită să **fugă** de acasă. Nu mai văzuse nici soţii bătute de soţii lor. Casele indienilor Auca sînt mai lungi, au lut pe jos şi hamacuri legate de tavan. De obicei, locuiesc cam 20-50 de membri ai aceluiaşi trib la un loc. Femeile lucrează pe plantaţiile de bumbac şi manioc. Bărbaţii fac suliţe şi le ascut cu securile furate. Fiecare bărbat are 9-10 suliţe pe care le ia cu el cînd merge după hrană sau la vreun atac. Dayuma spune că sînt în stare să identifice urma unui picior — cum recunoaştem noi figura cuiva cunoscut, aşa recunosc ei cine a trecut pe cărare, după urma piciorului.
Au spionat multă vreme tabăra din Arajuno a Companiei Shell. La un moment dat au discutat serios despre ideea de a trimite doi oameni, pe post de cercetaşi. Dacă aceştia ar fi scăpat cu viaţă, restul grupului urma să li se alăture. S-a întîmplat însă exact pe dos: indienii Auca au fost cei care au atacat şi au ucis trei dintre angajaţii companiei.
Obişnuiesc să ţină pe lîngă ei animale; prind papagali, maimuţe sau mistreţi tineri pe care îi ţin în coteţele mici care le înconjoară casa. Ca orice alt popor din lume, au şi ei legendele şi basmele lor. Demult, spune o legendă, „a căzut foc din cer" şi a cuprins lumea întreagă şi a ars toţi copacii. Indienii Auca s-au ascuns după frunzele de cartof dulce pînă cînd s-a stins focul. După aceea s-au înmulţit şi s-au împrăştiat pe tot pămîntul. Se tem de duhurile rele ca şi ceilalţi indieni din jungla amazoniană. îşi iubesc copiii şi Ie place să le spună poveşti. Dayuma are o poveste despre o broască ţestoasă:
„într-o zi **un** pui de broască ţestoasă se întîlni cu un jaguar pe cărare. «Ha!», spuse jaguarul. «Părinţii tăi sînt departe şi nu te poate apăra nimeni.»
Prin porţile splendorii
Puiul de broască ţestoasă, de frică, îşi ascunse capul în carapace. «Scoate-ţi capul», îi porunci jaguarul. Şi ţestoasa, auzind glasul poruncitor, îşi scoase capul. Apoi, dînd cu ochii de gura lacomă a jaguarului, îi spuse: «Ce dinţi puternici ai!»
Jaguarul se bucură cînd o auzi vorbind în acest fel. îşi deschise gura şi mai tare pentru a-şi arăta dinţii minunaţi. Şi atunci, mica ţestoasă, care era mult mai iute decît părea, sări în gura jaguarului şi îl muşcă de gît atît de rău, încît acesta muri pe loc. Ţestoasa îl lăsă acolo şi merse să le povestească întîmplarea indienilor Auca. Ei s-au dus să vadă jaguarul care zăcea mort pe cărare. Bucuroşi, i-au smuls dinţii şi ghearele şi au plecat, uitînd să-i mulţumească puiului de ţestoasă. însă ţestoasa s-a întors în pădure unde a crescut şi, în cele din urmă, a ajuns o broască ţestoasă adevărată."
Dayuma era mereu întrebată de ce ucid indienii Auca şi nu ştia alt răspuns decît că sînt nişte ucigaşi. „Să nu ai niciodată, niciodată încredere în ei" repeta ea apăsat; „pot părea foarte prietenoşi, după care se întorc spre tine şi te omoară".
Dar există oameni care nu pot accepta asemenea verdicte, care nu pot sta liniştiţi în timp ce generaţii

după generaţii de indieni Auca rămîn străini de creştinism. Pete Fleming a fost un asemenea om, care nu putea avea pace cîtă vreme indienii Auca rămîneau în întuneric. în jurnalul său a consemnat: „Este o problemă gravă şi serioasă; sînt un popor la care nu se poate ajunge, care ucide şi e plin de multă ură. Simt puternic că Dumnezeu vrea să fac ceva şi încep să cred tot mai mult că trebuie să-mi dedic cea mai mare parte a timpului strîngerii mai multor informaţii lingvistice şi unor zboruri intensive de recunoaştere pentru a identifica locuinţele Auca... Ştiu că ar putea fi cea mai importantă decizie din viaţa mea, dar sînt plin de pace".

*Misionarii **au făcui** zboruri săplăminale **regn/ale, timp** de Irci luni. pe deasupra aşezării 4uca pe care au denumit-o **„Orașul de** Hora, imagine) Uneori, ridicau daruri pe un asemenea dar — o par ură din pt PE **PAGINA** URMĂTOARE: , cadou. Avind o lungime de apro.xin \duposturile mai mici din preajmă '". lăsiml cu **ajutorai** unei **fringhii** daruri (cum a fost si vasul din are indienii Auca le legau de fringhia lor. Xatc **Suini** are in mină ne de pasăre. casă Auca acoperită cu sluj. fotografului in Urnind lăsării unui uiiiv 20 m. poale adăposti intre douăzeci şi cincizeci de oameni, im pentru animalele indienilor Auca.*

£/н „ca/î *de pod" prietenos pe teritoriul ostililor indieni Atica: după multe luni de pregătire, misionarii au aterizat pe fîşia de nisip de pe nudul ritilui Curaraype care o denumiseră ..Palm Beach ". Marţi. 3 ianuarie 1956, Nate Sciint a **făcui** cinci zboruri de la Arajuno, ducindu-i pe Ed McCitllv. Jim Elliot, Roger Youderian. cit şi proviziile de care aceştia **aveau** nevoie. In timp ce Nate făcea aceste zboruri, ceilalţi construiau un adâpost la zece metri înălţime. într-un copac (vezi foto din paqina din dreapta/- în timpul ultimului zbor din acea zi, Nate a trecut peste „Oraşul de Hotar" strigindu-le indienilor in limba Anca:.. Veniţi miine la nul Curarov".*

./o/ aşteptarea a continuat. în timpul zilei, Nate Sainf a decolat de ciieva ori invirtindu-se deasupra la Palm Beach. cu motorul tural. pentru a-i ajuta pe indienii Auca sâ identifice locul in care se afh'i.
SUS: Doi misionari odihnindu-se la umbra casei de pe plajei.
*PAGINA DIN DREAPTA: în timpul perioadei de aşteptare, misionarii au avut senzaţia **că sini** urmăriţi de ochi nevăzuţi, insa nu au văzut nici un ., **vecin** ". Jim Elliot stă in picioare in micuţul rin. cu vocabularul de expresii in Auca în mina. fâcind jungla sâ răsune de strigate de bun-venit, in speranţa că prin preajma se ascund indieni Auca. Cu braţele deschise, Ed McCully demonstrează oricărui observator ascuns, atîtprin gesturile sale. cil si prin cuvintele pe care le rosteşte, că el ţi ceilalţi emisari veniţi din mult-urila lume de afară aşteaptă cu intenţii prietenoase.*
PAGINA DIN DREAPTA: Eforturile misionarilor au fost răsplătite vineri dimineaţa la ora 11:15. cînd trei indieni Auca au ieşit din junglă pentru a face cunoştinţă cu primii lor prieteni albi. in fotografie poate fi văzut bărbatul tinăr pe care cei trei l-au poreclit imediat „George". Are în urechi semnul distinctiv al indienilor Aitca. un dop de plută introdus în lobi: pe umăr poartă scului de lină roşie primit in dar de la Roger.
*PAGINA DIN STINGĂ: Pete Fleming ii explică lui.. Gcorge". cu **ajutorul** vocabularului pe care ii line in mină. diferitele pârli ah' unonului-nuichelă: **„George" .tlâ In** poziţia caracteristică indienilor Auca. **Mai** lirziu. misionarii au **încercai** \ă-i explice că e nevoie **ca** indienii Alica vo laic ciţiva copaci si să construiască o fisie de aterizare in apropierea satului **lor.** In zona respectivă nu ar li existat pericolul inundaţiilor, ca in Palm Beacli.*
*SUS: ,. George " se delectează cu primul său lunnburger. in timp de Roger ii freacă eu insecticid. Cea mai mare bucurie a lui „George" a fosl să meargă cu avionul, cu Nule. pe deasupra salului indienilor Auca. Din momentul in care s-u urcai **in** avion, a începui să **strige** in **jos, de pe marginea** acestuia, imilinilu-i pe misionarii care. in timp ce aruncau daruri indienilor Anca. **le** strigau diverse fraze in limba lor.*
*rămas lingă **foc** toată seara, conversînd volubila cu Roger. ţară a fi deranjată de faptul că acesta nu inlelegea ce spunea. A petrecut noaptea lingă foc. dar a plecat dis-de-dimtneaţă; **tind** s-au trezit misionarii, focul incă mai ardea. **Nule** Saint. cel care a făcut aceste fotografii, a fi/mat totodată această experienţă folosind un film color. O indiancă Auca. Davuma. care a fugit cu ciţiva ani in urmă de la tribul **ei** şi locuieşte acum pe o plantaţie **situată** in afara teritoriului indienilor Auca. a văzut acest film. Ea crede **că** femeia mai in virstă **este** sora **mai** mică a mamei ei. Pe ceilalţi doi indieni Auca nu i-a recunoscut.*
!
Femeia mai tinără din grupul de vizitatori A uca a fost imediat poreclită .. Dalila '. La sţîrşiul zilei a pornit in jos, pe plajă. „George" a strigat-o, dar. pentru că ntis-a oprit, a plecat după ea în pâdure.

*..George" stă "ui picioare lingă macheta avionului construită de misionari, pe care aceştia au transjormat'0 in simbolul Operai iun ii Auca. Aceasta macheta se **afla** acum in casa sa din satul Atica, iar atunci cinci piloţii Asociaţiei A viafice Misionare zboară peste satul lui iese repede afară mişcind pe deasupra capului macheta avionului. In spate se vede avionul model Piper pilotat de **Nate** Saint.*

Capitolul 9

Septembrie 1955

peraţiunea Auca a început în septembrie 1955, lună în care Domnul a început să ţeasă pentru gloria Sa cinci fire separate într-o singură ţesătură strălucitoare. Cinci oameni complet diferiţi veniseră în Ecuador din estul Statelor Unite, de pe Coasta de Vest şi din centrul Statelor Unite. Deşi reprezentau misiuni şi confesiuni diferite, aceşti bărbaţi, împreună cu soţiile lor, erau una prin credinţa lor în Biblic, pe care o considerau Cuvîntul desăvîrşit al lui Dumnezeu adresat omului. Hristos a spus: „Duceţi-vă", iar răspunsul lor a fost „Iată-mă, trimite-mă!".

Misionarii care urmau să ia parte la Operaţiunea Auca făcuseră o schimbare de tactică. După inundaţie, au reconstruit Shandia, ca staţie principală în zona respectivă, şi s-au hotărît să ridice şi alte staţii mai mici. în Oriente era foarte avantajoasă existenţa mai multor staţii pentru că, aşa cum am arătat, indienii din acest colţ de lume nu trăiesc în sate mari, ci sînt răspîndiţi în grupuri mici prin toată jungla.

Cu toţii au hotărît să se mai construiască o misiune în Puyupungu. Jim, Ed şi Pete vizitaseră această aşezare a indienilor Checiua într-un zbor de recunoaştere pe cursul rîului Bobonaza, în luna august, 1953. Acolo îl cunoscuseră pe Atanasio, şeful care îi rugase să ridice o şcoală pentru copiii săi. „Pentru Dumnezeu, nu veţi rămîne?", îi întrebase. „Avem mare nevoie de voi. Eu am, să vedem — 13, 14 şi încă unul, da, 15 copii. Nimeni nu i-a învăţat nimic. Ei vor să ştie să citească. Şi am şi nişte orfani în casa mea. Nu vreţi să veniţi?"

Ut)

Friii porţile splendorii

De obicei, pentru a cîştiga încrederea băştinaşilor, se duce o luptă grea. Aici însă, nu era doar o uşă deschisă, ci o invitaţie cît se poate de clară. Cei trei bărbaţi au considerat-o un răspuns la rugăciunile lor pentru lărgirea graniţelor. Hotărîrea a fost luată pe loc. Familia McCully s-a mutat în Shandia pentru a începe studiul dialectului Checiua, iar Pete, pe atunci necăsătorit, a rămas cu ei să îi ajute să se instaleze şi să înveţe limba. Eu şi cu Jim ne-am dat seama că acela era momentul hotărît de Dumnezeu pentru căsătoria noastră, pentru ca apoi să putem pleca împreună să deschidem misiunea din Puyupungu.

Am ajuns acolo în noiembrie, 1953, avînd toate bunurile noastre pămînteşti adunate în patru bărci. După ce ne-au salutat lovindu-ne cu prietenie peste spate, strîngîndu-ne mîinile şi rîzînd, oamenii au transportat echipamentul pe malul abrupt, sus, unde ne aşteptau cu nerăbdare cele două soţii ale lui Atanasio, împreună cu gloata de copii.

Lucrul la construcţia casei şi a aerodromului nu îi luau lui Jim tot timpul, aşa că am început să avem întîlniri cu indienii în timpul cărora le povesteam cea mai frumoasă întîmplare din istoria lumii — despre Fiul lui Dumnezeu care a venit pe pămînt şi a plătit cu sîngele Său preţul păcatelor noastre. în inima lor a început să încolţească dragostea mare a lui Dumnezeu. Am fost foarte bucuroşi să-1 auzim pe Atanasio spunînd: „Sînt foarte bătrîn. Poate prea bătrîn ca să pot înţelege bine. Dar aud că vorbele voastre sînt adevărate; şi voi muri crezînd în ele."

între timp, în Shandia, cei doi McCully făceau progrese în studiul limbii. Pete Fleming îşi construise o mică baracă lîngă casa lor din bambus şi obişnuia să ia masa cu ei. în jurnalul său am găsit următoarea însemnare: „E surprinzător cu cîtă bucurie mi-am construit această căsuţă cu două încăperi. A ieşit un lucru grozav şi, deşi mi-a luat doar vreo patru-cinci zile, de-abia aştept să mă mut în ea. E atît de bine, e un adevărat lux să am un loc al meu, pat, masă şi scaun, toate numai ale mele. Şi, cel mai important, mă ajută să îmi

ordonez viaţa, lucrurile sînt toate la locul lor şi pot să mă rog în singurătate. Am început din nou să studiez sistematic Noul Testament, ceea ce n-am mai făcut de cînd am plecat din Statele Unite. Sînt atît de bucuros să pot din nou să-mi pun lucrurile în ordine. Fără îndoială, sînt născut pentru un asemenea fel de viaţă, cu oră fixă pentru culcare, seri pentru studiu, şi o oră de rugăciune dimineaţa."

Pe măsură ce Pete îi urmărea pe cei doi McCully lucrînd împreună, se gîndea tot mai mult la viitorul său. Şi la logodnica sa, Olive Ainslie, o fată zveltă şi frumoasă, cu gene negre, contrastînd cu părul deschis la culoare şi cu ochii albaştri. Se logodiseră printr-un schimb de scrisori, în timp ce el se afla în junglă. Cu candoarea sa obişnuită, omul acesta discret, studios, încerca să afle dacă nu cumva căsătoria ar fi putut sta în calea „chemării" sale ca misionar printre indienii Auca.

„Aseară am stat mult de vorbă cu Nate despre aceşti indieni", scria el. „Ciudat, dar căsătoria nu cred că mă va împiedica să ajut la cîştigarea lor. Cred că Olive n-ar accepta să amînăm la infinit căsătoria, numai din cauză că s-ar putea întîmpla ceva rău. Sîntem una acum şi cred că Dumnezeu ne va călăuzi şi în această hotărîre."

In iunie, 1954, Pete se simţi pregătit să se întoarcă în State pentru a se căsători cu Olive. După plecarea lui, eu şi Jim ne-am mutat înapoi în Shandia, cu Ed şi Marilou McCully. în Puyupungu exista deja o misiune; de aceea, voiam să organizăm vizite şi întîlniri pentru studiu. Shandia, cu o şcoală, un spital şi un magazin mic, era misiunea cea mai importantă.

Au acceptat cu toţii ca eu şi Jim să răspundem de Shandia, aşa că Ed, împreună cu Marilou, începeau să se gîndească la un loc numai al lor, în care nu mai ajunsese Evanghelia.

Se gîndeau la Arajuno, baza abandonată de Compania Shell, situată la graniţa cu pămînturile indienilor Auca. în urma cîtorva zboruri de recunoaştere, Ed trăsese concluzia că tribul Checiua de acolo număra cam 100 de oameni. De ce-să nu fi profitat de aerodromul companiei şi să se mute acolo pentru o vreme ca să le

■~" *i i iii yvi* uic ^icriui/f ii

propovăduiască acestor indieni Cuvîntul lui Dumnezeu? Mai era nevoie doar de o zi de lucru la aerodrom, pentru curăţarea ierbii, şi ar fi fost ca nou.

Arajuno, unul din cele cîteva proiecte ale companiei de petrol în această zonă, fusese extraordinar de scump. Construiseră un mic orăşel în junglă, făcuseră drumuri, case de cărămidă cu apă şi curent, un hotel, terenuri de tenis, brutărie, şi aveau de gînd să facă şi o cale ferată îngustă. Clădirile erau părăsite

din 1949, fiind acum năpădite de junglă şi în ruină. Totuşi, unele dintre ele mai puteau fi folosite. Deschiderea unei misiuni în Arajuno părea o idee bună. Ed mergea acolo la fiecare sfîrşit de săptămînă cu avionul lui Nate. îi vizita pe indieni şi conducea întîlnirile sîmbăta şi duminica. Cum fusese bine primit, şi-a construit o casă simplă pe fundaţia unei locuinţe părăsite, folosind scînduri găsite prin preajmă. Apoi, s-a mutat împreună cu Marilou şi cu cei doi copii ai lor în „noul" lor cămin. Foarte curînd, Marilou a aranjat casa şi a făcut-o foarte plăcută—perdele luminoase la ferestre, o „canapea" făcută din cîteva cărămizi acoperite cu o saltea şi o cuvertură, poze pe pereţii de bambus şi covoraşe colorate din Ecuador pe jos, pe ciment. Nate Saint a rămas la ei cîteva zile pentru a instala un sistem de alarmă pentru hoţi şi un gard electric, căci erau conştienţi de pericolul pe care îl reprezenta stabilirea lor atît de aproape de indienii Auca. La vest aveau Rîul Arajuno, pentru că se aflau pe malul indienilor. Pe acest mal fuseseră ucişi cu cîţiva ani în urmă angajaţii Companiei Shell. Tocmai atacurile de felul acesta îi făcuseră temuţi şi în ochii indienilor Checiua. Aceştia le aminteau mereu celor doi misionari de posibilitatea unor asemenea atacuri; ei înşişi nu rămîneau niciodată mai tîrziu de ora patru pe acest mal. „Aceasta este partea lor", spuneau ei. Deseori se zvonea că le fuseseră descoperite urmele în preajma casei, ceea ce arăta că străinii erau spionaţi. Gardul electric se afla cam la 30 m de casă, de unde indienii n-ar fi putut arunca suliţe, iar Ed şi Marilou aveau întotdeauna la îndemînă o armă. „Chiar şi atunci cînd nu credem că sînt prin

preajmă", spunea Ed, „ne linişteşte să auzim bîzîitul gardului. Seara, casa noastră, cu luminile aprinse, ar fi o ţintă bună!"

Astfel i-a aşezat Domnul pe Ed şi pe Marilou într-un loc strategic, care urma să devină baza operaţiunii Auca.

între timp, Pete se întorsese din Statele Unite la Quito cu mireasa sa, Olive. Au petrecut un an în munţi, timp în care ea a învăţat spaniola, iar el a tradus evangheliile în limba indienilor Checiua, le-a vorbit la întruniri şi şi-a împrospătat cunoştinţele de spaniolă. în toamna anului 1955, Pete şi Olive au venit în Oriente pentru a începe lucrul cu indienii în Puyupungu, unde s-au instalat în căsuţa acoperită cu stuf pe care o construisem eu şi Jim. Pete a început să-i înveţe din nou pe indieni din Biblie, fără grabă şi cu multă grijă, amintindu-le mereu, în relaţie cu lucrurile noi pe care le învăţau, cele însuşite mai înainte.

Iniţierea lui Olive în viaţa cea nouă a coincis cu trezirea vulcanului Sangay, care se putea vedea din camera de zi a căsuţei din Puyupungu. „Noaptea", scria Pete, „arată ca un uriaş foc de tabără din care ţîşnesc scăpărări într-un arc graţios care atinge pămîntul la vreo 600 m de munte. Am văzut cu binoclul mingi de foc explodînd şi răspîndindu-se în aer. A fost un adevărat spectacol. Norii de aburi care se ridică din lava fierbinte întunecă pentru un moment zăpada, pentru ca apoi să se împrăştie lăsînd în urmă un alb din ce în ce mai strălucitor."

Uneori se întristau, pentru că indienii se îmbătau cu prilejul sărbătorilor. Vă puteţi imagina consecinţele — soţi bătîndu-şi nevestele, copii goi, nevoiţi să-şi caute singuri un loc unde să stea peste noapte, în timp ce părinţii lor se clătinau pe picioare şi continuau să bea pînă cădeau morţi de beţi. Odată, o mamă beată s-a rostogolit peste copilul ei de două săptămîni şi l-a înăbuşit. Uneori, încercînd să găsească drumul spre casă, sfîrşeau prin a adormi pe poteca plină de noroi, trezindu-se după cîteva ore aproape îngropaţi de gîndaci uriaşi care săpau sub ei. Dar erau şi unele semne că mesajul Scripturii îşi făcea loc în inima acestor fii ai junglei. Jurnalul

lui Pete păstrează următoarea însemnare: „Astăzi este o zi de bucurie pentru îngeri, deasupra aşezării Puyupungu, şi pentru noi, aici jos. Dumnezeu este într-adevăr credincios. Astăzi mai mulţi indieni s-au hotărît să-L urmeze pe Hristos. M-am simţit îndemnat să le vorbesc despre botez pentru că am sesizat din discuţiile indienilor că înţeleseseră greşit cîteva lucruri. Astfel, după ce le-am povestit istoria cu Filip şi famenul, am încercat să le explic cît mai simplu şi clar diferenţa dintre credinţă şi botez. Au liniştit puţin copiii, care erau cam neastîmpăraţi, şi au ascultat cu multă atenţie. Am simţit că Duhul le atinge inimile şi le-am cerut să ridice mîna, după ce le-am explicat foarte clar ce însemna această hotărîre de a-L urma pe Hristos. Au ridicat mîna Tito, Benito, Pascual şi alţii. Pe cînd erau încă cu mîinile sus, s-a ridicat Alejo din spate şi le-a explicat că această decizie însemna şi renunţarea la băutură şi la o viată stricată. Unii şi-au lăsat mîinile în jos. Am încheiat cu rugăciune şi pe toţi cei care s-au căit sincer i-am chemat în camera din spate a şcolii, unde am putut sta de vorbă mai mult. Au

venit doisprezece indieni pe care i-am încurajat şi i-am îndemnat să vină vinerea la întîlnirile credincioşilor. Mai sînt cîţiva care ar vrea să facă acest pas, dar încă mai aşteaptă.
Am 26 de ani şi mă minunez cît de bun a fost Dumnezeu cu mine şi cîte binecuvîntări mi-a dăruit deja. îi mulţumesc în fiecare zi că m-a adus aici, cu toate că acest lucru părea atît de greu de realizat. Am simţit că Dumnezeu «m-a împins de la spate», dar acum îi sînt recunoscător pentru acest lucru."
în septembrie 1955 Dumnezeu a mai «împins» alte cinci familii de misionari pentru ca planurile de luni şi ani de zile ale acestora să prindă, în sfîrşit, viaţă aici, printre indienii Auca. Familia McCully, de la misiunea din Arajuno, a fost avangarda. Eu şi Jim eram în Shandia, familia Fleming în Puyupungu, iar Roger Youderian cu familia sa se întorsese în Wambimi şi ajuta familia Drowns din Macuma în lucrarea misionară. Nate Saint cu micul său avion galben şi Marj, soţia lui, mereu prin apropierea staţiei radio, rămăseseră în Shell Mera, baza lor permanentă aflată undeva în mijlocul acestor misiuni răspîndite prin toată jungla.
Capitolul IO »

începe Operaţiunea Auca

n seara de 2 octombrie 1955 Nate Saint scria: „Voi încerca să consemnez în paginile care urmează tot ceea ce a condus la hotărîrea de a lua legătura cu tribul Auca. Desigur, va fi un punct de vedere personal şi nu mă voi referi la încercările altor misionari.
Aseară, Ed McCully, Jim Elliot, Johnny Keenan şi eu ne aflam lungiţi pe podea, aplecaţi deasupra unei hărţi a junglei de est a Ecuadorului. Tocmai căzuserăm de acord că acesta era timpul hotărît de Domnul să încercăm să ajungem la tribul Auca, situat undeva la est de staţia misionară din Arajuna a lui Ed.
Mai tîrziu, în bucătărie la o cană cu cacao, ne-am gîndit că ar trebui să păstrăm secrete aceste eforturi, ca să nu se implice cumva şi alte grupuri, cu alte interese, lucru care ar însemna probabil arme şi luptă. Aşa ceva ar opri pentru cîteva decenii munca misionarilor printre aceşti oameni ai epocii de piatră.
Astăzi după-amiază, cîntărind situaţia, m-am gîndit că ar fi ruşinos ca secretul nostru să-i împiedice pe colegii noştri care se roagă pentru noi să fie la curent cu evenimentele şi cu felul în care Domnul ne binecuvîntează încercările. De aceea, eu m-am angajat să aştern totul în scris.
Au existat, în timp, cîteva eforturi sporadice de a schimba puţin situaţia acestor oameni obişnuiţi să ucidă. Atacurile şi contratacurile din partea albilor n-au făcut decît să împuţineze numărul celor din trib

şi să amplifice vechea ură. Frica de arme n-a stat în calea dorinţei lor de a se răzbuna, chiar dacă luptau cu lănci şi stăteau la pîndă.
A fost scrisă în detaliu povestea din 1947 a exploratorului suedez Rolf Blomberg, care fusese însoţit de un misionar. Grupul se apropia cu plutele de aşezarea indienilor Auca, cînd au fost atacaţi într-un loc unde plutele erau aduse de curent aproape de ţărm. Un indian din grup a deschis focul imediat şi apoi s-a aruncat în rîu urmînd exemplul misionarului care înota pe sub apă. Această experienţă ne-a avertizat asupra pericolului de a ne asocia cu parteneri care nu au nici un fel de simpatie pentru aceşti oameni."
Cînd Ed McCully s-a mutat cu familia în Arajuna, 1-a rugat pe Nate să-1 ia într-un zbor peste teritoriul tribului Auca şi au cercetat împreună valea rîului Nushino unde se spune că locuiseră ei cu şapte ani în urmă. N-au descoperit nimic în plus faţă de ceea ce găsiseră Pete şi Jim cu doi ani în urmă—doar oceanul întunecat şi nesfîrşit de copaci înalţi, care se întinde pînă în orizontul pătat. Impresia de ocean o dau mai ales dealurile în formă de valuri. Rîurile, de culoarea cafelei cu frişca, şerpuind printre copaci, amintesc că-i vorba de uscat, şi nu de ocean. Doar un ochi ager ar găsi o aşezare omenească în sălbăticia aceasta—poate o dîră subţire de fum ridicîndu-se deasupra verdeţii sau punctele minuscule care indică o *chacra* a indienilor.
Şi jurnalul lui Nate continuă: „Căutarea propriu-zisă n-a început decît în 19 septembrie, cînd eu, ca de obicei, am aterizat în Arajuno după legume. Era cam 8:30 dimineaţa, din cîte îmi amintesc, şi aerul era neobişnuit de clar. Vizibilitatea era bună, aşa că am început să căutăm prin cămara lui Marilou conserve şi echipamentul necesar şi ne-am luat zborul o oră şi jumătate mai tîrziu.
Am mers spre est pe rîul Nushino, dar pe partea nordică de data asta. Puteam vedea astfel, la o distanţă de 10-12 km. Cam la 80 km est de locul lui Ed, acolo, în mijlocul sălbăticiei, ne-am întors şi am luat-o

înspre nord, spre Coca, pe Rio Nopo. Cinci minute mai tîrziu, am zărit nişte puncte care arătau ca nişte parcele pe care mai demult s-ar fi cultivat manioc. E greu să fii sigur de ceea ce vezi de la o

asemenea depărtare, chiar dacă cutreieri pădurile de mult timp. Ne-am rotit o dată şi apoi ne-am urmat drumul spre nord pînă în apropiere de Nopo fără să mai găsim altceva. încă puţin şi trebuia să o luăm la stingă, spre casă. Nu prea mai aveam benzină să mergem mai departe şi cercetaserăm ceea ce ne propuseserăm pentru acest zbor. Totuşi, ne venea greu să renunţăm. îţi ia mult timp să ajungi atît de departe şi e greu să nimereşti o asemenea vreme. Eu cercetam o pată de-abia vizibilă în junglă, aflată cam la 8 km. Ed n-o zărea, dar am decis să mai zburăm încă două minute în direcţia aceea şi dacă nu găsim nimic să ne întoarcem acasă.
Pata a crescut şi s-a transformat într-un luminiş acoperit de manioc bine îngrijit. Excelent! Cercetam încet şi benzina se împuţina, dar mai rezistam cincisprezece minute fără a intra în rezerve. Aşa că am continuat survolarea şi am găsit în total vreo cincisprezece luminişuri şi cîteva case. Trăiam nişte momente unice... momentele mult aşteptate.
Nu am coborît ca să privim de aproape. Mai întîi, trebuia să fim atenţi la benzină, apoi nu voiam să-i speriem de la prima noastră vizită. Ne vom mai gîndi la felul în care trebuia să ne apropiem de aceşti oameni.
în drum spre casă, Ed îmi spuse că, după părerea lui, existau probabil luminişuri şi mai aproape de casa lui. întrucît indienii Auca fuseseră văzuţi în apropierea casei lui sau în împrejurimi, credea că era prea mare distanţa de la locul pe care îl văzuserăm pînă în zona în care locuia el, pentru a fi parcursă de aceştia pe jos. Eu nu eram de aceeaşi părere. Mie mi se părea logic să fie aşezaţi toţi departe, în sălbăticia junglei, de vreme ce fosta lor aşezare din Nushino fusese ţinta unui raid. Am hotărît că ne vom mai gîndi la acest lucru şi că vom compara concluziile. Şi am decis să ţinem secretă «descoperirea» şi să păstrăm secretul în familie cît timp vom crede că este necesar.
Marj, Ruth şi Johnny Keenan au fost foarte entuziasmaţi de noutăţile acestea. Dumnezeu ne îndemnase să cercetăm pata aceea care se dovedise a fi prima aşezare Auca pe care am descoperit-o.

După două săptămîni (29 septembrie) urma să-i iau pe Jim Elliot şi pe Pete Fleming de la Villano unde voiau să stea cîteva zile ca să vorbească unui grup de indieni Checiua care nu mai auziseră Evanghelia. Ruta noastră aeriană trecea peste Arajuno, deci am conchis că, deoarece zburam peste teritoriul tribului Auca şi erau necesare două călătorii pentru a-i aduce pe cei doi bărbaţi, echipamentul lor şi încă două călăuze indiene — ceea ce însemna pentru mine patru zboruri pe deasupra respectivei zone —, merita să ne uităm cu atenţie şi să modificăm puţin ruta de fiecare dată.
în primul zbor cu Jim şi cu echipamentul n-am văzut nici un semn de viaţă. Tot aşa la întoarcere. Apoi am pornit cu Pete şi cu cele două călăuze. Cum ne propuseserăm să mergem mai spre est pentru a cerceta o zonă peste care nu mai trecuserăm, am mers încet în zig-zag, căutînd văile din junglă ce păreau mai ospitaliere.
Cam la cincisprezece minute de Arajuno am zărit nişte luminişuri. Eu şi Pete vorbeam numai în engleză, dar nu ne ascundeam bucuria. Călăuzele noastre au zărit şi ele locurile. Au exclamat îndată: «Auca!» Erau pentru prima oară în avion şi totuşi ştiau exact unde se află şi recunoşteau rîurile. Am mers pe valea unui rîu mic şi am găsit o jumătate de duzină de case mari înconjurate de case mai mici. Erau acolo, uşor de găsit *şi la numai cincisprezece minute cu avionul de casa lui Ed din Arajuno.*
In drum spre Villano ne-am gîndit cum să le impunem şi călăuzelor noastre tăcerea în legătură cu descoperirea făcută. Am concluzionat că va trebui să le atragem atenţia asupra pericolului în care s-ar fi aflat, dacă s-ar fi dus vestea despre aşezarea tribului Auca şi dacă tribul Checiua sau alţii ar fi atacat tribul Auca, iar aceştia din urmă s-ar răzbuna.
Am aterizat la capătul aerodromului, aflat în partea nelocuită a aşezării Villano, ca să pot folosi o porţiune cît mai mare. Astfel nu ne-am întîlnit chiar imediat cu mulţimea care ne aştepta şi Pete a avut timp să le reamintească indienilor înţelegerea. Au fost de acord să
păstreze secretul (care probabil era tot atît de secret ca un elefant de jucărie sub un brad de Crăciun). Toţi cei implicaţi în planul nostru erau din nou plini de entuziasm. Cel mai semnificativ lucru pentru noi nu era informaţiile pe care le obţinuserăm, ci faptul că după o căutare atît de îndelungată şi fără rezultate, reuşiserăm pînă la urmă să găsim prima aşezare a tribului şi după doar două săptămîni am descoperit celălalt grup. Se părea că sosise momentul hotărît de Domnul să facem ceva pentru ei. Am fost cu toţii de acord să ne rugăm în continuare pentru acest lucru şi să ne comparăm concluziile după

cîtăva vreme.
Cîteva zile mai tîrziu, cînd Johnny Keenan îi aducea pe Jim şi Pete împreună cu călăuzele lor din Villano înapoi în Arajuno, a nimerit o vreme proastă şi a trebuit să se întoarcă în Shell Mera pentru a rămîne acolo peste noapte. în acea noapte cei patru au stat aplecaţi deasupra hărţii la care lucrau cu convingerea că Domnul îi îndemna să facă ceva pentru indienii Auca.
în noaptea aceea am întors problema pe toate feţele pînă la primele ore ale dimineţii. Era fascinant să încerci să-ţi imaginezi cum ar răspunde oamenii aceia Ia diferitele noastre iniţiative."
Una dintre problemele discutate de misionari în acea noapte a fost limba. Pentru a-i convinge pe indienii Auca de faptul că albii au venit ca prieteni, cel mai bine era să o facem în limba lor. Acesta era miezul problemei. Discutînd acest lucru, Jim Elliot a avut o idee. Şi-a amintit că o întîlnise pe Dayuma pe plantaţia lui Senor Carlos Sevilla, aflată la numai patru ore de mers pe jos de Shandia. Se oferi să meargă să vorbească cu ea pentru a învăţa cîteva expresii utile.
Cîteva zile mai tîrziu, Jim porni la drum. Dayuma s-a arătat dornică să-1 ajute, deşi el a avut grijă să nu-i divulge motivul pentru care vrea să înveţe aceste expresii. în tribul Checiua zvonurile se răspîndesc la fel de repede ca oriunde altundeva. Din fericire, Dayuma — obişnuită cu ciudăţeniile lor — a rămas convinsă că Jim nu vrea decît să înveţe limba, fără a avea un motiv anume.
„Biţi miti punimupoT, care înseamnă „îmi placi, vreau să fim prieteni", nota cu atenţie Jim. Apoi *„Biţi winki pungi amupa"* — „Vreau să discutăm" sau, mai familiar, „Hai să stăm de vorbă".
„Cum spui: cum te cheamă?" a întrebat Jim în limba Checiua.
„^wum irimi?", a răspuns Dayuma în limba ei.
Astfel, Jim a întocmit o listă cu expresii folositoare, iar unul dintre obstacolele aflate în calea misionarilor a fost înlăturat. Darurile erau pasul următor. Probabil, dacă le-am oferi daruri în mod regulat, o anumită perioadă, indienii ar înţelege că intenţiile albilor sînt bune şi, în timp, s-ar convinge de acest lucru.

Capitolul 11

De la avion la pamînt

I ărbaţii s-au hotărît să lase cît mai curînd indienilor Auca daruri din avion, folosind o tehnică de coborîre a unei frînghii în spirală inaugurată de Nate în ţinuturile locuite de indienii Atshuara. Acolo, felul în care s-au distribuit darurile a fost de maximă importanţă. în noua aventură era important ca indienii să înţeleagă că pilotul putea lăsa sau reţine darul pînă la momentul potrivit. Aflaseră de la indienii Auca aflaţi în captivitate faptul că aceştia credeau despre darurile pe care Ii le adusese compania Shell că ele cădeau din"stomacul" avionului, care era speriat sau răpit de lăncile pe care ei le aruncaseră.
însemnările lui Nate despre începutul operaţiunii Auca merg mai departe:
„în noaptea aceea, petrecută jos pe podea, am hotărît să îi vizităm regulat pe calea aerului şi să le lăsăm mereu altceva în fiecare săptămînă, ca să le stîrnim curiozitatea. Ne-am gîndit că, mai devreme sau mai tîrziu, atitudinea lor ostilă se va schimba."
„în ziua următoare, Johnny, Jim şi Ed au zburat înapoi în Arajuno. La Shell Mera eu am început să testez metoda cu frînghia şi să găsesc un mecanism simplu prin care să putem lăsa darurile în momentul în care acestea ating pămîntul. Eu şi Johnny am zburat împreună în cele mai multe încercări, iar Marj şi Ruth agăţau greutăţile de care aveam nevoie şi supravegheau felul în care decurgea operaţiunea. Ne-am luat un punct de reper şi am încercat să-1 nimerim.
** 11**1*
r\n tiit. ,11'iiimtM ıı
Pînă la urmă am izbutit să fim gata şi pentru o ultimă repetiţie. Testul a decurs bine, însă, pe cînd zburam deasupra aerodromului pentru a da drumul frînghiei, aceasta s-a încurcat în suport şi a trebuit să legăm un cuţit de un băţ, pentru a o putea tăia şi a-i da drumul. Nu exista nici un pericol în afară de faptul că se putea desprinde singură, tară să fim deasupra cîmpului. Şi chiar aşa s-a şi întîmplat. Am văzut frînghia drapîndu-se într-un copac înalt chiar dincolo de capătul aerodromului. Pe cînd am aterizat şi am mers să o căutăm, se întunecase deja prea tare, aşa că a trebuit să o lăsăm acolo pînă dimineaţa.
în noaptea aceea am fost atît de emoţionat, încît n-am putut dormi prea mult. Pe de altă parte, mi-am dat seama că totul se afla în mîna Domnului. Nu aveam de unde şti cît ne va lua a doua zi dimineaţă să găsim frînghia în copaci, dar i-am spus lui Marj că dacă reuşim să fim gata pînă la ora nouă, putem

face o tură cu avionul, dacă nu, va trebui să amînăm pînă a doua zi.
In dimineaţa următoare am făcut o „undiţă" cu care să agăţăm frînghia pierdută în copaci. în acest fel, umblînd de colo-colo prin desişuri, am reuşit pînă la urmă să recuperăm frînghia şi pe la ora nouă eram gata să ne luăm zborul.
6 octombrie 1955. Primul nostru dar pentru ei a fost un mic vas de aluminiu cu capac. Am pus înăuntru vreo douăzeci de nasturi pestriţi — desigur nu pentru hainele lor, pentru că nu aveau aşa ceva! Dar nasturii pot fi un ornament drăguţ. Le-am mai dat şi un săculeţ cu sare. Eram siguri că, dacă ar fi reuşit să-şi dea seama la ce foloseşte, ne-am fi împrietenit îndată. Am mai pus şi vreo cincisprezece panglici viu colorate, lungi cam de un metru. Totul era gata.
La Arajuno toată lumea era plină de entuziasm şi bucurie.Eu eram neliniştit ca nu cumva să ratăm din vina mea această primă încercare.
Am încărcat echipamentul, am repetat încă o dată aruncarea lui peste bord şi ne-am îndreptat către est. Nu ne venea să credem că aveam privilegiul de a face această primă încercare. După cincisprezece minute de zbor am ajuns la primele luminişuri. Ed îşi privea pentru prima oară «vecinii» şi era foarte emoţionat.
Am hotărît să descoperim marginea teritoriului lor în aval, astfel că, dacă ar fi trebuit să aterizăm forţat, să putem coborî pe rîu şi să ieşim de pe teritoriul lor. După încă cincisprezece minute ne-am convins că eram deasupra casei care ne interesa.
Ne aflam cam la un kilometru distanţă faţă de pămînt şi nu vedeam pe nimeni acolo; totuşi se distingea clar că era o casă locuită. Era o casă acoperită cu stuf, rotundă, in stilul jivaro, iar în jurul ei se aflau case pătrate mai mici cu acoperiş de stuf. Poteci bătătorite duceau de la casele mai mici la cea mare. Aceasta se afla cam la 40 m de rîu şi avea o *playa* [fîşie de nisip] frumoasă, lungă cam de 75 m şi lată de 25 m. După cărare se vedea că foloseau des această fîşie. Aceasta era ţinta noastră.
Am încetinit la 90 km/oră şi am scos darurile — scosesem uşa avionului la Arajuno — şi am instalat mecanismul automat. Am lăsat încet jos pachetul. Apoi am mărit iar viteza la 105 km/oră şi am început operaţiunea dificilă de desfăşurare a frînghiei. Spun «dificilă» pentru că, dacă se formează un singur nod, ratezi totul. Dar operaţiunea a mers bine şi am început să ne rotim cu 105 km/oră.
Cum altimetrul nostru arăta doar altitudinea în raport cu nivelul mării, n-aveam de unde şti la ce înălţime eram de pămînt. Dedesubt, nici un semn de viaţă. Am continuat să ne rotim, pînă cînd darul pe care-1 lăsasem jos se mişca în cercuri mici, încet, cu panglicile fluturînd atrăgător. Era important, în cazul în care nu ne văzuse nimeni, să lăsăm darul într-un loc în care să fie descoperit uşor. încă părea să fie la o înălţime prea mare, aşa că am început să coborîm şi, din cauza vîntului care bătea dinspre nord, trebuia să ne corectăm la fiecare rotire ca să rămînem exact deasupra ţintei.
Pînă la urmă, pachetul părea să fie suficient de aproape de copaci. Era momentul să încercăm. Era greu din cauza vîntului, iar dealurile de pe ambele maluri erau acoperite de copaci înalţi. De două ori am tras la timp pachetul care altfel s-ar fi agăţat de copacii care mărgineau fişia de nisip. O dată mi s-a părut că panglicile s-au atins de un copac şi s-au agăţat puţin. Oricum, lucrul acesta ne-a dat avînt. Am tăcut şase încercări, mişcînd încet pachetul împotriva vîntului,
pînă cînd a trecut peste fîşia de nisip. Apoi i-am dat drumul şi am rămas cu respiraţia tăiată în timp ce se apropia de pămînt. N-ar fi fost prea bine să cadă în apă şi într-acolo se îndrepta. Dar a căzut la o oarecare distanţă de apă, chiar lîngă poteca care duce către casă. Trebuia să-1 vadă pînă la urmă, pentru de acolo îşi luau probabil apă pentru gătit.
Apoi, altă problemă. Mi s-apărut că am zărit pachetul mişcîndu-se puţin în timp ce noi urcam încet, rotindu-ne. Nu eram siguri dacă îl lăsaserăm acolo sau îl tîram după noi. Dar ne-am dat seama că aveam doar firul, liber... iar darul care vorbea despre bunele noastre intenţii, dragoste şi credinţă se afla acolo, pe fîşia de nisip. într-un fel, tocmai propovăduiserăm Scriptura, în limbajul semnelor, unor oameni care se aflau la o distanţă de 400 m de noi, jos pe pămînt şi la 100 km de aşezarea noastră, dar pe plan spiritual — peste mări şi ţări.
Oare ce ştiu oamenii aceştia? Ce cred ei despre puţinul pe care l-au văzut din lumea de afară? Ştiu că urmăreau avioanele companiei Shell şi le vedeau aterizînd sau decolînd în Arajuno, pentru că angajaţii de la Shell observau locurile unde se ascundeau în tufişuri ca să-i vadă pe aceşti monstruoşi mesageri ai unei lumi străine.
Drumul de întoarcere în Arajuno a fost scurt şi plin de bucurie. Acasă, toată lumea voia să afle dacă-i văzuserăm pe indienii Auca. Nu se arătau prea optimişti că ne vor găsi darul cînd le-am spus că nu văzuserăm nimic. Oricum, făcuserăm primul pas.

Vineri, 15 octombrie 1955. N-am ţinut jurnalul la zi, ci am preferat să las puţin lucrurile să se aşeze şi voi continua acum chiar cu ceea ce s-a întîmplat astăzi.
Astăzi dimineaţă vremea era bună, aşa că am decolat pe la opt. Pe drum, ceaţa de dimineaţă încă zăbovea pe văi înspre est, aşa că nu ne prea grăbeam. Am oprit în Arajuno şi am pregătit «pachetul», adică un cuţit mare. Ştiam că apreciau mult asemenea cuţite. Chiar au omorît oameni care lucrau pe cîmp pentru a li le lua. E uşor de imaginat cît de importante erau aceste lucruri pentru oamenii epocii de piatră. Am înfăşurat cuţitul în pînză ca să nu se rănească nimeni şi l-am legat apoi cu multe panglici colorate. După ce am instalat şi
IM la avion la pămînt
141
dispozitivul de desprindere automată, am urcat în avion pentru o ultimă repetiţie. După toate planurile şi măsurile noastre de precauţie, se părea că sîntem gata, aşa că ne-am rugat ca totul să fie bine şi am plecat.
întotdeauna am emoţii cînd trebuie să desfăşor frînghia în aer. Dar am încetinit şi am coborît cel de-al doilea dar al nostru. Cînd frînghia a fost afară în întregime, aproape că ajunseserăm la destinaţie. De data aceasta am folosit mai puţină frînghie decît data trecută.
Ne propuseserăm să verificăm fîşia de nisip unde lăsaserăm darul săptămîna trecută. Sub noi erau nori, dar am găsit casa şi pragul. Pachetul nu mai era. Ne-am uitat şi cu binoclul ca să fim siguri. Ori îl «primiseră», ori îl luase vreo revărsare de ape. N-am văzut pe nimeni, dar era clar că aşezarea e locuită. De data aceasta voiam s-o luăm în sus pe apă spre următoarea casă şi să lăsăm ceva şi acolo. Ne gîndeam că, dacă am fi mers întotdeauna în acelaşi loc, ceilalţi ar putea fi geloşi sau bănuitori că proprietarul acelei case ar fi în legătură cu noi, poate un trădător. Cînd am ajuns însă la prima casă, un nor se afla chiar deasupra ei, oprindu-ne calea, deci ne-am gîndit că Domnul ne trimitea la următoarea. Apropiindu-ne de casă, am zărit trei sau patru bărci oprite la ţărm, chiar în faţa aşezării. Ni s-a părut interesant pentru că noi ştiam că nu au bărci. Şi apoi, aceasta însemna că era cineva prin apropiere. Rotindu-ne cam la 800 m înălţime deasupra casei, mi-am dat seama că vom intra în nori o vreme, în rest situaţia era bună şi am continuat. Cuţitul care atîrna de avion stătea bine. Ed nu-şi lua binoclul de Ia ochi. Deodată, scoase un strigăt şi se repezi la uşa deschisă ca să vadă mai bine. Vedeam pentru prima dată un indian Auca! Alerga, dar nu încerca să se ascundă. Peste puţin timp, în faţa casei mari, acoperite cu frunze, am zărit trei indieni. Acum nu mai încăpea nici o îndoială că primiseră darul de săptămîna trecută şi că înţeleseseră repede ce doream. Şi dacă era şi pentru ei un eveniment emoţionant, fie şi numai pe jumătate din cît era pentru noi, toată agitaţia aceea era explicabilă.
rrin puriue spienuvru
După vreo patru rotiri am reuşit să revenim la poziţia iniţială pe care o pierduserăm din cauza vîntului şi am început să coborîm pachetul. Nu-mi mai făceam griji că n-o să-1 găsească, pentru că deja urmăreau darul care cobora legănîndu-se. L-am lăsat jos. La început părea că va lovi casa, dar se îndreptă către apă şi căzu. Apoi, cît ai clipi din ochi, un indian se scufundă după comoară. Cîteva minute mai tîrziu se aflau pe mal şase sau opt bărbaţi care îl căutau. Inimile noastre erau pline de recunoştinţă. Nu speram să vedem acest lucru întîmplîndu-se atît de curînd. Eram, bineînţeles, curioşi să ştim ce gîndeau.
Cîteva lucruri erau clare: primiseră darul nostru. Dacă ne apropiem astfel de ei, nu se tem. Ba chiar, într-un fel sau altul, sînt la fel de emoţionaţi ca şi noi."
în Arajuno, Ed află ceva interesant. Indienii de acolo i-au spus că descoperiseră urme ale indienilor Auca, şi care probabil se ascunseseră în tufe lîngă casa lui Ed, pentru a observa ce se întîmplă. Deşi nu se putea verifica acest lucru, părea credibil. Joaqina, o indiancă Checiua, care fusese prinsă de tribul Auca şi apoi scăpase, îi spusese odată doctorului Tidmarsh că obişnuiau să stea pe un deal şi să observe tabăra din Arajuno. Se părea că au un sistem foarte complicat de spionaj, care probabil la acea oră funcţiona în j urul casei familiei McCully.
Bărbaţii au hotărît să construiască un avion mic din lemn — cu panglici atîrnînd de el — şi să-1 atîrne în faţa casei lui Ed, astfel încît Ed să devină în ochii lor reprezentantul operaţiunii.
La opt zile după ce Nate Saint a scris rîndurile de mai sus, el continua:
„însemnări despre a treia vizită făcută «vecinilor» noştri. Le spunem indienilor Auca «vecini», iar teritoriul lor e pentru noi «vecinătatea», ca să nu folosim numele lor la radio sau în auzul celor care nu sînt implicaţi.
Nu vom putea face obişnuita vizită de joi, fiindcă armata ne-a cerut ajutorul pentru a căuta pe valea

rîului Curaray corpul unui

soldat care se înecase. N-am dat de urma lui, dar am avut ocazia să vedem o bună parte din zona nelocuită a Ecuadorului. Din cîte ştim, dincolo de locurile pe care le-am survolat, înspre rîul Nopa, reapar urme de civilizaţie. Oricum, am zburat 45 de minute, urmînd fiecare cotitură a rîului tară să dăm de vreo urmă de viaţă umană... doar viaţă animală: cîţiva tapiri, nişte ţestoase uriaşe, şi o mulţime de păsări-paradis... creaturi minunate mişunînd prin pădurile de sub noi.
în ziua următoare, Ed şi cu mine am plecat din Arajuno pe la ora unsprezece, în timp ce Marilou i-a ţinut pe indieni la şcoală ca să nu pună prea multe întrebări.
Am zburat mai întîi în jos pe rîul Curaray, căutînd locuri de tabără sau pentru aerodrom (la 70 km în amonte de locul unde îl căutaserăm ieri pe soldatul dispărut). Am găsit cîte ceva, dar nimic cu adevărat potrivit pentru un aerodrom.
Totuşi, la orizont, de-a lungul crestelor, am zărit ceva ce semăna cu o trîmbă de fum. Părea să vină din locul unde se afla tribul Auca, deci ne-am dus să vedem. Poate făceau focul ca să-i vedem cu darul nostru. Fumul nu era altceva decît rămăşiţele unui nor aflat la joasă înălţime, dar ne-am trezit astfel deasupra aşezării Auca la o înălţime mai mică decît mai fuseserăm vreodată şi am profitat de ocazie ca să ne rotim deasupra celor patru case şi să fotografiem. Erau indieni peste tot, unii alergau la vale de pe parcelele de manioc, spre casă, alţii veneau din alte părţi. Nu păreau deloc speriaţi. Am strigat cîteva fraze în limba lor, pînă cînd ne-am pierdut vocea.
După ce am înconjurat casa unde fuseserăm atît de bine primiţi săptămîna trecută şi ne-am îndreptat către următoarea, indienii au crezut, probabil, că săptămîna aceea aveam program acolo, aşa că au luat-o cu toţii la goană într-acolo, ca să ne vadă. în orice caz, cînd, pentru a le răsplăti încrederea, ne-am hotărît să facem acelaşi lucru şi la casa următoare, ne-am întors şi nu am mai găsit pe nimeni în afară de două femei. Curînd însă au venit şi bărbaţii şi părea să fie mare agitaţie jos.
Săptămîna aceasta darul nostru era un alt vas de aluminiu cu o legătură de brelocuri şi mărgele, bine strînse. Am legat şi un coşuleţ

indian (gol), sperînd că poate vor pune ceva în el pentru noi. Dar, nu ştiu cum, după ce-am scos toate lucrurile din avion, sistemul nostru automat de desprindere n-a mai funcţionat şi am pierdut vasul în junglă, cam la 30 m de o mică parcelă de manioc. Se putea întîmpla să-1 găsească, dar nu erau şanse prea mari de vreme ce toţi erau în luminişul cel mare aşteptînd să începem spectacolul. Eram deja cam obosiţi să tot fotografiem şi să-i strigăm, dar nu puteam pleca fără să le lăsăm ceva, aşa că am legat de fir un cuţit mare nou, din rezerva noastră, l-am pus în coşuleţ şi l-am coborît fără ajutorul vreunui dispozitiv.
Cel mai mult am avut de furcă în această călătorie cu curenţii de aer. Ne balansam tot timpul şi am fost împinşi spre nord destul de energic, astfel că darul nostru era deviat. De cîteva ori, cînd se afla jos, aproape de ei, se căţărau cum puteau în direcţia aceea. Era într-adevăr distractiv. Nu ştim dacă au criterii după care să decidă a cui va fi cadoul. Dar era important să nu-i descurajăm.
Pînă la urmă, după două încercări ratate, am lăsat pachetul la o distanţă de 3m de uşa casei lor. L-au luat imediat şi l-au dus pe mal. Vîntul ne dădea tare de furcă, de fiecare dată trebuia să fac manevre complicate pentru a reveni exact deasupra casei, fiindcă altfel ne-am fi îndepărtat. Un capăt al frînghiei era la ei deja de cîteva minute. Nu ştiam sigur dacă au pus ceva în coş sau nu. Poate că puseseră ceva prea greu sau poate că legaseră frînghia de ceva. în orice caz, am zărit pînă la urmă un indian alergînd spre rîu, apoi s-a oprit brusc şi se părea că descîlcea frînghia. Am simţit apoi frîngia uşoară, liberă. Am scos un strigăt de bucurie văzînd că un capăt al frînghiei se afla în mîna noastră, iar celălalt în mîinile unui indian Auca.
Următorul pas a fost să trecem peste ei destul de jos ca să ne poată vedea. Aceasta însemna să strîngem toată frînghia, lucru destul de greu, dar în zece minute am reuşit. Apoi ne-am rotit foarte jos. Pe măsură ce ne apropiam, grupul de oameni — la început opt sau zece — s-a împrăştiat pînă nu au mai rămas decît doi sau trei. Mai aveam de lăsat un mănunchi de panglici. L-am aruncat de la vreo 60 m înălţime şi un bărbat cu pielea maronie 1-a prins cu îndemînarea cu

care păianjenul prinde musca. Am strigat. Din gesturile lui, precum şi din experienţa pe care am avut-o cu alţi indieni în situaţii similare, sînt convins că ne-a răspuns, fluturîndu-şi braţele. Era singur, iar

cînd am trecut prin spatele casei, a alergat în casă, ieşind pe partea cealaltă.
Mă simţeam dezamăgit gîndindu-mă cît de înspăimîntaţi trebuie să fi fost cînd ne-am rotit pe deasupra lor aşa de jos. însă, în timp ce ne roteam în sus, au apărut din nou, încrezători. în final păreau să fie de faţă toţi. Ne dorim mult mult să-şi fi recîştigat voia-bună şi să le fi dispărut spaima.
îndepărtîndu-ne, am luat-o de-a dreptul spre rîul Curaray, căci simţeam cu toţii că acela va fi locul primei noastre întîlniri, dacă Domnul va voi să binecuvînteze şi de acum încolo osteneala noastră."

Capitolul 12

Răspunsul sălbaticilor

După toate aparenţele, indienii Auca au înţeles încercările albilor de a se împrieteni cu ei. Păreau să fi observat regularitatea zborurilor noastre şi, săptămîni la rînd, au venit în număr mare, mai dornici ca oricînd să primească daruri. Se gîndeau, oare, că ar fi trebuit să ne răspundă? Care erau gîndurile lor? Pentru al patrulea zbor, Nate a adus şi un megafon (cu baterii). Pe cînd se îndreptau spre luminiş, Jim le-a strigat cîteva fraze în limba lor: „Vă iubesc! Sînt prietenul vostru! Vă iubesc!" Apoi le-au aruncat un cuţit, înfăşurat în pînză şi împodobit ca de obicei. Jim şi-a notat în jurnal reacţia lor.
„Un grup de indieni au luat-o la goană printre copacii din spatele casei şi unul singur s-a dus pe plajă. Şi-a făcut palmele căuş şi părea că strigă, apoi a fluturat cuţitul pe deasupra capului. Am aruncat şi un vas mic de aluminiu, cu capac. Pusesem înăuntru o cămaşă galbenă şi mărgele. S-au adunat cu toţii înjurai lui „ca femeile în tîrg", cum a spus Nate, şi unul dintre ei flutura cămaşa. Apropiindu-ne de casă am observat la o oarecare distanţă două bărci care coborau la vale şi care, la un moment dat, s-au întors şi au început să meargă cu repeziciune împotriva curentului. I-am văzut apoi pe toţi alergînd prin apă spre mal şi, la un moment dat, am zărit un bărbat singur, cu o bucată de pînză albă."
„Ne-am întors pe rîul Curaray, căutînd pe mal locuri unde am fi putut ateriza. Fără mari speranţe. Doamne, Dumnezeule, călăuzeşte-ne!"
înapoi în Arajuna, cei trei pionieri au ţinut un sfat de război, hotărînd că data următoare cînd va fi lună plină vor încerca să ia legătura la sol cu aceşti oameni străini care le cuceriseră inimile. Nate scria în acea seară: „Fie ca Dumnezeu să conducă în continuare planul nostru şi fie ca noi să ştim să renunţăm la el cînd nu sîntem siguri de călăuzirea lui Dumnezeu. Deocamdată sîntem cu toţii siguri că Dumnezeu ne conduce. A Lui să fie slava şi fie ca la slava pe care I-o dăm noi să se alăture şi indieni Auca, îmbrăcaţi în neprihănirea lui Isus Hristos. Amin."
Cu următoarea ocazie, au fost întîmpinaţi cu şi mai multă căldură. McCully s-a înarmat cu microfonul şi a început să strige: „Vă iubim! Vă iubim! Am venit să vă vedem!". Ei dansau cu vioiciune, au luat cuţitul pe care oaspeţii II—1 aruncaseră şi l-au despachetat, astfel că strălucea în soare. în timp ce se rotea foarte jos, Ed s-a înclinat mult în afară şi a întins mîinile. Indienii, vreo trei dintre ei, i-au răspuns întinzînd şi ei mîinile.
Ed făcea următoarea observaţie în legătură cu această vizită: „Nici urmă de teamă astăzi, nici măcar atunci cînd avionul a zburat foarte jos. Nu s-au ascuns. Cei mai mulţi au stat sub bananieri probabil din cauza soarelui. Avionul se apropiase, dar, într-un fel, am vrea parcă să ne apropiem şi mai mult. Nici urmă de răutate sau furie. Nici o suliţă. Dacă am fi avut o scară la avion cred că n-ar fi fost nici un pericol să coborîm la ei".
Pînă acum fiecare membru al echipei avusese timp să-şi formeze o părere. „Atitudinile sînt diferite, de la nerăbdarea de a-i întîlni, pînă la reţinere", scria Nate. Pete, care se sfătuia mereu cu ceilalţi trei, nu credea că la următoarea lună plină ar fi fost momentul potrivit pentru o primă întîlnire. Era prea devreme să afirme că îndelungata ură faţă de albi dispăruse. Limba era iarăşi o mare problemă, dar puteau s-o înveţe mai bine cu ajutorul Dayumei, indianca Auca de la care Jim învăţase cîteva expresii. Părerea lui Ed era că următorul pas nu trebuia făcut neapărat în vederea întîlnirii, ci mai degrabă în vederea amenajării unei piste de aterizare pe valea rîului Curaray, poate cam la 8 km de „vecini". între timp Jim se gîndea ca, dacă întîlnirea va fi
promiţătoare, noi doi să lăsăm munca în Shandia pentru o vreme şi să trăim printre indienii Auca. Nate susţinea că trebuia să facă în continuare vizite în mod regulat, că nimic nu trebuia făcut în grabă şi că după fiecare pas nou lucrurile trebuiau lăsate „să se aşeze".
In 12 noiembrie Nate şi-a reluat sarcina pe care singur şi-o impusese, aceea de a face însemnări despre operaţiunea Auca.

„Aceasta e a şasea vizită succesivă pe care o facem «vecinilor» noştri. A fost o dimineaţă de sîmbătă minunată. N-am avut o încărcătură prea mare, nici n-a fost prea multă ceaţă pe vale, aşa că am ajuns la Ed pe la 8:30. Mă aştepta pe aerodrom.
Am luat şi megafonul şi cablul. Ed avea o secure, un vas mic de aluminiu şi unul mare, legat cu panglici. Am luat-o din nou pe valea rîului Curaray, la altitudine joasă ca să ne familiarizăm cu pragurile de nisip şi cu locurile unde am fi putut ateriza pe malul rîului. Astfel, la o privire mai atentă, aceste praguri păreau să ne fie de mare ajutor. Cînd am ajuns la cel mai apropiat loc de «vecinii» noştri, am decis să mergem totuşi mai departe, să vedem dacă nu cumva era pe mal vreun loc bun să coborîm. N-am găsit nimic. Ne-am hotărît însă ca, dacă tot ajunsesem atît de departe, să mai mergem puţin şi să ne întoarcem apoi pe micul mal pe care locuieşte tribul Auca.
Am zburat cam 8-10 minute de-a lungul rîului pînă cînd am dat peste o casă... una pe care n-o mai văzusem înainte. Acoperişul era din frunze mai aspre, înclinat pînă la pămînt, triunghiular. Capetele casei erau tot din frunze şi tot înclinate. N-am văzut pe nimeni de dimensiuni potrivite pentru o asemenea casă. Părea mai mică decît celelalte, dar, dacă era într-adevăr mai mică, era necesar să te apleci pentru a intra. Lîngă casă erau două parcele de pămînt cultivat. Cel cu iarbă mai mare era de un verde mai închis şi acoperea cam o jumătate de hectar. Nu părea să fie manioc, frunzişul era mai înalt şi mai gros. Dar, interesant, locul era împrejmuit de un gard bine făcut, din ţăruşi aşezaţi la distanţă de 2 m unul de altul, legaţi între ei cu ceea ce ar fi putut fi bambus împletit ca în coşuri, astfel încît un animal mai mare decît pisica n-ar fi putut trece prin gard.
După ce-am înconjurat locul de trei ori ca să-1 putem vedea bine, am luat-o în sus pe rîu spre următoarea casă care, stabiliserăm data trecută, era cel mai îndepărtat punct din partea de est a grupului de aşezări. Era casa unde lăsaserăm primul dar din cutia de nasturi. Aici am văzut, în sfîrşit, oameni, şase cred. Unul dintre ei a ieşit pe fîşia de nisip unde lăsaserăm altă dată un pachet şi aştepta acolo. Cînd i-am făcut cu mîna şi l-am strigat, a făcut şi el cu mîna, dar nu cu acelaşi entuziasm cu care fuseserăm întîmpinaţi în celelalte locuri. Probabil că era bătrîn. Corpul lui părea uns cu ceva ce semăna cu lutul. Nu arăta a fi îmbrăcat. Am făcut o tură şi i-am aruncat un cuţit de la înălţimea unui copac. A căzut chiar pe fîşia de nisip şi 1-a luat fără prea mare însufleţire. Cel puţin nu părea ostil sau înspăimîntat. După ce le-am spus prin megafon că voiam să fim prieteni, ne-am continuat drumul.
La următoarea casă, cîţiva «vecini» se aflau pe pragul de nisip. Am zburat foarte jos, făcîndu-le cu mîna şi strigînd fără să folosim megafonul. Apoi le-am lăsat un vas mic. A căzut *peplaya* de lîngă ei şi s-au arătat foarte entuziaşti. Săreau încoace şi-ncolo cu mare bucurie.
Tot la această casă (dacă le numărăm dinspre est, aceasta ar fi fost a treia), am remarcat două lucruri. Mai întîi, de fiecare parte a intrării dinspre cărare se aflau scînduri cam de 60 cm lăţime şi 4,5 m înălţime, împodobite cu ceva de un roşu aprins. Probabil erau un fel de uşi. Celălalt lucru pe care l-am remarcat a fost că proprietarii făcuseră şi un fel de perdea din frunze împletite la capătul casei, astfel încît partea ce dădea înspre rîu era deschisă.
De acolo am trecut la casa numărul patru, pe care am vizitat-o foarte des şi unde am fost cel mai bine primiţi. Ne-au ieşit în întîmpinare destul de mulţi. Şi, spre surprinderea noastră, în spatele casei lor, acolo unde fusese un rînd de copaci, pădure tînără, era acum un luminiş de 65-80 m în diametru. Mai rămăseseră nişte butuci, dar altfel era curat ca un teren de .baschet. După reacţia celor de jos, bănuiam că nu erau hotărîţi dacă trebuia să aştepte pachetul în noul luminiş sau lîngă casă, ca altădată."
Jurnalul lui Ed cuprinde însemnări şi despre această zi: „Am coborît destul de mult şi am aruncat un cuţit înfăşurat în pînză. A căzut în tufişuri, chiar în partea de vest a luminişului. S-au năpustit asupra lui imediat. Apoi le-am strigat: «O să vă dăm un vas» şi ne-am înălţat. Am legat bine vasul şi l-am lăsat în jos. Şi, cu siguranţă, Dumnezeu ne călăuzea, căci noi aproape ne hotărîserăm să nu mai legăm vasul, ci să-i dăm drumul pur şi simplu. Nate a ochit perfect. Eu am ţinut cablul şi am simţit cum îl ţineau şi ei de celălalt capăt. Au tăiat sfoara care ţinea vasul — *şi au legat altceva de ea!* Nate a văzut lucrul acesta şi-L slăvea pe Dumnezeu. în Arajuno am descoperit că era o *llaitu* — o coroană împletită din pene. Răspunsul la rugăciune; un nou semn de îmbărbătare, de încurajare că e posibil să ne împrietenim şi ca ei să audă Evanghelia!"
în 26 noiembrie Nate scria despre evenimentele ulterioare: „Săptămîna trecută, cum Ed nu se întorsese încă din Quito să facem zborul obişnuit, a venit cu mine Jim Elliot. L-am luat din Shandia, după ce ne-am plimbat puţin între Pano şi Tara, şi între Pano şi Shandia. Ne-am oprit în Arajuno şi am luat «echipamentul».
Lîngă noi se aflau doi indieni care, în ciuda discreţiei noastre, au reuşit să-şi dea seama ce era în

echipamentul nostru şi l-au întrebat pe Jim: «Sînteţi nebuni să le duceţi asemenea lucruri indienilor Auca?» Jim n-a luat în seamă întrebarea, dar incidentul dovedea că secretul nostru ieşise oarecum la iveală, chiar dacă nu înţeleseseră ei prea bine ce se întîmplă.
După cîte îmi amintesc, am zburat direct către «vecinii» noştri şi am început să cercetăm zona. în dreptul casei a patra, doi bărbaţi se urcaseră pe ceea ce noi credeam că era un fel de adăpost de arşiţa soarelui — un acoperiş înalt din bambus sau o platformă, cam la şase picioare de la pămînt. Ne-am rotit de cîteva ori la înălţime joasă şi ne-am gîndit să urmăm planul pe care ni-1 făcuserăm dinainte, plan conform căruia încercam să le sugerăm să doboare copacii la marginea mai îndepărtată a luminişului, ca astfel să putem zbura foarte jos, încît să ne vadă şi, mai tîrziu, să ne poată recunoaşte pe
pămînt. Planul era să aruncăm darurile în copacii pe care am fi vrut să-i doborîm.
Am lăsat mai întîi un cuţit. Din păcate, a căzut lîngă copaci. în tura următoare am aruncat patru piepteni din plastic cu panglici legate de ei. Din fericire, cîţiva au rămas atîrnaţi în copaci.
Apoi am ajuns la casa numărul trei. Erau toţi afară, nerăbdători. Unul dintre bărbaţi îmbrăcase o cămaşă pe care le-o dădusem noi. (Ceilalţi erau echipaţi ca de obicei.) Am făcut un tur, le-am făcut cu mîna şi apoi am coborît înspre casa bătrînului. Era afară, cu două dintre femeile sale. Ne-am gîndit că cel mai potrivit dar pentru el era o pereche de pantaloni «cumpăraţi de la magazin». După ce ne-am mai rotit o dată să ne convingem că au ajuns la el, am revenit la casa numărul trei. Celor de acolo le-am lăsat un cuţit şi o pereche de pantaloni scurţi.
De aici, am luat-o înspre numărul patru, pregătindu-ne să le lăsăm un vas şi să încheiem ziua.
Am uitat să spun mai devreme că, scotocind în garnitura de rezervă pe care o făcuse Ed, am găsit un sul de stofă. Ne-am gîndit că i-am putea face să înţeleagă ce voiam cu copacii aceia înalţi dacă am întinde stofa de-a lungul copacilor. Poate că am profita într-un mod incorect de curiozitatea lor, dar, pe de altă parte, ar fi fost răsplătiţi din belşug pentru efortul lor. însă cînd am aruncat sulul, s-a desfăşurat o bucată şi apoi vîntul 1-a rupt. Am repetat aceeaşi manevră pînă cînd s-a format pe copaci o linie întreruptă.
Vîntul a fost destul de puternic astăzi şi mi-a fost greu să mă menţin deasupra luminişului în timp ce le lăsam vasul. Am încercat de şase-opt ori pînă cînd am reuşit să-1 lăsăm la marginea luminişului. Au ajuns acolo într-o clipă. Dar în aceeaşi clipă am fost nevoit să mă rotesc împotriva vîntului ca să nu mă îndepărtez prea mult. Din cauza aceasta am tras puţin şi firul, chiar cînd ei încercau să-şi ia pachetul, în 30 de secunde l-au lăsat. Părea să aibă legat un dar... ceva mic, poate ca pieptenii (primiţi mai devreme).
în timp ce ne îndepărtam, am luat legătura prin radio şi am anunţat că ne întoarcem. Marj mi-a răspuns că bebeluşul familiei Brown era
bolnav, aşa că trebuia să mă grăbesc ca, în caz de nevoie, să zbor la Macuma. De aceea, am zburat cu 110 km/oră şi undeva pe drum am pierdut pachetul. Abia la jumătatea drumului am observat că lipsea. Am fost foarte dezamăgit."
în jurnalul lui Jim găsim următoarea însemnare despre acea zi: „Am văzut ceva ce m-a impresionat foarte mult—părea a fi un bătrîn ce stătea lîngă casă, făcîndu-ne cu mîna ca şi cînd ne-ar fi chemat jos! Un indian Auca, chemîndu-mă! Doamne, trimite-mă la ei cit mai curînd!"
Nate îşi încheia astfel impresiile despre a opta vizită: „Una dintre problemele cu care ne confruntăm acum este faptul că avem nevoie de încă un om. Domnul, însă, este atotputernic!"
Deşi cinci bărbaţi aveau să ducă la capăt „operaţiunea Auca", doar trei — Nate, Jim şi Ed — erau pe deplin implicaţi pe atunci. Pete, care fusese la fel de interesat ca şi aceştia trei, nu era totuşi sigur dacă Dumnezeu îl îndemna să rămînă sau să plece.
Chiar atunci şi-a amintit Nate de Roger Yonderian. Lucraseră împreună în Atshuara, construiseră două aerodromuri şi Nate cunoştea calităţile lui Roger. Pentru Nate, el era un soldat al lui Hristos, „un bărbat capabil de mari eforturi, instruit şi disciplinat", aşa cum reiese dintr-o însemnare. „El ştie ce înseamnă supunerea totală faţă de Căpitanul său. Ascultarea nu e o alegere de moment, e o hotărîre definitivă luată de la începutul drumului. Este un paraşutist încercat. A luptat pentru ţară, iar acum era hotărît să lupte cu şi mai multă însufleţire pentru Domnul Isus Hristos. S-a pus cu totul în slujba lui Hristos, noul său Căpitan!"
Ed şi Jim nu-1 prea cunoşteau pe Roger. Lucrînd cu alţi indieni din Oriente, în altă parte, avuseseră puţine ocazii să-1 cunoască mai bine. Dar aveau încredere în părerea lui Nate.
S-a întîmplat că Roger se afla chiar atunci în Shell Mera. Venise din Macuma ca să ajute la construirea

unui spital. Astfel, într-o zi, pe cînd Roger lucra la acoperiş aşezînd bucăţi de tablă de aluminiu, Nate a venit la el, i-a povestit de operaţiunea Auca, şi 1-a rugat să fie el cel de-al patrulea om de care aveau atîta nevoie. Nate nu voia să-şi
abandoneze avionul pe plajă în timpul nopţii şi nici nu voia să-i lase pe cei doi bărbaţi singuri peste noapte. Oare va accepta Roj?
Roger s-a învoit pe dată. Dar, cum ceilalţi nu-1 cunoşteau, s-a frămîntat destul de mult şi s-a întrebat serios dacă era bine să se alăture într-o asemenea aventură unor oameni cu care nu era una în spirit. Doar el şi Barbara ştiau de aceste frămîntări. Se întreba dacă, la urma urmei, ar fi realizat astfel ceva. îndepărtase bariera limbii, dar de ce nu dăduse rod munca lui?
Unui misionar îi este foarte greu în primii ani şi se gîndeşte că totul va fi mai bine cînd va stăpîni limba. Şi e buimăcit cînd descoperă că nu se întîmplă aşa. Aura „romantică" a situaţiei e destrămată. Viaţa cade oarecum în rutină. Zilele se duc una după alta, fără nici o situaţie de criză, nici o convertire spectaculoasă, în masă, uneori nici măcar un om spre care să arate şi despre care să spună: „lată o viaţă schimbată. Dacă n-aş fi venit eu, el nu L-ar fi cunoscut pe Hristos." Unii dintre indieni spun că-L primesc pe Hristos, dar nu renunţă la obiceiurile păgîne, nu se întorc de la păcat la o viaţă de sfinţenie. Misionarul priveşte şi îşi păstrează speranţele, dar suferă în inima lui.
Puterile răului, netulburate atît de multă vreme, sînt la lucru împotriva misionarului.
Roger Yonderian se confrunta cu aceste puteri. Scria în jurnal:
„Sînt aproape pe punctul de a renunţa. Nu văd nici un viitor pentru noi în Jivaria şi cel mai înţelept lucru ar fi să ne retragem. Aştept momentul potrivit să discut cu Barb să văd ce are ea de spus. Poate vom petrece Crăciunul aici, vom termina spitalul din Shell Mera şi apoi vom porni către casă. Motivul: insuccesul ca misionar. Cit despre inima mea şi speranţele mele, lucrurile sînt clare. Mi-e greu să-mi dau seama care e cauza acestui eşec. Din martie, cînd am plecat din Wambimi, n-am primit nici un gînd din partea Domnului. Tocmai am luat Biblia pentru a sta în prezenţa Domnului, care a făcut din mine o fiinţă nouă acum unsprezece ani, în Anglia. Dar n-am primit
nici un cuvînt de încurajare din partea Lui. A avut grijă de noi toţi pînă acum, de nevoile noastre, dar problema mea e cu totul alta. Nu-mi găsesc locul aici, printre indienii Jivaro sau printre spanioli şi nu vreau să mă mai amăgesc. Nu mi-ar plăcea un misionar ca mine şi nici n-o să cer nimănui să accepte un asemenea misionar. Trei ani sînt suficienţi pentru a învăţa o lecţie, pentru a o învăţa bine. Unii învaţă şi mai greu. Va fi greu pentru Barb şi pentru copii, dar am ştiut întotdeauna că cinstea şi sinceritatea se plătesc scump. Fără păreri de rău. Cauza lui Hristos nu va avea de suferit că am fost şi noi aici, dar trebuie să fiu sincer şi să recunosc că nici n-am contribuit cu nimic la înaintarea ei. Cred că pentru mulţi nu va fi o surpriză plecarea mea, ci un gest firesc, şi poate vor exclama: «Ţi-am spus eu!».
Nu simt nici o presiune, pe plan spiritual, de fapt foarte puţine emoţii sau stres, poate că nimic.
îmi dau seama că mulţi vor considera că am renunţat prea uşor. Dar sînt încredinţat că Dumnezeu vrea să înfruntăm greutăţile şi «da»-ul nostru să fie «da», iar «nu» să fie «nu». Sînt întru totul pentru cauza lui Hristos, dar cred că ceea ce am a—... Nu! nu pot spune că am ales eu; cred că Domnul a ales Jivaro, iar eu n-am fost la înălţime. Veţi spune că atunci cînd Domnul ne cheamă, El ne şi dă putere. Vă ofer locul meu oricînd doriţi. Nu am primit această putere, iar eu nu ştiu să mă prefac.
Nu învinuiesc oamenii sau împrejurările; eşecul e al meu, născut din neputinţa mea de a avea experienţa cu Hristos care să mă ajute să răspund nevoilor de aici. N-am reuşit. Nu din cauza soţiei şi a familiei. Macuma e aproape «acasă» pentru ei şi am avut tot ceea ce ne-a trebuit.
. Problema aceasta e personală şi aşa va şi rămîne. Care e soluţia? Nu ştiu. Şi sînt prea descurajat ca să mai găsesc o soluţie. De luni de zile mă frămînt. Am ieşit păcălit din toată ţesătura de evenimente şi situaţii. E prima oară în viaţă cînd întorc spatele la ceva, dar se spune că există un început pentru toate. Sîntem o familie fericită. El a avut grijă de noi, ne-a ţinut trupurile sănătoase şi de asemenea şi minţile (sper). Cred că sînt prea speriat ca
■ **riM y/</MI(C** ***.1//H: rituri*** **II**
să mai lucrez ca misionar. Dacă nu am reuşit aici, în Macuma, nu voi fi atît de naiv încît să cred că schimbarea decorului va aduce şi o schimbare interioară. Acesta este «Waterloo» pentru mine ca misionar.
Mi se pare ciudat să încerc să stau deoparte şi să privesc situaţia în mod impersonal. Dar sînt sigur de un lucru: experienţa aceasta mă va face să citesc Cuvîntul Său mai mult, mă va face mai îngăduitor cu ceilalţi şi mai puţin aventuros.

Alţii se vor întreba de ce nu încercăm să lucrăm cu spaniolii sau cu indienii Checiua. Sincer, nu mă atrage. Şi, mai ales după această experienţă, nu mai vreau dureri de cap. Numai proştii fac de două ori aceeaşi greşeală. Un eşec mi se pare suficient.
E miercuri, unsprezece dimineaţa, şi ascult predica. Le-am spus de la fereastră că nu vreau să intru. Au cîntat mai întîi «Minunate cuvinte ale vieţii» şi apoi «Sînt fericit». Am deschis o carte de cîntări în engleză să găsesc mîngîiere acolo. Nimic. E peste puterile mele. Doamne, cît timp am pierdut! Sînt deprinderi vechi şi nu-mi va fi uşor să-mi schimb obiceiurile şi să renunţ la ceea ce am pierdut sau să-L las pe Dumnezeu să recîştige ce am pierdut, dar în mod sigur merită să lupt. Mintea mea are o singură menire: de a-L iubi pe El; şi trupul meu la fel, iar asta înseamnă şi limba mea. Ce încet învaţă unii dintre noi!
Mă voi lăsa condus şi învăţat de Duhul Sfînt. Dumnezeu doreşte să creştem, să folosim tot ceea ce ne-a dăruit El. Duhul Sfînt mă va călăuzi, în funcţie de timpul pe care îl investesc şi de efortul pe care îl fac pentru a cunoaşte şi împlini voia lui Dumnezeu. Trebuie să citesc Biblia ca să aflu voia lui Dumnezeu. îl voi asculta în toate privinţele.
M-a ajutat foarte mult în această luptă săptămîna petrecută Ia Shell Mara, înainte de această perioadă, cînd repetam de mai multe ori pe zi «Facă-se voia Ta!»".
Roger încă nu ieşise din această „noapte neagră a sufletului", cînd Nate i-a propus să li se alăture. In următoarele zile, Roger s-a frămîntat să afle voia lui Dumnezeu. Nu se-ndoia de dorinţa lui, dar să meargă fără încuviinţarea lui Dumnezeu — aceasta ar fi fost imposibil. „Dacă nu mergi Tu însuţi cu noi, nu ne lasă să plecăm de aici." Roger a întrevăzut ce ar putea însemna această hotărîre pentru el şi orele petrecute cu Dumnezeu, pe genunchi, dovedesc agonia sufletului lui. Dar Dumnezeu „care ne conduce spre izbîndă" 1-a scos din mlaştina deznădejdii lui.
„A fost curăţat prin Duhul pentru slujba la care fusese chemat," spunea mai tîrziu Barbara, „şi s-a dus cu mintea plină de speranţă şi bucurie, cu inima împăcată."
în 13 decembrie Roger scria în jurnal: „Voi muri faţă de mine însumi. Voi începe să-L rog pe Dumnezeu să facă mereu în aşa fel, încît să trebuiască să mor eu, ca Hristos să trăiască prin mine. Voi fi viu pentru Dumnezeu, ca să învăţ să-L iubesc cu inima mea, cu mintea, sufletul şi trupul meu."
Chiar înainte de a pleca din Macuma, pentru a li se alătura celor patru din Arajuno, scria:
„E-un dor de dragoste adevărată
în sufletul de grea furtună zbuciumat
De dragul lui Hristos s-ajung odat'
Să fiu o mîngîiere pentru cel orb, pierdut sau slab.
Cei ce din toată inima au căutat
Iubire cerească au găsit şi bucuria inima le-a inundat
Iar astăzi cu Hristos se află sus
Ultimul vers îi scăpa şi, punînd stiloul pe masă, a spus: „Barb, o să termin cînd mă întorc acasă."

Capitolul 13

Unde e *„Palm Beach"?*

şi petreceau din ce în ce mai mult timp făcînd planuri şi căutînd modalităţi de a se împrieteni cu indienii Auca, vizitele săptămînale la „Oraşul de Hotar", cum numiseră ei satul indienilor Auca, îşi urmau cursul. în 3 decembrie, Nate scria despre cea de a noua vizită:
„Am plecat din Arajuno pe la 8:45 pe vreme bună. înainte de a decola, Ed şi cu mine ne-am făcut nişte fotografii pe care sperăm să le mărim aproape la scara 1:1 pentru ca vecinii noştri să ne recunoască atunci cînd ne vom vedea pe pămînt. Am luat prim-planuri, am fotografiat şi pieptenii şi baticurile pe care ni le dăduseră ei.
Cînd am ajuns deasupra primei case, numărul patru, am observat că doi copaci mari fuseseră doborîţi,

în locul unde aruncaserăm darurile, tocmai în acest scop. Acum nu mai sînt mulţi copaci între cele două luminişuri. Dacă-i convingem să-i taie şi pe ceilalţi, vom putea zbura destul de jos pe acolo.
Azi dimineaţă ne-am apropiat o dată atît de mult, încît doi bărbaţi care se aflau pe platformă «dirijînd circulaţia» s-au ferit, speriaţi. Cînd am coborît a doua oară, cei doi se mulţumeau să ne privească de jos. Platforma părea să aibă 8 m înălţime. Cei doi care stăteau acolo purtau cămăşi — cămăşile pe care le primiseră de la noi, fireşte. în aceste zboruri le-am lăsat un cuţit, o ceaşcă de plastic, un briceag ieftin. Am încercat din nou să le aruncăm în copacii care se aflau între
cele două luminişuri. Erau peste o jumătate de duzină de oameni în jurul casei numărul patru.
De acolo am mers la casa numărul trei. Coborînd foarte mult nu ne-a venit să ne credem ochilor cînd am văzut pe acoperişul de iarbă un model de avion. Ne întrebam dacă îl făcuseră ei după ce îl studiaseră pe cel aflat la Ed. în orice caz, lucrul acesta dovedea bunăvoinţă şi o măiestrie pe care n-am fi bănuit-o la ei.
Am zărit o altă platformă, mai largă şi mai înaltă decît cealaltă, făcută din *chonta.* Probabil avea 5 m înălţime. In vîrf se afla un om în cămaşă. Ne-a făcut cu mîna răspunzînd astfel salutului nostru. Ne-am apropiat de pămînt de două ori şi am aruncat un cuţit, care a căzut chiar lîngă omul respectiv. Am observat că zidul din partea de est a casei, zid din ierburi, era dezlipit de casă şi am putut vedea înăuntru... unde făceau foc etc. Imaginea pe care o aveam în faţa ochilor părea prietenoasă, dar, probabil, că vor înlocui peretele acela cu unul din *chonta.* Da, tocmai m-am uitat la fotografia cu casa numărul trei, fotografie pe care am făcut-o cu puţin timp în urmă şi în fotografie casa are toţi pereţii din ierburi şi frunze, iar înspre rîu nu are nici un perete. E evident cum o unealtă atît de simplă cum e un cuţit poate schimba o cultură.
Apoi ne-am hotărît să privim mai de aproape noul luminiş care fusese făcut pe culme, chiar deasupra casei numărul trei. Nu era nimeni acolo. Am discutat puţin despre ce am avea de cîştigat dacă am încerca să-i ademenim într-acolo şi ne-am hotărît să încercăm. La prima tură am aruncat un vas de aluminiu. Nu l-am aruncat bine şi a căzut în pădure, din fericire, pe coasta din faţa casei numărul trei. Chiar atunci am observat că pădurea de pe coastă era pe cale de a fi defrişată. Aceasta înseamnă că vor răsturna copacii pe marginea aceea a luminişului, lucru care ne va permite să zburăm la 20 m înălţime de ei în deplină siguranţă. Ed a avut ideea că ar trebui să-i mai încurajăm şi să le aruncăm un cuţit ieftin, cu miner de plastic. (Toate aceste daruri sînt din belşug împodobite cu panglici). In eventualitatea că am fi ratat ţinta cu vasul, i-am spus lui Ed, pe cînd ne apropiam: «Să lăsăm un vas chiar pe vîrful casei», referindu-mă la construcţia
nefinisată unde probabil se adăpostesc de soare, cînd lucrează la defrişare. Şi chiar acolo a şi căzut pachetul... chiar pe acoperiş.
«Hai sa vedem dacă i-au plăcut bătrînului pantalonii cei noi», am propus eu. Şi am pornit la drum. Stă cam la două minute de cea de-a treia casă. Ne aştepta îmbrăcat cu tricoul şi pantalonii. Cele două femei ale sale erau şi ele afară. Una dintre ele «purta» un copil, iar cealaltă nimic. înjurai casei era curat, iarba era tăiată. Bătrînul a fost la fel de rezervat ca de obicei. I-am aruncat un cuţit. Una dintre femei a mers să i-1 aducă. Gesturile lui erau hotărîte, dar încete. Am zburat în jurul lor cam la 200 m distanţă, de vreo trei ori, şi ne-am întors de-a lungul rîului la casa numărul trei.
La numărul trei ne-am uitat din nou la luminişul de pe vîrful dealului. De la o distanţă de 400 m am văzut că era cineva acolo. Am fost impresionaţi de acest rezultat rapid, căci noi crezuserăm că ne vor trebui săptămîni întregi să-i convingem. Erau nişte femei tinere, aş spune cam de 16 şi 20 de ani, poate. Luaseră cuţitul şi am reuşit să le fotografiem. Am făcut vreo patru ture şi pentru prima oară am privit cu atenţie faţa unui indian Auca. Femeia era drăguţă, cu părul prins în legături şi adus în faţă.
„Controlorul" de la numărul trei era tot pe platformă. I-am făcut cu mîna şi ne-am îndreptat către cea de a patra casă.
înapoi la numărul patru, aşteptau cu toţii ultimul act, «coborîrea găleţii». Ne-am înălţat la 1000 m şi am încetinit la 70 km/oră. în această alunecare înceată, vasul cade numai bine din avion. N-a trebuit să ne rotim decît de trei ori ca să-1 lăsăm chiar în mijlocul luminişului mare din spatele casei. Alergau de colo-colo cu toţii, curioşi. Mă temeam că firul se va desfăşura prea mult... în orice caz simţeam că ceva îl trage în jos. în final, după un minut şi jumătate, au dat drumul firului şi au pus un dar... ceva roşu şi de o mărime considerabilă.
Am zburat către Arajuno cu 90-100 km/oră ca să nu pierdem darul. L-am lăsat tară probleme pe aerodrom şi apoi am dat drumul firului. Am alergat repede să vedem ce era. Am găsit încă o coroană

din pene — una nouă, proaspăt confecţionată, împreună cu un şnur împletit din bumbac tors manual. Legaseră totul cu un nod pătrat."
în acea seară, Ed scria în jurnalul său: „E timpul să ne apropiem de ei pe pămînt." Iar iui Jim i-a scris: „M-am gîndit la vizita pe care am făcut-o şi iată ce cred : ar trebui să hotărîm un număr de zile cît îi vom aştepta pe valea rîului Curaray şi, dacă nu apar, să fim gata să mergem noi la ei. în ceea ce mă priveşte, sînt pregătit să merg şi cred că am fi în siguranţă... dacă putem folosi acest cuvînt în legătură cu primul nostru contact terestru cu aceşti oameni! Ar trebui să mergem (1) purtînd baticurile primite de la ei, (2) avînd cu noi avioane mici ca cel de aici, (3) daruri înfăşurate în panglici ca cele pe care le-am lăsat din avion, (4) strigîndu-le *biţi mitipuninuga* (vă iubesc) sau alte fraze pe care le-am strigat şi din avion. Cum Dumnezeu e cu noi — şi ştiu sigur că pînă aici a fost cu noi — cred că astfel ar trebui să purcedem la drum. Lucrurile se desfăşoară mai repede decît îndrăzniserăm să sperăm şi, deşi nu vreau s-o luăm înaintea lui Dumnezeu, cred că n-ar trebui să mai zăbovim."
în 10 decembrie, jurnalul lui Nate continua cu însemnări despre următoarea vizită:
„în ciuda mişcărilor noastre precaute, indienii lui Ed i-au spus că fuseseră pe valea rîului Curaray săptămîna trecută şi ne văzuseră trecînd pe acolo. I-au spus (cu simţ al umorului) că s-au dezbrăcat cînd ne-au auzit venind şi şi-au luat nişte bîte asemănătoare cu lăncile ca să credem că erau «vecinii». Probabil credeau că le vom lăsa daruri. în timpul săptămînii, discutînd cu toţi membrii echipei, s-a luat hotărîrea ca în 2 ianuarie să facem o primă încercare.
Ne gîndeam să mergem cu nişte indieni, să construim o casă, apoi să-i trimitem pe indieni înapoi, iar echipa să-i aştepte pe indienii Auca. Am putea apoi, cu avionul, să încercăm să-i determinăm să vină să ne facă o vizită. Ştim să spunem «vino la mine!» şi «Curaray» în limba lor. Şi sînt sigur că tot rotindu-ne exact deasupra coastei le-am stîrnit curiozitatea suficient pentru a-i aduce la rîu.
De fapt, o asemenea acţiune ne impune şi să avem arme la noi, dar nu la vedere. Dar noi credem că primul foc înseamnă eşecul întregului

plan şi pierderea oricărei speranţe pentru viitorul apropiat. De aceea, trebuie să avem mare grijă şi să folosim armele doar pentru a-i speria pe sălbatici, dacă ar trebui să ne apărăm.
Aveam două alternative: (1) să construim o căsuţă în Palm Beach [numele dat malului rîului pe care voiam să aterizăm] şi apoi să ne retragem pînă cînd"vecinii" ar fi vizitat locul şi să ne întoarcem mai tîrziu; cealaltă, (2) să ridicăm casa şi să încercăm să luăm legătura cu ei chiar atunci. Cum evenimentele din această dimineaţă vor influenţa hotărîrea noastră, voi lăsa comentariile pentru mai tîrziu.
Astăzi dimineaţă ne-am luat zborul din «Centerville» (Arajuno) pe la 9:15, înarmaţi cu daruri: cuţite înfăşurate în pînză, topoare şi cuţite mici şi articole din plastic.
Am avut şi trei pachete cu vopsea în trei culori deschise. Voiam să le folosim la marcarea locurilor care ar fi format Palm Beach. Ieri am făcut nişte teste aici în Shell şi am descoperit că dacă zburăm cu 100 km/oră, putem să lăsăm pachete mici de făină la intervale de 7 secunde şi să marcăm destul de bine cam 170 - 190 m. Ne-am gîndit la această măsură în eventualitatea că nu vom putea aprecia bine lungimea fîşiilor de nisip, acolo unde nu se găseşte nimic care să ne servească drept termen de comparaţie.
Am mers pe valea rîului Nushino, căci unii dintre indienii lui Ed pescuiesc pe valea rîului Curaray săptămîna aceasta. Am încetinit treptat spre sud şi am luat-o spre Curaray în zona unde speram să găsim un loc bun pentru Palm Beach. Nu după multă vreme am întrezărit o posibilitate. Cele mai mari*playa* sînt la cotituri şi de aceea nu ne ajutau la nimic tară să fi tăiat mai întîi o cale de acces. Rîul e plin de cotituri, astfel încît sînt puţine şanse să găsim o fîşie de nisip netedă şi întinsă. Ne-am tîrît (adică am zburat la joasă înălţime) pe deasupra primeiaîntîlnite. Părea rezonabilă. Singurul impediment era faptul că pe plaja aceea ar fi trebuit să decolăm în direcţia vîntului... problemă destul de serioasă. Totuşi, după ce am mers astfel o vreme, am lăsat o pungă cu praf colorat şi am descoperit că îl putem folosi pe o porţiune cam de 200 m. Altă problemă o reprezenta un copac mare,

căzut pe nisip, care ne silea să delimităm zona destinată aterizării foarte aproape de frunzişul de pe malul rîului.
Următorul loc pe care l-am găsit era cam la 1,5 km sau mai puţin, în josul rîului. Părea bun — mai ales în privinţa vîntului. Ar fi trebuit să aterizăm coborînd la un unghi mare, dar lucrul acesta era posibil.

Playa era joasă, aproape de apă, astfel că o revărsare de ape ar acoperi-o, dar pămîntul părea destul de solid. L-am „bombardat" şi am descoperit că există cel puţin 200 m care puteau fi folosiţi. N-ar trebui să mă mire dacă o măsurătoare ar arăta de fapt 220 m pe care i-am fi putut folosi şi o aterizare mai lungă ne-ar duce în apă mică. Am coborît destul de mult încă o dată, menţinînd viteza bună ca să ne obişnuim cu ieşirea în picaj în zona respectivă. Acolo, copacii de pe maluri atîrnă peste apă, aşa că nu-i prea sigur, dar dacă trecem peste copaci, după ce aterizăm, putem rezolva problema.
Se părea că acesta era «Palm Beach», locul pe care-1 căutam şi pe care deja îl numiserăm astfel. Ne-am hotărît să încercăm să simulăm o aterizare. Jos de tot am văzut mai bine pămîntul şi am atins solul cu roţile de două ori în timp ce acceleram din nou ca să ne ridicăm. Pămîntul era neted ca un aerodrom şi părea tare. E ideal, dacă nu luăm în discuţie revărsările de ape.
Descoperirea aceasta oferă posibilitatea debarcării echipei chiar acolo, cu o casă în copac gata prefabricată, cu acoperiş din aluminiu. Astfel, n-am fi nevoiţi să-i implicăm şi pe indieni şi, excluzînd eventualitatea inundaţiilor, aş putea transporta întreaga echipă, cînd va fi gata.
Lucrurile s-ar putea desfăşura astfel: (1) într-o vineri dimineaţa, cu ajutorul Domnului, putem descărca din zbor echipamentul necesar şi proviziile, de la o înălţime foarte mică, pe Palm Beach, astfel încît să fim siguri că nu va cădea nimic în zona de aterizare, dar foarte aproape de aceasta; (2) aterizăm cu Jim şi Roger, pentru ca avionul să fie uşor; (3) aterizăm cu Ed şi transportăm aluminiul; (4) aterizăm cu Pete şi aducem restul proviziilor (dacă Pete simte îndemnul să vină).
La sosire, Jim şi Roj se vor apuca de treabă, răsturnînd doi-trei dintre copacii mai mici. Apoi vor alege un copac potrivit ca să
uncie e „.ruim eeacn
Ibi
monteze casa prefabricată şi vor curăţa locul din jurul ei. Cînd ajung şi ceilalţi, vor merge cu toţii pînă la prima cotitură şi vor răsturna cel puţin unul dintre cei doi copaci de pe malul opus, pentru a îngusta trecerea. (Nu e absolut necesar, dar cred că ar fi foarte bine să facem aşa.) în tot acest timp, cineva ar trebui să stea cu mîna pe arma ascunsă în geantă ca să tragă îndată ce vreun lăncier ostil ar încerca ceva periculos.
Apoi, vor reveni la fîşia de nisip, unde doi bărbaţi vor lărgi luminişul de lîngă copac, iar între timp, ceilalţi doi vor instala casa şi îi vor pune acoperişul de aluminiu. O dată casa instalată, toată lumea va lucra cu schimbul la defrişare, în timp ce unul dintre ei va continua să care proviziile de mîncare, soba, apa etc. sus pe platformă. Unul din cei care lucrează la defrişat, în timp ce se odihneşte, va sta pe platformă pentru a-i acoperi permanent pe ceilalţi, mereu cu arma bine ascunsă. Spre seară, ar trebui să avem curăţată o zonă destul de mare, care să făcâ legătura dintre luminiş şi *playa*. Avionul s-ar întoarce în Arajuno după încă o verificare a radioului montat în casă etc.
In ziua următoare, avionul ar începe să le lanseze «vecinilor» invitaţia de a veni la Palm Beach; o putem face fie strigîndu-le diverse fraze, fie rotindu-ne în direcţia aceea şi aterizînd în Palm Beach, repetînd manevra la intervale de o oră, pînă cînd sîntem siguri că au înţeles ce dorim.
Poate că ne-ar trebui cinci zile pentru a pune în aplicare acest plan. Dacă planul nu merge, ne retragem, fie pe calea aerului, fie trimiţînd un grup de indieni cu bărcile. Rezervele din casa cea nouă ne-ar ajunge două săptămîni, dacă apele s-ar revărsa sau dacă am fi asediaţi — cele mai mari pericole care ne pîndesc.
Ar trebui să ne gîndim şi să construim o plută din saltele cu aer, ca o ieşire pe rîu spre o bază a armatei, în cazul în care indienii ar refuza să meargă la adăpost.
înapoi la subiect: am verificat cursul şi distanţa de la Palm Beach spre «Oraşul de Hotar»— 135 grade şi 3 minute cu 145 km/oră. Asta înseamnă cam 7 km de la plajă la satul Auca, pe valea rîului Curaray.
*
în timp ce coboram, ne-am îndreptat spre est, spre casa bătrînului. El nu era acolo, dar un tînăr ne flutura ceva ce arăta ca o bucată de piele, ca şi cînd ar fi vrut să facem un schimb. In cele patru ture pe care le-am făcut am lăsat (cred eu) un cuţit mic, o ceaşcă de plastic şi probabil nişte haine... dar nu sînt sigur în privinţa hainelor.
Apoi am mers la luminişul de pe deal, deasupra casei care avea atîrnat în faţă modelul de avion. Erau două femei acolo. Am lăsat un cuţit mic. Capul familiei şedea lîngă casă, pe platformă, dirijînd circulaţia. Purta o cămaşă în carouri roşu cu negru pe care i-o lăsaserăm săptămîna trecută.l-am făcut semne şi l-am strigat, încercînd să-i explicăm că dorim să urce pe vîrful dealului. Am făcut cîteva rotiri şi între timp el a dispărut de pe platformă, iar doi băieţi i-au luat locul. Am coborît mult ca să le putem

arunca în spatele platformei un cuţit. Probabil că l-am speriat pe cel mai tînăr, pentru că unul dintre ei avea în mînă o lance atunci cînd ne-am întors. Era un semn de ostilitate, aşa că am coborît să văd dacă vor reacţiona în vreun fel. Dar parcă le şoptise cineva gîndul nostru, pentru că lancea dispăruse şi totul părea în regulă. Apoi am zărit şi căpetenia pe deal, în cămaşa în carouri. N-am putut să nu-i dăm atenţie, aşa că am coborît de două ori şi a doua oară i-am aruncat o pereche de pantaloni pe care i-a prins din zbor. (Oamenii aceştia vor fi îmbrăcaţi ca nişte filfizoni pînă să ajungem să facem cunoştinţă pe pămînt.)
A urmat casa numărul patru şi actul principal. Am avut patru pachete mari, înfăşurate în tricouri albe. Tinerii şi femeile purtau haine mai vechi. Copacii pe care am fi vrut să-i doboare, în care aruncaserăm tot felul de lucruri în acest scop, erau la pămînt acum. Şi pereţii *(chonta)* fuseseră dezlipiţi de casă (ca şi la casa numărul trei, am uitat să spun). Lîngă casă construiseră un podium nou, mai înalt, ca la numărul trei.
Am coborît de două ori, strigîndu-le «Vă iubim» etc. Ultima oară le-am aruncat un cuţit mai mare; unul dintre ei agita un pachet rotund şi maroniu. Ne-am gîndit că era darul lor pentru noi. Am început să urcăm încet. Ed se simţea destul de rău. Munciserăm mult, iar Ed îngrijise de dimineaţă un copil bolnav de pe cealaltă parte a rîului,
chiar vizavi de casa lui. Nu se simţise prea bine nici atunci. Şi nici eu nu mă simţeam confortabil, de parcă m-aş fi tîrît printr-o gaură de cheie, dar meritase efortul. La 1.000 m înălţime am redus acceleraţia pînă la ralanti, am scos flapsurile şi am coborît plutind **lin** cu 70 km/oră, în timp ce Ed cobora pachetul pe fir. Săptămîna aceasta le-am pregătit două legături de sfoară, cîteva lucruri mai mici şi şase poze ale membrilor echipei 16x22,5 cm, colorate şi purtînd însemnul operaţiunii, un desen al micului avion galben. Le-am lipit pe toate pe o tăblie.
Cînd au primit toate aceste lucruri, le-au dus repede în mijlocul luminişului. Cu toţii scotoceau în sacul alb, în afară de bărbatul care încerca să agate de fir darul lor pentru noi. Cînd a terminat, am pornit la drum. în trei-patru secunde darul lor se înălţa spre cer, iar ultimul indian li se alătura celorlalţi pentru a vedea şi el fotografiile. Ce n-am fi dat să-i vedem cercetîndu-ne fotografiile şi să le surprindem reacţiile.
Ne-am îndreptat spre casă cu 105 km/oră, cu darul lor atîrnînd la capătul firului. în Arajuno l-am lăsat la capătul aerodromului, am tăiat firul şi am aterizat. O dată ajunşi pe pămînt, mi-am făcut drum prin desişul de la marginea aerodromului, luîndu-mă la întrecere cu Ed. E prima oară cînd l-am întrecut (picioarele lui sînt mai lungi decît ale mele cu cel puţin 30 cm), aşa că a pierdut, conform înţelegerii, micul dejun. Cînd am găsit sacul de piele, acesta se mişca. Cum noi le dăduserăm săptămîna trecută un pui, m-am gîndit că era poate o pasăre, dar cînd m-am uitat printr-o gaură mi-a venit ideea că ar putea fi un şarpe. Era însă un papagal frumos într-un coş acoperit cu o bucată de piele. Era bine legat şi îi puseseră şi o banană, parţial descojită, pentru drum!
Am luat prînzul cu Ed şi Marilou şi am discutat despre posibilităţile pe care le deschidea descoperirea unei plaje pe care puteam ateriza. îi mulţumim lui Dumnezeu pentru acest lucru — un alt semn că El ne călăuzeşte şi Se îngrijeşte de noi. Credem cu toţii că în scurtă vreme vom avea bucuria de a le'face cunoscut acestor oameni Harul lui Dumnezeu."

Capitolul 14

Un Auca pe potecă

ineri dimineaţa!" Aşa începea Nate în Arajuno un paragraf, la o maşină de scris împrumutată, şi continua: „Astăzi dimineaţă, în Shell Mera, pe cînd mă îmbrăcam în dormitorul de lîngă camera cu radioul, am auzit-o pe Marj verificînd un mesaj pe care tocmai îl primise din partea lui Marilou McCully, care era singură în Arajuno, Ed fiind la o conferinţă despre misiune în Puyupungu. Marilou spunea că are motive serioase să creadă că indienii Auca se află pe aproape.

Două lucruri mi-au trecut prin minte: mai întîi prilejul de a-i întîlni, apoi pericolul ca unul dintre indienii din sat să tragă cu arma, ceea ce ar zădărnici toate eforturile noastre de pînă acum, închizînd astfel uşa care părea că ni s-a deschis.

în timp ce Marj îi transmitea mesajul lui Ed în Puyupungu, eu scoteam deja avionul din hangar. Erau prea multe în joc ca să mai stau pe gînduri. De asemenea, vremea ameninţa să se strice înspre nord. Casa misiunii din Puyupungu se află la cinci minute de aerodrom. Am ajuns la aerodrom cam cu un minut înaintea lui Ed. Ne-am întors îndată în Shell Mera. Apoi, în timp ce Johnny umplea rezervorul, Marj şi Ruth au adus echipament adecvat pentru caracterul deosebit al expediţiei noastre. Mă simt mai bine ştiind că am în buzunar un pistol mic, cu gloanţe oarbe, pe care-1 cumpărasem în Quito, pentru că am impresia că vor ataca, dar cu acesta nu mi-e teamă că voi răni pe cineva. Are şi cartuşe cu gaz lacrimogen, dar,

cum remarca Ed, dacă are loc un atac şi ajung destul de aproape ca să folosesc gazul lacrimogen...

Vremea a rămas bună pînă cînd am ajuns deasupra cursului superior al rîului din Arajuno. Acolo, norii aflaţi la mică înălţime ne-au forţat să coborîm în vale şi în cinci minute norii erau pe terasa de stîncă care se întinde pe valea largă de 800 m. Ţinînd seama de valea din spate, m-am uitat încă o dată la zona senină şi am cîntărit alternativele. La nevoie, aş putea zbura în spirală pînă la 1.700 m şi să mă îndrept spre sud-vest spre partea senină care începea la cinci minute distanţă de locul în care ne aflam. Am făcut o deviere ca să verific indicatorul pentru viraje, fără de care manevra aceasta ar fi fost imposibilă. Totul era în regulă. Ploaia uşoară—mai puternică pe alocuri — ne-a silit să ne rotim o dată sau de două ori ca să putem vedea bine înainte. Am zburat pe lîngă culme şi am trecut în altă vale. Cam într-un minut (acele minute lungi care parcă durează cinci minute fiecare) m-am aflat deasupra aerodromului. Ne-am gîndit că, poate, indienii Auca ar fi vrut să vadă avionul pe pămînt şi, negăsindu-1 în Arajuno, au plecat cu toţii acasă. Ne-am rotit apoi de cîteva ori ca să le sugerăm «vecinilor» că le ieşiserăm în întîmpinare. Am aterizat în jurul orei 8:30. Cum vremea rea s-a mutat înspre sud-vest, era clar că dacă am fi întîrziat cinci-zece minute, ar fi fost prea tîrziu.

Am coborît din avion şi, îndreptîndu-ne spre casă, ne întrebam dacă nu eram ţinuţi sub observaţie. Ed era în faţă, cu braţele încărcate. Dacă voiau o pradă bogată, de data aceasta au scăpat-o. Eu ţineam o mînă în buzunar, lovind uşor pistolul cu gloanţe oarbe, întrebîndu-mă cît de departe ar putea merge lucrurile înainte de a se ajunge la focul de armă care ar însemna sfîrşitul întregii operaţiuni. Am simţit

din nou nevoia de a avea călăuzirea lui Dumnezeu şi de a simţi că mîna Sa ne ocroteşte.
Pe cînd ne apropiam de casă, am auzit deodată o colindă de Crăciun în limba tribului Checiua. Ed ne-a explicat că Marilou făcea repetiţii cu indienii pentru un program de Crăciun. Cînd am intrat în casă, Ed a luat cuvîntul cîteva minute, vorbindu-le cu însufleţire
----r - i--------
localnicilor despre «Cum să cîştigi prieteni şi să influenţezi oamenii», încercînd să-i convingă că aveam obligaţia creştinească de a duce Evanghelia şi indienilor Auca. La momentul respectiv se părea că zelul noilor convertiţi depindea foarte mult de cine a văzut întîi pe cine şi în ce împrejurări. Repetiţia pentru programul de Crăciun a continuat încă puţin, dar destul de anemic, apoi au primit liber cu toţii. Dar au rămas prin preajmă. în final, Ed le-a oferit dulciuri ca să-i convingă să plece, iar celor două căpetenii le-a dat nişte bomboane speciale pentru excesul lor de zel.
Cînd am rămas în sfirşit singuri, Ed a intrat agale în cameră cu aerul prietenos al poliţistului local şi i-a spus lui Marilou: «Doamnă, liniştiţi-vă. Totul va fi în regulă. Vrem doar să ne spuneţi ce s-a întîmplat.» (Puterea de a mai face haz în asemenea situaţii e o mare calitate a acestor oameni. Te mai linişteşte şi te mai aduce cu picioarele pe pămînt.)
Se pare că pe la 5:40 dimineaţa, Fermin, indianul care dormea în clădirea şcolii pentru a păzi locul cît timp Ed lipsea, a ieşit şi a luat-o în jos pe cărare. Cam în dreptul stîlpului de care e atîrnat modelul de avion, a zărit un bărbat la capătul potecii... un bărbat gol, cu suliţă şi cu părul prins în coc, sus, la spate. Cînd au dat cu ochii unul de celălalt, indianul Auca a fugit în pădure. La 5:40 şi 10 secunde, Fermin striga la fereastra lui Marilou. Din fericire, arma lui (din şcoală) nu era încărcată şi avea nevoie de praf şi glonţ. Bineînţeles că Marilou a refuzat să i le dea. El era sigur că Marilou înnebunise şi a început să încerce să o convingă cu un ton categoric cum trebuia să-i trateze pe cei din tribul Auca. Era palid şi agitat.
Mai întîi, Marilou a luat arma neîncărcată de la bietul om. Apoi, deşi e gravidă în luna a şaptea, a luat un cuţit mare pe care voia să i-1 dăruiască indianului Auca şi a pornit pe cărare strigînd «biţi miti puninuga»... Te iubesc...Te iubesc. Cînd se oprea, îl auzea pe Fermin strigîndu-i în limba tribului Checiua:... «Eşti nebună... eşti nebună... o să te omoare». Ajunsese destul de aproape de locul unde fusese văzut sălbaticul, cînd Fermin şi Carmela, o indiancă tînără care o
11 z rrm pvruie spienuvru
ajuta pe Marilou la gospodărie, au sosit alergînd tocmai la timp pentru a vedea toţi trei o urmă de picior umedă şi proaspătă pe scîndura uscată de peste şănţuleţ. Urma era îndreptată spre casă. Pe potecă au văzut porţiuni de iarbă călcată de curînd, iar urmele erau îndreptate către pădure. Atunci Marilou a aruncat cuţitul pe poteca cea nouă, a mai strigat de cîteva ori, apoi s-a întors în casă. O jumătate de oră mai tîrziu, cînd vraciul satului a sosit la şcoală, acesta a mers cu Marilou să vadă locul. N-au mai găsit nici o urmă, aşa că Marilou a luat cuţitul şi s-au întors acasă. Carmela le-a spus că, pînă nu a văzut urma, credea asemeni tuturor celorlalţi că Fermin şi-a imaginat doar că a zărit un indian Auca. Marilou a întrebat-o dacă îi era frică şi ea a răspuns că era doar puţin speriată şi crede că Dumnezeu va avea grijă de ei. Atunci 1-a auzit Marilou pe Fermin care o striga pe Carmela s-o întrebe dacă Senorei îi era teamă. Carmela i-a răspuns că nu îi era, la care Fermin a anunţat că îi va fi teamă la noapte, cînd el nu va fi acolo să o apere. Atunci Marilou 1-a întrebat dacă avea de gînd să rămînă acolo peste noapte. «Rămîn», a spus el, «dacă primesc o armă încărcată. Fără armă, ne va omorî pe toţi.»
Am discutat despre toate aceste lucruri, în timp ce Ed pregătea un cuţit şi un vas, aşa cum pregătim de obicei darurile pentru «vecinii» noştri. La 10:30 (încă ploua uşor) am pornit pe potecă, împodobiţi cu broboadele din piele pe care ni le dăruiseră şi strigînd fraze în limba lor, în timp ce fluturam darurile pe deasupra capului. Arătam probabil ca Don Quijote pe post de Moş Crăciun ce împarte daruri copacilor.
După amiază, la 2:30, am mai făcut un drum pînă la capătul aerodromului, făcînd aceeaşi paradă bizară. Apoi ne-am gîndit că seara e momentul cel mai potrivit pentru a-i întîlni aici, aşa că vom zbura la «vecini», îi vom număra, şi le vom lăsa astăzi darurile pe care voiam să le dăm a doua zi. Am sosit la Palm Beach la 3:30. Vreo zece minute am cercetat iar plaja. Vopseaua şi panglicile erau tot pe nisip, deşi locurile *ăeplaya* din apropiere păreau să fi fost acoperite de apă după ultima noastră vizită. Am mers cu roţile avionului pe jos cam 70 m după care am mărit viteza. Manevra era destul de dificilă, dar ieşirea din picaj era bună în afară de o zonă mai îngustă, dar
aceasta era destul de departe, în josul rîului. Locul ni se părea prietenos de data aceasta. Am verificat copacii de pe mal ca să vedem care sînt buni pentru casă şi apoi am făcut călătoria de trei minute pînă

la «vecini».
Prietenii noştri erau risipiţi, nimeni nu ne aştepta, ceea ce ne-a făcut să credem că probabil regularitatea vizitelor noastre îi obişnuise cu diviziunea timpului în săptămîni. Ne-am apropiat de pămînt de două ori, deasupra casei bătrînului, filmînd cu încetinitorul. A apărut cineva ţinînd aceeaşi bucată de material de săptămîna trecută. Nu le-am lăsat nimic. La casa unde era modelul de avion erau vreo patru persoane, iar altele trei erau pe deal. Bărbatul de pe vîrful dealului purta slipul roşu (cadoul nostru). I-am aruncat un cuţit mic, legat cu panglici, ca de obicei, şi am zburat repede către casa principală, căci eram deja siguri că mulţi bărbaţi lipseau, ceea ce dovedea că vizita de la Arajuno fusese reală.
Am coborît de două ori filmînd totul cu încetinitorul, apoi ne-am înălţat şi am lăsat firul de care am legat un vas. în vas puseserăm pachete mici cu mîncare, înfăşurate în frunze de banane, carne de vită, ciocolată, manioc, prăjituri, dulciuri şi nişte mărgele. Au primit toate aceste daruri şi s-au servit singuri cu 20-50 m de frîngie, pe care i-au tăiat, după care au legat un dar. Era mai mare şi mai greu decît oricare alt dar de pînă atunci. L-am cam tîrît pînă în Arajuno. O dată ajunşi i-am dat drumul tăind firul, am aterizat şi am lovit desişul sperînd că orice şarpe isteţ va fugi din calea noastră (avem antidot pentru venin în avion). Cadoul era o pasăre mare, neagră, probabil pui de-al lor, într-un coş peste care aşezaseră o împletitură şi o bucată de piele. încă nu ne-am hotărît ce să facem cu pasărea. în coş mai era şi o furcă de tors încărcată cu tort de bumbac, un dar foarte binevenit.
«Apoi seara şi noaptea în Arajuno...»"

Capitolul 15

De ce au plecat bărbaţii?

impui trecea repede. Am petrecut împreună cu colegii mei şi cu soţiile lor ceasuri nenumărate discutînd despre acest plan la care visam de luni şi ani de zile. Olive Fleming şi-a amintit că în jurnalul lui Pete citise cît de dornic era să-şi dea viaţa pentru indienii Auca. I-am amintit lui Jim consecinţele pe care le-ar avea implicarea lui, consecinţele pe care le cunoşteam amîndoi. „Dacă Dumnezeu asta vrea", a răspuns el liniştit, „sînt gata să mor pentru a-i salva pe indienii Auca." Pe cînd era student, Jim scrisese: „Nu este nesăbuit cel care renunţă la ceea ce nu poate păstra, pentru a cîştiga ceea ce nu are cum să piardă". Marilou McCully a spus: „Sper ca nimeni să nu-1 preseze pe Ed pentru a-1 convinge să plece. Este o problemă pe care trebuie să o rezolve fiecare cuplu singur".
Urma să mai zburăm încă de două ori ca să le lăsăm daruri înainte să încercăm să-i cunoaştem pe pămînt. în 23 decembrie, cînd Elliot şi Fleming erau în Arajuno, unde-şi petreceau Crăciunul împreună cu familia McCully, Nate a zburat împreună cu Jim peste aşezarea indienilor Auca. Văzîndu-1 din nou pe bătrînul pe care-1 observaseră şi înainte, şi care stătea în luminiş, au coborît în picaj trecînd pe la cel mult 15 m de el.
„Doamne!", a spus Jim, „omul a încremenit de spaimă!" Nate a fost de aceeaşi părere. „E ca şi cînd s-ar fi oţelit cu toţii să nu arate cumva nici teamă, nici duşmănie", scria el mai tîrziu.
„Probabil se tem să nu sperie puiul care face ouă de aur. Dar ochii lor nu mint — sînt îngroziţi. Şi e de înţeles. Au aerul unui băieţel de
şase ani care stă în primul rînd la circ, cînd deodată clovnul îndreaptă o armă înspre el. Ştie că-i doar spectacol, şi totuşi...
La casa principală, indianul care «ne dirija» întotdeauna era în echipament complet—cămaşă şi pantaloni —, ceilalţi fiind îmbrăcaţi mai tradiţional sau complet dezbrăcaţi. Jim a numărat treisprezece. La prima noastră coborîre în picaj aici, unul dintre ei ţinea în mînă ceea ce părea a fi darul nostru. Le-am lăsat o plasă cu pînză albă, o lanternă, o pereche de pantaloni şi alte fleacuri. Ce n-am fi dat să-i vedem încercînd să afle rostul lanternei!
Jim a dat semnalul să ridic darul indienilor, iar eu am trecut la treabă. Era cel mai greu dar de pînă atunci. Am zburat cu 105 km/oră pînă în Arajuno şi am lăsat jos pachetul. A căzut în nişte tufişuri, cam la 20 m de casa lui Ed. Iată ce era în el:
Peşte gătit
2-3 pacheţele de arahide
2 bucăţi de manioc gătit
banane gătite
2 veveriţe, care se pare că muriseră în urma căzăturii

1 papagal, viu dar cam agitat
2 banane lîngă papagal
2 vase din lut, făcute bucăţi din cauza căderii
1 bucată de carne friptă şi o coadă afumată de maimuţă.
Acesta e cu siguranţă cel mai grozav cadou pe care l-am primit de la «vecini». Am fost toţi încîntaţi. Eu şi Jim am gustat carnea şi toţi au mîncat arahide. Apoi, cu tot respectul faţă de oamenii aceştia binevoitori care ne trimiseseră asemenea bunătăţi, ne-am aşezat la masa pe care ne-o pregătise Marilou."
Chiar dacă Pete nu era încă pe deplin hotărît, el şi Olivia, împreună cu alte trei cupluri care urmau să fie direct implicate în proiectul nostru au participat la discuţia despre el din data de 23 (Roger şi Barbara Yonderian locuiau încă în staţia din partea de sud a junglei). Soţiile voiau neapărat să ştie exact de ce provizii era nevoie. S-a hotărît că vom lua arme, pe care le vom ţine ascunse şi,

dacă situaţia se înrăutăţeşte, scoatem armele doar ca să le vadă şi să se sperie. Dacă atît n-ar fi fost de ajuns, urma să tragem în aer.
Roger întocmise un plan al operaţiunii. Jim avea însărcinarea de a prefabrica o casă pe care urma s-o instalăm într-un copac. Astfel am fi în siguranţă în timpul nopţii, mai ales dacă o lampă rămînea aprinsă ca să lumineze în jurul copacului. Roj trebuia să se ocupe de trusa de prim ajutor, Nate răspundea de transport, transmisie, Jim de arme şi de muniţie şi cînd, mai tîrziu, Pete s-a hotărît să vină, el trebuia să îl ajute pe Nate în zborurile spre şi de la Arajuno; în zborurile pe care trebuia să le facă peste aşezarea indienilor Auca— Pete trebuia să le vorbească prin megafon; şi se mai îngrijea de rezervele aduse pe plajă. Roj a inventat un cod de semne pe care ar fi trebuit să le desenăm pe nisip, dacă am fi avut probleme, a schiţat pentru fiecare hărţi, cu numele codificate pe care le găsise pentru punctele strategice.
Materialul lingvistic pe care eu şi Jim îl strînseserăm în săptămînile de dinainte a fost organizat şi toată lumea 1-a învăţat pe de rost. Marj urma să rămînă la radio în Shell Mera, fiind pregătită ori de cîte ori avionul îşi lua zborul şi avînd un orar al întîlnirilor cu cei care rămîneaujos.
S-a hotărît ca Barbara să stea în Arajuno, ca să o ajute pe Marilou să pregătească mîncarea pe care Nate trebuia s-o aducă zilnic în Palm Beach.
Apariţia indianului Auca în Arajuno, faptul că indienii Checiua începeau să ghicească ce se întîmpla, încurajarea pe care am primit-o în timpul zborurilor noastre cînd am lăsat daruri, ba chiar şi vremea — toate păreau să ne apropie şi mai mult de ziua întîlnirii cu ei şi cu toţii simţeam că pasul acesta trebuia făcut acum ori niciodată. într-o lună începea anotimpul ploios, cînd rîurile se revarsă, făcînd astfel imposibilă aterizarea. Timpul potrivit pentru instalarea capului de pod pe teritoriul indienilor Auca era începutul lunii ianuarie, cînd avea să fie lună plină.
*Au **hotărît** data de 3 ianuarie, 1956, marţi.*
rnn puriue spienuvru
Crăciunul în Arajuno a trecut ca multe alte Crăciunuri petrecute acasă, căci geniul lui Marilou se impunea în toate. A avut chiar şi un mic pom făcut din bambus şi împodobit cu lumini şi beteală. Ed şi Jim, care deja aveau «locuri rezervate» pentru zborul către Palm Beach, erau foarte emoţionaţi. Pete încă se ruga lui Dumnezeu să-1 ajute să ia o hotărîre.
Eu am discutat într-o seară cu celelalte soţii despre faptul că am putea să ne pierdem soţii. Ce am face atunci? Dumnezeu a pus în inimile noastre pace şi încredere că orice s-ar întîmpla, va fi voia Sa. Ştiam că «după ce Şi-a scos toate oile, merge înaintea lor». Văzuserăm clar cum Dumnezeu ne condusese pînă atunci. Fiecare dintre noi a ştiut cînd s-a căsătorit care sînt priorităţile — Dumnezeu şi slujirea Lui erau pe primul loc. Aceasta era viaţa unui adevărat ucenic, iar lucrul acesta era mai adevărat acum ca oricînd.
Era un moment dificil, cînd trebuia să ne gîndim bine la preţul pe care-1 aveam de plătit. Oare spiritul de aventură îi atrăgea pe soţii noştri? Nu. Din scrisorile şi jurnalele lor reiese foarte clar că bărbaţii aceştia nu mergeau la vînătoare de lei sau la munte. îndemnul lor venea din altă parte. Fiecare făcuse un legămînt cu Dumnezeu, fiecare recunoscuse că aparţinea lui Dumnezeu, mai întîi pentru că Dumnezeu le-a dat viaţă, şi apoi pentru că i-a mîntuit prin moartea Fiului Său, Isus Hristos. Astfel,

fiecare ştia bine de ce se supunea Domnului său. Nu doreau să se lupte pentru a urma exemplul marelui învăţător. Ar fi fost imposibil să urmezi modelul desăvîrşit al lui Isus. Pentru aceşti oameni, Isus Hristos este Dumnezeu şi luase chip de om ca să moară şi, prin moartea Lui, să ne elibereze de pedeapsa păcatului şi să ne dăruiască *un altfel de viaţă,* una veşnică atît în ce priveşte lungimea ei, cît şi în privinţa calităţii. Lucrul acesta însemna că-I datorăm ascultare lui Hristos şi, mai mult decît atît, însemna că El ne va da puterea să-I facem voia.

Hotărîrea fusese luată. Porunca lui Dumnezeu: «Duceţi-vă în toată lumea, şi propovăduiţi Evanghelia la orice făptură» era sfîntă pentru ei. Primejdiile nu îi înspăimîntau.

în 18 decembrie, într-o duminică după-amiază, Nate Saint şedea la masa de scris pentru a vesti lumii de ce mergeau ei — în caz că s-ar fi întîmplat ceva. Astfel, vorbea şi în numele celorlalţi. „Privind la viitor şi căutînd voia lui Dumnezeu, e oare nimerit să ne riscăm vieţile doar pentru cîţiva sălbatici? Punîndu-ne această întrebare, ne dăm seama că nu e vorba de miile de oameni aflaţi în nevoie, ci pur şi simplu despre Cuvîntul care profeţeşte că oameni din fiecare trib vor sta în prezenţa Sa la sfîrşitul zilelor, şi în inimile noastre simţim că încercarea noastră de a deschide o perspectivă pentru Hristos în închisoarea tribului Auca e o bucurie pentru El.

Ne pregătim pentru un Crăciun minunat şi fie ca noi, cei care-L cunoaştem pe Hristos, să auzim strigătul celor condamnaţi cînd se prăbuşesc fără speranţă în noaptea singurătăţii depline, noaptea neagră fără Hristos. Fie să ne atingă strigătul lor, aşa cum L-a atins pe Mîntuitorul nostru. Să vărsăm lacrimi de căinţă pentru aceia care stau în întuneric. Fie ca dincolo de scenele plăcute din Betleem să vedem agonia zdrobitoare a Golgotei. Fie ca Dumnezeu să ne lumineze ca să-I cunoaştem voia cu privire la ceea ce trebuie să lăsăm în urmă şi cu privire la responsabilităţile noastre.

Fie să-i înţelegem pe aceşti oameni ai epocii de piatră care trăiesc în inima junglei cu spaima îngrozitoare că vor fi atacaţi pe neaşteptate, în timp ce străbat potecile... pentru care bubuitul unei puşti înseamnă moarte instantanee, misterioasă... oameni care cred că toţi oamenii sînt ucigaşi, ca ei. Dacă Dumnezeu ne-ar deschide ochii să vedem, cuvîntul «sacrificiu» ar dispărea de pe buzele noastre şi din gîndurile noastre; am dispreţui lucrurile care acum ne sînt dragi; dintr-o dată vieţile noastre ar fi prea scurte, am dispreţui distracţiile care ne fură timpul şi am lupta împotriva duşmanului cu toate puterile în Numele lui Hristos. Să ne ajute Dumnezeu să cîntărim lucrurile după distanţa uriaşă care îi separă pe indienii Auca de semnificaţia Crăciunului şi de Acela care, deşi bogat, s-a făcut sărac pentru noi, ca noi, prin sărăcirea Lui, să ne îmbogăţim.

Doamne, Dumnezeule, vorbeşte inimii mele şi lasă-mă să cunosc Voia Ta Sfîntă şi bucuria de a-Ţi împlini Voia. Amin."

îtÂ*r- ,

Capitolul 16

„Nu mergem singuri"

ma de Anul Nou, în 1956, i-a găsit în Shandia pe Ed şi familia sa, pe Pete şi Olive Fleming, împreună cu Jim şi cu mine, în timp ce Roger şi Barbara Yonderian erau în Arajuno, în casa familiei McCully, ca să fie prin preajmă în caz că ar apărea „vecinii". Nate îşi termina pregătirile pentru importanta sa misiune de a asigura transportul misionarilor şi al echipamentului la Palm Beach. Luni dimineaţa, în 2 ianuarie, era o zi senină, bună pentru zbor. Pete se hotărîse şi el să meargă, astfel că Nate îşi planificase să vină în Shandia după Pete şi Olive şi după familia McCully şi să-i ducă în Arajuno, iar marţi să vină după Jim. Dar dimineaţa a transmis prin radio următoarele: „Cred că ar fi mai bine să te pregăteşti pentru Arajuno astăzi, Jim. Diseară avem nevoie de timp să facem planuri şi ar trebui să profităm de vremea bună".

Jim a început să-şi strîngă lucrurile într-o plasă indiană, în timp ce familiile McCully şi Fleming zburau spre Arajuno. A pus în geantă tot ce-a crezut că i-ar ajuta sau amuza pe indienii Auca în caz că întîlnirea ar fi avut loc: muzicuţa, antidotul împotriva muşcăturii de şarpe, lanterna, un joc caleidoscop, un yo-yo şi, cel mai important, carneţelul preţios cu frazele în limba indienilor şi capitolul de morfologie scris cu multă grijă. L-am ajutat pe Jim să strîngă tot, întrebîndu-mă tot timpul: „Să fie

oare ultima oară cînd îl ajut să-şi facă bagajul? E ultimul prînz pe care-1 ia în Shandia?"
Cînd s-a întors avionul, rotindu-se deasupra aerodromului, pregătindu-se să aterizeze ca să-1 ia pe Jim cu bagajul său şi cele

cîteva ultime bucăţi ale casei prefabricate pe care o făcuse, am ieşit împreună la uşa din faţă. Jim nu s-a uitat înapoi. La aerodrom m-a sărutat şi apoi şi-au luat zborul.
în seara aceea, în Arajuno, cei cinci bărbaţi au încercat să schiţeze un program al zborurilor de a doua zi la Palm Beach, să vadă dacă ar putea fi totul aranjat pînă seara. N-au uitat nici cel mai mic amănunt; au făcut liste cu echipamentul pentru fiecare transport şi au făcut copii pentru fiecare membru. După ce-au luat masa şi au făcut orarul, au scos toate lucrurile. Locul semăna cu un adevărat cap de pod, iar fiecare îşi verifica şi completa listele cu echipamentul.
Cînd au terminat, Nate, pe umerii căruia se afla cea mai mare responsabi 1 itate, n-a putut adormi prea repede. Rămăsese peste noapte în Arajuno ca să economisească timp dimineaţa. Jurnalul său păstrează mărturia despre acea noapte:
„Am aţipit destul de repede, dar la 0:30 eram deja cu ochii pe ceas, la 2:00 la fel, şi de atunci încolo am făcut de pază în poziţie orizontală. M-am rugat, am încercat să spun versete din memorie, am încercat chiar să număr. întreaga mea contribuţie în această operaţiune părea să atîrne de acea primă decolare şi aterizare. Şi apoi le spusesem băieţilor că la primul zbor nu voi lua decît pe unul dintre ei. Prin urmare, unul singur avea să rămînă acolo, o bucată de timp. Roj era exclus, fiindcă nu vorbea decît jivaro. Ed cîştigase în faţa lui Jim, ghicind în ce mînă era ascuns paiul, dar Jim susţinea că e mai uşor decît Ed. Cînd le-am spus că o diferenţă de 7 kg contează foarte mult, s-au cîntărit, iar Ed cîntărea doar cu 3,5 kg mai mult decît Jim. «Ai slăbit, va-să-zică!» A exclamat Jim."
Nate continuă în jurnal: „Dacă m-am înşelat, eu şi Ed vom fi la mare strîmtoare. Dacă avionul s-ar defecta, asta ar însemna să nu mai putem conta pe el în caz de revărsare a apelor; vom fi poate nevoiţi chiar să-1 demontăm şi să facem un aerodrom pe o porţiune de pămînt mai înaltă — şi asta într-o pădure în care trăiesc indieni Auca! Dar am analizat bine lucrurile, în lumina testelor pe care le-am făcut în trecut, şi ne-am decis să mergem înainte. în timp ce încercam să adorm mă
gîndeam că era o hotărîre importantă, dar nu încăpea îndoială că trebuia să acţionăm. Miza era prea mare ca să dăm înapoi.
Ultima oară cînd am privit ceasul era 4 dimineaţa. De la 4 am mai dormit pînă cînd zgomotele din casă m-au trezit la 5:45."
Zorii zilei de 3 ianuarie se arătau frumoşi şi limpezi. Nu ştiu cum, dar Nate şi-a găsit mai tîrziu timp să consemneze întîmplările acelei zile — ziua cînd au aterizat pentru prima oară pe teritoriul tribului Auca:
„Eu şi Roj am pornit imediat spre avion. Pierdeam lichid de la frîna din stînga. Am scos nişte lichid de frînă din cilindrul din dreapta cu o seringă de 10 cm' şi cu un ac nr. 22 pentru injecţii subcutanate şi am completat în cel din stînga. Nu mai aveam săpun. Nu suficient. Am folosit prea mult ieri seară cînd am reparat garnitura de la frînă.
Ceilalţi cărau scînduri, echipament şi aluminiu pe aerodrom şi le aranjau în ordinea importanţei.
La ora 7 dimineaţa am luat legătura prin radio cu Marj şi am rugat-o să-i spună lui Johnny să ne aducă lichid, cît de repede. Nici Olive nu dormise bine (era bolnav) şi intenţiona să se întoarcă în Shell împreună cu Johnny. Această întîrziere ne-a permis să luăm micul dejun în linişte şi ne-a dat răgaz să ne rugăm împreună."
Cei cinci bărbaţi au încheiat rugăciunea cu unul dintre imnurile lor preferate „Ne-ncredem în Tine" (pe melodia înviorătoare a cîntecului „Finlandia"). Jim şi Ed ştiau imnul acesta încă din facultate şi ştiau versurile pe dinafară. Vocile lor dădeau ultimului vers un ton cît se poate de convingător.
Ne-ncredem în Tine, al nostru Scut si Apărător A Ta e bătălia, de aceea ţi gloria-i a Ta Şi cînd vom trece pe porţile bogate ale splendorii Biruitori, cu Tine vom împărţi veşnicia.
Jurnalul lui Nate continuă: „Era o zi frumoasă. Deşi puricii de nisip nu ne lăsau în pace, eram cu toţii bine dispuşi. Johnny şi-a făcut apariţia la 7:40. Am hotărît să rămînă acolo pînă cînd vom vedea cum decurge prima aterizare. Eu şi Ed am decolat pe la 8:02. Interesant, schiţa de orar pe care o făcusem prevedea plecarea dimineaţa la ora 8 — şi cînd am ajuns deasupra primei creste am văzut, după ceaţa de pe rîul Curaray, că n-am fi putut face nimic mai devreme. Ceaţa se îndesea tot mai mult sub noi, dar vedeam pe ici, pe colo, rîul. Soarele strălucea şi ne-am gîndit să mai aşteptăm ca găurile din nori să se mărească, în loc să ne întoarcem şi să încercăm mai tîrziu.

La două minute de locul unde stătuserăm, ceaţa se subţiase, astfel încît am putut coborî fără nici o problemă să facem o încercare. Am simulat aterizarea, am verificat lungimea ramurilor copacilor şi alte lucruri care ne-ar fi putut sta în cale şi ne-am înălţat.
Voiam să fac trei ture înainte de a ateriza, dar locul arăta exact ca şi alătdată. După a doua tură am coborît brusc, abrupt, printre ramurile copacilor. Totul părea în regulă în aceste ultime minute de zbor, aşa că am încetinit. Roata dreaptă a atins pămîntul la 2 m depărtare de apă, iar cea stingă la 3 m de apă. Cum toată greutatea se lăsa pe roţi, am simţit nisipul moale, dar era prea tîrziu să mai dăm înapoi. Am tras maneta înapoi şi am aşteptat. Dacă dădeam de un singur locşor mai moale, am fi ajuns în nas — sau pe spate. Dar n-a fost aşa.
Am coborît dintr-o săritură, bucuroşi că scăpaserăm cu bine. Uşurarea pe care am simţit-o după ce am trecut cu bine de acest obstacol m-a făcut să nu mă mai îngrijorez de faptul că s-ar putea să nu fiu în stare să decolez. Era minunat faptul că ajunseserăm acolo.
Am alergat încoace şi încolo pe plajă, încercînd să găsim un loc bun pentru decolare şi îndepărtînd beţele care ar fi putut distruge cauciucurile. Apoi Ed a luat aparatul de filmat şi a mers în capătul îndepărtat al plajei, în timp ce eu rulam avionul pe sol înapoi, spre poziţia de decolare.
Cam la 30 m de capăt am simţit că roata dreaptă s-a scufundat, iar inima mea o dată cu ea. Am oprit motorul şi Ed a venit în fugă. El a ridicat de aripă, iar eu am ridicat avionul de la coadă, rotindu-1. Am pornit apoi motorul şi cu ajutorul lui Ed care ridica de aripă am ieşit din locul acela moale. Am oprit motorul şi am început iar să căutăm
porţiuni de pămînt tare. în final, am împins avionul în spate în nişte tufişuri, la capătul plajei. Pierdeam astfel 30 m din cei 200 pe care-i puteam folosi — o pierdere serioasă avînd în vedere că pămîntul era moale. Totuşi, avionul era mai uşor şi efectuam acum manevre la doar 1000 m deasupra nivelului mării, ceea ce ne ajuta să ne înălţăm mai uşor.
Eu am urcat din nou în avion, iar Ed s-a dus la capătul plajei. M-am cutremurat o clipă gîndindu-mă ce ar putea filma Ed. Am mai verificat o dată avionul şi apoi i-am dat drumul. Nisipul a cuprins îndată roţile, dar acceleraţia era bună, astfel că după 130 m eram în aer (mai rămăseseră 40-50 m pînă la apă), cam cu 45 km/oră. Nu m-am ridicat prea mult şi am mers tot pe lîngă apă ca să prind viteză, apoi m-am înălţat brusc; m-am întors, l-am salutat pe Ed şi am pornit spre Arajuno, fără să fiu sigur care era pasul următor. Cel puţin acum ştiam în ce intrasem.
La Arajuno toată lumea a întîmpinat cu bucurie sosirea avionului, dar ceea ce le-am povestit le-a domolit destul de tare entuziasmul. N-am respectat planul şi i-am luat pe Jim şi Roj şi echipamentul de care aveam nevoie în primul rînd — aparatul portativ de emisie-recepţie şi încă ceva mîncare. Cei doi cîntăreau destul de mult. Dacă ceva n-ar fi mers bine — dacă am fi aterizat în nas — cel puţin am fi fost patru oameni. Johnny rămînea în continuare să ne aştepte. A venit cu ideea de a dezumfla puţin roţile, ca să nu se scufunde avionul în nisip. Mie nu mi-a trecut prin minte aşa ceva, dar după ce i-am urmat sfatul, m-am simţit mult mai bine.
Am pornit cu o întîrziere de trei minute, faţă de orar. Ceaţa se risipise aproape complet. Ne-am rotit o dată, am verificat echipamentul de siguranţă şi am alunecat în jos, printre copaci. Cauciucurile moi au stat mult mai bine pe nisip, iar soarele usca plaja.
întîlnirea celor trei muşchetari a fost entuziastă. S-au pus pe treabă şi au luat grohotişul de ***peplaya,*** în timp ce eu m-am pregătit din nou de zbor, aşa cum făcusem ultima oară—aceeaşi procedură: peste apă Şi apoi sus.
La al treilea zbor am luat radioul lor, nişte unelte şi scîndurile de care aveam întîi nevoie la casă. Eram în întîrziere cam cu zece minute faţă de program, cred.
Pe plajă, cei trei găsiseră un copac bun, aproape de plaja deschisă, foarte puţin înclinat, în care începuseră fixeze scara şi casa din copac. Nu se gîndiseră la un copac tare ca fierul, dar peste aşa ceva au dat. Cu următoarele zboruri am adus lucruri personale, un radio mai mare, mai multă mîncare, ultimele scînduri şi plăcile de aluminiu."
Mai tîrziu Nate scria: „Acum sîntem cu 25 de minute în întîrziere faţă de orar pentru că am pierdut timpul pe plajă în şedinţe neplanificate."
Lucrînd cu centuri de siguranţă, transpiraţi şi hărţuiţi de ţînţari mici, au reuşit să bată în cuie cele două platforme pe care urmau să doarmă, avînd deasupra lor un acoperiş de aluminiu. După cel de-al cincilea zbor, Nate a pornit spre „Oraşul de Hotar" şi i-a strigat pe indieni prin megafon: „Veniţi mîine la rîul Curaray." Indienii „au părut uimiţi de această invitaţie". Nate s-a întors repede în Palm Beach şi i-a anunţat pe ceilalţi că le vorbise indienilor. Apoi a plecat în Arajuno să se odihnească.

în dimineaţa următoare, miercuri, 4 ianuarie, Jim mi-a trimis o scrisoare: „Am avut mult de lucru cu manivela radioului. Nu ne recepţionează nimeni, dar noi am recepţionat clar toate mesajele de dimineaţă. A fost o noapte liniştită cu pauză de cafea şi sandvici la ora două dimineaţa. N-am fixat pază aseară, căci ne-am simţit foarte bine şi în siguranţă în adăpostul nostru la 10 m de pămînt. Plaja e bună pentru aterizări, dar prea moale pentru decolări. Avem trei alternative: (1) să aşteptăm s-o întărească soarele, iar o briză puternică să facă posibilă decolarea; (2) să construim o pistă de decolare şi aterizare în „Oraşul de Hotar"; (3) să plecăm de aici pe jos. Am găsit urme de puma [leul junglei] pe nisip şi astă-noapte i-am şi auzit. A fost atît de cald astă-noapte, încît am transpirat doar cu o plasă deasupra. Sîntem optimişti, dar nici urmă de «vecinii» noştri deocamdată. Poate îi vom întîlni astăzi. A fost greu să ridicăm coliba aceasta, dar cu siguranţă a meritat s-o facem ca să fim sus. Acum coborîm. Pistoale, daruri, tot felul de nimicuri şi rugăciunea din inimile noastre. Atît deocamdată..."
Ed i-a scris **lui** Marilou:
Draga mea,
E ora 1:00 şi tocmai am luat prînzul, iar Nate se pregăteşte să plece în căutarea indienilor, li aşteptăm să apară. Mîncarea e bună şi avem din belşug. O să trimit nişte rufe prin Nate, astă-seară. Gîndacii ne supără. Iţi trimit o listă cu lucrurile de care am nevoie:
1. două saltele cu aer — pe cele de plastic le trimitem înapoi;
2. băţul pentru soba cu gaz;
3. Trei *shirigas* [plase de cărat indiene] pe care să le agăţăm în copac, ca să ne punem lucrurile în ele;
4. o cutie goală de lapte ca să pun dulciuri în ea;
5. alcool pentru autoclavă;
6. ochelarii de soare;
7. spray împotriva gîndacilor;
8. lapte şi limonada;
9. bucăţi uscate de carne pentru peşti. Te iubesc mult. Sărută-i pe băieţi.
,Ed Mulţumesc pentru tot.
10. o cască de soare, dacă se poate.
Miercuri dimineaţă, Nate şi Pete au decolat din Arajuno, au zburat pînă în „Oraşul de Hotar" şi au observat că mulţimea s-a rărit acolo. Acest fapt i-a făcut să presupună că indienii erau în drum spre Palm Beach. Aici i-au găsit pe Ed, Roj şi Jim care se plimbau pe plajă, cu pachetele în braţe şi strigînd bun venit copacilor. Nate s-a apucat de treabă, a verificat radioul şi a descoperit că transmiţătorul nu funcţionează din cauza unei legături defecte în microfon. S-a liniştit cînd a luat legătura cu Marj din Shell Mera. Roj şi Nate au construit o casă pe plajă, apoi au înotat, iar Ed şi Jim s-au culcat. După-amiaza a trecut încet şi după ce soarele tropical a început să alunece în
spatele pădurii. Nate a scos avionul din vale şi a plecat împreună cu Pete în Arajuno, unde voiau să înnopteze. „Ii mulţumesc **lui** Dumnezeu pentru binecuvîntările pe care le-am văzut atît de limpede ieri şi astăzi," scria Nate în jurnal. „îi mulţumesc lui Dumnezeu că sîntem o echipă unită şi fie ca nici unul dintre noi să nu uite să-I dea slavă."
Joi, 5 ianuarie, foarte conştiincios, Nate nota evenimentele în ordinea în care au avut loc. însemnările lui zilnice din ultima săptămîna au fost mîzgălite cu creionul, într-un carneţel (nu avea maşina de scris în Palm Beach):
„Totul e bine în Palm Beach. Totuşi, cu siguranţă sîntem urmăriţi. Zburînd împreună cu Pete peste «Oraşul de Hotar» am văzut două femei şi doi copii la casa bătrînului. Casa unde aveau macheta de avion e părăsită. Poate femeile şi copiii au plecat la casa cea mare. Acolo erau cinci, şase femei, cîţiva copii şi poate un bătrîn.
Cînd ne-am lăsat puţin jos, în apropiere de Palm Beach, am verificat zona din jurul taberei pe o rază de 1,5 km. Am găsit nişte urme, probabil de tapir şi alte animale mai mici. în drum spre tabără ne gîndeam să-i salutăm şi să ne înălţăm apoi, cînd, puţin mai departe, am văzut urme de paşi. Ne-am înălţat şi ne-am întors să ne mai uităm o dată. Nu încăpea îndoială. Am trecut prin spatele taberei, am salutat, ne-am înălţat să verificăm terenul încă o dată şi am aterizat. Vestea despre urmele descoperite i-a înviorat pe toţi.
Toată lumea dormise bine în coliba din copac. Pe la 9 seara a început să bată un vînt puternic care legăna copacii şi scotea asemenea sunete încît i-a trezit pe cei trei. Dar au adormit din nou repede. Aveau o lanternă aprinsă ca locul să fie bine luminat. La 5 dimineaţa au căutat cu lumina lanternei, de sus cuţitul mare pe care seara trecută îl lăsaseră jos. Dispăruse! în următoarele 15 minute jungla răsuna

de fraze în limba tribului Auca — probabil cu accent american. Apoi au căutat mai atent cu lanterna. O frunză mare căzuse peste cuţit şi îl ascunsese. Era bună!
Cînd eu şi Pete am ajuns aici, Jim pescuia, aproape în costumul indienilor Auca. Ne-am revizuit puţin noţiunea de modestie de cînd

i-am văzut pe «vecinii» noştri cum se îmbracă. Dacă le-ar plăcea hainele noastre, li le-am dărui. Pete arăta ca un dărăcitor în cămaşa lui cu mîneci lungi, pantaloni, pălărie de paie şi tenişi. Muştele ne fac pe noi ceilalţi să ne blindăm bine cu tricouri, pantaloni şi tenişi. Jim obişnuieşte să stea în fumul de la foc, atunci cînd nu pescuieşte sau nu stă în picioare în mijlocul rîului, «predicînd» din carneţelul lui cu expresii.
Dacă n-ar fi cele 47 de miliarde de insecte de toate felurile, locul acesta ar fi un mic rai. Focul şi insecticidele ne mai uşurează situaţia. Puţin mai devreme, Jim a prins un drac-de-mare de 40 cm. Acum se prăjeşte la foc. Ed şi Roj sînt la cotul rîului, încercînd să doboare un grup de copaci care ne stau în cale la aterizare. Erau prea aproape de noi la coborîre — acum va fi mult mai bine.
Pete amestecă în mîncare. Se ocupă de masa de prînz. Tocmai a golit o pungă de legume crude în oala sub presiune, unde se aflau deja nişte bucăţi mari de carne. Acum s-a dus la colibă după sare. «Armura» pe care a făcut-o Roj (tablă pentru burtă şi piept) dintr-o canistră de petrol a fost tocmai bună de sobă. Am aruncat cuiburi de termite în foc ca să alungăm ţînţarii de pe iaz, aşa cum fac indienii, în timp ce fierbeam compotul. Cînd s-au întors cei trei muşchetari, tocana era gata şi toţi erau pregătiţi să o încerce. S-a terminat repede, împinsă pe gît cu limonada călduţă din belşug.
De cînd eu şi Pete am adus vestea despre urmele de om văzute printre cele de tapir şi alte animale, deveniserăm amîndoi pricină de rîs. Totuşi, curiozitatea şi-a spus cuvîntul şi Jim şi Roj au pornit în jos pe rîu, alergînd, rătăcind pe plajă, pentru a verifica de aproape. Ne-am înţeles că, dacă nu apar într-o oră, să-i căutăm cu avionul. Cincizeci de minute mai tîrziu au apărut. Mi-am croit drum spre ei şi i-am auzit strigînd — «Tapir». Cînd au fost mai aproape: «Indieni Auca, cel puţin 30». Caraghioşii! Sigur, erau urme de picior de om — un adult, un tînăr, poate de 12 ani, şi un copilaş, dar urmele erau probabil vechi de o săptămîna. Noroiul în care se imprimaseră crăpase din cauza uscăciunii. Totuşi, la 95 km/oră, le-am putut deosebi de cele ale animalelor.

Frin porţile splendorii
Am mai văzut printre altele şi urme de aligator, puma, tapir etc. Am văzut şi raţe sălbatice, destul de mari. Cineva a spus «Păcat că nu e sezonul lor». (Am hotărît să nu tragem cu armele pentru a nu-i speria pe indieni.)
Cînd cineva a făcut haz de faptul că, deşi ne aflam în Ecuador, nu vorbeam deloc în spaniolă, replica a fost: «Nimeni altcineva de pe aici nu o face».
Descoperiserăm cu toţii plăcerea de a sta tolăniţi în apa nu prea adîncă, şi, cum tocmai am încheiat contactul prin radio de la ora 14:00, m-am dezbrăcat şi am luat-o la fugă spre apă gonind ţînţarii, cu casca de soare în mînă. Băieţilor li s-a părut că ofeream o privelişte încîntătoare şi rară—nu se vedea nimic altceva decît o cască de soare şi două picioare goale ieşind din apă — aşa că au scos repede aparatele de fotografiat. Am îmbogăţit decorul, adăugind şi revista *Time* acestei «sieste acvatice».
Apoi Jim a început să ne citească un roman. Am făcut haz chiar şi de poantele mai puţin reuşite pentru ca în cele din urmă să sărim direct la sfîrşit, ca să aflăm cine cu cine s-a căsătorit, după care l-am abandonat în favoarea unor articole din *Time.* Una din descrieri ni se potrivea de minune: «Arăta ca unul scos din lada de gunoi».
La ora 3 după-amiaza, am decolat şi am făcut un tur de orizont la 2.000 m înălţime, de unde se putea vedea şi aşezarea indienilor Auca şi Palm Beach în acelaşi timp. Apoi am alunecat uşor în jos, oprindu-mă din cînd în cînd ca să mă rotesc cu acceleraţia la maximum să mă poată auzi oricine şi să-şi dea seama după zgomot ce direcţie aveam.
Apropiindu-mă de sol, mi s-a părut că văd urme de om proaspete, doar la două cotituri mai sus de tabără. Se găseau printre alte urme vechi de tapir, descoperire care n-a stîrnit entuziasmul celor din tabără. Şi nici al meu.
Pe la 4:30 ajunseserăm cu toţii la concluzia că indienii încă nu găsiseră locul nostru. Şi totuşi, cu toţii eram hotărîţi să răbdăm pînă cînd ne vor găsi. Un lucru era clar însă: dacă noi obosiserăm doar aşteptînd — ei o să-şi piardă toată însufleţirea pe cînd ne vor găsi,

după două, trei zile de căutare prin junglă. Pete şi cu mine eram pregătiţi să ne luăm zborul către Arajuno la 4:45. Nu adia nici o boare de vînt. Am luat cu noi doar lucruri de strictă necesitate. Am început să înaintăm cu greu prin nisipul moale. La jumătatea drumului am încetat să mai accelerez şi ne-am oprit după încă vreo 30 m. Se părea că Pete va sta de pază la coliba din copac pînă la urmă, dar am mai făcut o încercare. Roj ne-a convins să oprim motorul şi să împingem avionul înapoi cît putem. Coada avionului era la doar cîteva picioare de apă! Apoi Jim a mers mai în faţă, să ne dirijeze, iar Ed şi Roj au împins şi astfel am pornit. Am reuşit să mergem în linie dreaptă pînă la «Oraşul de Hotar». Ne-am rotit de două ori deasupra casei mari, repetînd cuvintele «Curaray Apa [Rîul Curaray]». Deasupra «Oraşului de Hotar» am avut ceva probleme cu avionul (ceva la o bujie). Pe platformă se afla un bărbat care stătea îngenuncheat înspre locul unde era tabăra noastră şi arăta într-acolo cu amîndouă mîinile. Ne-am simţit foarte încurajaţi. Ne-am întors repede şi am coborît deasupra taberei, strigîndu-le celorlalţi noutăţile. Cei de jos ne-au făcut semne că au înţeles şi ne-am îndreptat spre casă. în Arajuno ne-am rotit de cîteva ori, strigînd un bun-găsit «oricui» s-ar fi putut afla printre tufişuri, apoi am aterizat. După aceea, eu şi Pete am făcut o plimbare pe aerodrom cu un cuţit pe care voiam să-1 facem cadou — fără săpun.
Am descoperit că, pe zi ce trece, sentimentele noastre faţă de aceşti oameni sînt tot mai puternice. Trebuie însă să fim prudenţi cu ei. Nu e uşor să construim o punte de legătură între secolul XX şi epoca de piatră. Să ne ajute Dumnezeu să fim atenţi.
Toată lumea e în pat acum. Aşa că eu va trebui să opresc motorul. Micul meu pistol cu gloanţe oarbe e un tovarăş binevenit într-o asemenea aventură. Dar Domnul e, de fapt, singurul scut şi adăpost. Fie să-i întîlnim curînd «pe ei». Noapte bună."

.

Capitolul 17

Reuşită vineri

n 6 ianuarie, vineri, pe la 11 dimineaţa, Nate şi Pete se V_ aflau în micul adăpost construit de ei pe nisip, gătind.
Ed era la capătul de sus al plajei, Roj, undeva pe la mijloc, Jim, la celălalt capăt al ei, „bombardînd" jungla cu strigătele şi dialogurile lor. Pe la 11:15 le-a sărit inima din piept la auzul unei voci bărbăteşti clare, răpunzînd de dincolo de rîu chemării lui Ed. într-o clipă au apărut trei indieni Auca. Un tînăr şi două femei — una cam de 30 de ani, cealaltă, o fată cam de 16 ani — goi, doar cu ceva şnururi legate în jurul brîului, încheieturilor şi coapselor, cu dopuri mari de lemn în lobii deformaţi ai urechilor. Misionarii au rămas înmărmuriţi de surpriză pentru o clipă, apoi au reuşit să strige într-un glas în limba indienilor: *„Puirtcmih..* Bun venit!".
Indianul vorbea foarte mult şi arăta întruna către tînăra fată. Nu se înţelegea ce spunea, dar gesturile lui erau clare. „Ne-o oferă pe fată ca să facem un schimb", a exclamat Pete, „sau poate vrea să ne-o dăruiască."
Cînd am înţeles că indianul dorea ca cineva să treacă rîul la ei, Jim şi-a ridicat pantalonii şi a început să-şi croiască drum către ei. Ceilalţi l-au atenţionat să meargă încet. Şi Jim, şi indienii erau puţin şovăielnici, dar, pe măsură ce Jim se apropia de ei, se apropia şi fata de apă şi a coborît de pe buşteanul pe care mergea. Bărbatul şi cealaltă femeie o urmau îndeaproape. Jim i-a prins de mînă şi i-a ajutat să treacă pe partea cealaltă a apei.
După multe zimbete largi, cu multe *puinani!* şi cu ajutorul carneţelelor cu expresii, cei cinci au înţeles că oaspeţii lor veniseră cu intenţii bune şi că n-aveau de ce să se teamă. Indienii au lăsat la o parte stînjeneala şi au început să vorbească fericiţi între ei şi cu misionarii, „aparent fără să-şi dea prea bine seama că nu-i înţelegem."
Roj a adus două bricege, pe care le-au primit cu strigăte de încîntare. Nate le-a dăruit un cuţit mare şi o machetă de avion. Ceilalţi, amintindu-şi deodată de armele din adăpostul pentru gătit şi din colibă, s-au dus să le ascundă. Au scormonit după aparatele de fotografiat şi au făcut o mulţime de fotografii, în

timp ce femeile se uitau la un număr al revistei ***Time,*** iar bărbatul era îmbăiat cu insecticid ca să vadă modul în care luptă civilizaţia împotriva paraziţilor ce mişunau. Grupul 1-a poreclit imediat „George". Fata — pe care au numit-o „Dalila" — se dusese lîngă avion şi-şi freca trupul de el, imitînd cu mîinile mişcările avionului. Părea „visătoare", scria Pete, „în timp ce bărbatul se purta cît se poate de firesc şi părea stăpîn pe sine, fără urmă de teamă. Nu arătau speriaţi de aparatele de fotografiat, dar nici nu păreau să înţeleagă ce se întîmplă".
Pete continuă: „Curînd, bărbatul se interesă de avion şi am ghicit din ceea ce spunea că voia să zboare deasupra satului să-şi cheme tovarăşii. I-am dat o cămaşă (sus e frig) şi a urcat în avion fără să pară deloc emoţionat, ci doar nerăbdător. Repeta ce şi cum va spune. Nate a rulat puţin la sol mai întîi, după care şi-a luat zborul, în timp ce «George» striga necontenit. După ce s-au rotit puţin şi au strigat, Nate a coborît pe pămînt ca să-i dea indianului răgaz să se odihnească pentru zborul către sat. Dar nici vorbă! Voia să plece imediat."
S-au înălţat din nou, de data aceasta cu destinaţia „Oraşul de Hotar". Care vor fi fost gîndurile acestui sălbatic cînd a privit în jos şi a zărit vîrfurile copacilor, marea verde de dedesubt şi, deodată, a recunoscut luminişul şi figurile de acolo? „George" chicotea de plăcere şi se apleca în afară să facă cu mîna şi să-şi strige vecinii.
„Femeia de la casa Bătrînului", scria Nate, „a rămas mută de mirare văzîndu-1 pe «George»... tînărul de pe platformă era încîntat."
Din nou pe pista de pe plajă, „George" a sărit din avion bătînd din palme. Cei cinci au mulţumit imediat Iui Dumnezeu, cu feţele ridicate spre cer, ca să-i sugereze indianului că se închinau Tatălui Ceresc. Cum spunea Ezechiel: „Cuvîntul era în oasele mele ca un foc viu", iar pentru aceşti bărbaţi singurul obstacol care stătea în calea dorinţei lor de a duce indienilor vestea mîntuirii prin sîngele lui Isus era limba. îşi doreau să poată sări dintr-o dată peste acest obstacol şi să-i facă pe indieni să cunoască măcar puţin din dragostea lui Dumnezeu!
Misionarii i-au încîntat pe oaspeţi cu diferite minuni ale civilizaţiei, cum ar fi curele de cauciuc, baloane şi un yo-yo, i-au servit cu limonada şi hamburgeri cu muştar, care le-au plăcut foarte mult. Apoi au încercat să le sugereze că n-ar refuza o invitaţie în satul lor. Dar aici „George" nu s-a arătat deloc entuziasmat.
„De ce e atît de ostil cînd deschidem acest subiect?" s-a întrebat cineva. Şi altcineva a răspuns: „Poate nu are dreptul să ne invite."
„La 4:15, scria Nate, ne-am hotărît să zburăm din nou. «George» vrea şi el să vină. Noi ne opunem. El îşi pune cuţitul şi plicul cu lucrurile de preţ înăuntru, îl priveşte pe Pete ca şi cînd acesta ar fi încuviinţat deja şi se urcă în avion. Pe drum reuşim, în sfîrşit, să luăm legătura prin radio cu Marj. Mare bucurie.
întorşi la Palm Beach am ţinut un mic sfat şi ne-am gîndit să mergem să-i vizităm pe indienii Auca în cazul în care aceştia ar trimite o delegaţie de vreo şase persoane care să ne însoţească. După aceea ar trebui să depunem toate eforturile pentru a construi o pistă de aterizare în valea lor. Ceilalţi au încercat să-i explice lui «George» cum ar putea pregăti terenul pentru aerodrom în satul lui."
La început n-a înţeles cuvîntul „copac" aşa cum îl pronunţau ei. Cînd, în sfîrşit, a înţeles, le-a corectat pronunţia. Au înfipt beţe în nisip ca să reprezinte copacii, apoi, cu una dintre machetele de avion, Nate i-a arătat lui „George" cum s-ar prăbuşi şi s-ar împiedica printre copaci. După ce avionul a căzut pe spate printre „copaci" pe nisip, ei şi-au clătinat capetele cu mare tristeţe. Au jucat din nou scena, doar că de data aceasta au luat cuţitele şi au doborît „copacii" (beţele) şi au
netezit nisipul cu grijă. Micul avion a aterizat cu succes, spre bucuria tuturor.
Pe măsură ce trecea timpul, „Dalila" dădea tot mai multe semne de nerăbdare. Cînd Jim Elliot a părăsit grupul şi a urcat în coliba din copac, 1-a urmat şi ea. Cînd s-a întors la ceilalţi, părea supărată.
Mai tîrziu, cînd Nate şi Pete se pregăteau să se întoarcă în Arajuno, „George" a înţeles că nu putea merge cu ei. înainte de plecare, au adunat toate filmele şi toate notiţele ca să le trimită cu avionul. Nu voiau să piardă acest material, în caz că ar fi intervenit ceva neprevăzut.
Cînd indienii Auca au dat de înţeles că ar putea rămîne pe plajă peste noapte, cei trei muşchetari le-au oferit cu drag coliba în care găteau, arătîndu-le că era a lor, dacă doreau. Totuşi „Dalila" avea alte planuri. S-a întors şi a luat-o în jos pe plajă. „George" a strigat-o, dar ea nu s-a oprit. A mers după ea în pădure. Femeia mai în vîrstă stătea lîngă foc „de vorbă" cu Roj. A rămas pe plajă aproape toată noaptea. A doua zi dimineaţă, Jim a coborît să facă focul, şi n-a mai găsit-o, însă tăciunii rămaşi de la focul ei erau încă roşii.

Ziua care a urmat, sîmbătă, 7 ianuarie, a fost liniştită. Bărbaţii au aşteptat plini de speranţă să apară indienii cu o invitaţie pentru ei. Dar n-a venit nimeni. în jurul amiezii, Jim şi-a privit ceasul şi a declarat: „Le dau cinci minute. Dacă nu apar, plec eu într-acolo!" înţelepciunea 1-a împiedicat totuşi să-şi ducă la capăt ameninţarea, dar a mers prin pădure, pe o potecă pe care o descoperise în spatele casei de lemn, în speranţa că va găsi vreo urmă de-a lor. A rămas uimit să vadă că pădurea nu era foarte deasă şi că era plină de urme de animale, dar fără nici una de om.
Nate şi Pete au zburat deasupra „Oraşului de Hotar" şi au fost descurajaţi văzînd că indienii păreau să se teamă. Cînd au apărut, femeile şi copiii au alergat să se ascundă. Cîţiva bărbaţi au părut mai liniştiţi, auzindu-1 pe Nate strigîndu-le: „Veniţi, veniţi, veniţi!". Le-a aruncat o pătură şi o pereche de pantaloni scurţi ca să le risipească teama.
Reuşită vineri
197
La al doilea zbor, a apărut „George" cu un.grup de bărbaţi. Un bătrîn arăta înspre Palm Beach şi „părea prietenos, dar nu din cale-afară". La al treilea zbor, indienii păreau să nu se mai teamă. Nate nota: „Am fost răsplătiţi cu cîteva zîmbete largi de la «George» şi încă de la un tînăr care bănuiesc că speră să zboare şi el cu avionul."
în aceeaşi după-amiază, Ed i-a scris lui Marilou:
Draga mea,
E ora 4:30 şi musafirii noştri n-au dat încă nici un semn de viaţă, dar cred că, dacă nu vor sosi deseară, atunci poate mîine, devreme. Mulţumesc din nou pentru haine şi mîncare. Mîncăm bine. Cu mîncarea am stat bine pe parcursul întregii operaţiuni.
Cu toţii sîntem de părere că ar trebui să grăbim momentul vizitei noastre în sat şi să construim aerodromul cît mai repede, dar va trebui să aşteptăm să vedem ce doreşte Dumnezeu să facem şi ce doreşte Dumnezeu de la ei. Se pare că Pete va fi mîine dimineaţă acolo să te ajute. îmbrăţişează-i din partea mea pe Stevie şi Mikey şi spune-le că-i voi vedea în curînd, pe ei şi pe Carmela. Atît, deocamdată.
Cu dragoste, Ed.
Frămîntîndu-se pe patul său de cazarmă în acea noapte, Nate a încercat să-şi dea seama dacă făcuseră tot ce le stătuse în puteri să-i încurajeze pe cei trei indieni să se întoarcă împreună cu tovarăşii lor. De ce fuseseră atît de indiferenţi? Păreau aproape *plictisiţi* uneori, acum că se gîndeau mai bine.
Explicaţia lui Jim 1-a mai liniştit: „Aşa sînt indienii. Dacă i-ai duce pe lună, în cinci minute, li s-ar părea normal."
Duminică dimineaţa, urcînd în avion, Pete îşi lua rămas bun de la familie: „La revedere, fetelor. Rugaţi-vă! Cred că astăzi e ziua cea mare."
198
Prin porţile splendorii
La Palm Beach băieţii s-au bucurat de îngheţata şi de prăjiturile pe care li le trimisese Marilou. Au fost cu toţii de acord că trebuie făcută o vizită la „Oraşul de Hotar". De data aceasta Nate a mers singur. Rotindu-se deasupra satului, a găsit doar o mină de femei şi copii, lucru care 1-a încurajat grozav. Fără îndoială, bărbaţii erau, în sfîrşit, în drum spre rîul Curaray! Şi, desigur, pe drumul de întoarcere a zărit un grup de bărbaţi „în drum" spre Palm Beach.
De abia atinsese pămîntul, că le-a şi strigat celor patru: „Gata, băieţi! Sînt pe drum!"
La ora 12:30 urmau să ia legătura cu Marj, în Shell Mera. Foarte emoţionat şi folosind încă mesajele codificate, Nate vorbi despre „o comisie de zece" în drum spre „Oraşul de Hotar", adăugind: „Se pare că vor ajunge tocmai la timp pentru serviciul religios de după-amiază. Rugaţi-vă pentru noi. Aceasta *este* ziua. Mai luăm legătura la 4:30."

Capitolul 18

Tăcerea

a 4:30, Marj Saint a deschis nerăbdătoare radioul. Era momentul veştii celei mari. Fuseseră invitaţi acasă la indienii Auca? Ce alte veşti mai avea Nate?
îşi privi din nou ceasul. Da, era cel puţin 4:30. Nici un semn, nici un sunet din Palm Beach. Olive şi cu mine stăteam lipite de radio. Vremea era bună, deci se putea face legătura fără probleme. Poate ceasul lui Nate era puţin în urmă.

în Arajuno, Marilou şi Barbara aveau şi ele radioul deschis. Tăcere. Au aşteptat cîteva minute, apoi au chemat Shell Mera.
„Arajuno cheamă Shell Mera. Recepţie. Vreo veste din Palm Beach, Marj? Terminat!"
„Shell Mera. Nu, încă nimic. Dar aşteptăm."
Nici măcar un sunet nu tulbura tăcerea.
Erau oare atît de ocupaţi cu musafirii lor îneît uitaseră că trebuia să ia legătura cu noi? Cinci minute... zece minute... Nu, nu se poate ca toţi cinci să fi uitat.
Era prima oară de cînd Nate făcea zboruri deasupra junglei — din 1948 adică—şi nu lua legătura cu Marj la intervale de cel mult o oră.
Dar poate radioul lor era defect. S-a mai întîmplat. Femeile se agăţau de fiecare urmă de speranţă, refuzînd să se gîndească la ceva rău. Erau cu atît mai neliniştite, cu cît majoritatea misionarilor din 7onă nu ştiau de Operaţiunea Auca.
în Arajuno, Barbara şi micuţa Beth Yonderian se dichisiseră puţin, de vreme ce fusese stabilit ca Roj să sosească în Arajuno în seara aceea, în timp ce Pete urma să doarmă în coliba din copac.
Cu siguranţă, înainte de apus, micul avion se va profila deasupra vîrfurilor copacilor. Se plimbau de-a lungul aerodromului, aşteptînd.
Imediat după apusul soarelui, Art Johnson, unul dintre doctorii de la spitalul Vozandes, asociat cu staţia radio misionară HCJB din Quito, a intrat în cameră. Nu se auzea nici un sunet dinspre aparat, doar Marj aştepta cu radioul deschis, cu capul pe masă.
„S-a întîmplat ceva, Marj?"
Ea i-a povestit totul pe scurt, rugîndu-1 să nu spună nimic nimănui deocamdată. Dacă nu se întîmplase nimic rău, n-ar fi fost deloc bine să lanseze vreun zvon. Nici una dintre soţii n-a prea dormit în noaptea aceea.
Luni, 9 ianuarie 1956, pe la 7 dimineaţa, John Keenan, colegul lui Nate din Asociaţia Piloţilor Misionari, zbura înspre fîşia de nisip pe care acesta i-o arătase mai demult. Pe cînd el se afla deja pe drum, Marj m-a contactat pe mine, în Shandia: „N-avem nici o veste de la ei de ieri după-amiază. Vrei să aştepţi raportul lui John de la ora 10:00?"
Atunci am realizat că ceva nu mergea bine. Mi-a venit pe neaşteptate în minte un verset pe care Dumnezeu mi-1 pusese în faţă cînd am ajuns în Ecuador: „Dacă vei trece prin ape, Eu voi fi cu tine şi rîurile nu te vor îneca..." Am urcat în camera de sus pentru a continua lecţia de citire cu micuţele indience, rugîndu-mă în gînd: „Doamne, nu lăsa apele să ne înghită."
Pe la 9:30 a sosit raportul lui Johnny, Marj mi 1-a transmis şi mie în Shandia: „Johnny a găsit avionul pe plajă. Carcasa e ciopîrţită, distrusă. Nici urmă de băieţi."
In Shell Mera, un pilot de la Institutul de Lingvistică de Vară, Larry Montgomery (care e şi ofiţer de rezervă în Forţele Aeriene ale Statelor Unite) 1-a contactat imediat pe locotenent-generalul William K. Harrison, comandant în Zona Caraibilor, care includea şi Forţele Aeriene de Salvare ale Statelor Unite în Panama. Vestea a ajuns şi la

staţia de radio HCJB, şi apoi a făcut înconjurul lumii: „CINCI BĂRBAŢI DISPĂRUŢI PE PĂMÎNTUL INDIENILOR AUCA". Pe la prînz, toate forţele de salvare, cărora li s-au adăugat rugăciunile a mii de oameni din toată lumea, erau pregătite de acţiune.
Barbara şi Marilou au plecat cu avionul la Shell Mera. Sperau că vor fi supravieţuitori, aşa că au lăsat un bilet pe uşa casei din Arajuno, indicînd unde erau mîncarea şi medicamentele. Dacă ajungea vreunul dintre ei rănit acasă sau dacă soseau cu toţii după o călătorie groaznică prin junglă? Marilou era hotărîtă să se întoarcă, ca să fie acasă să-i ajute. Luni după-amiaza s-a întors acasă, unde voia să rămînă trei zile. Luni seara, o patrulă de salvare urma să fie organizată, presupunînd că exista unul sau mai mulţi supravieţuitori, iar Frank Drown, colegul lui Roger Yonderian, cu o experienţă de doisprezece ani în junglă, petrecuţi printre indienii Jivaro, a fost în unanimitate ales să conducă patrula. Dr. Art Johnston s-a oferit să însoţească patrula. Treisprezece soldaţi ecuadorieni s-au oferit voluntari.
Vestea „mi-a dat fiori reci", a spus Frank, „dar am întrebat-o pe soţia mea, Mărie, dacă era de acord să plec." „Bineînţeles că trebuie să pleci", a răspuns ea, şi Frank n-a mai stat pe gînduri.
Marţi dimineaţa am plecat cu avionul din Shandia, împreună cu sora lui Nate, Rachel, care stătuse cu mine după ce bărbaţii au plecat. A sosit şi Frank din Macuma, şi au venit în Shell Mera mulţi misionari din Quito, unii dorind să se alăture patrulei de salvare.

Au început să circule zvonuri că era pe drum un elicopter din Panama, ceea ce ne-a încurajat pe toţi cei din Shell Mera. In seara aceea a sosit un pilot ecuadorian pentru a le spune soţiilor că, zburînd deasupra locului, a văzut nu departe, în susul rîului, un foc mare „fără fum", ceea ce indica un foc cauzat de petrol sau un semnal luminos. Nate avea întotdeauna rachete de semnalizare în echipamentul de urgenţă. Era o rază de speranţă pentru cele cinci soţii, care le-a ajutat să treacă de noaptea aceea. Miercuri, Johnny Keenan şi-a luat din nou zborul într-un avion identic cu cel al lui Nate, survolînd pentru a patra oară Palm Beach-ul

juiiuv **A**
*<'^ **i** *lin f*

pentru a vedea dacă nu erau semne de viaţă. Marj, care aproape nu se dezlipise de radio de duminică după-amiază, aştepta legătura cu el. Deodată, Marj strigă: „Betty! Barbara! Olive!"
Am alergat în jos pe scări. Marj stătea cu capul sprijinit de radio, cu ochii închişi. După o vreme spuse: „Au găsit un cadavru."
La un sfert de milă în josul rîului de la locul unde găsiseră avionul distrus, Johnny zărise un corp, plutind pe apă cu faţa în jos, îmbrăcat în pantaloni kaki şi tricou alb, ţinuta obişnuită a băieţilor. Barbara se gîndea că nu e Roger; el purta blugi. Cîţiva din patrula de salvare au mers în Arajuno să pregătească aerodromul pentru avioanele mari care urmau să sosească din Panama. Miercuri după-amiază avioanele au putut fi auzite şi siluetele lor s-au şi profilat la orizont, spre vest, în depărtare, unde se află şi vulcanul Sangaz — o piramidă fumegîndă. Pe măsură ce se apropiau şi se roteau deasupra aerodromului, culorile Forţelor Aeriene ale SUA puteau fi văzute mai bine: roşu, alb, albastru.
In timpul zilei, ceilalţi voluntari au fost transportaţi în Arajuno, unde indieni, soldaţi, misionari se învîrteau în jurul aerodromului, aşteptînd să pornească. în ciuda tensiunii în care se afla, Marilou nu şi-a pierdut cumpătul; pregătise o masă pentru bărbaţii care urmau să plece. Era dificil să găsească ghizi Checiua; trăiseră atîta vreme prea aproape de indienii Auca şi nu voiau să se apropie şi mai mult. Totuşi, devotamentul faţă de oamenii care lucraseră pentru ei învinse şovăiala lor şi pe la 10:30 echipa era gata de plecare, cu armele la îndemînă, cu atenţia mărită.
Dee Short, un misionar din vestul Ecuadorului, care întîmplător se afla în Quito cînd s-a răspîndit vestea despre nenorocire, venise în Arajuno. După ce echipa a plecat, Marilou s-a întors spre el şi i-a spus hotărîtă: „Nu mai e nici o speranţă. Toţi sînt morţi." Probabil cei mai mulţi din patrula de salvare ar fi fost de acord cu ea, dar de fiecare dată cînd ajungeau la o cotitură a rîului, se aşteptau să găsească pe vreunul dintre cei dispăruţi.
In Shell Mera, radioul dădu semne de viaţă. Marj răspunse: „Shell Mera aici."

tăcerea
203

Johnny Keenan comunică: „Am zărit un alt cadavru, cam la 200 m mai jos de Palm Beach."
Şi din nou Dumnezeu, care promisese ajutor în vreme de nevoie, şi-a ţinut promisiunea. Nici una dintre noi nu ştiam ale cui cadavre fuseseră găsite, dar ştiam „în cine ne încrezuserăm". Harul Lui era de ajuns.
Pe la ora 4 după-amiaza, patrula a ajuns în Oglan, o aşezare indiană, situată în punctul de întîlnire a rîului Oglan cu rîul Curaray. Aici s-au pregătit să înnopteze. Frank Drown a organizat grupul, desemnînd un om care să închirieze bărci, unul care să stabilească locurile în bărci, un om pentru asigurarea meselor şi doi oameni de pază. In noaptea aceea au dormit pe paturi din frunze de bananieri. Paza a fost asigurată toată noaptea.
înainte să pornească din nou la drum, joi dimineaţă, misionarii au dorit să se roage, să se încredinţeze în mîinile lui Dumnezeu, iar soldaţii ecuadorieni, de altă credinţă, s-au rugat cu ei. Apoi au pornit cu grijă în josul rîului Curaray; acolo rîul era cel mai puţin adînc, ceea ce făcea navigarea dificilă şi era nevoie de multă grijă la curbe, unde puteau pîndi indienii Auca.
Pe la ora 10, Johnny Keenan trecu din nou în zbor pe deasupra patrulei, iar Frank Drown a reuşit să ia legătura cu el printr-un aparat radio cu două canale, pe care Forţele de Salvare i-1 puseseră la dispoziţie. Johnny le-a spus că văzuse două bărci ale indienilor Checiua, îndreptîndu-se către echipa de salvare; se temea ca nu cumva cei din echipa de salvare să tragă atunci cînd vor da ochii cu indienii, fără să-şi lase timp să vadă că sînt indieni Checiua. La scurtă vreme au apărut şi cele două bărci. Era un mic grup de indieni de la staţia din Arajuno a **lui** McCully. Porniseră cu curaj, din proprie iniţiativă, pe teritoriul indienilor Auca, luînd-o înaintea tuturor şi ajunseseră la Palm Beach. Echipa s-a întristat cînd unul dintre indieni, un credincios care-L cunoscuse pe Hristos de cînd Ed ajunsese în Arajuno, le-

a spus că găsise corpul lui Ed pe plajă, chiar la mal. Avea la el ceasul lui Ed.
JU4

Prin porţile splendorii

Acum misionarii ştiau cine era colegul lor căzut, dar tot mai exista posibilitatea ca ceilalţi să fi supravieţuit. Porniră din nou.

în casa mare din Shell Mera, copiii se jucau, femeile hrăneau şi îmbăiau copiii, membri ai Serviciului de Salvare veneau şi plecau, Marj ţinea legătura radio pe unde scurte; cu toate cele întîmplate, se gătea şi se puneau mese, se primeau musafirii cărora li se comunicau ultimele veşti şi se înălţau necontenit rugăciuni către Dumnezeu. Mecanicii reglau pentru ultima oară elicea elicopterului militar care fusese demontat şi trimis din Panama într-un avion de marfa al Forţelor Aeriene.

în jurnalul meu am scris despre evenimentele acelei după-amieze de joi, din momentul în care elicopterul a ajuns în Palm Beach:

„2:00. Avionul lui Johnny şi elicopterul se îndreaptă către Arajuno. De asemenea şi căpitanul de marină McGee şi maiorul Nurnberg cu elicopterul."

„3:00. Avioanele se află acum deasupra locului unde s-a întîmplat nenorocirea. Mi-e rău de la stomac."

„3:20. «Ferice de aceea care a crezut...» Avioanele se rotesc deasupra locului.

„3:30. „Te aşteptăm, Doamne, şi pe calea judecăţilor Tale; sufletul nostru suspină după Numele Tău şi după pomenirea Ta."

„4:00. Avioanele survolează încă zona. «Nădăjduieşte în Dumnezeu, căci iarăşi îl voi lăuda...»"

DRL IPT.i: Un prim semn amintind ***ttag*** *Johnny* ***Keenan*** *luni dimineaţa. El a Iransm radioul ei din Shell Mera. Ea le-a anunţat h avionul pe plajă. Carcasa e distrusa. ,V/r organizat repede o patrulă de salvare. Mieii ittcâ, in adinenl inimii, cu la următoarea c<>*
dia Operaţiunii Anca: avionul distrus al misionarilor văzul de pito r.v *prin radio un raport concis lui Marj Suint. care nu se dezlipea* ***grahd*** *pe celelalte soţii, aflate in staţiile din junglă: ..Johnny a gă. urmă de băieţi. " Misionarii, soldaţii americani şi ecuadorieni uri au pornii* ***din*** *Arajuno către Pat/n Beach. Mulţi din echipă sper itltră vor inlilni măcar pe unul dintre cei cinci misionari.*
VERSO: Cîtldpatrula *a ajuns la Palm Beach au descoperii patru corpuri neînsufleţite. Aici. bărbaţii scot din riu corpul unuia dintre misionari şi-t duc către morminlul comun. In şoldul drept se vede in/iplă o lance ruptă a indienilor Alica.*

Echipa de salvare de la sol a finul un scurt serviciu de înmormintare. In timpul acestuia a izbucnit o puternică furtună tropicală care ***i-a*** *udat pe toţi pină la piele si Ic-a speriat* ***de*** *moarte pe călăuzele indiene* ***ce-o însoţeau*** *(acestea credeau că vracii* ***Auca*** *cheamă o furtună ori de vite ori indienii A uca pun Ui cale un nou atac ucigaş).*
STINGĂ: în întunericul *furtunii, grupul de oameni înalţă* ***o*** *rugăciune ile laudă* yi *închinare sub conducerea lui Frank Drown.*
SUS: Soldaţii stau şi păzesc micul grup, ***apânndu-se*** *de ploaie cu o tablă de aluminiu* ***pe*** *care* ***o*** *ţin pe cap.*
PAGINA *DIN STINGĂ. SUS: Simbătă văduvele an fost duse la Palm Beach cu unul din avioanele Ser\-iciului de Salvare pentru a vedea mormintul comun al soţilor lor de sub casa construi/â in copac.*
PAG/NA DIN STINGĂ, JOS: In ciuda stresului copleşitor al acelor zile, Marj a continuat munca sa la staţia de radio, finind legătura cu avioanele Serviciu/ui Aviatic de Salvare care zburau pe deasupra riului Curaruv.
ÎN DREAPTA: Gata de plecare spre Statele Unite, pentru a da naştere celui de-al treilea copil al ei, Marilou îşi ia rămas bun de la comunitatea de indieni Checiua din Arajuno.
PA G I N l L E URMĂTOARE: In jurul lui Bettv Elliot, care pleacă din Shandia cu avionul, se înalţă bocetul de inmormintarc al indienilor Checiua. Ea a venii în Shandia pentru a le povesti personal indienilor ce s-a întîmplat.
Sarcina îngrijirii copiilor a continuat întreaga ***itâptămină,***
SUS: Beity o line în braţe pe micuţa Valerie, în virstă de 10 luni. iar ***Mar)*** *îi dă de mîncare micuţului Philip. în timp ce Kathie Saint urmăreşte ce se întimplă.*
STINGĂ: Pe veranda din spate a casei din Shell ***Mera,*** *Mar} Saint face-faţă problemei scutecelor pe care o ridică prezenţa a patru bebeluşi.*
PAGI N A D I N DREPATA: La o săptominâ ***după*** *martirajul celor cinci misionari, la Institutul din Shell Mera s-a ţinut un serviciu memorial.*
P A G l N I L E
URMĂTOARE: în bucătăria din Shell Mera. in jurul mesei, văduvele ii ascultă pe dr, Art Johnston povestindu-le cum au (ost descoperite corpurile soţilor lor.

Printre obiectele aduse înapoi de la Palm Beach s-au numărat şi lănci/e indienilor Anca. Cea din fotografie, smulsă din impui lui Sate Saint, avea înfăşurată în jurul ei o broşură cu Evunghe/ia. Broşura fusese probabil folosită pentru împachetarea vreunui dar lăsat indienilor Anca. Membrii echipei de la sol au Josi de părere că indienii A uca ii aleseseră pe Naie să ***fie*** *ucis cu această lance deoarece fusese pilotul avionului misionar.*
Resturi de obiecte care uit supravieţuit Operaţiunii A ucu: ***Nouţ*** *Testament in spaniolă al lui Nate, verigheta, aparatul de* ***fotografiat,*** *ceasul şi carneţelul de notiţe.*
PAGINILE URMĂTOARE: Ultimele poze ale femeii mai in vîrstă şi ale ..Dalilei". de pe filmul din aparatul de fotografiat al lui ,\a/e găsit pe fundul riului.

în timp ce soţiile nădăjduiau, se rugau, aşteptau, avioanele se îndreptau către Palm Beach, rotindu-se încontinuu pentru a ţine pasul cu elicopterul care zbura mai încet, trecînd peste vîrfurile copacilor şi urmînd cotiturile **riului.** Avioanele zburau la altitudini diferite ca să evite ciocnirile, fiindcă piloţii erau cu ochii la jungla de sub ei. Johnny Keenan, în micul său avion galben, era cel mai jos. La cîteva sute de metri mai sus era un avion R-4D al Marinei (o versiune a obişnuitului DC-3), şi, mai sus, marea amfibie a Serviciului de Salvare Aerian. Foarte aproape, colonelul Izurieta, într-un avion al Forţelor Aeriene ale Ecuadorului, zbura în cercuri largi, gata să ajute dacă ar fi trebuit luată vreo decizie. Echipele Armatei SU A, a Forţelor Aeriene, a Marinei şi a Armatei Ecuadorului erau o mare încurajare pentru soţiile misionarilor dispăruţi.

Maiorul Nurnberg, într-un elicopter al armatei, ateriza abrupt pentru a discuta cu echipa de la sol, la o oarecare distanţă de Palm Beach. Numele lui Ed era pomenit la radio cu precauţie. Cei care îl auziseră,

bănuiau că îi fusese identificat cadavrul. Era oare unul dintre cele două trupuri neînsufleţite văzute de sus, din avion? Oare ceilalţi trei scăpaseră în junglă? Sau fuseseră luaţi ostatici?
După cîteva momente, elicopterul porni mai departe. Trecînd de cealaltă parte, se opri, rămînînd în aer, şi tulburînd faţa noroioasă a apei. Cîteva clipe mai tîrziu porni din nou pentru a se opri apoi 200 m mai încolo. Pentru a treia sau a patra oară, Numberg şi McGee rămîneau în aer la 3 m deasupra apei, cu elicea rotindu-se primejdios de aproape de vîrfurile copacilor. Inimile celor din avioanele aflate mai sus se opriră, ghicind ce însemnau acele staţionări.
Elicopterul se întoarse în Arajuno. Odată ajuns pe pămînt, Nurnberg, cu chipul posomorit, confirmă bănuielile. Vorbind cu voce joasă cercului restrîns de militari, le explică faptul că trupul lui McCully, identificat de micul grup de indieni Checiua cu o zi înainte, nu mai era acum pe plajă, fusese fără îndoială dus de ploaie şi de apa mai mare din timpul nopţii. Căută în carneţel un moment. Cîţiva indieni stăteau tăcuţi în iarba înaltă, ascultînd şi privind.

mn ponue splendorii

„Am găsit patru trupuri în rîu", spuse în sfîrşit Nurnberg. „Nu cred că identificarea va fi posibilă, din ceea ce am eu aici" — şi arătă carneţelul. „Unul dintre ei poate fi McCully."
Nu era nevoie să rostească cu voce tare ceea ce gîndeau cu toţii. Unul poate scăpase, rănit, şi era încă în junglă.
Cea mai mare problemă pentru aceşti militari era cum să le dea vestea soţiilor. Să-i spună lui Marilou? Era chiar în Arajuno.
„Mai bine mai aşteptăm", spuse Nurnberg. „DeWitt se ocupă de asta. Să mergem înapoi în Shell şi să discutăm." Căpitanul DeWitt, în amfibie, era încă în aer, nevrînd să rişte o aterizare pe un aerodrom atît de mic ca cel din Arajuno.
S-au întors cu toţii în Shell, iar militarii s-au strîns în cabina amfibiei. Soţiile trebuiau anunţate. Dar cum?
Cineva a avut ideea înţeleaptă de a-i spune lui Marilou că fuseseră găsite patru cadavre. După-amiază, Johnny a dus-o în Shell pentru a fi cu celelalte soţii.
In cele din urmă, soţiile au fost cele care l-au convins pe DeWitt că nu e nevoie să încerce să îndulcească vestea. Voiam să ştim totul. Ne-am strîns în dormitorul lui Marj, tară copii. Maiorul Nurnberg şi-a deschis carneţelul şi, foarte concis, ne-a spus ce găsise. A fost clar pentru toată lumea că identificarea nu putea fi sigură. Un cadavru fusese prins sub ramurile unui copac căzut, doar un picior mare cu şosetă gri se vedea la suprafaţa apei noroioase. Citind însemnările despre un alt cadavru, Nurnberg spuse: „Acesta avea o curea roşie dintr-un material împletit." Toate patru ne-am uitat la Olive Fleming.
„E Pete", spuse ea simplu.
După cum spunea şi Marilou, încă nu se ştia dacă trupul lui Ed era unul dintre cele din rîu. încă exista o speranţă că măcar unul scăpase.
Militarii, pentru care aducerea unor asemenea veşti rudelor unui dispărut nu era deloc nou, au părăsit camera în tăcere. Vestea fusese primită cu seninătate. Nici o lacrimă nu putea curge din adîncul unde sălăşluiau credinţa şi încrederea acestor femei.
Barbara Yonderian scria în jurnalul ei:
„Astă-seară căpitanul ne-a spus că au găsit patru cadavre în rîu. Unul purta tricou şi blue-jeans. Roj era singurul îmbrăcat astfel... Dumnezeu mi-a trimis acest verset acum două zile — Ps. 48:14: «Iată, Dumnezeul acesta este Dumnezeul nostru în veci de veci. El va fi călăuza noastră pînă la moarte». Auzind vestea despre moartea lui Roj, inima mea îl laudă pe Dumnezeu. Roj merita să meargă acasă astfel. Ajută-mă, Doamne, sa fiu şi mamă şi tată. «Pentru cunoaşterea înţelepciunii şi învăţăturii...». Astă-seară Beth s-a rugat pentru tata care e în cer acum, m-a întrebat dacă tata va coborî să ia scrisoarea pe care voia să i-o trimită. I-am spus: «Nu poate veni. E cu Isus». Şi ea mi-a răspuns: «Dar Isus îl poate ajuta să coboare, şi Dumnezeu îl va lua de mînă să nu alunece».
Am scris o scrisoare centrului de misiune, încercînd să explic pacea pe care o am. Nu vreau să-mi plîng de milă. E o unealtă pe care Diavolul o foloseşte ca să ne distrugă viaţa. Mulţi vor spune: «De ce a intrat Roj în toate astea, cînd el trebuia să lucreze cu indienii Jivaro?» Pentru că Roj a venit să facă voia Celui care 1-a trimis. Domnul n-a lăsat mîhnirea şi disperarea în inimile noastre, ci le-a umplut cu pace."
în acea noapte de joi, echipa de salvare de la sol a ridicat o tabără la „El Capricho", fosta „hacienda"

unde indienii Auca săvîrşiseră alte omoruri. Au ridicat cîteva colibe mici din frunze şi au format o pază din doi misionari, doi soldaţi şi doi indieni. Misionarii, cînd nu erau de pază alături de ceilalţi, încercau să hotărască cel mai bun curs pentru operaţiune, ştiind din contactele cu elicopterul că patru dintre colegii lor erau morţi. A fost o noapte lungă, iar Frank Drown a simţit o teamă mai veche, care îl urmărise toată viaţa, teama de a atinge trupul neînsufleţit al unui prieten. „Simţeam că sînt aproape, tot mai aproape de clipa în care voi vedea trupurile neînsufleţite a cinci prieteni care-mi fuseseră ca nişte fraţi."
Vineri dimineaţa, 13 ianuarie, au pornit din nou la drum, pe ultima porţiune a traseului, urmînd să întîlnească elicopterul în Palm Beach,

la ora 10. Erau nevoiţi să se grăbească şi toţi erau agitaţi din cauza călătoriei şi la gîndul misiunii care îi aştepta. Aici, cursul rîului Curaray e un lanţ de cotituri scurte, bruşte, ideale pentru atacurile indienilor Auca.
Cel puţin ajunseseră la plajă. Indienii Checiua au luat-o înainte, căci ei ştiau cel mai bine să descopere urmele vizitelor recente ale indienilor Auca. N-au găsit nimic. Restul echipei îi urma.
„îmi amintesc", spune Frank, „că primul lucru care m-a impresionat cînd am ajuns pe plajă, a fost mirosul de fasole dintr-un vas răsturnat, care era împrăştiată peste tot. Nu cred că voi putea uita mirosul acela teribil, putred.
Deocamdată nu era nici urmă de elicopter. Echipa de salvare s-a pus pe treabă, fiecare avînd o anume însărcinare: soldaţii ecuadorieni s-au răspîndit în semicerc prin junglă, în spatele plajei ca să-i protejeze pe ceilalţi, doi indieni au început să sape un mormînt sub copacul în care misionarii îşi aşezaseră coliba, alţii căutau prin apă lucrurile misionarilor. Dee Short şi Frank Drown au urcat în copac, încercînd să ghicească ce se întîmplase. Unii au început să desfacă avionul, alţii să caute cadavrele. Dar nu i-au putut găsi pînă pe la 18:30, cînd a sosit elicopterul care a mişcat apa noroioasă în care zăceau cadavrele." Frank Drown povesteşte scena:
„Mai întîi, Nurnberg a indicat un cadavru în josul rîului şi Fuller a sărit în apă şi a adus corpul la mal. Apoi, Nurnberg ne-a arătat corpul lui Nate Saint, am urcat cu toţii într-o barcă, luînd-o în josul rîului, şi am zărit un braţ care ieşea din apă, aşa că am încercat să-1 prind cu o frînghie, dar nu m-am putut concentra ca s-o fac. Mă întindeam, încercam, şi apoi mă aşezam iar în barcă, şi trebuia să încerc din nou pînă cînd, în final, cel care era cu mine în barcă a reuşit să scoată corpul. Eram trei bărci, fiecare cărînd un cadavru, mergînd în josul rîului. l-am aşezat pe toţi pe plajă, cu faţa în jos. Nu l-am găsit pe al cincilea, pe Ed McCully. Apoi mi-am înfrînt teama de a atinge cadavrele, căci corpul e doar o casă şi oamenii aceştia îşi părăsiseră casa, iar după ce sufletul pleacă, trupul nu mai înseamnă prea mult. Frumos pentru noi e sufletul, nu trupul."
Au putut fi identificaţi cu certitudine, în sfîrşit, după verighete şi ceasuri, portmonee, carneţele. Ed nu era nici unul dintre cei patru, deci era clar, toţi cinci erau morţi. Dumnezeu însă lucrase şi aici, căci corpul care lipsea era cel identificat de indienii Checiua cu o zi înainte. Nu numai că aduseseră ceasul lui, dar îi scoseseră şi un pantof (un pantof imens — mărimea 50) şi îl lăsaseră pe nisip. Cu o zi înainte, Nurnberg îl luase şi îl adusese în Shell Mera.
Nori de furtună se strîngeau, în timp ce corpurile erau aduse la mal. In acel moment a coborît cu viteză foarte mare elicopterul. Corneli Capa, fotograf şi corespondent al revistei "Life", a sărit jos cu aparatul de fotografiat în mînă şi a luat-o la fugă pe plajă. Apoi furia furtunii a atins apogeul şi misionariilor li s-a părut că s-au dezlănţuit puterile întunericului.
Mai tîrziu, Capa a scris un raport despre aterizarea sa şi despre întîmplările care au urmat:
„Am zburat deasupra junglei, cam la 200 m deasupra vîrfurilor copacilor. Avionul Misiunii Navale, rotindu-se, nu ne scăpa din vedere. Deodată, soarele a dispărut şi am intrat într-o furtună tropicală. Pilotul părea negru la faţă şi într-o clipă a aterizat în Palm Beach.
Atmosfera de pe plajă părea de domeniul fantasticului. Toţi erau cu mîinile pe arme. cu privirile aţintite spre junglă. Nu era nevoie să cer lămuriri. Ploua cu găleata; nu mai reuşeam să-mi şterg lentilele ochelarilor cu batista. Deodată am zărit un grup de oameni care se străduiau să-1 ducă şi pe cel din urmă misionar la mormîntul comun. Era o targa improvizată din tablele de aluminiu care acoperiseră coliba din copac, în care locuiseră misionarii.
Era o privelişte groaznică. Lumina era ciudată. Oamenii care duceau targa se luptau din răsputeri să înainteze spre mormînt prin noroi. Am ajuns la timp ca să văd cum dispar în groapă picioarele lipsite de viaţă. Posomoriţi, obosiţi, misionarii îşi priviră pentru ultima oară prietenii pe care nu-i mai puteau

recunoaşte. Mai zăboviră puţin ca să se roage. La sfîrşit, maiorul Nurnberg, privind spre junglă

cu arma în mînă, se întoarse către micul grup din jurul mormîntului şi spuse: «Haideţi să plecăm de aici!».
Ploaia se opri puţin, elicopterul era gata de zbor, era timpul să mă hotărăsc. Puteam fie să mă întorc cu pilotul, fie să rămîn cu echipa de salvare şi să pornim spre casă în timpul nopţii. Era uşor de ales. Să fi plecat însemna o înşelăciune. I-am dat filmul expus pilotului. începea lupta celor vii pentru a rămîne în viaţă.
Pînă la urmă am pornit. Bărcile erau foarte încărcate şi la cea mai mică mişcare luau apă. «Nu va fi deloc distractiv», mi-am spus în gînd. Maiorul Nurnberg era în faţă, cu arma în mînă şi, chiar văzîndu-1 din spate, ghiceam căutătura lui hotărîtă. Nurnberg se aplecă spre Dee Short (un misionar roşcat, cu picioare *foarte* lungi, aflat într-o barcă mică), care, la rîndul său, se aplecă spre mine, iar *eu* spre volanul avionului distrus, pe care îl salvaserăm. Mă durea spatele. Ca o cloşcă,am încercat să-mi apăr de ploaie săculeţele cu filme şi aparatul de fotografiat. Zadarnic.
Curînd, telemetrul meu se întunecă. A trebuit să lucrez pe ghicite. Puţin mai tîrziu, vizorul se înceţoşa. Fotografiam şi mă rugam — ca un misionar — ca aparatul să fie bine fixat.
Acum eram în barcă, acum eram pe jos... mărşăluind cu apa în bocanci. Priviri neliniştite peste tot. Aveam şi eu armă. Din fericire, nu era nici urmă de indieni Auca. Am ţinut-o aşa cam două ore, apoi a sosit timpul să ne pregătim să înnoptăm.
Maiorul Nurnberg, misionarul Drown şi subofiţerul ecuadorian au ales pentru tabără un loc deschis. Voiau să-i putem zări pe indienii Auca înainte să aibă ei vreme să-şi arunce lăncile. A fost pusă pază de jur împrejur, iar paznicii se schimbau la fiecare două ore. Am luat masa pregătită de unul dintre misionari. Au fost ridicate adăposturi din tablele de aluminiu pe care le aveam cu noi, podeaua şi pereţii fiind din frunze de palmieri. Era un mic paradis trecător.
Misionarul Don Johnson, în întunericul dinăuntru, şi-a îngropat faţa în palme şi a spus o rugăciune. I-a mulţumit Domnului că i-a ajutat să-şi găsească prietenii şi să-i îngroape. Apoi, foarte emoţionat, a vorbit despre firea modestă şi plăcută a celor dispăruţi.
*

Muriloii McCully ai Muhael.

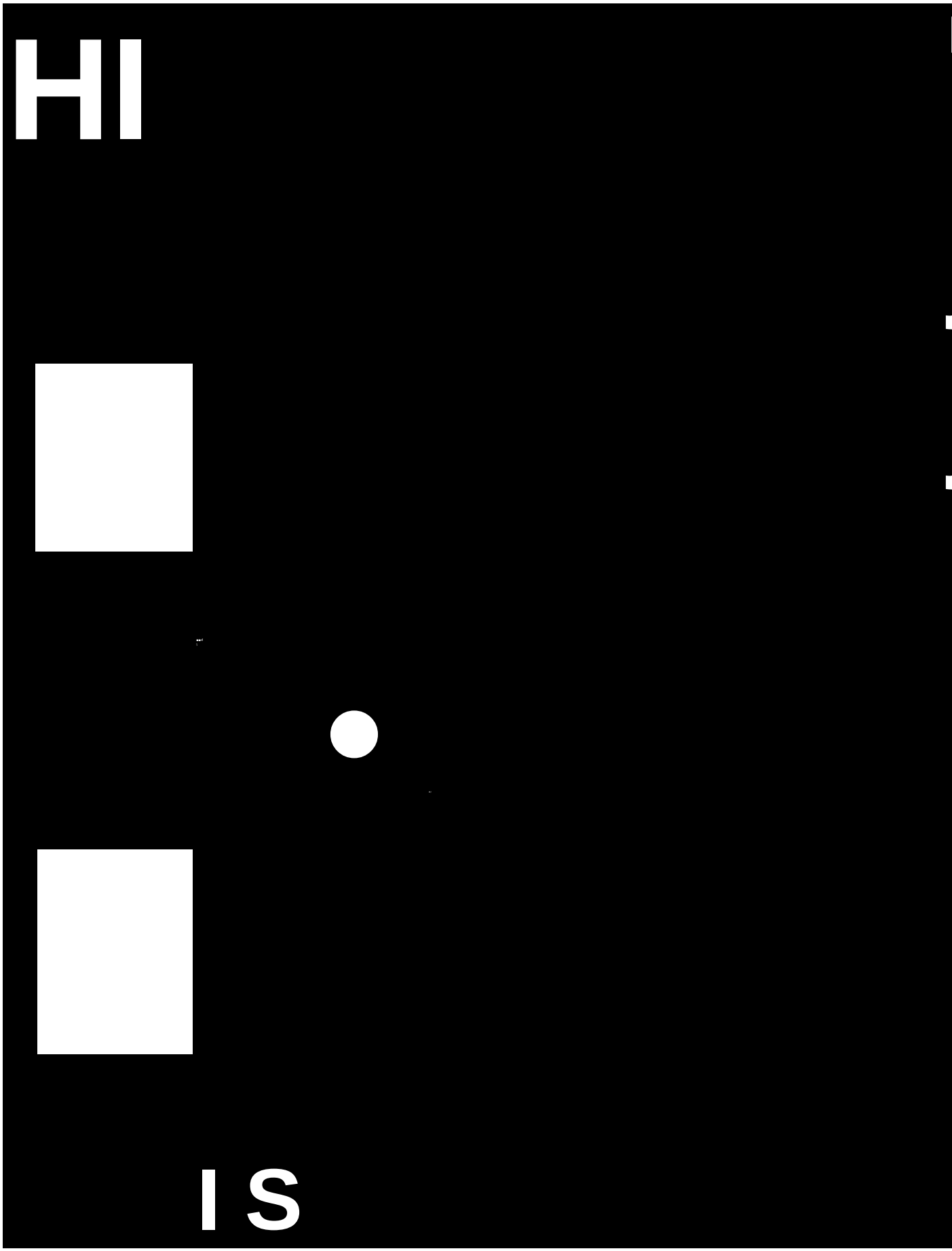
HI
I S

Barbara Youderian cu Jern:
Mar/ ***Sainl*** *cu Philip.*
SUS: Betty Elliot, însoţită de femeile şi copiii ***din*** *comunitatea din Shandia,* ***in*** *drum spre clădirea şcolii. în spatele ei se vede casa construita de Jim.*
PAGINA DIN DREAPTA: Betty consolind-o pe Eugenia, o prietenă Checiua. Betty ***rămine in*** *Shandia pentru a continua lucrarea începută de Jim cu trei ani în urmă.*

X

7'înârul Venancio. ***un •onvertit din*** *Shandia. dintre[1] 'u/ienii Checiua.* ***predtcind*** *în 'uminica următoare morţii lui 'im. A fost unul dintre primii 'tdieni* ***din*** *Shandia care s-a prielenit cu Jim fi Pete ţi lu ceasta oră* **fctw** *invţător-sislent la şcoala din Shundia.*
Davunia. indianca Altca ***fugită*** *de la tribul ei. cea care*
l-a i
expi
văţat pe Jim cuvintele şi
'i/e de care s-a folosit
nd Operaţiunii Auca.
m/â ***pe*** *Racliel Saint să*
'ească o lista de cuvinte
Tcsii-clwie în limba
e va fi folosită de
'arii care vor incerca in
ă ducă ***Evanghelia*** *la*
ib sălbatic.

în întunericul nopţii, cu lumina focului jucîndu-i pe faţă şi cu toate zgomotele păsărilor şi geamătul pumei umplînd văzduhul, acest dialog cu Dumnezeu, în cuvinte clar rostite, era cît se poate de mişcător. Don nu vorbea despre tristeţea pentru dispariţia celor cinci, ci mai mult despre credinţa lui în voia Domnului. Cînd a sfîrşit, doar trosnetul lemnelor puse pe foc umplea tăcerea.
Dar nu ne-a fost dat să dormim. Am stat cu toţii în aşteptare întreaga noapte.
Apele repezi ale rîului Curaray ne răsunau mereu în auz. Uneori se auzea căzînd un copac şi paznicii erau cu mîna pe trăgaci. Sau luminile lanternelor, cînd se schimba paza, ajungeau pînă la noi. încet, s-a făcut dimineaţă şi nervozitatea a crescut căci ni se spusese că aceasta era ora cînd le plăcea indienilor Auca să atace.
Călăuzele noastre indiene erau neliniştite, mai ales cînd auzeau sunetul pumei. Indienii Auca sînt renumiţi pentru cît de bine imită sunetele scoase de animale şi călăuzele noastre erau sigure că în umbrele dimineţii se ascundeau «vecinii» noştri. Maiorul Nurnberg se tîrî puţin şi cu un foc de armă amuţi «puma».
La micul dejun am avut terci de ovăz şi cafea. Apoi am strîns tot echipamentul şi am pornit. Şosetele uscate se udară din nou. Picioarele obosite se tîrau cu greutate. Nurnberg şi Drown, cu privirile cercetătoare şi mîinile lipite pe arme, formau ariergarda. Surpriză: elicopterul apăru deasupra, însoţit de «fratele mai mare», R4D. într-o clipă, secolul XX coborî în sălbăticia junglei. Elicopterul venise pentru mine... îmi părea rău că-mi părăseam prietenii, dar nu-mi părea rău că plecam."
Sîmbătă dimineaţa, căpitanul DeWitt ne-a întrebat pe noi, soţiile celor cinci: „Aţi dori să mergeţi în Palm Beach să vedeţi mormîntul soţilor dumneavoastră?"
Am răspuns că, dacă nu era prea mult, am fi recunoscătoare pentru acest lucru. Avionul R4D ne-adus deasupra junglei, acolo unde rîul Curaray se întindea ca un şarpe maroniu în verdeaţa vălurită. Am îngenuncheat şi ne-am lipit feţele de geamurile avionului ca să vedem fişia de nisip alb unde se afla avionul. Olive Fleming şi-a amintit

/ IMt
1 t Hlit/J II

versetele prin care Dumnezeu îi vorbise în acea dimineaţă: „«Ştim, în adevăr, că, dacă se desface casa pământească a cortului nostru trupesc, avem o clădire în cer de la Dumnezeu, o casă, care nu este făcută de mînă, ci este veşnică.» *Cel care ne-a pregătit tocmai în vederea acestui lucru e Dumnezeu...* «Aşadar, noi întotdeauna suntem plini de încredere; căci ştim că, dacă suntem acasă în trup, pribegim departe de Domnul».
Pe cînd avionul vira, Marj Saint spuse: „E cel mai frumos cimitir din lume."

Capitolul 19

yyToate acestea ni se întîmplă, fără ca noi să Te fi

uitat"

/ouă zile mai tîrziu, noi, văduvele — deja începuserăm să ne obişnuim cu cuvîntul acesta — eram împreună la masă în bucătăria din Shell Mera. Dr. Art Johnson povestea cum găsiseră cadavrele. Tocmai se întorsese cu echipa de salvare şi erau cu toţii epuizaţi. Cînd şovăia, insistam să ne povestească totul.

Era clar că moartea fusese provocată de răni produse de lance. Dar cum reuşiseră zece indieni Auca să doboare cinci bărbaţi puternici, înarmaţi? întrebarea aceasta nu ne dădea pace. Singurul răspuns plauzibil ar fi fost: atacul prin surprindere. Cumva indienii reuşiseră, probabil, să-i convingă de intenţiile lor paşnice. Nate o asigurase pe Marj că nu-i vor lăsa pe indieni să se apropie de ei cu lăncile. Poate „comisia celor 10" de care vorbise Nate prin radio fusese o capcană. Dacă aceştia ar fi avut lănci, cu siguranţă că Nate ar fi anunţat acest lucru şi ceilalţi nu ar fi aşteptat sosirea lor cu atîta nerăbdare. Acest grup trebuie să fi fost paşnic, în timp ce al doilea grup, înarmat cu lănci, se strecurase prin frunzişul junglei pentru a ataca prin surprindere. Se pare că misionarii s-au amestecat cu indienii neînarmaţi, ca în vinerea de dinainte, vorbindu-le prieteneşte, prin cuvinte şi gesturi. Şi apoi, la un semnal...

*-> ^ *rrin porţue* ***spienaoru***

Existau urme care arătau că se dăduse o luptă pe plajă — urmele tocurilor de piele ale lui Ed, pe nisip, urma unui glonţ în parbrizul avionului. Totuşi, nici urmă de sînge. Nu aveam de unde şti dacă fusese rănit vreun indian. Oare încercaseră misionarii să evite focurile de armă retrăgîndu-se spre rîu? Fusese găsită o lance înfiptă în nisipul din rîu, chiar lîngă corpul lui Jim Elliot. Faptul că toate cadavrele erau în apă ar putea însemna că încercaseră cu disperare să le arate indienilor că vor trage cu arma numai siliţi de împrejurări.

Starea în care se afla avionul dovedea răutate. Probabil cîţiva indieni străpunseseră avionul cu o lance şi, văzînd că se putea distruge, au început să-i strice carcasa. Au sărit şi alţii şi, în scurt timp, l-au distrus, aruncînd fîşiile în apa din apropiere. Dar cineva a vrut să distrugă complet această pasăre care purta oamenii. O parte din carcasă era îndoită, o parte a motorului, făcut din cilindri de oţel, era turtită ca şi cum ceva foarte greu fusese aşezat peste ea. Cu toate acestea, elicea şi tabloul de bord rămăseseră neatinse. Poate că nu aveau voie să atingă „sufletul" creaturii, dar sfişiaseră căptuşeala scaunelor, ca şi cînd ar fi vrut să scoată măruntaiele fiarei zburătoare.

Oare de ce, după vizitele de prietenie de vineri, se întorseseră indienii duminică cu o asemenea ură neaşteptată împotriva oaspeţilor albi care-i vizitaseră? Nu puteam decît să bănuim răspunsul. O persoană îndreptăţită să formuleze o ipoteză e Frank Drown, care, muncind printre indienii Jivaro, ştia să înţeleagă modul lor de gîndire. El crede că: „Un indian cînd vede sau aude un lucru nou, îl acceptă. Poate o face din pură curiozitate, dar o face. Dar, după ce se gîndeşte o vreme, începe să se simtă ameninţat şi atunci poate ataca. Un grup de indieni vor să discute cu interes o invenţie sau un nou mod de a privi lucrurile, dar vracii, adevăraţii conservatori, vor fi primii care se vor opune acelui lucru. Au multă autoritate şi, cînd vor să-şi convingă semenii să respingă o noutate, rareori găsesc împotrivire. Ca în orice cultură, tinerii caută poate ceva nou, dar cei bătrîni rămîn lîngă tradiţie. In plus, cei mai mulţi indieni sînt neîncrezători faţă de orice lucru care vine din partea unui alb, din motive lesne de înţeles. Şi nu uitaţi că, la urma urmei, din cîte se ştie, aceasta era prima întîlnire

rnsi nu

cordială dintre indienii Auca şi albi. Nu putem decît să sperăm că şi ei cugetă la acest lucru acum."

Stăteam în tăcere în bucătărie, după ce istorisirile s-au sfîrşit, mîngîind ceasurile şi verighetele care fuseseră găsite şi încercînd, a o suta oară, să ne imaginăm scena. Cine a fost cel care i-a văzut pe ceilalţi doborîţi? Care dintre ei a mai avut timp să se mai gîndească la soţie şi la copii? Oare unul din ei a încercat să-i acopere pe ceilalţi din colibă şi a coborît din copac ca să-i salveze? Avuseseră parte de multă suferinţă? Nu puteam afla răspunsurile la aceste întrebări. Dar ştiam un lucru: „Oricine îşi va pierde viaţa de dragul Meu şi al Evangheliei, o va cîştiga." Ştiam prea bine unde erau preaiubiţii noştri. Erau „împreună cu Hristos."

Şi, încă o dată, cuvinte străvechi din Cartea Cărţilor îmi veneau în minte: „Toate acestea ni se întîmplă, fără ca noi să Te fi uitat, fără să fi călcat legămîntul Tău: da, inima nu ni s-a abătut, paşii nu ni s-au depărtat de pe cărarea Ta, ca să ne zdrobeşti în locuinţa şacalilor şi să ne acoperi cu umbra morţii".

încrederea adîncă şi plină de pace a mamelor i-a ajutat pe copii să înţeleagă că nu era vorba de o tragedie. Era planul lui Dumnezeu. „Ştiu că tăticul meu e cu Isus, dar mi-e dor de el, şi aş vrea să vină jos din cînd în cînd şi să se joace cu mine," spunea micul Stevie McCully, în vîrstă de trei ani. Cîteva săptămîni mai tîrziu, în State, s-a născut Mathew, fratele mai mic al lui Stevie. într-o zi, cum bebeluşul plîngea, Stevie a încercat să-1 liniştească spunîndu-i: „Nu-ţi face griji, cînd o să ajungem în cer, o să-ţi arăt eu care e tăticul nostru." Era oare preţul prea mare?
Pentru cei mai mulţi întîmplarea aceasta a însemnat o tristă irosire a cinci vieţi tinere. Dar Dumnezeu are planul său pentru fiecare. Au existat oameni ale căror vieţi au fost schimbate datorită celor întîmplate în Palm Beach. în Brazilia, un grup de indieni de la o staţie misionară din îndepărtatul Mato Grosso, aflînd această veste, au căzut în genunchi şi I-au cerut iertare lui Dumnezeu că îi neglijaseră pe semenii lor care nu-L cunoşteau pe Hristos. Un înalt funcţionar american îi scria, de la Roma, uneia dintre soţiile rămase văduve:

„L-am cunoscut pe soţul dumneavoastră. Pentru mine era idealul de creştin." Un maior din Forţele Aeriene, abia ajuns în Anglia, după multe ore de zbor, a şi început să facă demersuri pentru a intra în Asociaţia Misionarilor Aviatori. Un misionar din Africa mi-a scris: „Munca noastră nu va mai fi aceeaşi de acum înainte. Noi îi cunoşteam pe doi dintre ei. Vieţile lor au avut o mare înrîurire asupra noastră."
Pe coasta Italiei, un ofiţer american din marină a fost implicat într-un accident pe mare. Singur pe o plută, şi-a amintit cuvintele lui Jim Elliot (pe care le citise într-un ziar): „Cînd vine vremea să mori, gîndeşte-te că singurul lucru pe care-1 mai ai de făcut e să mori." S-a rugat lui Dumnezeu să fie salvat, ştiind că mai avea încă multe de făcut înainte să moară. încă nu era pregătit să moară. Dumnezeu i-a răspuns şi a fost salvat. în Des Moines, Iowa, un tînăr de 18 ani s-a rugat timp de o săptămînă în camera lui, apoi le-a spus părinţilor: „îmi încredinţez viaţa în mîinile Domnului. Vreau să încerc să iau locul unuia dintre cei cinci".
Văduvele au primit o mulţime de scrisori — de la o facultate din Japonia: „Ne rugăm pentru voi"; de la un grup de copii eschimoşi, de la o şcoală duminicală din Alaska, de la o biserică chinezească din Houston, de la o misionară aflată pe Nil, care tocmai luase revista *Time* şi văzuse fotografia prietenului ei, Ed McCully.
Doar veşnicia poate cuprinde toate rugăciunile înălţate pentru văduve, pentru copiii lor şi pentru lucrarea în care fuseseră implicaţi cei cinci bărbaţi. Iar văduvele s-au rugat şi pentru indienii Auca. Aşteptăm cu nerăbdare ziua cînd aceşti sălbatici ni se vor alătura şi-L vor slăvi pe Dumnezeu.
Foarte curînd au fost făcute planuri pentru a continua lucrarea martirilor. Staţia din Arajuno trebuia să fie pregătită pentru o eventuală întîlnire cordială cu indienii Auca, în cazul în care aceştia ar fi avut intenţii bune.' Johnny Keenan a luat asupra lui sarcina de a zbura ca să lase indienilor daruri, ca aceştia să ştie fără nici o îndoială că albii nu aveau decît intenţii bune. Răzbunare? Nici una dintre soţii şi nici un misionar nu se gîndiseră vreodată la aşa ceva.
Barbara Yonderian şi-a reluat munca printre indienii Jivaro, împreună cu cei doi copii, iar eu m-am întors în Shandia împreună cu Valerie, care avea 10 luni, ca să duc mai departe lucrarea printre Checiua, atît cît puteam. Un alt pilot, Hobey Lowrance, cu familia sa şi cu un avion nou, au sosit în Shell Mera, iar Marj Saint a început o altă lucrare în Quito. După ce a născut al treilea copil în State, la cîteva săptămîni de la moartea soţului ei, Marilou McCully s-a întors în Ecuador cu băieţii ei, ca să lucreze cu Marj în Quito. A fost mai greu pentru Olive Fleming, căci petrecuse doar două luni în junglă înainte de moartea soţului. Dar şi pentru ea, ca şi pentru toţi ceilalţi, un lucru era limpede: viaţa ei îi aparţinea lui Dumnezeu, ca şi viaţa soţului ei, iar El îi va arăta calea.
în lunile care au urmat acestui eveniment, Rachel, sora lui Nate Saint, a continuat să înveţe limba indienilor Auca de la Dayuma. S-au făcut multe zboruri peste aşezarea indienilor Auca. Primele case pe care le-au descoperit erau arse, un obicei binecunoscut al indienilor de a arde casele după un omor, dar nu prea departe au fost descoperite alte case şi acolo au lăsat daruri indienilor care aşteptau. Cînd apare Johnny Keenan cu avionul său, apare şi „George", sărind şi fluturînd macheta de avion pe care i-a dat-o Nate Saint. Şi „Dalila" este cu el. Bucăţi din carcasa galbenă a avionului lui Nate împodobesc acoperişurile caselor.
Mii de oameni din toate colţurile lumii se roagă zi de zi ca „lumina cunoştinţei slavei lui Dumnezeu pe faţa lui Isus Hristos" să ajungă şi la indienii Auca, un popor de care aproape că nu s-a auzit înainte. Şi cum poate fi realizat acest lucru? Dumnezeu, care îi călăuzise pe cei cinci, îi va călăuzi şi pe alţii, cînd

şi cum va dori El.
Dintre indienii Checiua cu care lucraseră Jim, Ed şi Pete, cîţiva şi-au predat vieţile lui Dumnezeu ca El să-i folosească şi ca să propovăduiască Evanghelia semenilor lor — sau chiar indienilor Auca, dacă Dumnezeu doreşte asta. Ei au dus mai departe lucrarea începută de misionari, vorbindu-le despre Hristos rudelor lor, citind Scriptura care fusese tradusă în limba lor, uneori pornind la drum cu bărcile sau pe jos prin noroaie, ca să-i înveţe din Biblie pe alţii, care
nu-i cunoşteau mesajul. Unul dintre indienii convertiţi, care înainte fusese un beţiv notoriu, a venit odată la mine şi mi-a spus: „Senora, stau noaptea treaz şi mă gîndesc la ai mei. Cum o să ajung eu la inima lor? mă întreb. Cum vor auzi de Isus? Nu pot să ajung la toţi. Dar trebuie să afle toţi. Mă rog lui Dumnezeu să-mi arate ce să fac."
Atunci cînd se întîlneau să se roage împreună, indienii nu uitau niciodată să-L roage pe Dumnezeu să-i binecuvînteze pe duşmanii lor: „O, Dumnezeule, Tu ştii că indienii Auca i-au ucis pe dragii noştri Sefior Eduardo, Senor Jaime şi Senior Pedro. O, Dumnezeule, ştii că au făcut asta numai pentru că nu Te cunosc. Nu ştiau ce mare păcat săvîrşesc. N-au înţeles de ce veniseră albii. Mai trimite soli şi dă-le indienilor o inimă blîndă, şi nu una plină de răutate. Doamne, înfige Cuvîntul în inima lor ca o lance. Ei i-au străpuns pe prietenii noştri, dar Tu poţi să străpungi inimile lor cu Cuvîntul Tău ca să Te asculte şi să Te creadă."
Dorul fără cuvinte al soţiilor şi rudelor celor cinci dispăruţi îşi găseşte ecou în jurnalul lui Jim Elliot: „Tocmai am urcat pe deal. E minunat să stai pe deal îmbrăţişat de umbrele prietenoase ale unui copac drag, cu vîntul suflîndu-ţi cu putere pulpana hainei şi cu cerul întreg în suflet, să priveşti îndelung, să-L slăveşti şi să te dăruieşti din nou lui Dumnezeu — ce altceva şi-ar mai putea dori un om? Oh, ce bucurie, ce împlinire şi fericire să-L cunoşti pe Dumnezeu aici, pe pămînt! Nu-mi pasă dacă niciodată n-o să-mi mai pot înălţa glasul către El, vreau doar să-L iubesc, să-I fac voia. Poate în îndurarea Lui îmi va dărui o mulţime de copii ca să-i pot conduce pe întinsele cîmpuri cu stele, să cunoască gingăşia Celui ce poate să le umple viaţa. Dar dacă nu va fi aşa, vreau să-L pot vedea, să-I ating haina şi să zîmbesc privind în ochii Lui — atunci, nici copii, nici stelele nu vor mai avea importanţă.
O, Isuse, Stăpîne, început şi Sfirşit al tuturor lucrurilor, cît.timp va mai trece pînă cînd vom vedea Gloria pe care am aşteptat-o atît de mult? Acum, oamenii nu-şi mai îndreaptă gîndul către Tine; atunci nu se vor putea gîndi la altceva decît la Tine. Acum oamenii primesc
laude, atunci nimeni nu va mai avea ochi să vadă meritele vreunui om. Vino, te grăbeşte Glorie Cerească, ia-Ti Coroana, cucereşte-Ţi împărăţia şi subjugă-Ţi creaturile plămădite de Tine".

Epilog
(noiembrie 1958)

u trecut aproape trei ani de la acea duminică după-amiază. Stau într-o colibă mică, cu acoperiş din frunze pe malul rîului Tiwanu, nu departe de „Palm Beach", în partea de sud-vest. într-o altă colibă, la numai zece metri depărtare, locuiesc doi dintre cei şapte bărbaţi care l-au omorît pe soţul meu. Gikita, unul dintre aceştia, tocmai i-a dat o mină de ajutor lui Valerie, care acum are trei ani şi jumătate, să prăjească nişte banane. Doi dintre băieţii săi au plecat în pădure, să aducă nişte vînat pentru cei cincisprezece sau douăzeci de indieni Auca aflaţi acum în luminişul acesta.
Cum s-a întâmplat acest lucru? Numai Dumnezeu care a făcut să plutească fierul, care a ţinut soarele în loc şi în mîinile căruia se află viaţa oricărei fiinţe, numai acest Dumnezeu, care e Dumnezeul nostru pentru totdeauna, a putut face acest lucru.
După moartea celor cinci, piloţii din Missionary Aviation Fellowship (Asociaţia Aviatorilor Misionari) au continuat să lase daruri indienilor Auca. Aceştia din urmă păreau la fel de prietenoşi ca înainte, dar acum știam că nu putem j udeca atitudinea lor după aceste aparenţe.
Rachel Saint, sora lui Nate, pilotul, a continuat cu răbdare să înveţe limba indienilor Auca, împreună cu Dayuma, care a ajuns să-L
cunoască pe Domnul şi a început să se roage alături de mii de oameni, ca Lumina să pătrundă şi în tribul ei.

într-o zi din noiembrie 1957, eram în Arajuno, staţia unde lucrase familia McCully, cînd doi indieni Checiua de pe rîul Curaray au venit să ne spună că sosiseră două indience Auca la ei. Am plecat imediat cu ei şi acolo, în satul unde patrula de salvare petrecuse o noapte, le-am cunoscut pe Mankamu şi Mintaka. Mintaka era femeia mai în vîrstă care venise în „Palm Beach".
Mai tîrziu aceste două femei m-au însoţit în Shandia, unde am început să învăţ limba lor, şi să mă rog pentru ca Domnul să ne ducă la tribul lor. Răspunsul Domnului a venit mai întîi printr-o promisiune din Neemia 9:19 şi 24: „în îndurarea Ta fără margini, nu i-ai părăsit în pustie, şi stîlpul de nor n-a încetat să-i călăuzească ziua pe drum, nici stîlpul de foc să le lumineze noaptea drumul, pe care aveau să-1 urmeze... Şi fiii lor au intrat şi au luat ţara în stăpînire; ai smerit înaintea lor pe locuitorii ţării,... şi i-ai dat în mîinile lor."
Cînd Rachel şi Dayuma s-au întors dintr-o vizită în State, am plecat să le vedem, iar cele trei indience Auca — se revedeau după mai bine de 12 ani — au început să discute despre reîntoarcerea lor în trib. Şi s-au întors în tribul lor, în 3 septembrie 1958. Au rămas acolo trei săptămîni, le-au vorbit despre străinii cei buni care veniseră cu inima plină de dragoste şi apoi s-au întors în Arajuno unde eu şi Marj Saint le aşteptam. Au adus cu ele alţi şapte indience şi o invitaţie pentru mine şi pentru Rachel să mergem şi să locuim împreună cu ei.
Astfel, în 8 octombrie 1958, am sosit. Deschiderea mult aşteptată avusese loc, în sfîrşit. Indienii Auca au fost prietenoşi şi săritori, ne-au primit ca pe nişte surori, ne-au construit cămine, şi-au împărţit cu noi din maniocul şi carnea lor. Spuneau că i-au ucis pe misionari deoarece crezuseră că sînt canibali. Frica i-a împins să facă ceea ce acum regretau.
Dar noi ştim că n-a fost un accident. Dumnezeu face toate lucrurile după planul Său. Ceea ce s-a întîmplat în 8 ianuarie 1956 nu îi privea doar pe cei cinci bărbaţi tineri şi familiile lor sau pe acest mic trib de „sălbatici". Scrisori din multe ţări adeveresc că Dumnezeu a lucrat în
Epilog (noiembrie 1958)
263
vieţile a mii de bărbaţi şi femei prin exemplul celor cinci care au crezut într-adevăr că „lumea şi pofta ei trece, dar cine face voia lui Dumnezeu, rămîne în veac".
Astfel, o dată realizată această deschidere, îi rugăm pe cei care ne-au ajutat şi pînă acum să se roage mai departe. Vă amintim că-i doar o deschidere. în afară de grupul de vreo cincizeci de oameni pe care am început să-i cunoaştem, mai există un grup în josul rîului, duşmani de moarte ai celor dintîi. Oare ne va îndruma Dumnezeu şi către „cetatea întărită"?
„Vrednic eşti tu... căci ai fost junghiat, şi ai răscumpărat pentru Dumnezeu, cu sîngele Tău, oameni din orice seminţie, de orice limbă, din orice norod şi de orice neam."

FAM/LA *MCCULLY: Cei trei fii ai lui Marilou, in vizită la mama* ***lor.*** *in 1980. De la stingă la dreapta: Steve, Matt. Mike. Marilou a lucrat timp de peste 17 ani in administraţia Spitalului Auburn din zona Seattle.*
FAMILIA YOUDERIAN: (sus) Jerry. fiul lui Barbara fi Roger Youderian, inspector la Banca Americ/i; locuieşte in California. (Jos) Barbara Youderian. managerul casei de oaspeţi clin Quito a Uniunii Misionare pentru Evanghelie, alături de fiica sa. Beth ***Kaihikis,*** *şi nepoţica ei, Helena Mărie, în 1980.*
FAMILIA SA1NT: (sus) Copiii H spun ..mama Saint": Marj Saint Van Der Puy, alături de cel de-a/ doilea soţ al ei. Abe Van Der Puy. Marj a lucrat timp de peste 30 de ani ca misionară si este un tovarăş şi un ajutor de nădejde al soţului ei, care are funcţia de preşedinte al Asociaţiei M i s io nare Mondiale de Radio. (In mijloc) Kathv Saint Drown şi soţul ei Ross — Membrii ai Asociaţiei Aviatice Misionare din Honduras —, împreună cu fiii lor. Brent (în stingă) şi Daron. Ross este fiul misionarului care a condus echipa de la sol de căutare a trupurilor celor cinci martiri.
(Jos) Două familii vecine din Minnesota: Phil (în stingă) şi fratele său Sleve Saint (in dreapta). împreuna cu familiile lor— Kurlu. soţia lui Phil, avîndin braţe primul lor copil, Karl (in virstă de doua luni în august 1981); Ginnv, soţia lui Steve. împreuna cu Stephenie in virstă de un an şi cu cei trei băieţi, Jesse (3 ani), Jaime (4 ani) şi Shawn (6 '6 ani).
FAMILIA FLEM1NG/UEFF.LDS: Olive Fleming Liefeld împreună eu familia - timepind din ""ga)Beverly.soţulWalwr.profesorlaseminarulTrinityEvangelhulDMmlySchool ludDavid, Olive tjijuca cea mai linâră Hblly. Olive este cea mai linără dimie văduvele de la Palm ***Beat**** *Ea continua sd* ***fie*** *mvitată să vorbească despre evenimentele pe care Ie-a trăit si se intilneşle cu oameni ale căror vieţi au fost schimbate.*

FAMILIA ELLIOT: Cea care, cu 25 de ani t'n urma. a scris istoria celor intimplate. impărtăsind-o şi altora fi care continua să vadă impactul ei este Elisabeth EHiot Greu. Ea este in fotografie alături de soţul ei, Lars. Lurs este cel de-al treilea sof al lui Elisabeth; al doilea sof. Leitch, a murit de cancer. Lars lucrează îndeaproape cu soţia sa, ca mangerul si agentul ei, colaborind totodată la administrarea unei fundaţii private. (Jos) Fiica, Valerie EHiot Shepard, împreună cu familia, in decembrie 1979. Soţul ei. Walter Jr., il ţine in braţe pe ***Walter*** *al Ul-lea, iar Elisabeth este în braţe la mama ei. Familia Shepard locuieşte în California, unde Walter este pastorul unei biserici.*

Epilog 2
(ianuarie 1996)

Deda aceasta nu e o colibă cu acoperiş de frunze pe rîul Tiwanu, ci o căsuţă cu ferestre mari şi pereţi adevăraţi, deasupra Oceanului Atlantic pe coasta înconjurată de stînci din Massachusetts.

Stau la birou privind marea aproape albă, în care se oglindeşte un cer senin ce pare a se contopi cu ea. Un soare de iarnă aşterne pe apă o cărăruie tremurătoare, pală, şi două bărci se leagănă leneşe. Totul e atît de departe de junglă.

Deşi cărarea vieţii mele a avut multe cotituri de cînd am scris această (primă) carte, n-am putut uita cele întîmplate. Nici n-aş fi vrut să uit, dar uneori m-am întrebat dacă ceilalţi ar putea uita. Poate au obosit, s-au săturat de ea. Să spun în continuare povestea, ori de cîte ori mi se cere? I-am povestit despre frămîntările mele domnişoarei Corrie Boom, care, deşi în vîrstă, a străbătut neobosită lumea ca să-şi spună povestea ei, iar şi iar, despre cum familia sa a adăpostit evrei în Olanda în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, cum au fost trădaţi şi închişi într-un lagăr de concentrare, unde au murit sora şi tatăl ei. „Uneori", mi-a mărturisit ea, „îmi spun : «Doamne, am nevoie de ceva nou. Nu pot spune mereu aceeaşi poveste.» Dar El mi-a spus: «Aceasta este povestea pe care ţi-am dat-o Eu. Pe aceasta o vei spune»". Şi, astfel, Corrie m-a încurajat să-mi spun povestea.

Probabil cititorii vor dori să ştie ce s-aîntîmplat cu oamenii despre care am scris în această carte. Mi-e destul de uşor să vorbesc despre soţiile rămase văduve. Două dintre ele sînt tot în Ecuador, Marj Saint este acum doamna Abe Van Der Puy, soţia preşedintelui Staţiei Misionare de Radio din Quito. Au şase copii şi o mulţime de nepoţi. Barbara Yonderian, tot în Quito, conduce o casă de oaspeţi pentru membrii Uniunii Misionarilor. Are o fiică — Beth, care este căsătorită, şi un fiu, — Jerry. Marilou McCully lucrează ca revizor contabil la un spital din Auburn, Washington. Doi dintre fiii ei s-au căsătorit — Steve, care e profesor, şi Matt, reporter sportiv. Mike, mijlociul, călătoreşte în toată lumea şi se ocupă de curse de cai. Olive Fleming s-a căsătorit cu Walter Liefeld, şeful Departamentului pentru Noul Testament al seminarului Trinity Evangelical Divinity School din Deerfield, Illinois. Au trei copii: David, douăzeci de ani, Beverly, optsprezece, şi Holly, doisprezece. Cel de-al treilea soţ al meu (al doilea a murit de cancer) e Lars Owen, care, cînd nu se ocupă de călătoriile mele sau de vînzarea cărţilor, lucrează la o fundaţie particulară. Fiica mea, Valerie, locuieşte în Trabuco Canyon, California. Este mamă a opt copiii, iar soţul ei, Walter Shepard Jr., este pastorul bisericii presbiteriene Aliso Creek.

E greu să nu înţelegi după asemenea lecţii. Publicitatea făcută morţii celor cinci bărbaţi a atras atenţia în mod exagerat asupra unui grup mic de oameni din junglă, în loc să acorde atenţie (spun unii) altor ramuri importante ale activităţii misionare. Fără îndoială că drama aceasta i-a trezit pe mulţi şi le-a arătat că „ogoarele sînt pline de roade". Cel puţin cîteva sute de oameni s-au simţit impulsionaţi de sacrificiul celor cinci bărbaţi pentru care ascultarea de Dumnezeu a fost într-adevăr o problemă de viaţă şi de moarte. într-o cultură în care, pentru a-şi dovedi bărbăţia (sau, vai!, „personalitatea") bărbaţii boxează, fac culturism, fac jogging, joacă fotbal, oamenii au fost şocaţi să audă despre un-asemenea devotament, la fel de puternic şi la fel de mare, poate chiar mai exigent decît cel mai fanatic devotament faţă de condiţia fizică proprie. A fost un şoc faptul că o
mînă de oameni *au pus altceva mai presus* de aceste lucruri, mai ales ceva impalpabil.

In 8 ianuarie 1996 i-am vizitat împreună cu soţul meu, Lars Gren, şi cu fiica mea, Valerie, soţul ei, Walt, şi fiul lor mai mare, Walter, pe indienii Auca. Steve Saint, fiul pilotului Nate, el însuşi pilot acum, ne-a primit împreună cu soţia sa, Ginny, cu mult drag în casa lor de pe malul rîului Curaray, din junglă. Stăteam în hamacuri, cînd indienii Auca s-au îngrămădit în jurul nostru pentru ane vedea, rîzînd şi strigînd cît de tare am îmbătrînit eu („Gikari") şi Valerie („Mangari"). S-au străduit să pronunţe cît mai corect „Lars", „Walt" şi „Walter" şi i-au primit cu multă bucurie, cu strîngeri puternice de mînă, cu mult interes. Ne-am amintit împreună de anii 1958-1960 cînd am locuit printre ei, împreună cu Valerie. Minkayi şi Kimo, doi dintre cei care i-au omorît cu lăncile pe cei cinci, îmi povesteau fără oprire cîte s-au întîmplat în zecile de ani de cînd nu ne-am mai văzut. Sînt creştini acum. Noul Testament a fost tradus în limba lor.

Numele de Auca este un cuvînt din Checiua care înseamnă „gol" sau „sălbatic". El nu mai este folosit. Ei îşi spun astăzi „Waorani". Istoria lor—din momentul cînd au murit cei cinci bărbaţi, mai tîrziu cînd am trăit printre ei şi din toţi anii care s-au scurs de atunci — arată clar un singur lucru: Dumnezeu este Dumnezeu. Acelaşi lucru îl confirmă şi propria mea experienţă. Dacă El este Dumnezeu, atunci este vrednic de închinarea şi slujirea mea. Nu voi găsi niciunde odihnă decît în voia Sa, iar această voie nu are margini, nu poate fi măsurată şi este dincolo de orice aş crede eu că face El.

Acesta e contextul în care trebuie înţeleasă istoria lor — ca un incident în istoria omenirii, un incident pentru anumiţi oameni, în anumite privinţe, însă doar un incident. Dumnezeu e Dumnezeul istoriei

omenirii şi El lucrează necontenit, în chip tainic şi îşi împlineşte ţelurile în noi, prin noi, pentru noi, chiar fără voia noastră.
A existat dintotdeauna dorinţa de a simplifica prea mult, de a oferi rapid interpretări care nu pot acoperi tot ceea ce poate fi descoperit la o cercetare mai atentă. De exemplu, ştim că în repetate rînduri în istoria Bisericii, sîngele martirilor a fost sămînţa Bisericii. Sîntem
tentaţi să facem o ecuaţie simplă şi aici. Au murit cinci oameni, aceasta înseamnă, automat, X indieni Waorani aduşi la credinţă.
Poate da, poate nu. Cauza şi efectul sînt în mîinile lui Dumnezeu. Oare nu asta înseamnă credinţă, să le încredinţezi în mîinile Lui? Dumnezeu e Dumnezeu. A-I cere în inima mea să lucreze în felul în care mi-ar plăcea mie, să facă dreptate cum mi-ar plăcea, ar însemna să-L detronez. Acesta este duhul care L-a ispitit: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, pogoară-te de pe cruce!" A spune: „Dumnezeu nu are dreptul să facă aşa ceva acestor cinci bărbaţi, decît dacă..." înseamnă necredinţă, chiar revoltă.
Oamenii aceia se dăruiseră demult lui Dumnezeu, în întregime, pentru a-I îndeplini voia. Din cîte ştiau ei, urmau sa fie simpli misionari — Roj printre indienii Asthuara, Jim, Ed şi Pete printre indienii Checiua, Nate să-şi folosească avionul pentru cursele între toate staţiile din junglă. Dar se întîmplă lucruri minore (Nate a descoperit cîteva case ale indienilor Auca). Se iau decizii minore (de a le povesti lui Jim şi lui Ed ce a văzut) care atrag după ele decizii mai importante (încep să se roage cu puteri înnoite pentru o deschidere în acest teritoriu) şi, în final, deciziile individuale ale unui om devin esenţiale. Nişte simpli misionari, cu soţiile şi copii lor pe care îi iubeau, s-au trezit faţă în faţă cu o decizie ce viza viaţa sau moartea. Nu căutau să facă ceva mai măreţ, mai important, şi nici nu căutau faimă. Dar nevoia indienilor Auca a devenit un imperativ.
Pentru noi, văduvele, n-a fost uşor să găsim atunci, în 1956, o explicaţie a faptului că oamenii care s-au încrezut în Dumnezeu şi L-au luat drept scut şi apărător au fost ucişi şi această frămîntare nu a luat sfîrşit nici acum, în 1996. Dumnezeu n-a răspuns nici întrebărilor lui Iov. Iov trăia o taină — taina planului divin al lui Dumnezeu — şi întrebărilor născute din adîncurile acelei taine le-a răspuns o taină şi mai mare, aceea a lui Dumnezeu Însuşi. Domnul i-a răspuns lui Iov din furtuna:
Cine este cel ce îmi întunecă planurile prin cuvîntări fără pricepere?

Incinge-ţi mijlocul ca un viteaz
ca Eu să te întreb şi tu să Mă înveţi.
Unde erai tu cînd am întemeiat pămîntul?
Spune, dacă ai pricepere?
Cine i-a hotărît măsurile, ştii?
Sau cine a întins frînghia de măsurat peste el? (Iov 38:1-5)
întrebări fără răspuns au urmat una după alta, copleşindu-1 pe omul care şedea pe o grămada de cenuşă, aducîndu-i dovezi ale **stăpînirii** divine, ale originii divine, ale legii, autorităţii şi înţelepciunii lui Dumnezeu. Singurul răspuns al lui Iov a fost că nu are nici un răspuns. „Iată, eu sînt prea mic; ce să-ţi răspund? îmi pun mîna la gura" (Iov 40:4).
Dumnezeu i-a spus din nou să-şi încingă mijlocul, să stea în picioare înaintea lui ca un bărbat şi să-I răspundă la întrebări. „Vrei să nimiceşti pînă şi dreptatea Mea? Şi să Mă osîndeşti ca să-ţi scoţi dreptatea?" (Iov 40.8)
Iov a trecut examenul. A recunoscut cine e Dumnezeu. S-a „topit." Dar mai tîrziu a devenit un mijlocitor pentru prietenii săi şi Dumnezeu i-a dat mai mult decît avusese la început.
Cred din toată inima că „Istoria lui Dumnezeu" are un sfîrşit fericit. Maica Iuliana de Norwich scria : „Totul va fi bine şi toţi vor fi bine şi toate felurile de lucruri vor fi bine".
Dar nu acum, nu neapărat acum. Trebuie credinţă să poţi spune acest lucru în faţa poverii experienţei care pare a dovedi contrariul. Ce inţelege Dumnezeu prin fericire şi bunătate e mult mai mult decît ceea ce putem noi înţelege. John Oman a spus că „o credinţă adevărată în Providenţa divină nu este nici o încredere instinctivă că Dumnezeu e bun, nici o concluzie bazată pe observarea vieţii cum că Dumnezeu este binevoitor, ci e ultima şi cea mai înaltă victorie a credinţei, care a dobîndit o viziune a binelui adevărat şi stăruitor, a binelui care nu ţine de lumea aceasta, nici chiar atunci cînd lucrurile din această lume devin o nouă creaţie ce promovează tocmai acest bine" ***(Grace** and Personality* [Harul şi personalitatea], p. 126).
Z/t
rrin porţile splendorii
? fj/

Masacrul a fost o realitate crudă, despre care atunci s-a vorbit mult, iar unii şi-1 amintesc surprinzător de bine şi astăzi. Fiecare 1-a interpretat după credinţa sau necredinţa lui — i-a dat un înţeles sau n-a găsit nici un sens. Un triumf sau o tragedie. Un exemplu de ascultare plină de curaj sau un caz de o incredibilă absurditate, începutul unei lucrări mari, o dovadă a puterii lui Dumnezeu, un prim act trist al unei piese de teatru, care va atrage după sine un al treilea act fermecător, nu foarte greu de prezis, în care toate misterele vor fi dezlegate — Dumnezeu îşi scoate dreptatea la lumină, indienii Auca sînt convertiţi, iar noi ne putem „simţi bine" cu credinţa noastră. Ştirile despre progresele făcute au fost întîmpinate cu bucurie şi cu tonul „Ei! Aţi văzut?!". Dar e riscant să te agăţi de ceea ce vezi cu ochii, de împlinirea lucrurilor pe care le-ai nădăjduit, ca şi cînd dreptatea lui Dumnezeu ar fi astfel adeverită, poleind totodată cît mai bine alte consecinţe, mai puţin plăcute, unele inevitabile, altele pur şi simplu rezultatul unui lucru de mîntuială. Pe scurt, şi istoria indienilor Auca, ca şi altele ne aduce îmbărbătare atîta timp cît nu cercetăm de aproape realităţile neplăcute. Astfel, prin această eschivare, vrem să ne atribuim nouă lucrarea, dacă are succes, şi să negăm eşecurile.
O credinţă mai sănătoasă caută punctul de referinţă în afara experinţei omeneşti, caută Steaua Polară care marchează cursul tuturor evenimentelor trăite de oameni şi nu uită că e o taină felul în care voia lui Dumnezeu se împleteşte cu cea a omului („N-a făcut multe minuni, din pricina necredinţei lor"; „Isus a fost dat în mîinile oamenilor"; „îmi vei pune picioarele la loc larg [Tu mi-ai dat *libertatea* de a mă mişca *în voie* — trad. ***New** English Bible,* Ps. 31:8]").
Mă gîndesc din nou la cei cinci bărbaţi, la nehotărîrea chinuitoare a lui Pete în legătură cu implicarea lui în operaţiune,la nerăbdarea lui Ed de a merge, deşi Marilou era gravidă în luna a opta, la puternica lui încredinţare că totul va fi bine, la depresia lui Roj şi sentimentul său că n-a reuşit să fie un adevărat misionar, la prudenţa şi hotărîrea lui Nate, la exuberanţa lui Jim.
Mă gîndesc la tensiunea creată după moartea lor între cei care au trebuit să „strîngă rămăşiţele" lucrării pe care o lăsaseră în urma lor. Diversele misiuni nu s-au putut decide asupra rolului pe care îl avea fiecare pentru a ajunge la indienii Auca.
îmi amintesc cum atunci cînd Rachel şi cu mine am ajuns, în sfîrşit, în luminişul acestor indieni, am descoperit că limba pe care o foloseau ea şi Dayuma, ca limbă a indienilor Auca, nu era prea bine înţeleasă. Dayuma uitase destul de mult şi amestecase limba Auca, cu limba Checiua, cu o brumă de spaniolă şi puţin accent englezesc. Treptat, am văzut cu uimire că eforturile lui Rachel în domeniul lingvistic, modul în care interpreta ea spusele şi faptele indienilor şi concluziile ei erau radical diferite de ale mele.
Mă gîndesc şi la indieni — ce uimire, ce neplăcere, ce dificultate, ce dezrădăcinare şi, în cele din urmă, ce boli noi au cunoscut (poliomielită, de exemplu) din cauză că noi, misionarii, am ajuns, în sfîrşit, la ei! Scepticii scot bucuroşi în evidenţă aceste lucruri, iar noi le ocolim cu abilitate, de teamă să nu fie cîntărită, judecată şi suspectată spiritualitatea noastră, dacă nu cumva chiar validitatea credinţei noastre.
însă sîntem doar nişte păcătoşi şi nişte bufoni. îmi amintesc că odată, la Şcoala Biblică, aproape am izbucnit în rîs, în mijlocul rugăciunii. La sfîrşitul unei întîlniri în care fiecare îşi mărturisise păcatele, adevărate sau imaginare, directorul L.G. Maxwell, s-a ridicat şi a izbucnit: „O, Doamne, eliberează-ne de egoismul nostru, de eurile noastre triste, dulci, groaznice!".
Nu ne putem sprijini pe spiritualitatea noastră, ci doar pe Dumnezeu, căci lucrarea e a Sa, şi chemarea El o face şi totul este sub stăpînirea Lui şi se întîmplă din hotărîrea Lui — şi pentru împlinirea planurilor Lui: curajul sau laşitatea noastră, dragostea sau egoismul nostru, puterea sau slăbiciunea noastră. Dumnezeul care Şi-a putut face slujitori puternici dintr-un ucigaş ca Moise, dintr-un soţ adulter ca David, şi dintr-un trădător ca Petru e Dumnezeul care poate mîntui indieni sălbatici şi poate folosi drept unelte ale păcii Sale o mulţime de păcătoşi care uneori par eroi, uneori răufăcători, căci nu sîntem
2/0
rrin poriue ***spienaoni***
decît nişe nişte „vase de lut", în care purtăm „comoara" revelaţiei slavei lui Dumnezeu pe faţa lui Isus Hristos, „pentru ca această putere nemaipomenită să fie de la Dumnezeu şi nu de la noi" (2 Cor. 4:7).
Nu ştim întotdeauna sigur unde se atlă linia orizontului. N-am şti dacă ceea ce vedem e cerul sau pămîntul de n-ar fi cărăruia tremurătoare pe care o face lumina căzînd pe marea albă. Cel care a pus temeliile pămîntului şi 1-a croit ştie unde se trage linia. Şi El ne dăruieşte lumina de care avem nevoie

ca să ne încredem şi să ascultăm.

Prin porţile splendorii

Istoria lor a şocat lumea. în toamna anului 1955 cinci bărbaţi tineri au avut curajul să ia legătura cu un trib sălbatic, din adîncurile junglei Ecuadorului, aflat încă în Epoca de Piatră. Obiectivul lor era să realizeze o punte de comunicare cu un grup de oameni al cărui singur răspuns de pînă atunci la lumea din afară fusese atacarea tuturor străinilor ce îndrăzniseră să se apropie de ei.

Acest plan combina tehnologia modernă cu ingeniozitatea lor înnăscută, avînd ca imbold dorinţa fierbinte de a duce Evanghelia unor oameni care nu auziseră de Hristos.

După cîteva gesturi preliminare de prietenie, aceşti bărbaţi au hotărît ca într-o zi crucială din ianuarie 1956 să dea faţă cu membrii tribului Waorani, care pînă atunci reacţionaseră cu o aparentă toleranţă la mesajele şi darurile trimise.

La ora stabilită mai dinainte, soţiile celor cinci misionari stăteau lîngă aparatul de radio, aşteptînd veşti de la soţii lor...

Povestea lui Nate Saint, Roger Youderian, Ed McCully, Pete Fleming şi Jim Elliot a fost scrisă mai tîrziu de către soţia lui Jim, Elisabeth. De atunci, *Prin porţile splendorii* a devenit o sursă de inspiraţie pentru sute de mii de oameni din întreaga lume.

în urma publicării acestei cărţi, Elisabeth Elliot a devenit o autoare cunoscută şi apreciată ce a publicat mai multe cărţi — printre care şi *Umbra Celui Atotputernic* —, precum şi un vorbitor influent invitat la multe conferinţe în întreaga lume.